

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 22 februari.

2 § Utökning av antalet suppleanter i skatteutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i skatteutskottet skulle utökas från 22 till 23.

Kammaren medgav denna utökning.

3 § Val av extra suppleant i skatteutskottet

Företogs val av extra suppleant i skatteutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i skatteutskottet

Staffan Danielsson (c)

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:330

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:330 Globalt arbete för dödsstraffets avskaffande

av Hans Wallmark (m)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 16 april 2007.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 22 februari 2007

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

Interpellation 2006/07:331

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:331 Situationen i Västsahara och journalisters möjligheter att verka i landet

av Kalle Larsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 16 april 2007.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 22 februari 2007

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

Interpellation 2006/07:336

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:336 Regeringens linje i fråga om arbetsrätten och kollektivavtal

av Sven-Erik Österberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 23 februari 2007

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:342

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:342 Vårnadsbidrag och arbete

av Ann-Christin Ahlberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 23 februari 2007

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Hans Hagelin

Kansliråd

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:343 Vårdnadsbidrag och jämställdhet
av Helena Frisk (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 23 februari 2007

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Hans Hagelin

Kansliråd

Interpellation 2006/07:344

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:344 Vårdnadsbidraget och förskolans kvalitet
av Peter Hultqvist (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 23 februari 2007

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Hans Hagelin

Kansliråd

Interpellation 2006/07:348

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:348 Vårdnadsbidraget och integrationen
av Jasenko Omanovic (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 23 februari 2007

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Hans Hagelin

Kansliråd

5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM46 Grönbok om satellitnavigering KOM(2006)769 till trafikutskottet

2006/07:FPM47 Direktiv om driftssäker järnvägstrafik (driftskompatibilitet) KOM(2006)783 till trafikutskottet
2006/07:FPM48 Förordning om den europeiska järnvägsbyrån (ERA) KOM(2006)785 till trafikutskottet
2006/07:FPM49 Direktiv om säkerhet på järnvägar KOM(2006)784 till trafikutskottet

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Framställning
2006/07:RRS18 till arbetsmarknadsutskottet

Redogörelse
2006/07:RS2 till konstitutionsutskottet

7 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07:MJU7
Kulturutskottets betänkanden 2006/07:KrU2–KrU5

*Sveriges handlings-
program för tillväxt
och sysselsättning
2006–2008*

8 § Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2006/07:NU7
Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 (skr. 2006/07:23).

Anf. 1 KARIN GRANBOM (fp):

Fru talman! För att stå starkare i den globala konkurrensen beslutade EU-länderna år 2000 att anta en gemensam strategi. Strategin fick namnet Lissabonstrategin.

Målet är att EU år 2010 ska vara världens mest konkurrenskraftiga ekonomi baserad på kunskap. Tillväxten ska vara hållbar och uppnås bland annat genom att fler kommer i arbete och genom en hög grad av social sammanhållning.

År 2005 gick länderna in i andra halvlek vad gäller Lissabonstrategin. Det fanns framsteg att rapportera, men förändringarna i länderna gick alldeles för långsamt. Tillväxtgapet gentemot USA och Asien hade till och med ökat. Strategin bedömdes som alltför ofokuserad. Därför beslutades det att varje land årligen ska lägga fram ett nationellt handlingsprogram.

I programmet ska man kunna utläsa ländernas planering och prioriteringar för hur de tänker svara upp mot ett antal indikatorer som kan delas in i sex kategorier: generell ekonomisk bakgrund, sysselsättning, inno-

vation och forskning, ekonomiska reformer, social sammanhållning samt miljö.

I september förra året röstade väljarna fram en ny regering i Sverige. Den nya regeringen har arbetat om handlingsprogrammet i överensstämmelse med sina målsättningar och initiativ.

Det betänkande som ligger framför oss bygger på regeringens skrivelse om Sveriges reviderade handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 inom ramen för Lissabonprocessen. Detta är det första årliga uppföljningsprogrammet.

Programmet lades fram till kommissionen samma dag som det kom till riksdagen. Insatser som behöver göras för att fullfölja svenska prioriteringar och mål kommer framöver att behandlas inom olika departement och utskott.

Den debatt som vi har här i dag kommer troligen att handla om inriktningen av Lissabonstrategin som sådan men också om den politik som bedrivs i Sverige för att uppnå dess mål. Detta har debatterats vid många andra tillfällen, och det kommer att ske också framöver.

Nu ges det alltså ytterligare ett tillfälle för partierna att beskriva hur de vill bidra till att Sverige och EU blir framgångsrika i en alltmer globaliserad värld med en enorm tillväxt i bland annat Kina och Indien.

Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1. Sedan vill jag hälsa EU-minister Cecilia Malmström och näringsminister Maud Olofsson välkomna till kammaren. Det är bra att regeringen här i kammaren visar intresse för EU-frågorna.

Europeiska rådets arbete med Lissabonstrategin har fått en nystart genom beslut vid toppmötet i mars 2005. Ett sätt att främja denna nystart är det nationella program för tillväxt och sysselsättning som alla medlemsländer ålades att lägga fram.

Vi socialdemokrater vill inledningsvis ge vårt stöd för det arbete som bedrivs inom ramen för Lissabonstrategin. Men vi vill rikta stark kritik mot den politik som nu förs och som försvagar Sveriges konkurrenskraft. Det är en politik som leder till ökade klyftor, sämre trygghet och, på sikt, lägre lön. Större klyftor ger sämre konkurrenskraft.

Fru talman! Vi ska komma ihåg att bredden i Lissabonstrategin bygger på socialdemokratiska förslag. Vi ska också komma ihåg att Lissabonstrategin och vårt handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning som visar på goda framgångar för Sverige bygger på den förra regeringens åtgärder och politik.

Sett till de strukturindikatorer som uppföljningen bygger på ligger Sverige bland de tre främsta när det gäller nästan hälften av de mätbara talen.

Det vi också kan konstatera är att högern i Sverige och i övriga Europa hela tiden har varit emot Lissabonstrategin. Därför är det inte så konstigt att vi nu känner en oro för utvecklingen av Lissabonstrategin och också för hur detta kommer att påverka Europa som ska bli världens mest konkurrenskraftiga ekonomi.

Den välfärd som skapats i Sverige har skapats genom en helhetssyn på samhället och på hur förutsättningarna för ekonomisk utveckling skapas.

Prot. 2006/07:69
28 februari

*Sveriges handlings-
program för tillväxt
och sysselsättning
2006–2008*

Vi socialdemokrater ser samhällsbygget som en armkrok – trygga människor vågar. För ett litet exportberoende land som haft framgångar på världsmarknaden har detta bidragit till att vi kunnat utveckla vår välfärd och höja människors levnadsstandard.

Tillsammans med de övriga nordiska länderna har vi byggt upp välfärdsmodeller som bygger på att både kvinnor och män arbetar och att samhället reducerar de ekonomiska riskerna vid sjukdom och arbetslöshet. Sverige och andra nordiska länder är förebilder för många andra länder när de arbetar för ökad tillväxt.

Återigen: Vi ska komma ihåg att det är trygga människor som vågar. Därför bygger vi vår politik på att alla ska få del av den ekonomiska kakan när Sverige utvecklas, inte bara några. Genom att gå före kan Sverige både ta ansvar för att skapa en tryggare värld och ligga långt framme i den globala konkurrensen. Det handlar om det sociala benet i handlingsprogrammet. Det handlar om satsningar som gör svenska företag världsledande.

Hur blir det då i framtiden? Det kan man fundera över. I vår socialdemokratiska motion föreslår vi att de strategiska utvecklingsprogrammen ska utvecklas och att forskningsanslaget ska öka till 1 procent av bnp. Vi tror också på de gröna näringarna och vill skynda på omställningen till grönare produktionsmetoder. Vi vill också öka produktionen av förnybar energi och höja energieffektiviteten. Vi vill göra oss oberoende av oljan och påskynda investeringsprogrammen.

Vad gäller satsningar på miljöområdet är Sverige världsledande, men det har inte kommit ett enda förslag från alliansregeringen vad gäller miljöpolitiken. Vi känner en stor oro, inte bara för klimatpolitiken utan också för våra svenska företags möjligheter till export i framtiden.

Fru talman! Den tillväxt vi ser i Sverige i dag, de nya jobben och de nya företagen, är ett resultat av helhetssynen och armkroken mellan samhälle och näringsliv. Sverige är för litet för ökade klyftor, kallare samhälle och minskade satsningar på såväl företagen som arbetsmarknadspolitik. Vi ser därför med stor oro på den politik som regeringen har presenterat hitintills. Regeringens många åtgärder för att öka otryggheten på arbetsmarknaden, ökad sortering i skolan och utförsäljning av våra gemensamma egendomar – sjukhus, statliga företag och bostäder – riskerar Sveriges konkurrenskraft.

Vi vill i stället bygga vidare på det som gjort Sverige starkt. Vi vill att Sverige går före genom att både ta ansvar för att skapa en tryggare värld och ligga långt framme i den globala konkurrensen. När världen söker lösningar på klimatförändringarna, när efterfrågan växer på ny teknik och andelen äldre och omsorgsbehoven ökar i hela västvärlden, gynnas vi av att vårt land ligger steget före i den ekologiska omställningen och den medicintekniska forskningen. Vi tror på att fler jobb och företag i hela landet skapas genom att vi förbättrar tillgången på riskkapital. Vi tror på småföretagarlån till små och medelstora företag, vilket vi har föreslagit i vår motion. Vi tror på en fortsatt satsning på Forska och väx. Vi tror också på att fortsättningsvis satsa på varumärket Sverige i ett internationellt perspektiv.

Det som den borgerliga alliansregeringen föreslår är det motsatta: att skatterna ska sänkas och trygghetssystemen försämrats och att det ska göras stora neddragningar i arbetsmarknadspolitik. Det står om detta i

handlingsprogrammet. Sänkningen av a-kassan är redan genomförd. Det är precis som att hungriga vargar jagar bättre.

Vi socialdemokrater tror att när människors kunskap, kreativitet och initiativrikedom är hårdvaluta gynnas välfärds- och kunskapssamhället, och det skapas plats för alla. Vi tror på att välfärd skapas och att det ger trygghet genom hela livet. Det är trygga och fria människor som vågar satsa.

Vi måste ha en bra och effektiv arbetsmarknadspolitik. När arbetsmarknadspolitiken försämras, när man får sämre förutsättningar och flaskhalsar bildas, kan det lätt leda till inflation. I förlängningen försämras då också konkurrenskraften.

Det är viktigt med matchning mellan arbetssökande och lediga jobb. Det måste fungera. Det är viktigt att vi rustar människor för att kunna ta de jobb som växer fram och gör kraftfulla insatser för de grupper som har svårt att komma ut på arbetsmarknaden. Det är den ena grundstenen för en socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik.

Den andra grundstenen är arbetslöshetsförsäkringen. Ersättningar på hög nivå och villkor i övrigt som är rimliga utifrån den enskildes utgångspunkt gör att människor blir öppnare för den globaliserade ekonomin och vågar gå från det gamla till det nya.

Vi behöver också ha småföretag som växer. Den borgerliga regeringen gick till val på och lovade sänkta arbetsgivaravgifter. I stället höjde man arbetsgivaravgifterna vid årsskiftet, även för vissa tjänsteföretag. Det skapar en osäkerhet. Vi upplever att det är ett stort svek mot landets småföretagare. Det finns de som har två tre anställda som nu har fått en arbetsgivaravgiftshöjning på 37 000 om året. För detta känner vi en stor oro. Det skapar inte tillväxt.

Till sist, fru talman, vill jag beröra socialt företagande. Det har en viktig funktion att fylla och underlättar för olika grupper att komma ut på arbetsmarknaden. Genom sin inriktning att mobilisera de berörda personerna utifrån deras egna förutsättningar kan socialt företagande vara ett instrument som bidrar till ökad sysselsättning. Det finns heller inte med någonting om detta i regeringens handlingsprogram.

Anf. 3 KENT PERSSON (v):

Fru talman! EU:s stats- och regeringschefer beslutade vid toppmötet i Lissabon år 2000 att anta en strategi för att EU ska vara den mest konkurrenskraftiga och dynamiskt kunskapsbaserade ekonomin i världen 2010. Den ska vara byggd på social trygghet och hållbar utveckling. Så kan vi läsa.

Lissabonstrategin innehåller en rad riktlinjer vad gäller miljö, sysselsättning, ekonomi och sociala frågor. Det är inget större fel på ambitionerna i sig, men ramverket som omger processens genomförande sätter i själva verket krokben för de goda intentionerna. Genomgående anges marknadsliberala avregleringar, konkurrensutsättning och privatiseringar som vägen till ett förverkligande av målen. När länderna vid halvtidsutvärderingen 2005 gick igenom vad man hade nått kunde vi se att förutsättningarna för att nå dessa mål var långt ifrån möjliga. Det är det som har lett till ett omtag när det gäller Lissabonprocessen och dess innehåll.

Det handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning för 2006–2008 som regeringen föreslår i skrivelsen 2006/07:23 utgår dels från Lissa-

bonstrategins riktlinjer, dels från regeringens budgetproposition. Det är en politik som Vänsterpartiet redan tidigare har avvisat, eftersom vi befarrar att den leder till stagnerad tillväxt, ökad arbetslöshet, större utanförskap och större klass- och könsklyftor.

Enligt regeringen är den viktigaste uppgiften under de närmaste åren att vidta åtgärder som leder till högre sysselsättning och lägre arbetslöshet och att minska utanförskapet på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet delar den uppfattningen.

Den i allt väsentligt EU-anpassade penningpolitiken till trots har Sverige med råge passerat det sysselsättningsmål som Lissabonstrategin ställt upp. Det är mer än vad vi kan säga att andra länder har gjort.

Det är intressant att titta på hur Sveriges politik har sett ut under de fem första åren efter genomförandet. Utmärkande för Sverige, jämfört med andra EU-länder, är den omfattande offentliga sektorn. Det främjar framför allt kvinnors sysselsättning. Det är det generella och generösa socialförsäkringssystem som främjar strukturomvandling och dämpar konjunktursvängningar. Det är den omfattande arbetsmarknadspolitiken som möjliggjort omställning och kompetenshöjande av arbetskraften och den unikt starka ställningen för kollektivavtalen som främjar flexibilitet och arbetsfred.

När nu regeringen presenterar sin strategi för tillväxt och sysselsättning är det just dessa institutioner som skjuts i sank. Genom att närma sig de modeller som finns i länder med betydligt högre arbetslöshet, lägre sysselsättningsgrad och färre kvinnor i förvärsarbete får man en lägre tillväxt. Det är genom den politiken som Sverige ska stå bättre rustat att möta framtiden.

Vi kan se att den politik som regeringen har fört är tvärt emot vad som står i intentionen för Lissabonstrategin. Det är neddragning av arbetsmarknadspolitiken. Det är neddragning inom utbildningssektorn, framför allt det livslånga lärandet. Det är en rad annat där man skjuter in sig på arbetsmarknadspolitiken och vill försämla villkoren.

Jag anser att regeringen inom ramen för Lissabonstrategin ska verka för att målen för full sysselsättning och tillväxt som är ekologiskt hållbar ska uppnås genom jämställdhetsåtgärder, expansion av den offentliga sektorn, forskning och utveckling i små och medelstora företag, investeringar i miljöteknik, ökat bostadsbyggande, ett utbildningsväsende som uppmuntrar livslångt lärande och en politik som utgår från ett ekologiskt hållbart samhälle.

Om vi får en sådan inriktning av politiken har vi möjlighet att nå de högt ställda mål som Lissabonstrategin har satt upp.

Riksdagen bör avslutningsvis lägga regeringens skrivelse till handlingarna och i stället uppmana regeringen att inom EU verka för att Lissabonstrategin får en sådan inriktning som jag har redovisat. Därmed yrkar jag bifall till reservation 2.

Anf. 4 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3.

Lissabonstrategin antogs, som vi har hört, vid EU:s toppmöte i Lissabon år 2000. Vid halvtidsöversynen i mars 2005 fastställdes att strategin ska ses som tredelad. Socialpolitik, ekonomisk politik och miljöpolitik ska ömsesidigt stötta varandra. Att få in miljöpolitiken och sysselsätt-

ningspolitiken i Lissabonstrategin är en linje som Sverige och den svenska regeringen ihärdigt har kämpat för tidigare.

När det gäller de tre områdena anser vi i Miljöpartiet att det är viktigt att man fastslår att det inte ska få ske någon överflyttning till EU av beslutsmakt eller kompetens när det gäller socialpolitik, utbildningspolitik, arbetsmarknadspolitik eller ekonomisk politik.

Inom miljöpolitiken är det något annorlunda eftersom miljöproblem är nationsgränsöverskridande. Det kan därför finnas skäl att titta på om man ska fatta överstatliga beslut på miljöområdet. Vi anser att det bara är när den nationella politiken inte får önskvärda effekter som man ska se till den överstatliga nivån.

Vi anser alltså att man inom ramen för Lissabonstrategin och dess genomförande inte ska överföra ytterligare beslutskompetens till EU.

Det är nu hög tid att börja arbeta för vad som ska komma efter 2008 då den nuvarande planeringsperioden för Lissabonstrategin går ut. Man kan utgå ifrån att EU kommer att fortsätta med någon form av Lissabonstrategi även därefter. Därför anser vi att regeringen omedelbart bör starta ett sådant arbete. Vi anser självklart att miljöfrågorna då tydligare bör finnas med.

Vi vet att miljöteknik är en väldigt stark tillväxtbransch. OECD har studerat det här området. I en rapport pekar man ut miljöteknikbranschen som den viktigaste framtidsbranschen efter IT. Man uppskattar världsmarknaden för miljöteknik till hisnande 6 000 miljarder kronor redan år 2010, därefter kommer det att växa ytterligare och snabbt.

Sverige exporterar, enligt Exportrådets beräkningar, miljöteknik för 25 miljarder kronor årligen redan i dag. Det gör miljöteknik till Sveriges åttonde största bransch, lika stor som pappersmassa och möbler tillsammans. Miljöteknikexporten ökar med 8 procent per år, vilket de äldre branscherna inte är i närheten av.

Vi anser därför att EU inte har råd att halka efter i den internationella konkurrensen på miljöteknikområdet. Vi måste ligga i den absoluta framkanten. Därför ser vi med oro hur miljödelen av Lissabonstrategin alltmer urholkas. Att döma av de dokument som Tyskland har tagit fram inför ordförandeskapet får miljön en alldeles för tillbakaskjutet plats, som vi ser det.

EU har stora möjligheter att inta en tät position när det gäller miljöteknikbranschen i världen, men då krävs tuffa miljökrav och styrmedel från EU:s sida. Därför ser vi också med oro på den utarmning av målsättningar som EU har haft på miljöområdet.

På klimatområdet till exempel sänkte man nivån för utsläpp av koldioxid från 30 procent till 20 procent fram till år 2020. När det gäller utsläppen från bilar sänkte man ambitionsnivån från 120 gram till 130 gram.

Det ger helt fel signaler om man ska visa miljöteknikbranschen att det finns en stor potential och att man vill stötta miljöteknikbranschen som en viktig framtidsbransch inom EU.

Vi vet av många studier att det är en förutsättning att man får tuffa miljökrav och en hård styrning för att företagen ska kunna utvecklas på miljöteknikområdet. I en Nutekrapport konstateras till exempel att styrmedel och lagstiftning på miljöområdet har varit den främsta drivkraften bakom att Sverige har en så framskjuten position när det gäller miljöteknik-

Prot. 2006/07:69
28 februari

*Sveriges handlings-
program för tillväxt
och sysselsättning
2006–2008*

nisk innovation. Industrin anpassar då sin produktion till de krav som har funnits. Det har skapat en hög kompetens bland konsulter och underleverantörer.

Ett tydligt exempel är uppvärmningssektorn där användningen av olja har minskat med 32 procent mellan 2004 och 2005. Det har skapat en helt ny bransch för uppvärmning. Man installerar värmepumpar och pelletspannor, isolerar och använder olika former av biobränslen. Man har fått en unik kompetens i Sverige som nu exporteras utomlands och ger stora intäkter.

Vi anser därför att regeringen bör ta fram en svensk strategi som innehåller konkreta förslag på klimat- och havsmiljöområdena. Vi ska driva på inom EU för att ha höga ambitionsnivåer på miljöområdet också när det gäller uppdatering av Lissabonstrategin i framtiden.

Jag vill också ta upp frågan om socialt företagande. Vi anser att regeringen som en del i genomförandet av Sveriges del i Lissabonstrategin måste titta på hur andra länder har arbetat med socialt företagande. Vi kan lära mycket av hur andra länder har jobbat med social ekonomi. Vi anser inte att frågor av det här slaget ska beslutas på EU-nivå, däremot ser vi att regeringen kan lära mycket av andra länder på området social ekonomi. Vi ser att utvecklingspotentialen inom den sociala ekonomin är väldigt stor i Sverige. De potentiella samhällsliga vinsterna är enorma.

Vi hoppas att regeringen nu kommer att ta initiativ till reformer som stöder ökat socialt företagande. Sådana initiativ kommer Miljöpartiet att stödja om de kommer fram.

Anf. 5 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! I Europa har vi ett gemensamt intresse av att EU växer till en ännu starkare och ännu mer dynamisk region så att vi blir en starkare utpost i vår globaliserade värld.

För ett antal år sedan kunde EU-ledarna konstatera att vi halkat efter både mer etablerade regioner som USA och de växande dynamiska länderna i Sydostasien. Det är dags att rycka upp sig, sade EU-ledarna. Det gjorde de just i Lissabon. Därför heter detta Lissabonprocessen.

När vi pratar om de olika EU-systemen använder vi namnen på olika städer. Oftast handlar det just om att man har suttit på en viss plats när man har kommit överens.

Vad det här handlar om är en process för att driva på för att de olika länderna ska utveckla framför allt sin egen nationella politik för att bli mer dynamiska, mer välfungerande och mer konkurrenskraftiga.

När man hade kommit överens om detta gjorde man långa listor där alla länder kunde få olika pluspoäng. Listorna blev bara längre eftersom alla ville vara duktiga på någonting. I själva verket utträttade man inte särskilt mycket för att förändra. Och resultatet lät då inte vänta på sig, som det heter, utan man fortsatte att halka efter.

Nu har man gjort en omstart. Och förhoppningsvis kommer detta att leda till mer handling. Jag tycker redan att man ser det väldigt tydligt i många länder i Europa. Man har kommit på att dessa listor och olika guldmedaljer som man kan dela ut till varandra inte åstadkommer någon konkurrenskraft, utan det som åstadkommer konkurrenskraft är att man förändrar, förbättrar och förstärker.

I den skrivelse som vi i dag diskuterar har regeringen redovisat den ekonomiska politik på dessa områden som riksdagen har beslutat om, och den har man sedan skickat in till EU och samtidigt skickat till riksdagen som redovisning. I dag fattar vi egentligen inte något beslut om innehållet.

Näringsutskottet har föreslagit att skrivelsen ska, som det heter, läggas till handlingarna, det vill säga att vi återigen godkänner den ekonomiska politik som vi har beslutat om. Den går i huvudsak ut på att fler människor i vårt land ska jobba och att fler företag ska starta, drivas vidare och framför allt växa och anställa fler.

Tack vare den omläggning av politiken som har gjorts på ett antal områden – många områden var bra, andra har förstärkts och annat har lagts om – är detta första gången som EU inte kommer med några uppmaningar till Sverige att förstärka därför att man ser att det är så mycket som är på gång, exempelvis att vi har sänkt inkomstskatten så att det lönar sig bättre att arbeta och att vi på andra områden stärker och vässar.

Lissabonprocessen tvingar oss nämligen bara att redovisa vad vi faktiskt gör, men den tvingar oss inte att göra saker som vi inte vill göra. Och detta har vi också sett under åren som har gått både i Sverige och i andra länder. *Name and shame* kallas processen. Man kan peka finger åt varandra, men man kan inte tvinga någon att utträta något.

Fru talman! Världen är så stor så stor, och Sverige konkurrerar i hög grad med andra EU-länder om lokalisering och om verksamheter som man en gång har bestämt sig för passar bra i Europa. Därför är det väldigt viktigt att vi inte nöjer oss med att vara lika duktiga på ett antal områden som man är runt omkring oss.

Lissabonprocessen har väldigt många indikatorer, och Sverige har bra medelbetyg. Men några indikatorer som inte ingår är till exempel språk. Det är bara vi i det här landet som talar svenska. Det är inte någon särskilt stark pluspoäng. En annan är vädret. Det är mörkt, kallt och slaskigt – förskräckligt tycker många – under stora delar av året. Det är inte heller någon faktor som mäts. Det finns ett antal andra sådana strukturella nackdelar som innebär att om Lund, Stockholm eller Piteå ska kunna vara konkurrenskraftiga för lokalisering och drivande av verksamhet jämfört med till exempel Köpenhamn, Frankfurt eller Bilbao så måste vi vara riktigt riktigt bra på andra saker. Vi måste vara bättre än de andra länderna på andra saker. Därför räcker det inte med att bara nöja sig med guldmedaljer enligt Lissabonprocessens olika indikatorer.

När man mäter gäller det också att veta vilket måttband som man tar fram, och det gäller att förstå måttens innebörd. Det gäller att veta om man använder vikt, längd eller något annat. Ta till exempel den väldigt väl kända svenska FoU-paradoxen. Sverige satsar nästan mest pengar av alla länder på vår jord på forskning, men vi får ut förhållandevis lite av det. En del drar slutsatsen att det då är mer pengar till forskningen som är den enda lösningen. Men det är det ju inte. Lösningen på FoU-paradoxen handlar om bättre villkor för entreprenörerna, det vill säga för dem som gör affärer av de innovationer och upptäckter som görs i forskningen.

Bättre villkor för entreprenörerna är en viktig punkt i politiken för Alians för Sverige. En annan viktig punkt är att förbättra skolan redan från förskolan och grundskolan. Det är oerhört viktigt för konkurrenskraften på lång sikt.

Fru talman! Jag ska inte fördjupa mig mer i detta. Vi har två förnämliga representanter för regeringen här som också kan lägga ut texten om innehållet i denna skrivelse och redovisningen av politiken.

Socialdemokraterna reserverar sig till förmån för att Lissabonprocessen ska vara fortsatt tredelad, vilket också slås fast att den är, det vill säga att man reserverar sig ut i tomma intet. Man skriver också i sin reservation att man inte vill utvidga EU:s kompetensområde, vilket ingen föreslår i detta sammanhang. Tvärtom slås det fast att detta inte ska göras. Återigen reserverar man sig ut i tomma intet. Man reserverar sig också till förmån för sin politik, vilket i stort sett också är en reservation ut i tomma intet, därför att de motioner som man hänvisar till när det gäller hur politiken skulle presenteras är oerhört tunna och innehållslösa. I stort sett går det väl bara ut på att man vill ha högre skatt på arbete, högre ersättning för dem som inte arbetar och mer Amsåtgärder. Fru talman! Den inriktningen yrkar jag avslag på. Den är beprövad under lång tid, och den här omläggningen visar sig fungera bättre.

Vänsterpartiet har också en del intressanta synpunkter. Man lyfter fram jämställdheten. Detta är jag verkligen den första att hålla med om. Jämför bara den här debatten som pågår just nu i Tyskland. Där kan man se att Lissabonprocessen, utan att vara överstatlig, faktiskt kan ha en och annan poäng att bidra med i andra länder.

Fru talman! Jag måste ändå passa på att säga att trots att Vänsterpartiet i hög grad har föryngrat sig när det gäller åldern på företrädarna har man återgått till ett extremt föråldrat synsätt på den ekonomiska politiken. Jag vet inte om jag ska skratta eller gråta. Vänsterpartiets företrädare som i hög grad är födda på 70-talet har ändå uppenbarligen totalt fastnat i 70-talets ekonomiska synsätt när man tror att högre inflation ger fler jobb. I fråga om detta måste ni faktiskt inte tänka om utan över huvud taget börja fundera på vad ni har fastnat i för gamla betongfårar. Tvärtom ger högre inflation snarare färre jobb i längden. Det har visats oerhört väl i dagens läge.

Miljöpartiet har synpunkter på klimatfrågor, miljöfrågor och så vidare. Regeringen har ett sådant arbete på gång på många punkter. Men det fattas inte beslut om det i detta sammanhang. Det handlar om Klimatkommissionen, havsmiljöstrategier och så vidare. Det finns all anledning för oss att återkomma till detta. Men även där yrkar jag avslag på själva reservationen och bifall till utskottets förslag som handlar om att lägga skrivelsen till handlingarna.

Anf. 6 CARINA ADOLFFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Om jag kände en oro i dag på morgonen innan vi startade debatten så blev jag ännu mer orolig efter att lyssnat på Karin Pilsäter och Folkpartiet utifrån det sätt som man raljerar med Lissabonstrategin.

Karin Pilsäter sade att vi har halkat efter, att en omläggning nu har gjorts och att det nu blir fantastiskt. Ungefär så upplever jag att man kan sammanfatta det.

I inledningen av handlingsprogrammet kan man på s. 4 läsa följande:

”Den svenska konkurrenskraften och det svenska affärsklimatet har under senare år rankats allt högre vid internationella jämförelser.”

Det betyder att det går ganska bra för Sverige. Och det beror på den politik som vi socialdemokrater har fört under de senaste tolv åren. Vi

har kombinerat trygghet med olika arbetsmarknadsåtgärder och utbildning för att öka konkurrensen.

När Karin Pilsäter talar om måttband kan jag inte låta bli att fundera över vilka tal vi kommer att ha och på vilken plats vi kommer att ligga på i framtiden när det gäller antalet sysselsatta. Då tänker jag främst på kvinnorna och jämställdheten.

I handlingsprogrammet står det oerhört tydligt att man har för avsikt att införa ett vårdnadsbidrag. Då undrar jag: På vilket sätt kommer ett vårdnadsbidrag att påverka fler kvinnor att starta företag och att fler kvinnor kommer ut på arbetsmarknaden, så att vi på detta sätt kommer att få en ökad tillväxt?

Anf. 7 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Carina Adolffsson Elgestam kanske inte lyssnade tillräckligt noga. Vad jag talade om var att EU hade halkat efter andra stora och tunga regioner i världen. Och detta torde väl ändå ha varit ganska oomtvistat. Det är ju själva grunden för Lissabonprocessen, att EU inte förmodade hänga med i utvecklingen i samma takt som skulle krävas. Det var själva grunden för att Lissabonprocessen satte i gång. Det måste vi väl ändå även i dag kunna vara överens om att det var så det var då. Och inför halvtidsöversynen kunde man konstatera att utvecklingen i respektive land sammantaget inte hade lett till att EU tillsammans hade börjat så att säga kämpa i kapp utan att det krävdes omtag inte bara i måttstockarna utan också faktiskt i praktisk handling.

Jag sade inte heller någon gång att det nu blir fantastiskt. Över huvud taget kan jag inte påminna mig att jag särskilt mycket recenserade den faktiska utvecklingen i Sverige. Vad vi nu har gjort utöver det som är gjort tidigare och som har varit bra på ett antal andra punkter har förstärkt och på ytterligare ett antal punkter lagt om politiken.

Detta i sin tur har lett till att det för första gången inte kommer några uppmaningar till Sverige om att lägga om politiken, som exempelvis har gjorts tidigare, så att det lönar sig bättre att arbeta. Vi har sänkt inkomstskatten så att det lönar sig bättre att arbeta. Det är ett exempel.

Så går jag till Carinas andra frågeställning. På vilket sätt kommer ett vårdnadsbidrag att bidra till att fler kvinnor startar företag? Såsom utformningen skisseras kommer det förmodligen inte i någon nämnvärd omfattning att vara den direkta orsaken till att fler kvinnor startar företag. Det är heller inte avsikten.

Däremot finns ett annat viktigt ben i den omläggning av familjepolitiken som ska komma. Det ska vara etableringsfrihet och barnomsorgs- peng så att den barnomsorg som föräldrarna själva väljer också blir den som får det kommunala stödet. Det kommer att kunna leda till fler kvinnor startar företag.

Anf. 8 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Det är bra att Karin Pilsäter håller med om att den politik som vi har fört de senaste tolv åren har varit bra för Sverige. Det har varit bra för tillväxten och för konkurrenskraften. Det gläder mig oerhört.

Det kanske gör att vi på sikt kan få förändringar i handlingsprogrammet. Som det nu är utformat kommer det att slå ut människor. Vi kommer inte på lång sikt att på samma sätt kunna vara med och konkurrera.

Prot. 2006/07:69
28 februari

*Sveriges handlings-
program för tillväxt
och sysselsättning
2006–2008*

Det är också bra att Karin Pilsäter markerar det som handlar om vårdnadsbidrag och att det inte kommer att stärka kvinnorna på arbetsmarknaden.

Jag vill också passa på att kommentera det som Karin Pilsäter sade i sitt anförande. Det handlar om vår politik och tomma intet. Det gäller de olika arbetsmarknadsåtgärder som vi har sett som en viktig resurs för människor för att ha en möjlighet att komma tillbaka på arbetsmarknaden.

Karin Pilsäter står här i kammaren och kallar det för tomma intet. Det handlar om alla dem som nu står utanför arbetsmarknaden och alla dem som nu känner oro inför framtiden när a-kassan är sänkt.

I det perspektivet kallar hon de olika saker som vi har arbetat med för tomma intet. Jag är inte säker på att medborgarna ute i svenska samhället delar den uppfattningen.

Jag hoppas verkligen att vi på sikt kan förhålla oss till frågorna som gäller människor som är arbetslösa på ett annat sätt och se dem som viktiga resurser och att arbetsmarknadsåtgärder behövs.

Anf. 9 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det blir så konstigt det här. Carina Adolfsson Elgestam påstår hela tiden att jag har sagt en massa olika saker som jag inte har varit närheten av att säga. Vi har bara två minuters repliktid. Om jag ska behöva lägga den på att hela tiden lägga till rätta vad jag själv har sagt och säga det en gång till blir det krångligt för alla inblandade. Det blir mycket lättare om du säger vad du tycker.

Jag sade till exempel inte alldeles nyss, vilket du påstod, att jag håller med om att vårdnadsbidrag inte stärker kvinnor på arbetsmarknaden. Jag sade att vårdnadsbidraget inte kommer att direkt leda till att fler kvinnor startar företag. Det blir mycket enklare om vi bara håller oss till det vi säger och inte påstår en massa andra saker.

Att Amsåtgärder är att göra saker i tomma intet har jag heller inte påstått. Däremot har jag sagt att reservera sig till förmån för det som redan är huvudförslagen eller redan är beslutat faller ganska platt till marken.

Den politik som ni vill föra och som ni hänvisar till redovisas väldigt lite i de motioner som ni refererar till. Ni vill ha högre skatt på arbete, ni vill ha högre ersättningar för dem som inte arbetar och ni vill ha fler Amsåtgärder.

Jag tar gärna en jättelång debatt om erfarenheterna av det stora mått av arbetsmarknadsåtgärder vi har haft. De fungerar till vissa delar bra. Men till alldeles för stor del har de inte fungerat bra. Det är också därför vi drar in på det.

Det är naturligtvis någonting som hela tiden måste utvärderas. Man försöker hela tiden utforma de åtgärder man har på ett så effektivt sätt som möjligt. Det har inte varit effektivt att hela tiden ha allt fler arbetsmarknadsåtgärder. Det visar historien.

Under de år som ni hade makten var det en alltför stor del och tyvärr en ökande del av befolkningen i arbetsför ålder som ställdes allt längre ifrån arbetsmarknaden. Det gick bra för dem som hade jobb och för de företag som överlevde. Men det var alldeles för många som ställdes utanför.

Anf. 10 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Det är roligt att Karin Pilsäter och jag är överens om att början av arbetet med Lissabonstrategin handlade väldigt mycket om prat och lite verkstad.

Jag ska också erkänna här och nu att jag verkligen uppskattar Folkpartiets arbete för jämställdhet här i Sverige. Jag förstår också att ni kommer att få problem framöver i alliansregeringen i diskussionerna om ett vårdnadsbidrag.

Så långt är vi överens. Sedan kommer vi till offentlig sektor. Att en satsning på offentlig sektor skulle vara liktydigt med hög inflation finns det inga belägg för över huvud taget.

Det är snarare så att det som utmärker Sverige jämfört med många andra europeiska länder är just vår starka offentliga sektor, vårt starka socialförsäkringssystem och vår stabila arbetsmarknad. Det är vad som har varit unikt. Det är det som vi vill förstärka med vår politik och inte rasera. Det har visat sig vara en framgångsfaktor.

Vi kan titta lite grann på de stora internationella företag vi har i Sverige som Asea, Astra Zeneca och så vidare. Det är ett resultat av stora statliga satsningar. Det har möjliggjort utveckling av svenska företag. Utan de satsningarna hade inte de företagen funnits och också varit världsledande.

Det är vad vi vill satsa på fortsättningsvis. Vi vill förstärka offentlig sektor som en grund för privata initiativ. Det har vi också visat med vår politik. Det ni föreslår är precis tvärtom. Ni raserar det som har byggts upp. Det är risken med er politik.

Anf. 11 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Om Kent Persson läser sin egen motion – vilket jag har gjort, och jag tror att också du har gjort det – ser han att det jag refererar till är att ni i motionen skriver just att man borde ha mycket högre inflation eftersom det ger fler jobb. Det är vad det handlar om.

En satsning på en utbyggd offentlig sektor behöver inte automatiskt leda till högre inflation. Med den typ av ekonomisk politik som ni generellt vill driva och den budgetpolitik som ni vill driva med exempelvis större underskott, genombrutna utgiftstak och sådana saker är risken väldigt stor att finanspolitiken leder till just högre inflation.

Det kommer inte i sig att leda till några fler jobb, tvärtom. Det kommer att leda till färre jobb. Det jag invänder emot är den otroligt felaktiga och otidsenliga illusionen att högre inflation i sig skulle leda till fler jobb. Där tycker jag att ni måste ta och läsa på lite bättre.

Det som är riktigt viktigt för de små företagen och för de stora företagen är att den offentligt finansierade sektorn förmår leverera det som är dess grunduppgifter och det som är allra viktigast för företagen.

Det handlar om en bra skola där barn och ungdomar lär sig någonting och tillräckligt mycket för att vara attraktiv personal som företagen kan anställa och behöver för att kunna växa, och de vuxna ska kunna ha sina barn där utan att vara oroliga.

Det handlar om en bra fungerande förskola, att äldreomsorgen fungerar och att den lokala infrastrukturen fungerar.

Sådana saker är det riktigt viktiga och helt avgörande. Där stärker vi nu upp och lägger om politiken. Det är mycket viktigt för den svenska konkurrenskraften, inte att staten agerar och driver egna företag.

Anf. 12 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Det är klart att våra synsätt skiljer sig när det gäller statliga företag. Det här är viktigt utifrån många aspekter, inte minst de regionalpolitiska. Men jag håller med om att ingenting är så bra att det inte kan bli bättre. Självfallet är det så.

Men jag vänder mig emot att man gör inflationsmålet till någon form av vetenskap. Det som är avgörande för om vi har en hög tillväxt och en stor arbetslöshet eller inte är inte om det är 2, 3 eller 4 procents inflation. Om vi däremot kommer upp i väldigt höga tal så är det ett hot; det håller jag med om. Det här är någonting som Vänsterpartiet starkt avstyrker. Vi vänder oss emot att inflationspolitiken i sig skulle vara överordnad sysselsättningspolitik. Sysselsättningen måste alltid komma i första hand.

Vi vill använda det stora överskott som vi har i finanserna till att satsa på offentlig verksamhet och inte till att sänka skatten för redan välbeställda. Det är det som är skillnaden. Det faktum att vi vill använda överskottet i offentlig verksamhet kan inte leda till ökad inflation. Ni vill använda det till privat konsumtion i stället. Det borde i alla fall finnas någon logik i det som Karin Pilsäter säger.

Er politik leder i förlängningen till ökad arbetslöshet och ökad utslagning. Det är jag fullständigt övertygad om.

Anf. 13 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Den politik som förs fram i er motion, Kent Persson, och som du nu uppenbarligen tar något avstånd ifrån men ändå håller dig till lite grann går ut just på att om man har högre inflation så kan man ha fler jobb. Men om man satsar på fler jobb och det leder till högre inflation så gör inte det någonting. Det skulle alltså finnas en utbytbarhet där, men det finns det inga som helst belägg för ute i det verkliga livet. Det är snarare tvärtom – driver man politiken så att inflationen börjar gå upp så kommer man mycket snabbt att hamna i en situation med färre jobb och inte med fler.

Kent Persson, du pratar om de överskott som du ska satsa. Det är också en sådan där sak som man blir lite mörkrädd för. Man inser att det är en evig tur även av detta skäl att Socialdemokraterna fick lämna regeringsmakten som de innehade med er som stödparti och att de ersattes av en ansvarsfull majoritetsregering.

De överskott som du nu pratar om att du vill satsa på offentlig affärsverksamhet är våra pensionspengar. Det är mina och dina premiepensionspengar. Det är det som är överskottet i dina och mina premiepensionspengar. Det är ju det som är överskottet i de offentliga finanserna. Att staten i år förmodligen kommer att få ett visst överskott kompenserar bara till en mycket liten del de underskott som har funnits i staten under de senaste åren. Överskottet i den offentliga sektorn som man pratar om över de här åren är enbart dina och mina pensionspengar. Dem vill inte jag att du ska använda vare sig till privat konsumtion nu för andra människor eller för offentlig konsumtion, utan dem vill jag ha i pension. Det tror jag att de flesta andra människor också vill.

Detta visar bara att Vänsterpartiet som vanligt har en ganska ansvarslös hållning till den ekonomiska politiken. Ni borde göra som vi har gjort och till exempel satsa på att den offentliga sektorn ska bli riktigt bra på huvuduppgifterna innan den börjar ägna sig åt sidouppgifter som andra aktörer kan sköta mycket bättre. Återigen vill jag framhålla att en bättre skola är en av de absolut viktigaste frågorna för Sveriges konkurrenskraft.

Anf. 14 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Fru talman! Inledningsvis kan vi konstatera att regeringens politik ligger väl i linje med Lissabonstrategins mål och riktlinjer. Den svarar upp mot de synpunkter som EG-kommissionen presenterade i januari 2006.

Näringsutskottet stöder det arbete som bedrivs inom ramen för strategin. Utskottet konstaterar att regeringen i det svenska handlingsprogrammet presenterar sin politik som ska lägga grunden för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling, skapa utrymme för ökad välfärd och möta kommande utmaningar.

Uppföljningen av de 24 riktlinjerna i Lissabonstrategin är för Sveriges vidkommande i stora drag mycket positiv. Regeringens strategi fokuserar på sunda offentliga finanser, stabila priser i kombination med en politik för att främja hög sysselsättning och ett gott företagsklimat med väl fungerande marknader. Vidare krävs en god anpassningsförmåga till förändringar, som skapar förutsättningar att möta en åldrande befolkning och fortsatt hård internationell konkurrens.

Inrättandet av ett globaliseringsråd är ett konkret tecken på att regeringen sätter fokus på de möjligheter och utmaningar som Sverige står inför och som globaliseringen innebär. I en alltmer integrerad världsekonomi är det viktigt att kontinuerligt genomföra förbättringar av företagsklimatet i Sverige för att upprätthålla en stark position för näringslivet. Inte minst villkoren för de mindre företagen är viktiga att förbättra.

Här har regeringen föreslagit en rad åtgärder som kommer att göra det mer lönsamt att anställa och att driva företag. Det handlar om att förbättra företagets kapitalförsörjning samt, inte minst, att minska företagets administrativa kostnader.

På skatteområdet har regeringen vidtagit en rad åtgärder för att förbättra villkoren för tillväxt. Både generella och riktade insatser görs.

Den 1 januari togs ett första steg för att minska inkomstskatten på arbete. En skattereduktion på arbets- och näringsinkomst infördes för att förbättra de ekonomiska drivkrafterna för arbete. Regeringen planerar att ta ett andra steg i reformen under år 2008. För att stimulera tjänstesektorn som är så viktig införs en skattereduktion för hushållstjänster den 1 juli 2007. Ytterligare stimulans av tjänstesektorn kommer genom reducerade arbetsgivar- och egenavgifter för vissa anställningar som förväntas träda i kraft under 2008.

För att göra det mer attraktivt att anställa ung arbetskraft samt att behålla och nyanställa äldre medarbetare infördes den 1 januari 2007 lättnader i socialavgifter för anställda i åldrarna 19–24 år. Den särskilda löneskatten slopades för anställda som är 65 år och äldre.

Ett ökat arbetsutbud, en ökad sysselsättning och ett ökat antal arbetade timmar i näringslivet är centralt både för att främja den ekonomiska

tillväxten och för att möta den demografiska utmaningen samt för att öka den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Fru talman! Målet med forsknings- och innovationspolitiken är att göra Sverige till en ledande kunskaps- och forskningsnation som kännetecknas av en hög vetenskaplig spetskompetens och en stor förmåga till produktförnyelse. De totala investeringarna i forskning och utveckling i Sverige motsvarar 3,74 procent av bnp 2004. De är alltså högre än Lissabonstrategins mål som ligger på 3 procent.

Svensk forskning håller världsklass på många områden. Det finns dock tecken på att Sveriges position inom forskningen har försvagats. De statliga resurserna till lärosätenas forskning och forskarutbildning har urholkats under en rad år. Forsknings- och utvecklingsstatsningarna inom näringslivet är starkt koncentrerade till ett fåtal stora internationella företag, vilket kan innebära en viss risk. För Sveriges konkurrenskraft är det därför viktigt att staten under de kommande åren tar ett ökat ansvar för forskningsfinansieringen.

Regeringen avser att under denna mandatperiod genomföra en rad åtgärder för att stärka svensk forskning. Det innebär att forskningsanslagen år 2009 kommer att ligga 900 miljoner kronor högre än nivån i den tidigare forskningspropositionen. Av dessa pengar avser 200 miljoner kronor innevarande år. Regeringen ämnar ta bort momsen vid lärosätena på externa forskningsbidrag, vilket kommer att innebära en resursförstärkning för forskning vid universitet och högskolor om ca 350 miljoner kronor årligen.

Dessutom ämnar regeringen utreda frågan om avdragsrätt för donationer till forskning i syfte att öka möjligheten för privat kapital att finansiera forskning.

Avslutningsvis vill jag framhålla att för att Lissabonstrategin ska bli framgångsrik bör den ha en stram fokusering. Det är därför av stor vikt att det inte sker någon överflyttning av kompetens på det sociala området från medlemsstaterna till EU-nivån. Socialt företagande är ett exempel på områden som vi anser inte bör ligga inom EU:s kompetens. Det är en nationell fråga för de olika medlemsstaterna. Fokus ska även fortsättningsvis ligga på sunda offentliga finanser och stabila priser i kombination med en politik för att främja hög sysselsättning, ett gott företagsklimat med väl fungerande marknader samt en forskning och utveckling i världsklass. Utskottet avstyrker de motioner som har behandlats.

Anf. 15 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Marie Weibull Kornias i samband med att ni nu lägger om politiken. Det har ni också gjort vad gäller exportsatsningar. Ni har nästan halverat summan pengar till det som har med exporten att göra. Om Sverige ska bli mer konkurrenskraftigt globalt sett kan man inte låta bli att känna en viss oro utifrån hur de svenska företagen, och framför allt småföretagen, ska klara sig i ett långsiktigt perspektiv.

För det lilla företaget som kanske för första gången ska ut på världsmarknaden – det behöver inte vara så långt bort i världen utan det kan vara inom Europa – kan det vara oerhört värdefullt att få lite hjälp på vägen och få prata med någon som kan marknaden, kanske i det land dit

man har tänkt sin export. Det kan också vara bra att få råd om hur marknaden och regelverket fungerar.

Jag vill fråga Marie Weibull Kornias hur man egentligen har tänkt när man nästan halverar summan pengar till exportfrämjande åtgärder.

Anf. 16 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Fru talman! Vi kan konstatera att den tidigare socialdemokratiska regeringen hade en näringspolitik och en exportpolitik som präglades av en ryckighet. Där fanns fasta anslag, och där fanns väldigt många tillfälliga anslag. Vi gör nu en översyn och utvärdering av de satsningar som har gjorts hittills.

Sedan ska man bära i minnet att vad många små företag efterlyser är inte bara bidrag, utan det är i allra högsta grad möjligheten att själva kunna bygga upp finansiella muskler för att på sätt klara av exportsatsningar. Man vill känna sig trygg i sin egen budget.

Vi ska vara medvetna om att det inte bara handlar om Exportrådet. Det finns många statliga myndigheter som stöder små företag som vill ut på exportmarknaden, däribland Almi, Nutek och så vidare.

Anf. 17 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det låter lite märkligt när Marie Weibull Kornias säger att de små företagen inte bara vill ha bidrag. Den summa pengar som vi har exempelvis till exportrådgivarna handlar ju inte om bidrag. Det handlar om att små och medelstora företag får en möjlighet till gratis rådgivning, och det är någonting annat. Det handlar om att i lugn och ro vid fyra, sex, åtta eller nio tillfällen få sitta ned och prata med en expert, någon som har kunskap om andra marknader. Det handlar om att få råd, tips och hjälp med hur man ska göra sin ekonomiska plan, vilken marknad det finns och hur den marknaden passar de varor eller tjänster som jag ska sälja. Det är oerhört viktigt. Det är inget bidrag, utan på det sättet kan vi stärka företagen. Vi kan ge dem mer kunskap om hur de kan komma ut i världen och sälja sina produkter.

Det känns oerhört allvarligt om alliansregeringen ser alla de olika satsningar vi gör i samhället som bidrag. Det handlar faktiskt om rådgivning i det här fallet, och det stärker företagen och gör dem mer konkurrenskraftiga.

Anf. 18 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Fru talman! Exportrådet har fått ett nytt regleringsbrev för 2007. Det innebär att Exportrådet får se över sin verksamhet. Man ska vara medveten om att alliansregeringen faktiskt har tillfört 75 miljoner mer än vad ni hade budgeterat.

Visst är det bra med exportrådgivning, men låt Exportrådet bedöma vilka satsningar som har varit till gagn för de små och medelstora företagen.

Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Först och främst vill jag säga att jag tycker att det är väldigt bra att näringsutskottet har den här debatten. Jag tror att vi måste göra Lissabonstrategin och alla andra strategier som EU sätter upp mer

vardagliga i den svenska debatten. Det som händer i den gemensamma politiken påverkar i allra högsta grad Sverige.

Lissabonstrategin syftar, precis som ordföranden Karin Pilsäter säger, till att stärka Europas konkurrenskraft. Ska vi klara jobben framöver i Sverige och i Europa måste vi se till att vi är mer konkurrenskraftiga globalt sett. Konkurrensen är jättetuff. Jag har precis kommit från Indien och sett den målmedvetenhet som man har i den ekonomiska utvecklingen i ett land som Indien. Vi ser hur Kina utvecklas mycket starkt. Asien är på stark ekonomisk frammarsch. Om inte Europa stärker sin ekonomiska konkurrenskraft riskerar vi jobben, men, vad värre är, vi riskerar också välfärden.

Jag tror att det är viktigt att säga i inledningen av mitt anförande att om vi inte klarar jobben kommer vi heller inte att klara välfärden. Det finns inga pengar som ramlar ned från himlen och betalar sjukvård, lärare, vägar och allt vad vi vill ha gemensamt. Det har alltid kommit ur en produktion där människor har jobbat och betalat skatt. Sedan har vi kunnat jobba med den gemensamma sektorn. Det är det här sambandet som jag tycker att Socialdemokraterna så totalt har missat under alla de år som de har suttit vid makten. De har hela tiden trott att det är stekta sparvar som har flugit i mun på svenska politiker.

Det också därför som Allians för Sverige fick regeringsmakten. Vi såg utanförskapet. Vi såg alla dem som var arbetslösa, alla dem som var sjukskrivna och alla ungdomar som inte fick chansen att komma in på arbetsmarknaden. Vi såg alla dem. Socialdemokraterna såg dem inte. Det är det utanförskapet som vi inte accepterar, och vi kommer inte att acceptera det. Vi har de här fyra åren på oss nu att snabbt se till att vi får en politik som ger resultat, och vi ser redan goda tecken på detta.

För oss är rätten till jobb en grundläggande sak. Det stärker människor självkänsla. Det är bra för självförtroendet. Det är bra för det gemensamma om man har ett jobb att gå till varje dag. Det är oacceptabelt att över en miljon människor inte har ett jobb att gå till. Jobbet har ett värde i sig.

Tittar vi på Sveriges situation kan vi se att nyföretagandet fortfarande är lågt. Det är lågt inte minst bland kvinnor, som vi har diskuterat här.

Det går inte att ha så lågt nyföretagande och samtidigt tro att vi ska kunna klara konkurrenskraften framöver. Därför måste fler människor känna: Ja, jag är beredd att ta mina egna pengar och investera dem i ett eget företag och fixa jobb åt andra!

Fler måste våga göra det. Fler av de företag som vi har måste våga växa och anställa nya, gå ut på exportmarknader och utvidga sin verksamhet. Det är för få som vågar det i dag.

Det är också så att många av de här företagen är rädda för att expandera och gå ut på den internationella marknaden. Det gör att vi är otroligt beroende av de stora företagen i Sverige i dag för vår ekonomiska utvecklings skull. Det ser vi också på de resultat som vi har i dag.

Om vi ska kunna leva upp till den här Lissabonstrategin så måste naturligtvis svensk politik utvecklas åt rätt håll. Vår politik inriktas på att göra det mer lönsamt att arbeta. Det ska vara enklare och mindre kostsamt att anställa, och vi ska förbättra det svenska företagsklimatet. Bara så kommer vi att få en bättre välfärd.

Precis som har sagts här har EU-kommissionen tyckt och säger att vi är på rätt väg. Med de omläggningar som den nya regeringen har gjort får vi också väldigt mycket beröm. Det finns några saker där man säger att vi kan gå vidare. Vi kan jobba ännu mer med företagsklimatet, och vi kan göra ännu mer för att stärka konkurrensen, framför allt inom tjänstesektorn. Det är bara att se att vi har tagit de första stegen men att det finns mer att göra.

Vad gör då den svenska regeringen? Jobbavdraget är ett sätt att försöka underlätta för människor att gå från bidragsförsörjning till jobb. Både företagare och anställda tjänar på detta jobbavdrag. För vår del är det så att det alltid ska löna sig att arbeta. Det är en grundläggande hållning som vi har i Allians för Sverige, och det tänker vi fortsätta jobba för.

Vi effektiviserar arbetsmarknadspolitiken. Det behövs bättre matchning mellan kompetens och arbetsplatser. Här skulle jag inte minst vilja nämna gruppen invandrare, som ofta inte har några personliga kontakter och som behöver hjälp med matchning för att komma ut på rätt arbetsplatser. Här vill vi effektivisera arbetsmarknadspolitiken för dem som har stått utanför under lång tid.

Vi säger också att vi ska förbättra villkoren för de små företagen. Det handlar både om skattelättnader och om regelförenklingar. Vi säger att nystartsjobben är ett sätt att stimulera dem som länge har stått utanför arbetsmarknaden. Det är de långtidssjuka, det är de som har varit arbetslösa länge, det är ungdomarna och det är gruppen invandrare.

Vi kan titta på vad som har hänt efter sex veckor. 1 500 personer har redan nu fått nystartsjobb – riktiga jobb och avtalsenliga löner på riktiga arbetsplatser! Det tycker jag är en fantastisk siffra – att det redan nu är 1 500 som har fått nystartsjobb. Jag hoppas att många ungdomar ska få chansen att komma in på arbetsmarknaden. Vi behöver verkligen dem på den svenska arbetsmarknaden.

Vi har förmögenhetsskatten, som halveras så att vi investerar pengarna här hemma. Vi förenklar och sänker arbetsgivaravgifterna inom tjänstesektorn, och vi kommer inom kort att lägga fram ett förslag om hushållsnära tjänster, som både får fram en ny tjänstesektor men också underlättar för inte minst kvinnor att kunna vara aktiva på arbetsmarknaden.

Vi avskaffar företagarnas sjuklöneansvar. Vi reformerar 3:12-reglerna. Vi minskar regelbördan för företagen med 25 procent. Där är både statliga verk, myndigheter och alla departement redan inne på att gå igenom alla de här regelverken för att göra det enklare för företagen.

Vi satsar 100 miljoner på kvinnors företagande. Jag kommer i dag att få en redovisning från Nutek om vad vi ska göra här framöver för att stärka kvinnors företagande i Sverige. Vi satsar resurser på att stärka invandrades företagande för att ta till vara den kompetens som finns hos dessa människor.

Vi stärker det sociala kooperativa företagandet, till skillnad från vad som här har sagts. Nutek har ett tydligt uppdrag att jobba med det. Vi öppnar den offentliga sektorn för ökad konkurrens, därför att vi tror att vi både får en bättre välfärd och får fler företag som bidrar till att förbättra det som i dag är knutet till bara den offentliga sektorn.

Vi stärker gymnasieskolan, där vi har både lärlingsutbildning, yrkesutbildning och högskoleförberedande utbildning. Precis som flera har

sagt: Utbildningen är en av grunderna för att vi ska ha en bra konkurrenskraft. Vi stärker resurserna till forskning och utveckling, både inom grundläggande forskning och inom näringslivsnära forskning. Här har Vinnova ett stort ansvar för att jobba med olika program, där branschprogram men också olika miljösatningar och annat är viktigt för oss.

Vi satsar rejält på den miljöriktiga tillväxten. Alla socialdemokrater som är ledsna över att de ingenting har sett har väl bara inte läst tidningarna och följt med i debatten. Vi kan precis se vad EU nu gör på miljöområdet, där vi har höga ambitioner för minskade klimatutsläpp, höga ambitioner när det gäller energieffektivisering och höga ambitioner när det gäller förnybara bränslen. Det här följer Sverige upp och jobbar med konkreta program för att matcha det som EU nu har gjort. Det är väl möjligen så att Socialdemokraterna är ledsna för att man aldrig lyckades få EU att sätta upp de här höga målsättningarna, men det har den nya regeringen lyckats med.

Jag tror att Sverige kan göra väldigt mycket på miljöområdet. Vi är bara i början där. Det kommer att skapa jobb och utveckling, både när det gäller förnybar energi och när det gäller ny miljöteknik.

I dag har vi en situation där vi har 75 000 lediga jobb enligt Ams. Det är den högsta siffran sedan 1970. 63 000 var det som fick jobb i januari. Det är 4 000 fler än förra året. Det visar att Sveriges regering och den svenska politiken är på rätt väg, och vi kommer att fortsätta. Jag tror att vi behöver utveckla ännu mer kring hur vi förstärker företagen så att det är fler som vill driva företag och att vi ytterligare förstärker utbildningsinsatserna så att vi får fler ungdomar som går ut skolan med godkända betyg. Vi behöver också stärka forskningen.

Vi behöver trygghetssystem som fungerar så att folk inte hamnar mellan stolarna. Vi måste ha ett arbetsliv som går att kombinera med familjeliv. Vi behöver forskning av högsta klass tillsammans med näringslivet, och vi behöver kraftfulla åtgärder också i fortsättningen för att stärka svensk miljöteknik och svenskt miljö-kunnande.

Vi är så glada över att vi har fått regeringsmakten och att vi fått chansen att förverkliga de idéer som skapar välfärd och tillväxt i Sverige, och jag tror att svenska folket känner att nu antligen är vi på rätt väg. Det har blivit lättare att andas i Sverige.

Anf. 20 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Jag tror att vi är många, inte bara i Sverige utan i hela världen, som hoppas att vi får en bättre luft att andas. Därför ser vi fram emot när det kommer konkreta förslag om miljö- och klimatpolitiken. Att ha höga ambitioner, det är lätt. Att orera mycket, det är också lätt. Men kom med förslagen! Presentera dem här i riksdagen! Vi har inte sett ett enda förslag.

Vad gäller att klara jobben och att det är enda sättet att klara välfärden kan vi vara överens. Men att stå här i Sveriges riksdag och slå sig för bröstet och säga att så här många jobb inte har tillsatts någon gång tidigare i modern tid, och att säga att det beror på att alliansen vann valet i september, det är att fara med osanning. Det handlar ju faktiskt om att skörda frukterna av den politik som vi har bedrivit för olika satsningar på kunskap, på export och på att människor ska känna trygghet i vardagen.

Maud Olofsson sade här i kammaren att det bara var ni som såg dem som stod utanför, dem som inte fick några möjligheter. Det är väl därför som den nya regeringen nu har tagit bort och dragit ned så mycket arbetsmarknadsåtgärder. Det är väl för att ni ser utanförskapet. Det är väl också därför som ni sänker a-kassan. Det känns lite märkligt att ni säger att det bara är ni som ser dem som står utanför när ni samtidigt slår undan fötterna på dem som är svagast i samhället. För mig går inte den retoriken ihop. Det kunde vara bra att få ett förtydligande av detta.

Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tror att det svenska folket var ganska tydligt när det valde en ny regering i signalen till socialdemokratin: Ni såg inte dem som stod utanför.

Det är till och med så att ni i er egen utvärdering av valet säger precis det. Jag har lyssnat till flera av era representanter som säger: Vi glömde dem som var arbetslösa. Vi försvarade bara det som fanns.

Ja, precis så var det. Ni försvarade dem som fanns inne på arbetsmarknaden och det bestående, men ni såg aldrig det utanförskap som fanns hos alla dem som längtade efter ett nytt jobb, längtade att få komma från sjukskrivning till ett nytt arbete eller längtade efter att få bli en del av det svenska samhället när de hade kommit från något annat. Det var ju dem ni aldrig såg. Det är dem vi ser, och jag redovisar bara resultatet. Att ni sedan är avundsjuka över att vår politik ger resultat kan jag inte göra något åt. Vi kommer att fortsätta den politiken.

För oss är det alldeles tydligt att riktiga jobb är bättre än bidrag. Socialdemokraterna tycker att det är viktigare med Amsåtgärder och med bidragsberoende. Vi tycker att det är viktigare med bra företagsklimat och med riktiga jobb så att man kan leva på sin egen lön. Och jag tror att svenska folket förstår den här skillnaden.

Fortsätt ni och kämpa för det ni tror på! Det är helt acceptabelt för oss. Men vi kommer att fortsätta att kämpa för de riktiga jobben.

När det gäller miljön är det ju så att om vi ska kunna klara de stora miljöåtaganden som vi har måste vi göra det gemensamt. Det är därför den här regeringen till skillnad från den gamla har koncentrerat sina åtgärder på att få en EU-politik med höga ambitioner. Vi har sagt minus 30 procent i koldioxidutsläpp, vi fick 20 procent. Vi ser att energieffektiviseringen nu ligger på minus 20 procent. Vi ser att biobränslena och de förnybara energikällorna är ett av de stora målen för EU:s politik. Det kommer att få konsekvenser och får det redan i dag i svensk politik.

Det är precis på det sättet som vi jobbar. Gemensam politik, gemensamma ambitioner för EU och sedan ambitiösa program nationellt för att åstadkomma detta.

Anf. 22 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Det är intressant att Maud Olofsson redan vet vad vår utvärdering utifrån valet innehåller. Den är inte klar än så jag hoppas att vi kan vänta tills vi har fullföljt den.

Det är också intressant när Maud Olofsson säger att man inte vill leva på bidrag. Nej, det vill inte någon göra. Alla vill ha ett riktigt jobb. Men ibland är det så att det i en övergång från arbetslöshet till det riktiga jobbet behövs en åtgärd, en så kallad arbetsmarknadsåtgärd. Det tycker vi är

viktigt att vara med och stimulera så att människor får en möjlighet, kanske till en vidareutbildning. Det handlar ibland om att få en andra chans. En del människor har förslitningsskador och behöver ha hjälp på traven av den anledningen. Man har kanske börjat må psykiskt dåligt av olika anledningar. På det viset behövs det olika åtgärder. Det är någonting annat än att bara slentrianmässigt kalla det för bidrag.

Jag tyckte också att det var lite till att raljera med siffror när Maud Olofsson i sitt inlägg sade att det var en miljon människor som var utan jobb. När man räknar på hur många det är som i dag är utan jobb ska man komma ihåg att en stor mängd av dem exempelvis är deltidsarbetslösa. Den rätt eller möjlighet till heltid som alla inte får i dag men som vi hade tänkt föreslå har ju alliansregeringen sagt nej till. Alla de som i dag inte får jobba heltid utan ofrivilligt är arbetslösa finns med i den statistiken. Glöm inte det!

Till sist en fråga: Hur ser ministern på social ekonomi? Kan det vara en väg till jobb åt alla och att också få fler företag?

Anf. 23 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Fru talman! Jag talar bara om den utvärdering som ni själva har skrivit om i artiklar. Det är möjligt att läsa. Jag har inte sett någon rapport som är intern för Socialdemokraterna, jag bara läser det Pär Nuder och andra skriver om vad som gick fel i valrörelsen.

För oss i alliansregeringen är rätten till jobb central. Jag tror att det har att göra med ens självkänsla, ens möjlighet att bidra till den utveckling som ett land har, och det är väldigt grundläggande för oss. Jag är jätteledsen över att Socialdemokraterna har lämnat en sådan målsättning. Men det är ju bra om det är några partier som håller fast vid den, för jag tror att det finns väldigt grundläggande i det svenska samhället att rätten till jobb är någonting viktigt.

Beroende på vad man fokuserar på hittar man också lösningar. Ni fokuserar ju hela tiden på Amsåtgärder och bidrag medan vi fokuserar på hur vi ska kunna skapa de här jobben. Var finns drivkrafterna hos människor för att man ska skapa de här jobben? De ramlar nämligen inte heller ned från himlen. Det är människor av kött och blod som måste skapa dem.

När man ser att det är över en miljon människor som inte går till jobbet en vanlig dag – det var det jag sade – tycker vi inte heller att det är acceptabelt i ett välfärdssamhälle. Det är därför som våra åtgärder, också inom Ams, är riktade mot de nystartsjobb som vi har skapat möjlighet för, och vi ser att det ger resultat. Jag tror att Carina kan hitta ganska många människor i dag som säger: Jag går aldrig till Ams mer. Så förnedrad som jag har blivit i alla dessa åtgärder vill jag inte återvända dit.

Jag tycker att det handlar om respekt för den enskilda individen. Vi ska ha åtgärder som är kraftfulla. Vi ska ha åtgärder som respekterar den enskilda individen men som framför allt leder till jobb. Det är det den här politiken leder till. Det är också det som kommissionen säger, och vi är väldigt glada över den kredit som vi får.

När det gäller den sociala ekonomin kan jag säga att den har sin plats att fylla tillsammans med den privata sektorn och den offentliga sektorn. De tre sakerna kan fungera mycket väl i en ekonomi som Sveriges.

Anf. 24 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Regeringen har en mycket uttalad ambition att visa på sambandet mellan vad vi gör i Sverige och vad som händer i Europa, att det på många sätt är delar av samma sak. Därför var det angeläget för oss att både näringsministern och jag är här för att diskutera de här frågorna som är både svensk och europeisk politik.

EU-samarbetet handlar ju mycket om hur vi i unionen gemensamt rustar oss för framtida och nuvarande utmaningar. Vårt välstånd och vår ekonomiska utveckling är beroende av varandra och hur vi gemensamt skapar dessa förutsättningar att ta till vara globaliseringens möjligheter, tackla den demografiska utvecklingen och de globala utmaningarna på miljöområdet.

Det här var, som har sagts av så många talare, den bärande tanken när stats- och regeringscheferna beslutade om en strategi för hållbar tillväxt och sysselsättning vid toppmötet i Lissabon år 2000. Det är en strategi som regeringen prioriterar högt.

Utgångspunkten för strategin var och är en allt starkare ekonomisk integration såväl inom unionen som med omvärlden. Framgångar och brister i reformarbetet är inte längre enbart en nationell angelägenhet utan påverkar oss alla. Ökad konkurrens och snabbare teknisk utveckling driver på kraven att modernisera de europeiska ekonomierna för att klara de förändringar och omställningar på varu- och tjänstemarknaden som vi behöver i arbetslivet.

Strategin handlar således om att skapa en stabil och tillväxtorienterad makroekonomisk politik. Det handlar om att stärka konkurrenskraften genom satsningar på forskning och innovation för att bereda väg för ny teknik. Det handlar om att förverkliga den inre marknaden fullt ut och skapa ett bättre företagarklimat i Europa.

Reformer på de nationella arbetsmarknaderna och investeringar i kompetensutveckling för att öka arbetskraftsutbudet och motverka utanförskap är viktiga punkter på dagordningen. En progressiv politik på energi- och miljöområdet stärker unionens konkurrenskraft och är en förutsättning för långsiktigt hållbar tillväxt och välstånd.

En bärande tanke bakom Lissabonstrategin, som också har nämnts här, är att den har tre dimensioner: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Den miljömässiga tillkom ju på svenskt initiativ 2001. Alla de här tre benen hör samman.

Vid halvtidsutvärderingen stod det klart att målsättningen och ambitionerna tedde sig ganska avlägsna. Mycket snack och lite hockey, var det någon som sade. Detta kan delvis förklaras av en svag världskonjunktur under den första hälften. Men det var kanske framför allt bristande ägarskap, bristande prioritering och ansvarsfördelning som gjorde att det brast i genomförandet av strategin, inte minst på nationell nivå.

För att råda bot på detta beslöt man i mars 2005 att upprätta dels en gemensam vägledning för medlemsstaternas genomförandestrategi i form av integrerade riktlinjer, dels att varje medlemsland ska ta fram ett nationellt handlingsprogram för hur man avser att skapa tillväxt och sysselsättning. Två år har nu gått med den här ordningen och det är berättigat att ställa sig frågan: Har det varit någon förstärkning av det politiska åtagandet? Svaret är inte helt klart. Det är både ja och nej.

Samtliga medlemsstater har presenterat nationella handlingsprogram. De årliga framstegsrapporterna som presenterades under hösten visade på betydande framsteg inom många viktiga områden. Viktiga insatser och reformer har genomförts i medlemsstaterna för att stärka offentliga finanser, öka investering i forskning och utveckling och minska den administrativa bördan för företagen till exempel. Regeringen stöder aktivt kommissionens ambitioner att driva på regelförbättringarna, och målsättningen att minska kostnaderna för den administrativa bördan och EU-lagstiftningen med 25 procent till 2012 ligger helt i linje med våra egna nationella målsättningar.

Kommissionens senaste resultattavla visade att det har skett ett betydande uppsving vad gäller medlemsstaternas genomförande av EU-direktiv i den nationella lagstiftningen. Arbetet pågår med att bättre förankra den genomförda strategin med nationella parlament och lokala och regionala aktörer.

Men tyvärr är det också lätt att hitta brister i genomförandet, både nationellt och på EU-nivå. Det är den svagaste länken i Lissabonprocessen. Därför måste det framtida arbetet ytterligare fokuseras. Det måste ytterligare prioriteras vad som ska göras. Insatser för att öka den interna och externa öppenheten, handeln, är viktiga för att ta till vara globaliseringsens möjligheter och för att stärka EU:s konkurrenskraft.

Regeringen kommer därför att tydligt verka för att man integrerar den externa dimensionen, handelsaspekten, i Lissabonstrategin. Det handlar också om reformer för att stärka konkurrensen, främja ett bättre och mer innovativt företagarklimat i Europa samt skapa en bättre fungerande arbetsmarknad som ger plats åt flera på arbetsmarknaden och minskar utanförskapet. Sist, men inte minst, handlar det om insatser för att möta gemensamma miljöutmaningar och säkra vår energiförsörjning.

Nyckeln till framgång ligger i hur väl vi lyckas integrera Lissabonstrategins mål och intentioner i den nationella politiken hos nationella aktörer. Därför har de nationella handlingsprogrammen en viktig funktion i att stärka ägandeskapet och involvera de nationella parlamenten i strategin. Debatten här i dag är ett led i det arbetet. Men vi behöver också göra mer för att involvera lokala och regionala nivåer i genomförandet av strategin.

År 2010 är det tänkt att målen om att EU ska vara världens mest konkurrenskraftiga ekonomi ska vara uppfyllda. En hel del av arbetet med att färdigställa unionen inför detta, att driva igenom regelförenklingar, bättre lagstiftning, avregleringar, faller naturligtvis på det svenska ordförandeskapet som infaller precis innan, hösten 2009. Det finns också skäl att tro, som någon nämnde, att Lissabonprocessen efter 2010 kommer att få en uppföljare, den så kallade Lissabon 2. I det arbetet är det naturligt att man vässar Lissabonprocessen något, det vill säga minskar antalet indikatorer, prioriterar satsningar på att fullfölja arbetet med den inre marknaden, har tillväxtskapande reformer och avregleringar. Miljödimensionen kommer självfallet att spela en allt viktigare roll. Det är en fråga som vi kommer att få anledning att återvända till i diskussioner med riksdagen.

I november förra året presenterade regeringen sitt handlingsprogram i en skrivelse. Jag lämnade själv över den samma dag till kommissionen. Där presenterades en bred politik som ska lägga grunden för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling som skapar utrymme för ökad välfärd.

Programmet består av tre delar. Den första handlar om att göra det mer lönsamt att arbeta. Den andra är reformer som syftar till att göra det enklare och lättare att anställa. Den tredje handlar om att generellt förbättra det svenska företagarklimatet.

Handlingsprogrammet togs väl emot av kommissionen. I deras årliga rapport, framstegsrapporten, konstaterar man att Sverige gör bra framsteg. Man framhåller många styrkor i det svenska programmet, till exempel arbetet med att göra det mer lönsamt att arbeta och åtgärder för att förenkla för företagen. De åtgärder som vi vidtar i Sverige för att främja en mer hållbar utveckling när det gäller miljöteknik och energianvändning menar kommissionen tillhör bland de bästa i Europa.

Kommissionen understryker vikten av att fortsätta på den inslagna vägen för att vidta ytterligare åtgärder för att öka arbetskraftsutbudet och stärka konkurrensen. Det är vår intention, och det har näringsministern redogjort för.

På vårtoppmötet den 8–9 mars kommer Lissabonstrategin att diskuteras. Där är vår uttalade ambition att hela EU ska mobiliseras i ett slags nystart för strategin inför de sista åren som återstår till 2010. Vi vill arbeta för en hög genomförandegrad, för ambitiösa och bindande åtgärder inom miljöområdet, för att handelspolitiken ska integreras på ett tydligt sätt och för att vi gemensamt ska förbinda oss att arbeta för en 25-procentig minskning av regelkrånglet.

Anf. 25 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Jag vill ställa ett par frågor till Cecilia Malmström. Den första frågan handlar om export och att det har gjorts kraftiga neddragningar.

När det gäller påståendet att det har skett kraftiga neddragningar vill jag göra ett förtydligande. I vår budget för 2006 hade vi ca 221 miljoner, men alliansen hade inför 2007 ca 180. Det finns ändå en differens däremellan. Det är siffror som har plockats från budgetalternativen. Med utgångspunkt i detta frågar jag hur Cecilia Malmström ser på möjligheterna till att stärka varumärket Sverige, stärka konkurrensen och i kombination med detta öka välfärden utifrån intentionerna i Lissabonstrategin.

Det pratas också mycket om arbetslösheten. Jag vill passa på och korrigera hur det är med arbetslösheten. I januari 2007 är 245 000 öppet arbetslösa. Det är en himla skillnad mot att säga att det är en miljon personer som i dag inte går till arbetet. Man måste skilja på vad människor gör och vilka som är öppet arbetslösa.

Den sista frågan handlar om den ökade otryggheten i samhället för våra medborgare. Försämringar i a-kassan och försämringar inom sjukförsäkringen påverkar människor i deras vardag, och de känner en större otrygghet. Då blir de mindre benägna att inte bara byta arbete eller söka till en vidareutbildning utan också att köpa varor och tjänster.

Anf. 26 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att Carina fick sluta mitt i en fråga där. Vi får kanske återkomma till den allra sista punkten.

Tack för frågorna.

Exporten har delvis diskuterats tidigare. Jag har inte så mycket att tillföra. Det var delvis en del tillfälliga anslag som vi har tittat på. Vi har nu en diskussion i regeringen om en heltäckande strategi för exportfrågan som vi kommer att återkomma till så småningom. Jag har inget mer att säga om det just nu.

När det gäller att stärka varumärket Sverige är vi helt överens. Det är en jätteviktig utmaning. Det är en del i Lissabonprocessen, men det här går vida över den på många sätt. Det handlar om att Sverige ska vara konkurrenskraftigt. Det handlar om att den svenska välfärden ska vara bra. Det handlar om att kunna lita på att svenska företag gör ett bra jobb och står för kvalitet, tillväxt, god utbildad personal och så vidare. Det handlar om att vi ska ha högklassig forskning, högklassig utbildning och så vidare. Vi har redovisat en lång rad förslag på hur vi vill göra. Allt detta tillsammans bidrar till att stärka varumärket Sverige, som är ganska starkt i dag. Det kan bli ännu bättre, men det är ganska starkt.

Vi kan naturligtvis ägna oss åt frågan om sifferexercisen. I valrörelsen pratade vi bland annat om den miljön som inte gick till jobbet. Ja, det är så. Det var en miljon människor som var arbetslösa, sjukskrivna, för-tidspensionerade och så vidare som inte gick till jobbet. Dessa människors utanförskap var det som allianspartierna gick till val på, det vill säga för att försöka ändra situationen. Det är också det vi syftar till att göra. De ska tillbaka till arbetsmarknaden. De ska känna sig behövda, ha ett jobb att gå till och spela en roll i byggandet av den svenska välfärden.

Anf. 27 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Det är bra att vi har samma uppfattning vad gäller att det är viktigt att stärka konkurrenskraften och att varumärket Sverige även fortsättningsvis är viktigt att satsa på. Då kanske vi kan känna en viss trygghet i att se fram emot att det när regeringen presenterar sin nästa budget kommer att finnas mer pengar till det som handlar om exportfrämjande åtgärder. Jag är helt övertygad om att de små företagen behöver ha hjälp på vägen om man ska våga satsa på att ge sig ut i den globala världen, inte minst när man blir mer konkurrensutsatt.

Cecilia Malmström säger att vi har en bra välfärd. Men varför försämrar ni våra trygghetssystem? Ni försämrar a-kassan. Ni försämrar sjukförsäkringen. Det påverkar människorna i deras vardag. Det påverkar tillväxten när människor inte vågar satsa.

Jag har min anställning på en fönsterfabrik. Om inte medborgarna vågar bygga nytt eller byta ut sina fönster påverkar det försäljningen på min arbetsplats där mina arbetskamrater har sin utkomst varje dag. Det spelar roll. Om de känner otrygghet gör de inga investeringar. De bestämmer sig inte för att byta jobb eller söka till en annan utbildning för att förkovra sig.

Hur ser Cecilia Malmström på försämringarna i trygghetssystemen? Är de bra för tillväxten?

Anf. 28 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! När det gäller att stärka konkurrenskraften och exporten är vi överens. Låt oss återkomma till en mer omfattande diskussion om den frågan!

En av de viktigaste uppgifterna som regeringen har tagit sig an på det här området är implementeringen av tjänstedirektivet. I detta ingår att man ska upprätta kontaktpunkter i alla länder. Dit ska ett företag kunna vända sig och få all information om vad som gäller och det stöd som behövs för att kunna erbjuda en tjänst i det landet. Detta tror jag är en väldigt viktig faktor när det gäller att hjälpa svenska företag att etablera sig utomlands men också för att andra företag ska kunna komma till Sverige. Ett led i den målsättningen är att undanröja byråkrati och hinder och att göra det enkelt att flytta företag och att investera. Detta kommer att påverka både jobben och tillväxten.

När det gäller välfärden företräder denna regering arbetslinjen. Det finns inget mer deprimerande och inget som skapar en större osäkerhet än att inte veta om man har något jobb att gå till. Människor frågar sig: Varför är jag sjukskriven trots att jag bara är 32 år? Varför får jag inget jobb? Varför finns det ingen plats för mig? Regeringen satsar på att försöka få dessa människor tillbaka i arbete genom speciella satsningar på långtidsarbetslösa, på unga människor och på den invandrargrupp som hamnat utanför. Vi satsar på personliga coacher och på nystartsjobb i den matchning på arbetsmarknaden som bland annat Maud Olofsson arbetar med. Vi gör också insatser för det livslånga lärandet, det vill säga att man hela tiden ska kunna vidareutbilda sig och i olika skeden av livet gå mellan utbildning och jobb. Vi har satsningar på rehabilitering och så vidare.

I och med att allt fler människor kommer i arbete och arbetslösheten går ned får vi mer pengar att satsa på vår gemensamma välfärd och trygghet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

9 § Vissa ändringar i bestämmelser för Riksrevisionen

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2006/07:KU6

Vissa ändringar i bestämmelser för Riksrevisionen (framst. 2005/06:RRS28).

Anf. 29 ANNA BERGKVIST (m):

Fru talman! Jag skulle vilja ägna några minuter åt konstitutionsutskottets betänkande nr 6, *Vissa ändringar i bestämmelser för Riksrevisionen*, trots att det inte finns några reservationer och att utskottet är enigt i sitt betänkande.

*Sveriges handlings-
program för tillväxt
och sysselsättning
2006–2008*

*Vissa ändringar i
bestämmelser för
Riksrevisionen*

Utskottet tillstyrker delvis riksrevisorernas framställning, men mot bakgrund bland annat av utskottets bedömning att varje riksrevisors självständiga granskningsverksamhet inte bör begränsas föreslår utskottet dock en annan lydelse av de aktuella paragraferna än den som riksrevisorerna själva har föreslagit.

Ofta kanske man tolkar ett enigt betänkande utan reservationer som att ärendet är av mindre vikt. I detta fall markerar enigheten vikten.

Jag skulle därför vilja ta tillfället i akt och betona Riksrevisionens viktiga uppdrag och funktion i vårt samhälle och vår demokrati.

I debatten vid skapandet av Riksrevisionen för några år sedan användes uttryck som ”en historisk dag”. Några riksdagsledamöter menade till och med att inrättandet av en ny, oberoende riksrevision var en av de viktigaste konstitutionella reformer som genomförts sedan den nuvarande grundlagen infördes.

Det förslag som vi ska fatta beslut om här i dag kanske inte riktigt är av samma karaktär men ger oss ändå möjlighet att diskutera och tala om Riksrevisionens roll i vårt samhälle.

Riksrevisionen är en viktig del av riksdagens kontrollmakt. Riksrevisionens uppdrag är att granska den statliga verksamheten och därigenom medverka till en god resursanvändning och en effektiv förvaltning i staten.

Riksrevisionens kanske viktigaste uppdrag är att skapa en demokratisk insyn i hur de politiska besluten fattas och genomförs. Riksrevisionen ska också granska hur skattemedlen används och om den statliga förvaltningen följer de direktiv, regler och föreskrifter samt när de mål som riksdagen har satt upp.

Som en del av riksdagens kontrollmakt har Riksrevisionens granskningsverksamhet ett grundlagsskyddat oberoende och ett kraftfullt granskningsmandat. Detta är mycket viktigt. Det ger dem möjlighet att bedriva en sammanhållen och heltäckande granskning av hela den statliga verksamheten.

Det är av stor vikt att Riksrevisionens verksamhet kan utövas med ett tydligt oberoende. Misstanke om att revisorerna går någons ärende ska aldrig behöva förekomma. Därför ville KU inte heller gå så långt som att riskera att man begränsar Riksrevisionens granskningsverksamhet.

Riksrevisionens rapporter har en viktig roll att spela i det politiska arbetet. Politiken ska givetvis vara framåtblickande, men ibland är det kanske ännu viktigare att politiker ägnar sig åt att utvärdera de beslut som faktiskt har fattats. Har de genomförts som det var tänkt? Fick besluten de konsekvenser som lagstiftaren avsåg? Bedrivs verksamheten i effektiva former? Ytterst handlar det om respekt för demokratiska beslut och att vi förvaltar skattebetalarnas pengar på ett bra sätt.

Riksrevisionen fyller en viktig funktion för vår demokrati och för det förtroende vi har för den. Jag är därför glad att se att det finns enighet i frågan. Det vinner demokratin på.

Fru talman! Med dessa ord vill jag yrka bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande nr 6.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2006/07:FiU12
Effektiv statsförvaltning m.m.

*Effektiv stats-
förvaltning m.m.*

Anf. 30 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Betänkandet *Effektiv statsförvaltning m.m.* rör motioner som väcktes under den allmänna motionsperioden 2006. Totalt behandlas tolv motionsyrkanden som rör området effektiv statsförvaltning i betänkandet. Dessutom har utskottet behandlat två motionsyrkanden med förslag inom området tillsyn av spelmarknaden. I motionerna tas förvaltningspolitiska frågor rörande antalet myndigheter, myndigheternas erbjudande av tjänster, effektivitet och konsekvenser vid minskning av myndigheternas personal upp. Vidare har frågor som rör antidiskriminering i statsförvaltningen samt löne- och pensionsförmåner för chefer i statlig tjänst tagits upp i motionerna.

Samtliga motionsförslag avstyrks av utskottet med den huvudsakliga motiveringen att arbete pågår inom de i motionerna berörda områdena både på myndigheter och inom Regeringskansliet.

Fru talman! I betänkandet finns fyra reservationer och ett särskilt yttrande. Det är en reservation från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet rörande utveckling av förvaltningens tjänster och effektivitet, en från Miljöpartiet rörande brukarindikatorer samt två från Vänsterpartiet som rör löner och avgångsförmåner för chefer i statlig tjänst och reglering av spelmarknaden. Det särskilda yttrandet har lagts av Socialdemokraterna och rör antalet myndigheter och processen kring nedläggning av vissa myndigheter.

Fru talman! Med denna korta inledning överlämnar jag detta ärende till kammaren för debatt.

Anf. 31 JÖRGEN HELLMAN (s):

Fru talman! Effektiv statsförvaltning är alltid en viktig debatt. Hur används skattepengarna? Hur effektiv är förvaltningen? Går det att samverka mer? I dag är denna fråga mycket aktuell i den offentliga debatten genom att Ansvarsutredningen i går överlämnade sin utredning till regeringen.

Jag vill inledningsvis säga att svensk offentlig förvaltning håller hög klass. Den är effektiv, rättssäker och demokratiskt förankrad, och den står sig väl i en internationell jämförelse. Vi möter i vår vardag ofta statlig förvaltning, när vi kör på motorvägen, när vi kontaktar Försäkringskassan och så vidare. För oss socialdemokrater är statlig förvaltning en viktig del av medborgarnas vardag, inte bara byråkrati, eller onödig byråkrati, utan en viktig del i vårt demokratiska samhälle.

Utifrån att Ansvarsutredningen har arbetat fram tills i går är vi socialdemokrater förvånade över regeringens politik. En del av Ansvarsutredningens uppdrag var att klarlägga eventuella brister i ansvarsfördelningen mellan myndigheter som försvårar samverkan. Socialdemokraterna anser, med hänvisning till anvisningarna för Ansvarsutredningen, att den nuvarande regeringens tillvägagångssätt med nedläggning av vissa ad

hoc-utvalda statliga myndigheter, såsom Arbetslivsinstitutet, Djurskyddsmyndigheten och Institutet för Psykosocial Medicin, är mycket märkligt.

Vi anser att detta inte sker på ett ansvarsfullt sätt med Sveriges bästa för ögonen. Vi socialdemokrater vill att regeringen i stället tar hänsyn till slutsatserna i Ansvarsutredningen så att helheten i statsförvaltningen och inte kortsiktiga politiska intressen prioriteras vid eventuella omstruktureringar av de statliga myndigheterna.

Som vi ser det finns det behov av ytterligare insatser för att utveckla förvaltningens olika delar till en bättre fungerande helhet. Vi sätter upp tre ledstjärnor för det arbetet.

Den första är: ett ärende – en kontakt. Det ska vara enkelt för medborgare och företag att ha att göra med förvaltningen. Det kräver att vi bryter stuprörstänkandet och skapar en förvaltning som samverkar.

Den andra är: rätt sak på rätt sätt. Förvaltningen ska arbeta effektivt och rättssäkert och med respekt för människors lika värde.

Och den tredje är: nytänkande och förändring. Förvaltningen ska ha en hög förmåga att ta till sig ny teknik och nya lösningar. Genom utvärdering, uppföljning och ständigt lärande ska förvaltningen anpassas till en omvärld i förändring.

Med dessa ledstjärnor i fokus bör regeringen driva den förvaltningspolitiska utvecklingen vidare. Arbetet bör omfatta bland annat utveckling av e-förvaltning och av lokala servicekontor. Vi anser att det finns ett starkt behov av fortsatt samordning inom Regeringskansliet och mellan regering och riksdag när det gäller e-förvaltning. Den IT-politiska strategigruppen bör få fortsatt förtroende att utarbeta moderna former för svensk e-förvaltning. Vidare bör ytterligare satsningar göras för att öka den mångkulturella kompetensen i den offentliga förvaltningen. Vikten av att fortsätta arbetet med avkodifierade ansökningshandlingar kan inte nog betonas. Regelverken bör ses över för att undvika korruption i alla former och för att förtydliga ledningsansvaret i myndigheterna. Vi vill även se ett fortsatt arbete med att skapa en effektiv tillsyn samt en bättre utvärdering och uppföljning av förvaltningen. Vi anser att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder man ämnar vidta i syfte att utveckla förvaltningen. Av redovisningen ska tydligt framgå hur beskrivna ledstjärnor ska kunna förverkligas samt hur en svensk e-förvaltning ska utformas i praktiken.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation 1. Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha en annan lydelse.

(Applåder)

Anf. 32 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation nr 3 av Vänsterpartiet där vi föreslår ett lönetak i staten och en kartläggning och förändring av avgångsvederlagen.

Fru talman! Den här debatten kommer mycket lämpligt. Under en längre tid har vi runt om i landet samtalat om de löner, förmåner och privilegier som de i en liten elit, en sekt i samhället, har förskaffat sig och givit varandra. Och senast i går kunde vi i Aftonbladet läsa om teknikföretagens direktörer som höjt sina löner med 83 procent. Ja, en av dem fick faktiskt 250 procent. Samtidigt har de anställda fått 6-procen-

tiga lönellyft. Och nu vill dessa direktörer ha rätten att sänka lönerna för de anställda – hur kan man ens tänka sig att föreslå något sådant?

I samma artikel kunde vi läsa om statliga LKAB:s direktörs lönellyft på 93 procent under samma tid, en dryg miljon. I Sveaskog var det 83 procent. Och tidigare har vi kunnat läsa i en annan morgontidning om att de statliga bolagens vd:ar under 2005 hade ett lönellyft på 25 procent. Det är åtta gånger mer än det genomsnittliga lönellyftet för de anställda. Vat-tenfalls vd toppade med 75 procent, ett inkomstlyft på 5,4 miljoner.

Det finns ett systemfel här i de växande löneklyftornas samhälle. Och här har vi, staten, ett ansvar som medborgarnas representant att motverka denna utveckling. Därför föreslår Vänsterpartiet ett lönetak i statlig verksamhet som också kan utgöra norm för kommuner och landsting. Det här förslaget kommer ursprungligen från Gruvtoivan, som upprörts över de höga direktörernas kraftiga lönellyft däruppe. Förslaget går ut på att statsministerns lön ska vara tak. Det är ingen låg nivå i sig, 121 000 i månaden. Och ingen kan väl slå statsministern i fråga om ansvar och kanske inte heller i fråga om omsättning.

Inkomst- och förmögenhetsklyftorna i svenska samhället har ökat. Det kunde vi bland annat ta del av i Medlingsinstitutets rapport alldeles nyligen. De 10 procent högst avlönade ligger nu på samma andel av totalinkomsten som de gjorde på 40-talet, och vi verkar ha ett avbrott i historien av minskade klass- och löneskillnader.

Orsakerna är komplexa och sammanhänger med samhällseliga makt-förhållanden. Att den offentliga sektorn, dit resursfördelningen sker med demokratiska beslut och där behov snarare än marknadsmakt får vara styrande, slutade sin expansionstrend i slutet av 80-talet är en förklaring till de växande klyftorna.

En nyliberal våg drog in, och den röda mattan för ökade skillnader och en ekonomisk elit rullades ut. Och där tog, tyvärr, offentlig sektor efter medan löntagarnas löner och förmåner faktiskt trängdes tillbaka.

De strukturella förskjutningarna manifesteras dock konkret och på olika sätt, och vi kan faktiskt påverka det här om vi önskar och vill. En tydlig åtgärd är att uppmärksamma och göra något åt dessa fantasilöner för chefer och ledande befattningshavare i både privat och offentlig sektor. Staten bör ta sitt ansvar som arbetsgivare och motverka denna utveckling. Staten bör faktiskt skapa legitimitet för lönebildningen och för samhällsutvecklingen. Om det ska finnas en kultur för de redan privilegierade blir det ju svårt att hålla samman ett samhälle och efterlysa förtroende för dess institutioner, speciellt om det är i tider av ekonomiska problem.

Problemen med de höga ersättningarna har inte med de enskildas privatmoral att göra, och målet med vår problematisering är inte heller att ifrågasätta enskildas duglighet. Det är en fråga om systemfel som vi faktiskt behöver rätta till.

Vårt förslag om ett lönetak i statlig tjänst handlar om att ta ansvar för att skapa den trovärdighet och legitimitet som behövs bland medborgarna för de offentliga verksamheterna. Vi har förslaget att statsministerns lön ska utgöra tak.

Ofta framförs det i debatten och även i de policyer som det hänvisas till att det ska sättas löner efter ansvar och den omsättning och den kompetens som personen i fråga har. Men har ansvaret, omsättningen och

kompetensen ökat hos dessa vd:ar med 93 procent eller 81 procent? Eller vad är det som faktiskt har hänt? Och frågan är om det finns någon som har det ansvar som statsministern faktiskt har i Sverige. Och då kommer inte ens statsministern upp bland de fem högst avlönade i LKAB. Är det här ett system som vi vill upprätthålla? Svaret måste vara nej, i alla fall från oss på vänsterkanten.

I den policy som finns om lönepolitik tar man också upp att tjänstebostad inte bör ingå. Ändå kan vi se att det hos LKAB finns 14 stycken som har kraftigt subventionerade bostäder. Det finns till och med gratis bostäder. Det ska inte förekomma incitamentsprogram, bonusar för koncernchefer och verkställande direktörer, men Posten delade ut 1 miljon. Och man kan fråga sig hur LKAB:s vd:s meritlista faktiskt hade förbättrats under 2003 när han fick 400 000 kronor i löneyft.

I Norrländska Socialdemokraten kunde man 2003 läsa om den verkställande direktören som skulle avgå 2002 men som fick fortsätta som senior advisor i företaget med en bibehållen vd-lön på 4,1 miljoner. När han sedan skulle avgå fick han en fallskärm på två årslöner, och han fick bo kvar i Lidingö i den 14 rum stora villan. Ja, han skulle betala marknadsmässig hyra, kunde man läsa i artikeln. Men 2006 kunde vi läsa om en eftertaxering av vd:arna däruppe i Luleå och Kiruna på 620 000 kronor för år 2000. Man betalade alltså inte skatt för den förmån man hade fått.

De här ersättningarna upplevs många gånger med rätta som stötande. Det är lätt att se att den lilla eliten chefer inom och utom den offentliga sektorn faktiskt ger varandra förmåner som ingen annan i samhället kan ha. De i en liten sekt belönar varandra. Samtidigt släpar löneutvecklingen för andra grupper efter.

Lönenivåerna i Sverige i dag, i förhållande till vinster och produktion, ligger på de nivåer som var under andra världskriget.

Att vi vill göra något åt det här är självklart. Att borgaralliansen inte vill göra det är lika självklart, även om man under valrörelsen pratade om maktmissbruk och om misstankar om tjänster och gentjänster i staten. Men att Socialdemokraterna inte har något förslag eller stöder vår motion är faktiskt svårt att förstå. Vi vet att den här motionen inte löser problemen, men vi lägger fram ett förslag. Vi vill göra något åt dem. Vad vill ni göra i stället? Det skulle kunna vara bra att få svar på i den här debatten.

Jag yrkar bifall till reservation nr 3.

Anf. 33 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Jag tänkte inleda mitt inlägg med att tacka meddebattörerna för bra och engagerade inlägg. Jag konstaterar att det inte finns så mycket värderingsmässiga skillnader i den här typen av debatter, men jag får väl nöja mig med att åtminstone tacka för engagerade inlägg. Det har ju varit rätt uppenbart, inte minst i det senaste inlägget, att det finns ganska stora värderingsmässiga skillnader.

Jag kommer att återkomma till statliga bolag och chefer men vill ändå invända mot att bunta ihop svenska bolagsvd:ar, statliga bolagschefer och förvaltningschefer i svenska myndigheter till en sekt. Jag tyckte att bruket av det ordet gjorde att det förra inlägget faktiskt föll ganska mycket i kvaliteten.

Detta är ett område som handlar, precis som inledaren sade, om väldigt många olika saker. Låt oss börja med antalet myndigheter. Det finns flera motioner som behandlas här där man önskar att myndigheterna blir färre, bland annat från förre ansvarige ministern Sven-Erik Österberg. Det är väl bara att konstatera att den inriktningen har stort stöd i utskottet. Den inriktningen har också stort stöd i regeringens politik. Den ligger väl i linje med den politik som nu förs.

Jörgen Hellman tog tidigare upp att han tyckte att vi från regeringens sida inte skulle ha lagt ned några myndigheter under tiden som Ansvarskommittén arbetar. Men jag vänder mig mot tanken att vi skulle ha någon form av reformstopp i svensk politik under tiden som en statlig utredning håller på och jobbar. Det är klart att man från regeringssidan, både den förra regeringen och den nuvarande regeringen, måste få lov att göra förändringar i myndighetsstrukturen trots att det finns en utredning som sitter och tittar på de här sakerna. Jag kan inte dra mig till minnes just nu några exakta fall för detta, men det är klart att också den förra regeringen såg sig fri att förändra myndighetsstrukturer trots att det satt en ansvarskommitté och studerade myndighetsstrukturerna.

Fru talman! Vi från alliansens sida konstaterar med glädje att den nuvarande regeringen också har gjort de konkreta förändringarna i myndighetsstrukturerna och ser till att vi får färre myndigheter i Sverige. Dessutom finns det en kommitté som sitter och tittar ytterligare på vad som kan göras. Den ska klargöra vad som bör vara statliga åtaganden. Det är en viktig sak, för staten ska inte alltid hålla på och syssla med opinionsbildande verksamhet eller ge sig ut på konkurrensutsatta marknader. Kommittén ska också titta på vilka förutsättningar som måste ändras för att regeringens styrning ska kunna bli bättre så att den statliga förvaltningen ska passa bättre in i de krav som EU-medlemskapet ställer på oss, och så vidare. Det kommer att redovisas i december i år men slutligen också i december nästa år för att man ska se var det behöver göras förändringar.

Förmodligen måste förändringar göras. Det är säkert också så att de förändringar som ska göras inte bara är kosmetiska utan måste visa sig i att statsförvaltningen blir mer effektiv men också genom att medborgarna får större möjligheter att göra sig hörda.

En del i denna strategi är naturligtvis, precis som några av reservanternas tar upp, tanken att utveckla e-myndigheter ytterligare. Vi vill ha en utveckling av e-förvaltningen som gör det enklare för myndigheterna att samverka och som gör det lättare för medborgare att ta kontakt med statsförvaltningen men också för företagare att ha kontakter och få rätt att ta ansvar gentemot statsförvaltningen. Jag ska gärna säga att jag tyckte att det som finns med i den socialdemokratiska reservationen mycket väl kan vara en del i diskussionen om hur man ska göra. Det är viktigt att enskilda medborgare, men också företagare, lätt kan identifiera vem de ska ta kontakt med i förvaltningen. Hela tanken med den förändring som nu görs är att medborgarna ska få lättare att utöva sina rättigheter men också lättare att fullgöra sina skyldigheter gentemot förvaltningen.

Att utveckla e-myndigheter är inte bara bra i sig. Det ger också stora möjligheter till besparingar. I betänkandet nämns till exempel obligatorisk elektronisk hantering av fakturor i staten som skulle kunna innebära flera miljarder i besparingar under några år. Målet för regeringens politik

på det här området är att 2010 ska Sverige återigen ha en ledande position inom området för e-förvaltning.

Fru talman! Staten ska också vara en förebild när det gäller mångfaldsarbetet. Det är väldigt viktigt. Mångfalden ger kompetens bland statsanställda, bidrar till att skapa förtroende och legitimitet för den statliga verksamheten och är också viktig för att den hjälper till att bryta utanförskapet och lyfta fram fler förebilder.

Det pågår en lång rad projekt inom statsförvaltningen på det området. Verva håller på med utvecklingsprojekt. Det finns ett projekt som heter Olikhet genom tillgång som ska visa att mångfalden är en viktig tillgång för den statliga verksamheten. I praktiken handlar det mycket om en mer aktiv efterfrågan på olikhet vid rekryteringen.

Det pågår försök med aidentifierade ansökningshandlingar. Vi får se vad de försöken leder fram till när vi sedan ska fatta beslut om hur vi går vidare i den delen.

När allt detta är sagt ska vi ändå konstatera att trots att mycket görs så görs inte tillräckligt. Jag är övertygad om att när vi utvärderat detta nästa år kommer vi att se att mycket mer behöver göras.

Fru talman! Det handlar i detta betänkande också om löner och avgångsförmåner för chefer i statlig tjänst. Jag tror att det är viktigt att konstatera att för att klara allt det som vi tidigare har sagt, det som vi vill att den statliga förvaltningen ska lyckas med, så måste vi se till så att vi också kan rekrytera bra chefer. Det är viktigt för mångfalden, det är viktigt för tillgängligheten för medborgarna att de som är chefer på svenska förvaltningar och svenska statliga bolag är duktiga och att vi lyckas rekrytera dem.

Det är inte rimligt att vi i riksdag och regering är alltför klåfingriga eller detaljerade när det gäller vilket regelverk som ska gälla. De besluten måste till större del fattas av bolagsstyrelser och -ledning.

Regeringen har genom näringsministern aviserat en översyn av chefspolicy. Den avser chefer för statliga myndigheter och ledande befattningshavare i statligt ägda bolag. Vi får väl avvakta den översynen och se vad den kommer fram till. Man kan ändå konstatera att i det förslaget, i den översynen är hälften av Vänsterpartiets reservation genomförd. Jag tror inte att vi kommer att komma överens om resten av den reservationen.

Jag tror att det är rimligt att ha som målbild att den svenska koden för bolagsstyrning också ska gälla för de statliga bolagen. Jag tycker att det är en rimlig nivå att hamna på, men vi får väl se vad denna utredning och översyn till sist kommer fram till.

Med detta, fru talman, och med en betoning på att det är viktigt med ledaregenskaper i statlig förvaltning vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 34 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Folkpartiet har tydligen problem med ordval men inte med beskrivningen. Man konstaterar samtidigt att man tänker göra något åt det. Man tänker öppna upp för fler bonusprogram. Jag får inte det här att gå ihop.

Det är faktiskt så att en liten elit ger varandra förmåner och privilegier som ingen annan kan komma i fråga för och som starkt kritiserar i samhället. Om vi inte har förtroende för de institutioner som vi som folkvalda är satta att styra och utveckla och kan ställas till svars för, vad är det då vi ska rekrytera chefer till?

Vårt yttersta ansvar handlar om att skapa ett samhälleligt förtroende för de här institutionerna. Då kan vi inte ha en liten maktelit som hela tiden tillåter sig att skaffa sig egna förmåner och privilegier som ingen annan i det här samhället kan ha.

Kan Folkpartiet förklara för mig på vilket sätt LKAB:s direktörs meritlista har förbättrats så att han kan få 400 000 mer i lön? Vilken mirakelkurs har den personen genomgått, eller andra vd:ar? Och varför ifrågasätts ständigt de anställda i de här företagen, deras krav på löneyft? De ska minsann ta ansvar för lönebildningen, men de som säger sig ha största ansvaret har tydligen inte ansvar alls för sin egen lönebildning.

Jag skulle vilja veta vad ni tänker göra för att komma till rätta med det här. Att ni öppnar upp för bonusprogram kommer bara att förvärra det hela.

Förtroende, legitimitet och ansvarsutkrävande är faktiskt väldigt väsentligt och avgörande i en demokrati. Jag tycker att det är beklagligt att ni inte står upp för det.

Anf. 35 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Ulla Andersson påstår att jag instämmer i en massa saker i Vänsterpartiets inledningsanförande. Det vill jag verkligen å det bestämdaste dementera. Dessutom har jag inte sagt att vi ska ha flera bonusprogram, och jag ställer verkligen inte upp på Vänsterpartiets retorik kring detta. Man säger ju att cheferna i statliga ämbetsverk och i statliga bolag tillhör en sekt. Jag tycker att det är en konstig retorik och hoppas verkligen att Ulla Andersson är ensam i oppositionen om att använda nämnda typ av begrepp när den här typen av frågor diskuteras.

En sak kan jag däremot hålla med Ulla Andersson om, och det är att klyftorna har ökat. Under de senaste tio–tolv åren har vi i väldigt mycket statistik kunnat se att klyftorna i svensk ekonomi har ökat. Det beror väldigt mycket på att många människor har fastnat i ett utanförskap.

Jag tar gärna på mig den del av ansvaret som jag har för detta men skulle tycka att det var passande att Ulla Andersson inte bara retoriserade gentemot det som vi andra här gör och det som andra i LKAB och så vidare gör utan också funderade på det egna ansvaret för den situation som Ulla Andersson så hårt kritiserar.

Det är ju inte bara så att Ulla Andersson har varit en del i den ekonomiska politik som förts i denna kammare och som gett ett ökat utanförskap, utan det är också så att hennes parti haft ett ansvar för de bonusprogram och andra saker när det gäller löner i statliga bolag som Ulla Andersson nu kritiserar.

Ni brukar säga att alliansens politik inte alls har slagit igenom när det gäller positiva saker. Då är det väl rimligt att från din sida också hävda att alliansens politik inte heller har slagit igenom när det gäller negativa saker, så berätta nu! Vilket ansvar har ditt parti tagit under de år ni varit i majoritet för att stoppa den sektbildning som du nu så hårt kritiserar?

Anf. 36 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Christer Nylander väljer att haka upp sig på ett ord i stället för att diskutera själva huvudfrågan. Det är lite fegt att smita undan ett problem på det sättet; det måste jag säga.

Man kan väl inte på något vis beskriva det här på annat sätt än att det faktiskt rör sig om en väldigt liten elit i det svenska samhället som tillsätter och ger varandra förmåner – förmåner för vilka ingen annan kommer i fråga.

Sedan blandas utanförskapet in. Ja, det här ska väl då vara utanförskapet i mångmiljonlyft, eller?

Förslaget från näringsministern handlar faktiskt om att vi ska öppna upp för nya bonusprogram. Man omvandlade bonusarna till höga lönelöft. Ska man då dra bort de höga lönelöften och införa bonusar igen, eller hur är det här tänkt från er sida?

Först säger du att det är en problembild som man på många sätt kan instämma i. Men sedan tar du helt avstånd från beskrivningen. Jag tycker att det är mycket beklagligt. Jag hade förväntat mig lite mer.

Är det ett problem att man tillskansar sig lönelöft på 5,4 miljoner under ett år? Är det ett problem att de anställda känner sig tillbakaträngda och undrar var ledningens ansvar finns i fråga om att ge sig själv lönelöft medan andra ständigt ifrågasätts? Jag vet ju att LKAB kommer med lönekrav på 3,9 procent, något som man från arbetsgivarens sida säger inte är ansvarsfullt.

Det handlar här om makten i samhället. Vi i denna kammare har ett ansvar för att göra något åt detta. Vilket ansvar tar vi för att komma till rätta med de här problemen?

Vänsterpartiet har i flera år lagt fram sådana här motioner och försökt få stöd här i kammaren. På olika sätt deltar vi i den fackliga rörelsen och i samhällsdebatten för att påverka och driva på. Jag har inte sett Folkpartiet delta i något av de forumen i den här debatten, men det är kanske dags nu.

Anf. 37 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Ulla Andersson sade att Vänsterpartiet i flera år har kämpat i denna kammare för det hon nu står här och talar om. Problemet är att ni under alla dessa år har deltagit i majoriteten men inte lyckats nå fram. På något sätt måste ni väl utvärdera er själva och fråga er själva vad det är i er politik och retorik som trots allt gjort att ni inte har vunnit framgång.

Detta med bonus är en vandringsägen som går fram och tillbaka. Inför den här debatten gick jag igenom vad näringsministern har sagt. I ett skriftligt svar till Thomas Östros säger Maud Olofsson: Som jag sade här i riksdagen den 28 november kommer regeringen att utveckla riktlinjerna för ledande befattningshavare i de statligt ägda bolagen. Jag nämnde redan då att jag inte har tagit ställning till bonusar över huvud taget.

Det är alltså regeringens besked. Att Ulla Andersson här i debatten flera gånger upprepar att vi vill återinföra bonusar gör inte att det blir mer rätt. Näringsministern har tydligt beskrivit att hon inte har tagit ställning till detta.

Vad vi och regeringen nu gör är att vi ser över saker och ting, ser över vad som ska gälla – vilka regler som ska gälla för chefer i statliga verk och bolag. Denna översyn är alltså på gång. Därmed är så att säga Vänsterpartiets halva reservation genomförd precis som Ulla Andersson kräver i reservationen. Däremot kan vi säkerligen vara överens om att vi inte fullt ut kommer att gå Vänsterpartiet till mötes när det gäller de krav som ni ställer. Vi tror nämligen att det är viktigt att svenska myndigheter och svenska statliga bolag har bra ledare och att man har en politik för att rekrytera bra ledare.

Jag tycker att ni mycket mer ska fundera kring utanförskapet. Den statistik som Ulla Andersson lyfte fram i sitt tidigare inlägg visar just att klasskillnaderna i svensk ekonomi har ökat under de senaste tio åren. Det beror delvis på att några har dragit ifrån. Men det stora problemet är att så väldigt många har hamnat utanför, har hamnat i arbetslöshet.

Anf. 38 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Till att börja med ska jag säga att jag instämmer i Jörgen Hellmans mycket väl genomarbetade inlägg. Det var bra för Socialdemokraternas del, så jag håller med om allt han sade.

När det sedan gäller det här betänkandet är jag motionär. Det gäller då det fortsatta arbetet med att Sverige ska vara ett IT-samhälle i framkant. I det arbetet ingår att effektivisera statsförvaltningen och att arbeta med en e-myndighet. Det finns ett jättestort behov av att fortsätta med det arbetet.

Den socialdemokratiska regeringen drog i gång ett stort arbete på alla områden för omställningen till en modern e-förvaltning. Att högerregeringen nu har bestämt sig för att avskaffa IT-politiska strategigruppen tycker inte vi gagnar saken. Vi tappar mark och tempo när det gäller att börja om med nya arbetsgrupper. Därför yrkar jag bifall till reservation 1 under punkt 2.

Dessutom vill jag något kommentera högerregeringens företrädare som i finansutskottet så abrupt och ad hoc har avstyrkt motionerna om en effektiv statsförvaltning. Att lägga ned Arbetslivsinstitutet, Djurskyddsmyndigheten i Skara och Institutet för psykosocialmedicin utan utredning är mycket ogenomtänkt. Att dessutom lägga ned de här myndigheterna utan att vare sig berätta hur det här viktiga arbetet ska gå till eller avsätta några medel till det är också mycket ogenomtänkt. Det kommer att få förödande konsekvenser för detta viktiga arbete.

När det gäller Christer Nylanders inlägg blir jag kanske lite förvånad. Christer Nylander sade att de statliga myndigheterna inte ska jobba med opinionsbildande arbete. När jag går omkring i stan i Skövde men också här i Stockholm blir jag lite förvånad över att se att Ams gör reklam för nystartsjobben. Om jag uppfattat saken rätt har Ams fått göra en direktupphandling på flera miljoner för att göra reklam just för nystartsjobben. Det går väl inte ihop med det som Christer Nylander här nyss sade om att statliga myndigheter inte ska arbeta med sådant.

Jag instämmer, som sagt, i Jörgen Hellmans inlägg och yrkar bifall till reservation 1 under punkt 2.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

11 § Offentlig upphandling

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2006/07:FiU13
Offentlig upphandling (framst. 2006/07:RRS6).

Anf. 39 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (m):

Fru talman! Finansutskottets betänkande 13 heter *Offentlig upphandling*. Lagen om offentlig upphandling, LOU, trädde i kraft den 1 januari 1994 till följd av EES-avtalet.

Tidigare gällde den statliga upphandlingsförordningen och det kommunala upphandlingsreglementet. Under de år som LOU, det vill säga lagen om offentlig upphandling, varit gällande har lagen genomgått ett antal ändringar för att bättre överensstämja med de bakomliggande direktiven.

Den offentliga sektorn styrs av ett omfattande regelverk, och den leverantör som vill göra affärer med stat, kommun och landsting måste kunna spelreglerna. De tre tidigare EG-direktiven för byggnadsentreprenader, varor och tjänster har därför nu sammanförts till *ett* direktiv i syfte att göra upphandlingsprocessen tydligare och mer lättläst.

Det införs nu även en ny möjlighet för medlemsländerna att använda sig av ett nytt förfaringsätt samt elektroniska auktioner och regler för dynamiska inköpssystem, om landet så önskar. Det nya förfarandet, kallat konkurrenspräglad dialog, innebär en process där gången är: annonsering med angivande av myndighetens behov, kvalificering av sökandena och efter avslutad dialog infordrande av anbud och utvärdering.

Fru talman! I betänkandet behandlas 38 motionsyrkanden om offentlig upphandling samt Riksrevisionens styrelses framställning angående statliga bolag och offentlig upphandling. Motionerna har väckts under den allmänna motionstiden 2006 och rör bland annat frågor om sociala hänsyn vid upphandling, direktupphandling, kundvalssystem, kollektivavtal och antidiskrimineringsklausuler.

I betänkandet finns två reservationer, båda gemensamma, av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Ett särskilt yttrande finns av Ulla Andersson, Vänsterpartiet, och Mikaela Valtersson, Miljöpartiet.

Därmed lämnar jag över för debatt.

Anf. 40 JÖRGEN HELLMAN (s):

Fru talman! Staten, kommunerna och landstingen upphandlar för omkring 400 miljarder kronor per år och den offentliga upphandlingen utgör en stor del av samhällsekonomin. Vi menar att den offentliga upphandlingen, som har stor ekonomisk betydelse, bör användas som ett verktyg för att genomföra sociala förbättringar i samhället i mycket högre grad än vad som görs i dag.

Jag vill inledningsvis i mitt anförande yrka bifall till reservationerna 1 och 2.

Jag kommer i anförandet att ta upp två principfrågor. Den första är sociala och icke-kommersiella hänsyn vid upphandling, den andra är att kollektivavtal ska krävas vid offentlig upphandling.

För oss är det självklart att alla som arbetar i Sverige ska ha rätt till lika villkor för lika arbete oavsett om de bor i vårt land permanent eller tillfälligt. Inga arbetsgivare ska tillåtas att dumpa löner och anställningsvillkor genom att kringgå eller missbruka regelverket på den svenska arbetsmarknaden. Det borde enligt vår mening vara en självklarhet att myndigheter, kommuner och andra offentliga arbetsgivare i sin upphandling anlitar företag som följer spelreglerna på den svenska arbetsmarknaden.

Staten, kommunerna och landstingen ställer i dag alltför sällan krav på sina leverantörer vad gäller kollektivavtal samt respekt för deklarationen om de mänskliga rättigheterna och för ILO:s kärnkonventioner. Vi anser därför att LOU bör ses över på flera punkter för att möjliggöra ett större inslag av sociala hänsyn vid upphandling och ett förbättrat skydd för arbetstagares rättigheter.

I dag uppställer inte lagstiftningen några krav på att de löner och övriga anställningsvillkor som allmänt gäller för arbetet i branschen och på den ort där arbetet utförs ska tillämpas vid upphandling. Detta har lett till att personalen i vissa fall fått sämre anställningsvillkor och otryggare arbetsförhållanden. Löner och övriga anställningsvillkor bör därför tas in i LOU.

Den nuvarande lagstiftningen – främst LOU och MBL – ger inte de fackliga organisationerna tillräcklig insyn i upphandlingarna och möjlighet att påverka dem. En viktig aspekt av detta är att kollektivavtalsbärande fackföreningar måste ges möjlighet att påverka underlaget för en upphandling. Detta skulle innebära att onödiga misstag undviks på ett tidigt stadium i upphandlingsprocessen.

Ett konkret område där det finns möjlighet att genom krav vid upphandling påverka företagets agerande är kampen mot diskriminering, genom att antidiskrimineringsklausuler tas in i de statliga upphandlingsavtalen.

När det gäller möjligheten att kräva kollektivavtal vid offentlig upphandling anser vi att den nuvarande upphandlingslagstiftningen är bristfällig och bör förändras för att motverka social dumpning och trygga goda arbetsvillkor för anställda hos leverantörer och underleverantörer.

Jag anser att det är dags att Sverige ratificerar ILO:s konvention nr 94, som slår fast att offentliga myndigheters upphandling ska innehålla klausuler som garanterar arbetare löner, arbetstid och andra arbetsvillkor som inte är mindre förmånliga än de som finns i kollektivavtal för arbete av samma sort i den bransch och på den ort där arbetet utförs. En ratificering av ILO:s konvention nr 94 skulle, liksom ett krav på kollektivavtal vid upphandling, kraftigt förbättra möjligheterna att motverka social dumpning, eftersom företag som konkurrerar med hjälp av dåliga villkor för sin personal då utestängs från offentlig upphandling. Konventionen underlättar upprätthållandet av goda löne- och anställningsvillkor i vårt land, och vi anser att Sverige nu bör ratificera den.

Det har uppgetts att det finns frågetecken när det gäller förhållandet mellan gällande EG-rätt å ena sidan och konventionens regler å andra sidan. Med hänsyn till att sammanlagt nio EU-länder redan har ratificerat konventionen förefaller det osannolikt att det numera skulle finnas några EG-rättsliga hinder mot en ratificering av konventionen även i Sverige.

(Applåder)

Anf. 41 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Egentligen borde vi inte behöva ha en debatt om svenska folkets skattepengar ska användas för att gynna företag som ägnar sig åt lönedumpning, diskriminering och miljöförstöring. Det borde vara ganska självklart att så inte ska ske.

Som sagts tidigare upphandlar stat, kommuner och landsting varor och tjänster för omkring 400 miljarder kronor varje år. Det är en ansevärd summa pengar. Med tanke på att det är pengar som förtroendevalda politiker förfogar över på medborgarnas uppdrag, borde den lagstiftning som omger den offentliga upphandlingen garantera att pengarna används på ett sätt som i första hand gynnar medborgarnas intressen och demokratiska målsättningar. Men så ser det inte ut i dag.

Den svenska lagen om offentlig upphandling är i allt väsentligt utformad för att säkra privata företags intressen. Det är rättigheterna för de anbudsgivare som gör anspråk på att sälja varor och tjänster till det offentliga som regleras i den nuvarande lagen. Affärsmässighet är den allt överordnade principen i lagen om offentlig upphandling. Det är en uppenbarhet av den förra borgerliga regeringen som är helt frikopplad från EG-rättens principer och faktiskt är extrem i sitt slag.

Jag tror inte att särskilt många medborgare känner till den extrema utformningen av den svenska lagen om offentlig upphandling. Och jag tror faktiskt att de allra flesta, om de kände till den, skulle inse det absurda i att lagen om offentlig upphandling inte ger medborgarna, vare sig som finansärer, brukare eller anställda, några som helst garantier för att de företag som anlitas för skattemedel inte bryter mot diskrimineringsförbud eller dumpar löner och anställningsvillkor.

Det här är en befängd ordning. Lagen om offentlig upphandling måste naturligtvis skrivas om så att det uttryckligen framgår att kollektivavtal självklart ska krävas vid offentlig upphandling. Icke-diskriminering och miljöhänsyn måste vara självklara kriterier när det offentliga upphandlar varor och tjänster.

Vidare är det också dags att Sverige ratificerar ILO:s konvention nr 94, som garanterar löner och arbetsvillkor i nivå med kollektivavtal eller motsvarande både här och i andra länder.

Alla dessa förändringar i lagen om offentlig upphandling, som skulle garantera att skattepengar inte uppmuntrar social dumpning, motsätter sig riksdagens borgerliga majoritet. Utskottsmajoriteten säger att man inte vill föregripa en pågående beredning inom Regeringskansliet när det gäller ILO 94. Men med tanke på att nio andra EU-medlemmar har ratificerat konventionen, bland annat våra grannar Danmark och Finland, måste man fråga sig om det inte snarare är ovilja att ratificera konventionen som ligger bakom förhållningen. Det är ju inte helt okänt att till exempel Svenskt Näringsliv är fullkomliga motståndare till att ratificera konventionen. Det är värt att fundera på vems ärenden man går när man upprätthåller den linjen från den borgerliga majoritetens sida.

Fru talman! Motståndet i de borgerliga leden mot krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling är ju väl dokumenterat sedan tidigare. När Vänsterpartiet i ett stort antal kommuner och landsting har ställt krav på kollektivavtal och andra sociala hänsyn vid upphandling har borgerliga företrädare mangrant röstat emot.

För att legitimera oviljan mot kollektivavtal brukar de borgerliga företrädarna föra fram argumentet att det strider mot EG-rätten. Dessvärre har, efter överklaganden av lokala näringslivsföreträdare och borgerliga politiker, också svenska domstolar valt att tolka EG-rätten som att det skulle finnas sådana hinder. Det är mycket märkligt eftersom det inte finns någon EG-rättspraxis som styrker att krav på kollektivavtal är oförenligt med gemenskapsrätten, tvärtom ger de domar som finns ett stort utrymme för att ställa upp sociala och andra icke-kommersiella villkor vid offentlig upphandling.

Vårt grannland Danmark, som ju också är EU-medlem, har en lagstiftning som ser helt annorlunda ut än den svenska. Där ställer man krav på miljöhänsyn, på icke-diskriminering av de anställda och på kollektivavtal vid all offentlig upphandling. Varför skulle inte Sverige kunna ha en motsvarande lag? Det enda rimliga skälet är politisk ovilja.

Upphandlingsutredningen som kom med sitt slutbetänkande förra året drar ju slutsatsen att det inte finns några rättsliga hinder, vare sig i EG-rätten eller i svensk lagstiftning, för att ställa sociala, etiska och miljömässiga krav vid offentlig upphandling. Utredningen skriver: Givet att riksdag och regering vill framhålla betydelsen av att miljöhänsyn och sociala hänsyn tas vid upphandling framstår lagstiftning som ett effektivt sätt att ge spridning åt denna inställning.

Den svenska rättspraxis som har utvecklats gör, med andra ord, att lagen måste skrivas om om vi ska kunna ställa krav på kollektivavtal och sociala hänsyn. Det går att göra det om den politiska viljan finns.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger ju på att parterna tecknar avtal om löner och anställningsvillkor. Utan kollektivavtal lämnas man utan skydd på den svenska arbetsmarknaden i flera viktiga avseenden. När vi nu har ett system som alla partier i den här kammaren säger sig stå bakom blir det ganska absurt att det offentliga inte ska agera för att upprätthålla och stärka det systemet.

Vill vi värna den svenska modellen med kollektivavtal kan vi ändra lagen, och ingen kommer att hindra oss. Vill vi att offentliga investeringar ska användas för att bekämpa diskriminering och främja miljöomställning kan vi besluta det, och ingen kommer att hindra oss.

Vill vi däremot att offentliga utgifter ska hållas nere genom att oseriösa företag får konkurrera med taskiga löner och anställningsvillkor kan vi ju låta bli. Det är det val som vi står inför. När den borgerliga majoriteten nu avslår förslagen att ändra i lagen om offentlig upphandling är det för detta man tar ställning – för företags rätt att diskriminera, dumpa löner och anställningsvillkor, allt på skattebetalarnas bekostnad.

Det ger i sig ett besked om hur det egentligen står till med förnyelsen av högern som nu säger sig värna den svenska kollektivavtalsmodellen.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation nr 2 om att ställa krav på kollektivavtal vid all offentlig upphandling.

I detta anförande instämde Ulla Andersson (v).

Anf. 42 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Offentlig upphandling har stor påverkan på samhällsutvecklingen. Att se upphandling så har varit en partipolitisk skiljelinje ganska länge. Jag satt med i den parlamentariska utredning som lämnade

slutbetänkandet *Mera värde för pengarna*. Där var det väldigt tydligt. S, v och mp visade att det inom ramen för EU:s direktiv och svensk lag går att använda upphandling som ett effektivt verktyg för samhällsutveckling, inte bara vad gäller konkurrens utan även som en pusselbit för långsiktigt hållbar utveckling både ekologiskt, socialt och ekonomiskt.

Det upphandlas årligen för drygt 400 miljarder kronor. Det är mycket pengar. Det har både Jörgen Hellman och Josefin Brink tagit upp. Det verkar som om de borgerliga i utredningen inte ville se detta. Det går igen i det här betänkandet och svaren på motionerna.

Vi anser att staten bör underlätta så att upphandling verkligen blir ett praktiskt verktyg. Josefin Brink nämnde Danmark. Danmark har valt att bara gå på EU-direktivet och inte ha en särskilt lagreglering för de värden som är under EU:s gränser. Det är en annan modell.

Från Miljöpartiets sida tycker vi att det är bra att NOU läggs ned och att verksamheten flyttas till Konkurrensverket. Men man borde också skilja på tillsyn och utveckling. Att tillsyn av lagefterlevnad ligger på Konkurrensverket är okej, men att samma myndighet ska utveckla upphandling som verktyg tror jag inte är bra. Att se till att upphandling främjar sociala och icke-kommersiella hänsyn, som det brukar kallas, eller med andra ord, värden som inte mäts i pengar, är inte Konkurrensverkets starka sida. I betänkandet skriver de borgerliga partierna att ändringen bidrar till en stärkt tillsynsverksamhet, men utvecklingsdelen nämns inte alls. Det är ganska typiskt eftersom de borgerliga verkar se upphandling enbart som en fråga om konkurrens och lägsta pris. Man ser inte till vad man får för pengarna.

Miljöpartiet anser att det är viktigt att stärka Miljöstyrningsrådet som ansvarar för EKV-verktyget – de som tar fram miljökraven. Men det är också viktigt att staten verkligen ställer tuffa krav i sin upphandling och därmed driver på utvecklingen både inom miljöområdet och när det gäller de sociala frågorna.

Vi anser att det är av största vikt att utveckla flera metoder så att upphandlingen kan bidra till en samhällsutveckling som är långsiktigt hållbar. Ett antal motioner berör de här områdena. Jag står naturligtvis bakom Miljöpartiets båda reservationer, men för att vinna tid här i kamraren yrkar jag bifall endast till reservation 1.

I betänkandet finns våra reservationer att läsa. Vi utvecklar där texten kring varför vi anser att det är så viktigt att ställa krav på kvalitet vid upphandling och inte bara på lägsta pris. Antidiskrimineringsklausulen till exempel skulle kunna användas betydligt mer aktivt. Den lydelse som föreslås i Miljöpartiets motion 218 borde användas vid all statlig upphandling.

Hur vi i Sverige ställer krav på upphandling påverkar människors situation både i Sverige och i andra länder. Det handlar om tillgänglighet på marknaden och om sociala förutsättningar som skäliga arbetsvillkor, fackligt inflytande, respekt för mänskliga rättigheter, ILO:s kärnkonventioner och antidiskriminering. Det är verkligen beklagligt att de borgerliga inte vill se möjligheten i upphandlingsinstrumentet.

Om staten ställde krav på till exempel öppna standarder vid upphandling av programvara skulle det kunna innebära att utbudet på marknaden förbättrades. Det skulle komma såväl konsumenter som småföretagare till del.

Det är rimligt att det finns bra spelregler. Men när det gäller sanktioner gör det inte det. Frågan om marknadsskadeavgift till exempel bör ses över. Vi välkomnar att man lyfter upp den frågan. Som det är i dag kan det stå en upphandlande enhet dyrt att göra lite fel. Att helt strunta i LOU ger däremot ingen påföljd alls. Det är inte heller rimligt att upphandling blir för administrativt belastande i förhållande till varans eller tjänstens värde. Det är bra att det troligtvis kommer att föreslås att gränsen för direktupphandling ges ett fast värde.

När det gäller affärsmässighet innebär förslaget till ny lag att det ska tas bort. Men LOU styrs inte bara av de orden. Det handlar om procedurregler. De procedurreglerna behöver bli tydligare och det ska av lagen framgå att staten ska ställa krav på social och miljömässig kvalitet. Man ska inte bara stirra sig blind på priset.

Som sagt, bifall till reservation 1.

Anf. 43 GÖRAN PETTERSSON (m):

Fru talman! Sällan får man höra hyllningstal till lagen om offentlig upphandling. I stället skulle jag vilja säga att detta nog är en av Sveriges mest baktalade lagar. Otaliga är de gånger då såväl politiker som tjänstemän i offentlig förvaltning flytt undan medborgarnas kritik med orden: Till detta var jag tvingad av lagen om offentlig upphandling.

Sanningen är dock att LOU, som den förkortas, bidrar till att ge medborgarna valuta för skattepengarna. Detta sker genom att upphandlingen genomförs i konkurrens där endast för upphandlingen relevanta aspekter beaktas. Lagen om offentlig upphandling bidrar därigenom till att bekämpa en mängd former av korruption, från oskyldigaste sort till grövre sort.

Men lagen i sig själv löser inte problemet med världens orättvisor. Men om lagen förses med alltför många tilläggsuppgifter, som har varit uppe här i diskussionen, finns en uppenbar risk att dess ursprungliga syfte, att ge medborgarna valuta för pengarna, går förlorat. Varje var för sig välment tillägg till lagen riskerar att införa subjektiva värderingskriterier i upphandlingen som skadar lagens funktion och tankegångarna när det gäller lagen.

Det är inte heller genom lagstiftning som allt det goda som det talas om i denna kammare kan åstadkommas utan det är också genom hur man väljer att tillämpa lagen. En funktionell och tydlig lag måste förenas med en god tillämpning. När lagen tillämpas finns möjligheter att utforma upphandlingen efter lokala förhållanden. Jag vill också betona värdet av att slå vakt om det kommunala självstyret. Det finns en tendens här i debatten att om kommunalpolitikerna i en kommun inte fattar rätt beslut så ska vi fatta det beslutet här i Stockholm i stället. Jag vänder mig mot det synsättet. Allt som beslutas i Stockholm är inte bäst.

Oppositionens reservationer berör två ämnen, kollektivavtal och sociala icke-kommersiella hänsyn vid upphandling. I sin reservation signalerar oppositionen en ny politik som jag skulle vilja kalla aktivistisk. Man säger att den offentliga upphandlingen i mycket högre grad än i dag bör användas som ett verktyg för att genomföra sociala förbättringar. Man vill alltså använda lagstiftningen inom upphandlingen för att genomföra sociala förbättringar. Det tycker jag är ett omvänt tankesätt. Om det krävs lagstiftning för att åstadkomma sociala förbättringar kan man lagstifta

om dessa saker och inte gå omvägen via upphandling. Ett företag kan inte bedriva verksamhet om man inte följer övrig lagstiftning i landet.

Det som också förvånar mig lite grann är hur Socialdemokraterna kan stå bakom detta i mycket högre grad i dag. Detta är någonting som man har kommit till insikt om nu. Under tolv år i regeringsställning var detta tydligen någonting som låg på tillväxt för att man nu i opposition skulle ha denna mer aktivistiska inställning.

Josefin Brink höll ett väldigt engagerat tal om aktivistisk lagstiftning. Jag undrar: Delar Socialdemokraterna verkligen Vänsterpartiets uppfattning och deras krav på att minska de kommersiella inslagen i LOU och se den mer som ett politiskt styrmedel, ett aktivistiskt styrmedel?

Per Bolund lyfter i en motion fram frågan om öppna standarder vid upphandling av programvaror. Det är en mycket intressant motion som handlar om att det delvis bildas en monopolsituation på mjukvarusidan. I den här behandlingen i finansutskottet har motionen avstyrkts. Och jag tror egentligen att motionen har blivit lite felplacerad i utskottet. Detta är en väldigt teknisk fråga. Och frågan är om den handlar om lagstiftning eller om tekniska krav som kommer fram vid tillämpningen av lagen. Jag tror att det är det senare.

Avslutningsvis: Förra året lämnade Upphandlingsutredningen sitt slutbetänkande. Utredningen har varit ute på remiss och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen har för avsikt att lägga fram en proposition i juni. Med anledning av det pågående beredningsarbetet yrkar jag avslag på samtliga motioner och reservationer och bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 44 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra Göran Petterssons inlägg. Han sade att upphandlingen genomförs i konkurrens och att endast för upphandlingen relevanta aspekter kan tas upp i tillägg.

Tid efter annan har man till exempel yttrat att produktionsmetoder inte skulle ha med saken att göra. För mig betyder det att man inte kan ställa krav på kvalitet.

Vidare talades det om att tilläggsuppgifter kan medföra subjektiva värderingskriterier.

Jag skulle vilja påstå att det faktiskt inte är någonting nytt. Göran Pettersson är kanske lite dåligt påläst. Men i betänkandet som lämnades av den parlamentariska utredningen, *Mera värde för pengarna*, som var den senaste parlamentariska utredningen i fråga om detta, så hade man en gemensam skrivning om att det fanns möjligheter att använda upphandlingen som ett sådant gemensamt verktyg. Det är precis det som Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet pläderar för i dag.

Jag skulle vilja höra vad Göran Pettersson tänker sig kommer i denna proposition i juni eftersom han yrkar avslag på reservationerna och säger att detta verktyg bara är intressant för konkurrens. Är det så man ska uppfatta det?

Anf. 45 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Fru talman! Konkurrenten omfattar många saker. Och när jag säger relevanta aspekter så är kvalitet en mycket relevant aspekt.

Vi har i dagarna sett ett upphandlingsexempel i Stockholms län som handlar om att den förra majoriteten har handlat upp tolkar. Man hade tydligen ensidigt fokuserat på pris. Och det är väldigt olyckligt. I de relevanta aspekterna finns både pris och kvalitet.

Men när jag talar om icke-relevanta aspekter är det sådana som inte påverkar den vara eller tjänst som medborgarna får utan som är tillagd för att man känner extra för någonting. Man ömmar för något.

När dessa varor och tjänster produceras lyder de under samma regelverk som all annan varu- och tjänsteproduktion i landet. Det är alltså där som det är viktigt att inte lägga till några extra krav.

Anf. 46 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Vad skulle då detta extra vara? I det EU-direktiv som föregick den proposition som nu ska läggas fram i juni skrev man från början att hur elström produceras – om det är grön el – kanske man inte ska bry sig om. Men sedan ändrade sig EU tack och lov. Man insåg att produktionsmetoderna faktiskt har betydelse för en varas kvalitet och en varas påverkan på samhällsutvecklingen.

När det gäller öppna standarder är det bra att ni stöder den idén. Men jag tycker att det är beklagligt att ni då inte vågar gå hela vägen och göra ett tillkännagivande om att staten faktiskt skulle kunna göra en insats i denna fråga.

Om man värnar om kvalitetsaspekterna så vore det väl också självklart att staten skulle kunna ställa krav på att man i lagen reglerar vilka spelregler som det gäller att hålla sig inom. Miljöpartiet är en varm förespråkare av det kommunala självstyret. Men spelreglerna ska vara lika i hela landet. Och spelreglerna för staten, som vi beslutar i denna kammar, borde ändå vara att man ska ställa både sociala krav och miljömässiga krav. Delar inte Moderaterna den uppfattningen?

Anf. 47 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Fru talman! Det ställs väldigt många krav. Det ställs många krav på tjänsteproduktion och varuproduktion. Frågan är var de lagmässiga kraven ska ställas.

Det som vi diskuterar i dag är lagen om offentlig upphandling. För att ha en väl fungerande lag om offentlig upphandling som gynnar medborgarna genom att man får en bra konkurrensutsatt upphandling är det viktigt att hålla lagstiftningen så funktionell och ren som möjligt och inte blanda in mycket annan lagstiftning i den.

Det finns en tudelning. Vad säger lagen, och vad tillåter tillämpningen? Vad ska fattas beslut om här i Stockholm, och vad ska fattas beslut om i kommuner? Om jag tolkade dig rätt är Miljöpartiets uppfattning att kommunalt självstyre är bra bara så länge man gör likadant överallt. Det kändes något konstigt.

Uppdelningen i form av en ren, tydlig och funktionell lagstiftning kombinerat med en klok tillämpning är det som blir bäst.

Anf. 48 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Nu börjar man känna igen Moderaterna. Nu hör vi att kollektivavtal är vällovligt och någonting som man kanske ömmar lite

särskilt för om man till exempel är Vänsterpartist eller så, men de är helt irrelevanta.

Så brukar det låta från moderater. Men på sista tiden har det låtit lite annorlunda. Nu gillar man den svenska modellen och kollektivavtalen och vill värna dem. Men på punkt efter punkt fattar man beslut och driver en linje som innebär att man undergräver kollektivavtalens ställning och den svenska modellen.

Det är för mig fullkomligt obegripligt vad som skulle vara anstötligt i att ställa krav när skattebetalarnas pengar används för att upphandla varor och tjänster. Det ligger i medborgarnas intresse att de företag som man ger skattepengarna till inte ägnar sig åt lönedumpning eller undergräver den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Jag förstår inte på vilket sätt detta skulle vara en irrelevant faktor i samband med offentlig upphandling, om man säger sig stå upp för den svenska modellen och vill ha kollektivavtalen kvar.

Vad är det som är så irrelevant med att skattemedel inte ska användas för att gynna företag som diskriminerar den som söker jobb där och råkar vara invandrare, kvinna eller funktionshindrad? Ur ett medborgarperspektiv är det väl högst relevant att inte använda våra gemensamma pengar för att gynna sådana företag?

Det är samma sak med miljöhänsyn. Vad är det som är så anstötligt i att det offentligas pengar används för att värna och förbättra vår gemensamma livsmiljö? Det övergår mitt förstånd att Moderaterna inte tycker att det kan vara ett medborgarintresse och anser att det skulle vara irrelevant.

Det är ett tecken på den gamla klassiska höger-nyliberala antipolitiken att ingenting som vi gör politiskt ska ha några andra mål än rent kommersiella hänsyn. Det är en obegriplig linje för ett parti som nu säger sig vilja värna om exempelvis den svenska kollektivavtalsmodellen.

Anf. 49 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Fru talman! Man måste tänka öppet och fritt för att man ska kunna ta till sig vad motparten säger. Är man fast vid vad man vill höra så hör man det. Du tillskrev mig att ha sagt en mängd saker som jag inte tycker att jag har stått och sagt här.

Vad jag har fört fram är renodlingen mellan olika lagstiftningar. Du talar om att de vi upphandlar från måste följa miljölagstiftning, diskrimineringslagstiftning och så vidare. Det är självklart. Man måste följa den lagstiftning som finns för tjänster och varor som produceras i Sverige.

Men vad det nu har varit tal om i debatten om lagen om offentlig upphandling är att göra en dubbelskrivning så att man skriver in bestämmelserna två gånger och både har dem i diskrimineringslagen och sedan har dem en gång till i lagen om offentlig upphandling.

Det jag tror är större risk för är att man gör lite extralagstiftning inom lagen om offentlig upphandling. Man lägger till lite extrakrav. Då är vi inne på det sluttande planet som gör att lagstiftningens syfte inte uppfylls.

Syftet med lagstiftningen om offentlig upphandling består av två delar. Den ena delen är att medborgarna ska få maximal valuta för sina skattepengar. Det måste vi väl alla tycka är bra. Den andra delen är att lagstiftningen ska se till att det råder rättvisa konkurrensförhållanden på

marknaden så att alla kan vara med och tävla om uppdragen på likvärdiga villkor. Vi undviker därigenom korruption.

Prot. 2006/07:69
28 februari

Offentlig upphandling

Anf. 50 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Att skriva in i lagen om offentlig upphandling att krav ska kunna ställas på kollektivavtal, antidiskriminering, miljöhänsyn och annat handlar om att man i förväg ska kunna ställa de kraven. Man ska inte bara i efterhand kunna konstatera: Oj då, vi köpte varor och tjänster av ett företag som har burit sig åt som svin. Det är en demokratisk kontrollfunktion att man har det i lagen om offentlig upphandling.

När det gäller kollektivavtalen talar man om att medborgarna ska få maximal valuta för pengarna. Om den maximala valutans bara har en strikt affärsmässig inriktning, nämligen att det ska vara så lågt pris som möjligt, är risken överhängande att det sker till priset av lönedumpning. Det har visat sig att det är precis så det har gått till tidigare. Det är därför som vi anser att lagen måste ändras.

Vi i Vänsterpartiet anser inte att oseriösa företag ska vara med och konkurrera om offentlig upphandling. Vi anser att skattebetalarnas pengar ska användas på ett ansvarsfullt sätt, precis som majoriteten säger. Vi anser att till exempel rimliga löner och anställningsvillkor och försvaret av den svenska kollektivavtalsmodellen ingår i en ansvarsfull hantering av offentliga medel.

Anf. 51 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Fru talman! Jag återkommer till detta en gång till. Det är en tudelning i en ren, bra och funktionell lagstiftning och en god tillämpning. Det är de två delarna tillsammans som fungerar.

Jag ska en gång till ta upp det aktuella exemplet i Stockholms läns landsting med upphandling av tolktjänster. Det var inget problem med lagstiftningen. Lagstiftningen fanns som gjorde att man kunde beakta både pris och kvalitet. Men vad jag förstår var det en mycket illa genomförd tillämpning.

Ni som lyssnar på debatten kan gå hem och studera vilket parti det var som satt i ledningen och var ansvarig för den upphandlingen. Jag tror att det kommer att vara en överraskande läsning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

12 § Flytt av försäkringssparande

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2006/07:FiU14
Flytt av försäkringssparande (prop. 2006/07:26).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

13 § En ny indelningsgrund för vissa domsagor

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU11
En ny indelningsgrund för vissa domsagor (prop. 2006/07:35).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 11.58 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 12.00, då aktuell debatt om kärnsäkerheten skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.00.

*Aktuell debatt:
Kärnsäkerheten*

14 § Aktuell debatt: Kärnsäkerheten

Anf. 52 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Under många år har vi sett hur politiker, energibolag och näringsliv i Sverige har spridit myten om den säkra svenska kärnkraften. Vid varje tillfälle då det har hänt olyckor i andra länder runt om i världen har linjen alltid varit denna: Det kan inte hända här. Svensk kärnkraft är säkrare än den i andra länder.

Nu vet vi att den bilden inte stämmer. Myten om den säkra svenska kärnkraften är död. En lång rad av incidenter och tillbud i alla svenska kärnkraftverk kröntes av elavbrottet på Forsmark i juli förra året, där flera parallella säkerhetssystem slogs ut samtidigt trots att expertisen hade sagt att detta var omöjligt. Bara slumpen räddade Sverige från en härdsmläta.

Det är nu fullständigt uppenbart att varken industrin, SKI, som är den ansvariga myndigheten, eller ansvariga politiker har tagit säkerhetsriskerna på tillräckligt stort allvar. Det är detta som har lett fram till den totalt underminerade säkerhetskulturen inom svensk kärnkraft.

Men ett ännu större problem inom det svenska kärnkraftssystemet är att man om och om igen medvetet har låtit lönsamhet gå före säkerhet. Det var detta som var huvudkritiken i den interna rapport som visade på stora säkerhetsproblem inom Forsmarks kärnkraftverk. Ledningen prioriterade ökad elproduktion högre än godtagbar säkerhet. Men vi ser denna inställning även från politiskt håll. Just nu planerar man för storskaliga effektutbyggnader av samtliga svenska reaktorer där man minskar säkerhetsmarginalerna ytterligare. Syftet är att öka elproduktionen och därmed vinstnivåerna.

Vi i Miljöpartiet ser den här debatten som en möjlighet för Sveriges befolkning att få ett svar från partierna i den borgerliga regeringen. Tänker man fortsätta att sätta kärnkraftens lönsamhet före medborgarnas säkerhet? Kommer man att gå vidare med effekthöjningarna trots att man minskar säkerhetsmarginalerna? Kommer man att öka insynen i kärnsäkerhetsarbetet genom att ta bort hemligstämplar och sekretess? Går lönsamhet före säkerhet? Svenska folket har rätt till ett svar.

Anf. 53 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Fel hanterad är kärnkraften en farlig teknik. Det påminnes vi om igen om den 25 juli 2006. En kortslutning inträffade i ställverket vid Forsmark 1. Reaktorn stoppades automatiskt.

Störningen ledde till att flera vitala säkerhetssystem och vissa informationssystem i kontrollrummet var utslagna i omkring 20 minuter. Samtidigt – och det är också viktigt att konstatera – skedde inget utsläpp av radioaktivitet. Händelsen var allvarlig, men den var inte i närheten av härdsmalta.

Samma dag startade Statens kärnkraftsinspektion, SKI, granskningen enligt de föreskrifter som finns. Myndigheten beslutade omgående att ingen återstart skulle kunna ske på Forsmarks eget initiativ. SKI måste först informeras, inspektera och ge tillstånd.

SKI krävde förändringar som gällde både teknik och organisation. För återstart krävdes bland annat säker drift av de generatorer som används i säkerhetsarbetet och att ledningen fastställt instruktioner till kontrollrum. För fortsatt drift krävdes bland annat bättre rutiner i samband med anläggningsändringar och underhåll, och dessutom krävdes en åtgärdsplan för arbetet med att stärka säkerhetskulturen hos bolagets ledning och anställda. Ett par månader efter incidenten, i slutet av september, beslutade SKI om återstart för Forsmarksreaktorerna 1 och 2.

Samtidigt ställdes hela anläggningen vid Forsmark under särskild tillsyn. Det innebär dels att SKI:s inspektörer, som ju redan under vanlig tillsyn har passerkort och rör sig fritt på anläggningen, har en ytterligare ökad närvaro, dels en ökad rapporteringsplikt, bland annat av mötesprotokoll från dagliga driftgenomgångar. Särskild tillsyn innebär också att det krävs anmälan före återstart. Denna särskilda tillsyn fortsätter att gälla till dess att säkerhetskraven har uppfyllts.

SKI har också anmält de ansvariga till åtal, dels för att Forsmark har överskridit effektnivån som regleras i tillståndet, dels för att Forsmarks ledning vid händelsen i juli inte tillräckligt snabbt ställde av reaktor 1.

Sammantaget bekräftas bilden: Säkerheten var inte tillräcklig vid händelsen i somras. Säkerhetskulturen är bristfällig vid Forsmark. Det vilar nu en mycket tung bevisbörda på Forsmark och dess ägare Vattenfall för att visa att man rättat till de fel och brister som framgår av SKI:s tillsyn.

Låt mig vara helt klar här. Den svenska kärntekniklagen är tydlig. Det är den som har tillståndet och som också har det yttersta och odelade ansvaret för säkerheten och avfallshanteringen vid anläggningen.

Lagen innebär entydigt att säkerhetskrav alltid går före vinstkrav. Man skulle kunna uttrycka det så här: Först kommer säkerheten, sedan kommer säkerheten, och så säkerheten igen och först därefter kommer behovet av vinst. Det innebär att Forsmark inte på något vis kan undgå

sin bevisbörda. Företaget har ansvaret för att klara säkerheten. Och det måste det göra – helt och fullt!

Av principiella skäl har regeringen delat ägar- och tillsynsansvaret mellan statsråden.

När säkerhetsbristerna uppmärksammades kallade jag som säkerhetsansvarig minister till mig SKI:s ledning för en uppdatering av kontrollen och tillsynsarbetet vid myndigheten. Jag ville få svar på vad som hände på Forsmark i somras, vad SKI hade ställt för krav på Forsmark och vad Forsmark hade vidtagit för åtgärder. Jag informerade efter mötet bland andra riksdagens försvarsutskott.

Samtidigt begärde näringsministern, som i regeringen ansvarar för statens ägande, en redovisning av Vattenfalls styrelse. Den fick uppdraget att redogöra för styrelsens syn på kritiken mot hur säkerheten fungerade, hur säkerhetsbristerna hanterats och hur företaget som ägare ser till att kärnkraften lever upp till säkerhetskraven. Vattenfall presenterade efter några dagar en ny ledning för Forsmark och en lista med åtgärder för att ytterligare uppmärksamma säkerheten.

Jag vill betona att det återstår att se om det här nu är tillräckligt. Också på Vattenfall ligger en viktig bevisbörda. För regeringens del gäller detta: Vi kommer inte att lätta på greppet förrän säkerhetskraven har uppfyllts fullt ut och helt och hållet.

Jag vill också nämna några av regeringens slutsatser för att stärka och säkerställa kontrollen av säkerheten vid våra kärnkraftverk.

För det första kommer regeringen inte att pröva en eventuell effekthöjning förrän säkerhetskraven har uppfyllts. De brister som konstaterats i säkerheten vid Forsmark får konsekvenser för en sådan bedömning. Det bekräftade SKI i ett kompletterande yttrande till regeringen angående frågan om eventuell effekthöjning vid Forsmark. Myndigheten konstaterade också att även om de tekniska förutsättningarna finns så gör bristerna i ledning, styrning och säkerhetskultur att en prövning måste senare läggas.

Varje effekthöjning av det här slaget kräver ett nytt tillstånd från regeringen som föregås av flera steg där förutsättningarna ingående prövas. SKI tar före sin bedömning in yttranden från flera myndigheter och berörda kommuner. En ansökan prövas dessutom i miljödomstol i enlighet med miljöbalken.

Det är säkerheten och miljöpåverkan som avgör om en anläggning ska få höja effekten. Tillståndshavaren måste visa att anläggningen kan drivas på ett sådant sätt att säkerhetsmarginalerna uppfylls med nödvändig vidd.

Redan nu står det helt klart att så länge som Forsmark står under särskild tillsyn kan det inte bli tal om att regeringen tar upp frågan om en effekthöjning ens till prövning.

För det andra kommer regeringen att se till att de svenska kärnkraftverken blir granskade av det internationella atomenergiorganet IAEA. Det internationella kärnsäkerhetssamarbetet har i dag en stor och växande omfattning. SKI deltar redan aktivt i ett 70-tal internationella grupper på olika nivåer. Internationell uppföljning av svenska kärnkraftsanläggningar sker enligt kärnsäkerhetskonventionen med regelbunden rapportering vart tredje år. Uppföljning av SKI:s värdering för kärnkraftsanläggningarna sker enligt IAEA:s system.

Därutöver finns möjligheten att göra en särskild granskning av IAEA. En sådan granskning diskuterades redan vid mitt möte med SKI:s ledning i slutet av januari.

Jag delar SKI:s bedömning att det är önskvärt med en särskild IAEA-granskning för att kontrollera ledning, styrning och säkerhetskultur. Därför kommer regeringen inom de närmaste veckorna att uppdra till SKI att låta IAEA granska samtliga svenska kärnkraftsanläggningar. Ett inledande möte är redan inplanerat mellan IAEA och SKI. Ett gransknings-team kan vara på plats tidigast efter sommaren, och granskningen i sig kommer sannolikt att ta ett-ett och ett halvt år.

Industrin har visat intresse för en IAEA-granskning. Oskarhamn och Forsmark har redan lämnat förfrågningar till regeringen. Jag förväntar mig inom kort samma förfrågan även från Ringhals.

För det tredje ska regeringen ta initiativ till att kärnkraftsindustrin ska betala för en bättre kontroll av säkerheten vid anläggningarna.

Säkerheten i framför allt Forsmark, men också i andra svenska kärnkraftverk i övrigt, måste bli bättre. Då måste också kontrollen av säkerheten genom kontrollmyndigheternas tillsyn bli starkare. Det ska betalas genom höjda avgifter för tillsynen. Kärnkraftsindustrin ska betala för den ökade säkerheten, inte skattebetalarna. Regeringen ska se över behovet av höjda avgifter, och det kommer vi att avisera i vårbudgeten.

Både tillsynen av kärnkraftens säkerhet, genom Kärnkraftsinspektionen SKI, och tillsynen av strålskyddet, genom Strålskyddsinstitutet SSI, är viktiga i det svenska kontrollsystemet. När den förstärkta tillsynen utformas ska bland annat resultaten av IAEA:s granskning vägas in. Andra underlag för utformningen ska vara SKI:s och SSI:s egna erfarenheter och bedömningar.

Låt mig till sist konstatera att Sverige har erfarenhet av många års kärnkraftsstrid. Både runt om i landet och här i kammaren finns olika åsikter om kärnkraften. Men händelsen i somras påminde oss om vad som förenar oss alla, oavsett kärnkraftsåsikt, nämligen att det inte får finnas något som helst tvivel om att kärnkraften hanteras på säkert sätt av dem som fått tillstånd att driva kärnkraftverk. Det får inte heller finnas något som helst tvivel om att kontrollen av säkerheten sker på ett effektivt och bra sätt från de myndigheter som har ansvaret. Och ansträngningarna att ställa om energisystemet i mer miljövänlig riktning måste öka.

(Applåder)

Anf. 54 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag tycker att det är svårt att känna sig lugnad av miljöministerns anförande. Det är många förminskande ord om att det inte läckt ut någon radioaktivitet från Forsmark. Men gör det verkligen problemet mindre egentligen?

Den 25 juli förra året drabbades Sverige av det allvarligaste tillbudet i svensk kärnkrafts historia. De parallella säkerhetssystemen i Forsmarks reaktor 1 slogs ut. Det var mest på grund av tur som två av de fyra extra generatorerna gick att få i gång. Kylvattennivåerna i reaktortanken sjönk på ett okontrollerat sätt. Det handlade snarare om minuter än om timmar. Om man inte hade fått i gång strömmen hade vi faktiskt haft ett enormt

problem. Flera anställda, kärnkraftsexperter och andra har vittnat om att vi riskerade vår första härdsmälta i Sverige.

Nyligen presenterades också en intern rapport från Forsmark som berättar om att säkerheten under en längre tid har satts på undantag. Rapporten beskriver en längre tids degradering av säkerhetskulturen, och det till förmån för ökad produktion. Anställda på ett av våra kärnkraftverk vittnar alltså om att lönsamheten systematiskt sätts före säkerheten.

Frågan man måste ställas sig är: Är det här ett Forsmarksproblem, som miljöministern väldigt tydligt försöker att göra det till? Det är Forsmark, Forsmark, Forsmark hela tiden. Svaret på den frågan är: Nej.

Vi har genom åren sett hur incident efter incident, tillbud efter tillbud har inträffat i alla svenska kärnkraftverk. Det finns inte något kärnkraftverk som är undantaget från den här långa raden av problem.

I det här läget, när kärnsäkerheten ifrågasatts bland allmänheten och till och med bland kärnkraftverkets egen personal, har den borgerliga regeringen ställt sig bakom en storskalig effektutbyggnad av svenska kärnkraftverk. Det finns planer på att bygga ut produktionen i samtliga reaktorer i Sverige. Det här kommer självfallet att få en mycket stor påverkan på svensk kärnsäkerhet.

Till och med den ansvariga myndigheten SKI konstaterar i ett pm att effekthöjningar bland annat leder till att marginalen mot torrkokning minskar. Det kan leda till bränsleskador och frigöra radioaktivitet. Resteffekten, det vill säga värmen i härden, ökar. Man säger att det ger ökad belastning på säkerhetssystemen. Tiden för operatörerna att ingripa vid olyckor minskar. Belastningen på de elektriska systemen ökar. Det var precis de systemen som var nära att orsaka en olycka i Forsmark i somras. Neutronstrålningen från härden ökar. Det ger ökad förspridning av reaktors material och så vidare. Listan är lång.

Att höja effekten i 30 år gamla kärnkraftverk är som att sätta in en Formel 1-motor i en gammal Volvo Amazon. Visst går det snabbare, men det blir inte säkrare, framför allt inte när man krockar. Det blir snarare tvärtom. Man har högre fart och kortare reaktionstid.

Man kan konstatera att de effektutbyggnader som den borgerliga regeringen har kommit överens om att genomföra kommer att utgöra ett ökat hot mot kärnsäkerheten, just den kärnsäkerhet som miljöministern här i debatten säger sig värna om.

Frågan är: Vore det inte logiskt i dagens läge, med utarmad säkerhetskultur och ständiga larm om nya tillbud i kärnkraftverken, att återkalla de beslut om effekthöjningar som har fattats vid en tid när man trodde att den svenska kärnsäkerheten var fullgod? Är det inte logiskt att man åtminstone, som en minsta åtgärd, lägger kommande beslut om effekthöjningar på is tills vi kan vara säkra på att de här problemen är lösta?

Miljöministern fortsätter på den vedertagna svenska linjen i sitt anförande. Svensk kärnkraft är i huvudsak säker, och med mindre justeringar kommer säkerheten att kunna garanteras vidare och så vidare.

Man slås omedelbart av vilken otrolig omsvängning Centerpartiet har gjort i kärnkraftsfrågan på rekordtid. Efter att ha varit emot kärnkraften under mer än 30 års tid har man nu på bara ett par år blivit dess största tillskyndare. Samtidigt som Centerpartiet fick full kontroll över kärnkraften genom energiministern, Maud Olofsson, som har ansvaret, och ge-

nom miljöministern, som ansvarar för kärnsäkerhetsfrågor inom regeringen, passar man på att kasta alla betänkligheter över bord. Man går ifrån det som har varit en av grundstenarna i Centerpartiets politik, nämligen kärnkraftsmotståndet. Det har pratats en hel del i den här kammaren och på annat håll om Nya moderaterna. Men jag måste säga att de nya centerpartisterna har gjort ett betydligt tydligare avsteg från sina absoluta grundvärderingar.

Det är intressant att notera att för bara tio år sedan, 1997, stod Centerpartiets dåvarande partiledare Lennart Daléus här i riksdagens talarstol och debatterade kärnsäkerhet, precis som vi gör nu. Jag måste ge kammaren ett citat från den debatten. Lennart Daléus sade: "Den energipolitikens Titanic som kärnkraften utgör kommer att sjunka, den kommer att försvinna, och den kommer att vara borta. Vi har väntat på detta länge, många dagar."

Få kunde då ana och drömma om att Centerpartiet bara ett decennium senare inte bara skulle behålla kärnkraften utan också bygga ut den genom effekthöjningar i samtliga svenska reaktorer.

Det är också intressant att se vad vår nuvarande miljöminister hade för hållning när han senast var uppe här i kammaren. I protokollen ser man en Andreas Carlgren som med stor kraft och energi argumenterar för en snabb nedläggning av kärnkraften för att säkra jobben, för att säkra miljön och för att säkra säkerheten. Kan vi kanske få en upprepning av de argumenten här i dag, Andreas Carlgren, eller är det så att du har ändrat uppfattning om kärnkraften lika snabbt som ditt parti har gjort?

Faktum är att så sent som för två år sedan, den 4 februari 2005, skrev Maud Olofsson på SvD Brännpunkt att för Centerpartiet är det en självklarhet att kärnkraften inte ingår i ett hållbart energisystem. Men nu står man här och försvarar kärnkraften. Man har vänt 180 grader på två år.

Man kan konstatera att ett parti som förut sade att man inte dagtingade med sina uppfattningar, för att citera en annan känd centerledare, nu har bytt åsikt även där. Det räckte med att alliansens kärnkraftskramare i Moderaterna och Folkpartiet lockade med regeringstaburetter för att Centerpartiet skulle kasta om kursen. Det är tydligen så att dagtingande inte längre tycks vara lika besvärligt för Centerpartiet som det en gång var.

På vilket sätt märks Centerpartiets tidigare så hårda hållning mot kärnkraften i det sätt som man agerar på nu? Maud Olofsson och Andreas Carlgren har ansvaret, och det märks över huvud taget inte alls att man har någon kritik mot kärnkraften. Man har samma linje som övriga politiker.

Anf. 55 PETER JEPPSSON (s):

Fru talman! I juli förra året inträffade en allvarlig incident vid Forsmarks kärnkraftverk. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen såg med oro på det som skett och lovade att vidta kraftfulla åtgärder efter SKI:s utredning. Redan i augusti 2006 var vi beredda att tillsätta en utredning om det ansågs nödvändigt. Sedan dess har Socialdemokraterna, som känt är, förlorat regeringsmakten.

Den senaste tiden har våra farhågor besannats. Självfallet är vi socialdemokrater glada över att regeringen har tillmötesgått oppositionens krav på att en internationellt oberoende granskning ska se över säkerheten och

rutinerna på kärnkraftssäkerhetsområdet. Men vi anser samtidigt att den borgerliga regeringen har reagerat saktfärdigt och otillräckligt. Den kärnkraftsdebatt som vi har i dag här i kammaren har vi bland annat på grund av de krav som tidigt ställdes av oss socialdemokrater i försvarsutskottet. Dessa krav har vi fört fram såväl före som under mötet med miljöministern och SKI i utskottet.

Som har framkommit här i tidigare inlägg är ansvaret för säkerheten vid de svenska kärnkraftverken klart och tydligt definierat. Det är den som har tillstånd att driva anläggningen som har det yttersta och odelade ansvaret, helt enligt kärntekniklagen. Den princip som ska tillämpas är den så kallade djupförvarsprincipen. Detta djupförvar förutsätter att det finns ett antal särskilt anpassade fysiska barriärer, placerade mellan det radioaktiva materialet och en anläggnings personal och omgivning. Dessutom, fru talman, förutsätter djupförsvaret att det vid anläggningen finns en god säkerhetsledning, styrning, organisation och framför allt säkerhetskultur.

Sedan Forsmarkshändelsen sommaren 2006 har det framkommit att kärnkraftssäkerheten på våra svenska kärnkraftverk har uppvisat flera brister, vilka tydliggjort ledningens brist på ansvar vid framför allt Forsmark. Ansvarig styrelseordförande har fått lämna uppdraget vid Forsmark, men sitter kvar i styrelsen vid Ringhals, något som måste anses vara en sällan skådad nonchalans. Vi har bland annat fått kännedom om att inhyrd personal varit alkoholpåverkad och att det radioaktiva ämnet tritium uppmätts i vatten från en tappkran på ett område där radioaktivt ämne ej ska förekomma. Vidare har det framkommit att en gummiduk i inneslutningen i Forsmarks reaktor visat sig vara bristfällig. Detta, menar SKI, visar på bristande rutiner för kontroll och provning som ingår i Forsmarks kärnkraftsanläggnings förebyggande underhåll.

Kärnkraftsbranschens eget kontrollorgan Wano riktar kritik mot säkerhetsarbetet vid Ringhals kärnkraftverk. Wano talar i sin internutredning om brister i säkerhetskulturen. Detta måste ju ändå vara det allvarligaste i hela denna debatt, nämligen säkerhetskulturens till synes totala kollaps.

Fru talman! Om så är fallet så krävs det mer än endast en översyn av Forsmarks verksamhet. Kravet måste självfallet vara att hela industrin sätts under luppen för att en gång för alla undanröja minsta tvivel på att säkerhetskraven uppföljs till fullo. I dag har vi till slut fått besked om att det ska göras, och det tycker vi självfallet är väldigt bra.

De allvarliga händelserna vid våra kärnkraftverk har även uppmärksammat internationellt. I Danmark rapporterar medier att säkerhetskulturen är så sviktande att en katastrof av Tjernobylliknande dimensioner kunde ha inträffat. Vidare säger man att ledningen systematiskt har degraderat säkerhetskulturen. Den danska miljöministern kräver med all rätt en förklaring av de tillbud som har skett i våra svenska kärnkraftverk. Enskilda folketingsledamöter säger: Vi måste veta hur Sveriges regering kommer att säkerställa att danska medborgare kan vara trygga med svenskarnas användande av atomkraft. Något tyder ju på att de själva inte har full kontroll på säkerheten, säger man.

Även International Herald Tribune har vid flertalet tillfällen rapporterat om incidenterna och händelserna vid kärnkraftverken. Det stora intresset från internationellt håll visar klart och tydligt att det här inte är en

sak bara för Sverige, utan detta måste behandlas som en internationell angelägenhet.

För att såväl omvärlden som våra egna medborgare ska kunna ges en möjlighet att återfå åtminstone en del av det sargade förtroendet för svensk kärnkraftsindustri föreslår vi socialdemokrater ett fempunktsprogram. Dessa fem punkter är ett första steg mot att försöka trygga säkerheten på kärnkraftverken.

- Löpande kontroll av IAEA vid alla svenska kärnkraftverk – detta för att garantera att säkerheten inte bara skärps tillfälligt.
- Alkolås på alla svenska kärnkraftverk och fastställda regler för hur ofta personalen ska drogtestas. Det finns föredömen runtom, men säkerheten ska inte vara avhängig av lokala initiativ utan måste lagstadgas.
- Vinstintressen får inte gå före säkerhetsintressen vad gäller bonussystem. Vi har bonussystem som baseras på hur mycket energi som verket måste producera, men hänsyn måste tas till säkerheten.
- Krav på en plan för att upprätthålla en sund säkerhetskultur med uppföljningskontroller.
- Efter den internationella granskningen bör det undersökas hur SKI:s arbete kan utvärderas löpande och kontrolleras av oberoende organ – detta för att det inte ska finnas något som helst tvivel på oberoendet och deras klanderfria arbete.

I detta anförande instämde Ann Arleklo, Patrik Björck, Monica Green, Michael Hagberg, Inger Jarl Beck och Börje Vestlund (alla s).

Anf. 56 PATRIK FORSLUND (m):

Fru talman! I den viktiga debatten om vår kärnsäkerhet är det viktigt att inte tappa greppet kring huvudfrågan. Säkerheten i våra kärnkraftverk är en mycket allvarlig fråga, som, om den inte sköts rätt, kan få oanade konsekvenser för vårt samhälle under lång tid framöver. Därför är det viktigt att vi fokuserar debatten om kärnsäkerhet just på frågan om säkerhet.

Som moderat har jag grundsynen vad gäller kärnkraft att ska vi ha kärnkraft i Sverige så ska den vara säker. Om vi känner att den inte är säker eller att de nackdelar som finns med kärnkraften inte går att hantera, ja, då ska vi heller inte ha någon kärnkraft. Men om man däremot anser, som vi moderater, att det går att bemästra dessa nackdelar, ja, då är det logiskt att fullt ut dra nytta av kärnkraftsteknologin så länge den uppfyller de säkerhets- och miljökrav som finns och så länge den är ekonomiskt lönsam.

De brister i säkerhetsrutinerna som framkommit den senaste tiden är inte acceptabla. Inga förklaringar är tillräckliga. Det enda som betyder något i det här läget är åtgärder och förbättringar. Det är därför oerhört viktigt att åtgärda detta omedelbart. Det har både miljöministern och allianspartierna varit tydliga med.

Prot. 2006/07:69
28 februari

*Aktuell debatt:
Kärnsäkerheten*

I det viktiga arbetet med säkerheten vid våra kärnkraftverk ska man komma ihåg att svensk kärnkraft står under mycket strikt kontroll av kontrollmyndigheten SKI och det internationella atomenergiorganet. SKI övervakar säkerheten i svensk kärnteknisk verksamhet och genomför forskning och utveckling, och IAEA genomför ungefär 40 inspektioner av våra kärnkraftverk varje år.

Vi i alliansen har enats kring vad som ska gälla under de kommande fyra åren på kärnkraftsområdet. Vi har kommit överens om att inte medverka till att några politiska avvecklingsbeslut fattas under mandatperioden. Lagen om kärnkraftens avveckling kan upphävas. Begäran om effekthöjningar i befintliga kärnkraftverk ska prövas enligt gällande lagar. Det är också viktigt att tydliggöra att alliansen kommit överens om att de stängda reaktorerna inte ska återstartas och att inga nya kärnkraftverk ska byggas.

Alternativen till kärnkraft är fortfarande för få och ännu inte tillräckligt utvecklade. Den totala elproduktionen i Sverige 2006 var 145 terawattimmar, och av denna produktion stod kärnkraften för 46 procent. Under överskådlig tid kommer de svenska hushållen att vara beroende av att vi har en stabil och säker tillgång till kärnkraftsproducerad el.

Den energipolitik som alliansen för ska främja en säker och konkurrenskraftig energiförsörjning i hela landet, så att de svenska hemmen har råd med el samtidigt som all energiproduktion ska klara högt ställda miljö- och säkerhetskrav.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet höll krampaktigt kvar vid det så kallade tankeförbudet från 1987. Det innebar bland annat att ingen fick utarbeta ritningar, beräkna kostnader eller göra andra förberedelser i syfte att uppföra en reaktor. Detta tankeförbud kritiserades av forskare under många år för att det stoppade bland annat just utvecklingen av säker kärnkraft. Alliansen välkomnar att det nu har tagits bort. Förbjuder man utveckling under 20 år är det klart att det får konsekvenser på kvaliteten.

Vi moderater ser nu fram emot att kunna satsa på forskning i nära samverkan med andra länder och den internationella forskarvärlden för att uppnå en långsiktigt hållbar energiförsörjning i Sverige.

Mot Moderaternas och alliansens krav på förbättrad säkerhet och forskning står Miljöpartiets orimliga krav på avveckling. Miljöpartiets idé om att förbättra kärnsäkerheten är nämligen att avveckla all kärnkraft inom tio års tid. Man ska komma ihåg att 46 procent av den el vi producerar i Sverige kommer från kärnkraft, och det finns inte några färdigutvecklade alternativ som står färdiga att ta över. Denna avveckling ska Miljöpartiet göra verklighet av genom att dramatiskt höja skatten på kärnkraft. Vad blir effekten för svenskarna då? Jo, högre elpriser för de svenska hushållen under ett decennium. Det är inte en ansvarsfull politik, Per Bolund.

Frågan om att säkerställa tillförlitlig och billig el för Sveriges alla hushåll är alldeles för viktig för att Miljöpartiet ska skrämja den svenska opinionen. I stället för att sprida rädsla för kärnkraften i Sverige borde Miljöpartiet tala om fakta.

När det gäller att klassa händelser ur säkerhetssynpunkt använder SKI den så kallade Inesskalan. Händelserna klassificeras på sju nivåer, där de lägre nivåerna, 1–3, kallas för händelser eller incidenter och de övriga

nivåerna, 4–7, för olyckor. Händelsen på Forsmark 1 förra året renderade en tvåa och händelserna på Forsmark 2 är två ettor.

Den högsta Inesklassningen i Sverige var 2002 i Studsvik som renderade en trea. Då ska man komma ihåg att först när det blir en fyra innebär det risk för omgivningen.

Fru talman! Vi moderater är tydliga när det gäller kärnsäkerheten och kärnkraften. Vi ställer höga miljö- och säkerhetskrav på vår kärnkraft och vi välkomnar de kommande internationella granskningarna. Vi vill också fortsätta att utveckla och forska kring säker kärnkraft. Bara det här året är statens anslag till SKI 173 miljoner för drift, säkerhet och forskning.

Vi vill också i framtiden se på möjligheten att utveckla kärnkraften och andra alternativa energikällor i Sverige för att säkerställa låga och stabila elpriser, minska utsläppen av koldioxid och minska vårt beroende av olja.

(Applåder)

Anf. 57 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Självklart är det helt oacceptabelt att man tummar på säkerheten i ett kärnkraftverk. Säkerheten ska, som ministern nyss sade, gå före allt annat. För att återskapa förtroendet för industrin krävs nu ett både tydligt och kunnigt ledarskap.

Folkpartiet välkomnar de granskningar som pågår och som har aviseras. Det gäller Kärnkraftsinspektionens, SKI:s, granskningar och inte minst de internationella granskningarna av bland annat IAEA.

Sverige är ett litet land. Det är svårt att undvika att alla känner varandra mer eller mindre i en verksamhet med ett fåtal anläggningar, där många har gått samma utbildningar, varit kolleger och lärt känna varandra väl, och med ett begränsat inflöde av nya personer som kan komma in med en oförvillad syn på rutiner och säkerhetsarbete.

Det här problemet gäller förvisso inte bara kärnkraften utan nästan alla grupper som i Sverige har att utöva kontroll, ge kritik och kräva åtgärder. Därför är det viktigt med internationella granskningar utförda av människor som just med oförvillad blick, utan bindningar eller omedvetet förutfattade utgångspunkter kan genomföra djupa säkerhetskontroller. Folkpartiet har redan tidigare genom Eva Flyborg vid flera tillfällen förordat internationella genomlysningar av säkerhetsarbetet vid våra kärnkraftverk. Vi välkomnar, som jag sade, IAEA:s kommande inspektioner.

Det som nu avslöjats är brister i tillämpningen av regelverket på säkerhetsområdet snarare än brister i själva regelverket. Måhända har man i Forsmark blivit sin egen framgångs fånge.

Regler och krav på rutiner har funnits, men inte följts. Det viktiga att klara ut är i vilken utsträckning de avslöjade missförhållandena är ett resultat av fungerande kontroller – eftersom individer och deras brott mot regelverket har avslöjats – och hur säkerhetskulturen bör skärpas, och måste skärpas.

Då kommer man till nästa fråga: Vem vaktar vaktarna? Hur ska vi veta att SKI fungerar som tänkt och verkligen utför sitt viktiga kontrollarbete på ett både effektivt och stenhårt sätt? Igen: Det får bli utomstående som får inspektera inspektionen.

Prot. 2006/07:69
28 februari

*Aktuell debatt:
Kärnsäkerheten*

Som Andreas Carlgren redan har konstaterat ligger dock ansvaret för säkerheten entydigt och primärt hos operatören. I fallet med Forsmark är det Vattenfall. Som Andreas Carlgren redan har aviserat bör SKI dessutom ges mer resurser för att bli en ännu mer kraftfull myndighet i genomförandet av sina uppgifter, till exempel tätare och mer omväxlande kontroller.

SKI har självt begärt att få bli reviderat, det vill säga kontrollerat av Riksrevisionen. Det vore bra vad avser den ömma punkten hur SKI hanterar sina relationer med industrin, dess personal och produktionskrav, och insynen i SKI:s arbete, öppenheten.

Folkpartiet skulle därutöver vilja se en internationell granskning av SKI:s arbete, dock vid en senare tidpunkt när nuvarande höga arbetsbelastning och uppmärksamhet har bedarrat och vardagen med sina grå rutiner och sin försåtliga tristess hotar alert och systematiskt säkerhetsarbete i kärnkraftsindustrin såväl som hos SKI.

Enligt den finländska kärnkraftsinspektionen, Stuk, skulle en av orsakerna till säkerhetsproblemen i svenska kärnkraftverk vara en fortsatt kompetensflykt från kärnteknikutbildning och forskning. ”Kärnkraftsindustrin har dränerats på duktiga tekniker sedan folkomröstningen 1980”, hävdar Stuk.

Låt mig då påpeka att dagens fokusering i klimatdebatten på koldioxidutsläpp talar för att kärnkraften har en positiv och nödvändig framtid, att den så kallade tankeförbudslagen, som snöpt arbetet på detta område, nu är upphävd och att alliansöverenskommelsen om energipolitiken är tydlig: ”Inga forskningsområden ska uteslutas på politiska grunder. ... är det numera möjligt att ge statliga forskningsanslag till den kärntekniska forskningen.”

Det har hävdats att de brister som uppdragats skulle bero på för stort fokus på hög produktion. Vi har hört det här i dag också. Jag kan självklart inte bedöma halten i dessa påståenden, men det är helt klart att brister i säkerhetskulturen – förutom att vara helt oacceptabla – också är enormt olönsamma, med långvariga produktionsstopp som följd. Det finns i en väl kontrollerad verksamhet ingen motsättning mellan hög säkerhet och hög produktion. Det visar, om inte annat, det senaste halvårets långa produktionsstopp.

Folkpartiet ska fortsättningsvis naturligtvis noga följa säkerhetsarbetet hos kärnkraftsindustrin såväl som hos SKI, och vi välkomnar de aviserade förslagen till resursförstärkningar som Andreas Carlgren också har tagit upp.

Nu har jag någon minut kvar, fru talman, och jag ska använda den till att fråga något om det som Peter Jeppsson sade. Han sade att regeringens agerande har varit otillräckligt och saktfärdigt. Det kan man möjligen skriva på rutinens konto. Men sedan sade han att det som hade inträffat var ”en total kollaps i säkerhetskulturen”.

Sedan återgav också Peter Jeppsson uttalanden från danska källor om att vi hade stått inför ett möjligt Tjernobyli. Då är ju frågan: Står Socialdemokraterna bakom de här danska anklagelserna, eller varför framför Jeppsson dessa här i kammaren?

Jag tror alltså att det är väldigt viktigt att vi försöker att i någon mån vara lite sparsamma med orden. Om en olycka skulle ha hänt, vad skulle

Jeppsson och ni andra ha sagt? Vilka ord skulle ni då ha använt som ni inte redan har använt i denna debatt? Tjernobyl – total kollaps.

Prot. 2006/07:69
28 februari

Anf. 58 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Fru talman! Vi har här hört ministern på ett mycket klart sätt redogöra för kärnsäkerheten på våra svenska kärnkraftverk. Några incidenter på svenska kärnkraftverk har gjort att det mullrar bland kärnkraftsmotståndarna. Självklart har de rätt att göra sin röst hörd, så även i denna kammar.

Men jag och många andra drar andra slutsatser av det inträffade. I stället för att som vissa gör utnyttja tillfället för att förorda en avveckling av vår svenska kärnkraft vill jag stryka under det som dessa incidenter har lärt oss, att säkerhetssystemen fungerar som de ska och att de problem som upptäckts också åtgärdats. I stället för att ständigt ifrågasätta kärnkraften så fort tillfälle ges borde man således fokusera på och konstatera att incidenterna och åtgärderna som följt av dem bevisar att säkerhetssystemen fungerar, och det är viktigt.

Fru talman! Bara för att ett flygplan får problem med en vinge eller för att en flygvärdinna missköter sig på jobbet behöver man väl inte ifrågasätta hela flygindustrin. Nu kanske jag överdriver, men det är faktiskt så som jag ibland uppfattar bottenonerna i en del av de inlägg vi lyssnar till.

Jag är övertygad om att det finns saker inom kärnsäkerheten som behöver förändras. Och säkerheten ska alltid granskas och finnas under luppen.

Incidenterna och reaktionerna på incidenterna visar att svensk kärnsäkerhet fungerar som den ska. Säkerhetssystemens reaktioner på incidenterna är snarare bevis på, återigen, att vi har en säker kärnkraft. Frågans utveckling har snarare blivit ett argument för att bevara kärnkraften i Sverige.

Kristdemokraterna delar regeringens bedömning att det fortsatt råder ett gott strålskydd och god kärnsäkerhet i Sverige och vårt närområde, bland annat till följd av den verksamhet som bedrivs och de åtgärder som har vidtagits av SSI och SKI. Strålskyddet i de svenska kärntekniska anläggningarna är bra, och ingen person har fått stråldoser över fastställd gräns. Kontrollen av kärnämnen är betryggande vid de svenska kärntekniska anläggningarna, menar Kristdemokraterna.

Vi välkomnar självklart därför IAEA:s inspektion som en naturlig följd av den säkra och trygga hanteringen av svensk kärnkraft. Vi välkomnar också de nya föreskrifter för fysiskt skydd vid de kärntekniska anläggningarna som trädde i kraft vid årsskiftet. Arbete sker med att anpassa anläggningarna till de nya kraven, och vi delar SKI:s bedömning att samtliga tillståndshavare har förutsättningar att uppfylla kraven i de nya föreskrifterna.

Kristdemokraterna ställer sig också bakom det stora ansvar som Sverige tar i det internationella samarbetet inom kärnsäkerhets- och strålskyddsområdena, som främst sker inom FN:s atomenergiorgan IAEA, OECD:s kärnenergibyrå Nea, Internationella strålskyddskommissionen ICRP, FN:s vetenskapliga strålningskommitté Unscear samt inom säkerhetsmyndigheterna i EU:s kärnkraftsländer Wenra.

*Aktuell debatt:
Kärnsäkerheten*

Fru talman! Kristdemokraterna har fortsatt ett stort förtroende – det har jag tidigare nämnt, men jag menar det fortfarande – för svensk kärnkraft. Det är också därför som vi välkomnar diskussionen om klimatförändringar som just nu präglar den svenska debatten. Vi kristdemokrater värnar miljön, och vi vill betona och motarbeta klimatförändringar. Därför värnar vi den svenska kärnkraften. I stället för att elda med kol och olja, som ofta är alternativet, vill vi värna den svenska kärnkraften och därigenom värna miljön.

Sedan folkomröstningen om kärnkraft 1980 har förutsättningarna för energipolitiken drastiskt förändrats. Kristdemokraterna har tillhört de partier som i folkomröstningen om kärnkraft 1980 stödde linje 3 och förordade en total avveckling inom tio år. Det gjorde vi.

Nu vet vi mycket mer, och vi vet att vi måste agera. Vi vet också att utvecklingen av kärnkraften fortsatt här och i många andra länder, inte minst vad gäller säkerheten. Den allt överskuggande förändringen sedan början av 1980-talet är insikten om att allvarliga klimatförändringar hotar stora delar av vår jord. För att begränsa risken för framtida allvarliga klimatförändringar måste hela världens samlade utsläpp av koldioxid radikalt reduceras under de närmaste decennierna.

Fru talman! För både miljöns och ekonomins skull bör kärnkraften behållas, men naturligtvis måste man se till att myndigheter, främst SKI, har resurser att kontrollera säkerheten vid alla reaktorerna. Vi har fortsatt stort förtroende för SKI.

Anf. 59 KENT PERSSON (v):

Fru talman! För snart 30 år sedan fanns det en teckning av Calle Z i en av våra större morgontidningar. Jag tror att ni kan se följande bild och text framför er. Två bekymrade tekniker tittar på en reaktorbyggnad med en spricka i fundamentet. Den ena säger bekymrat till den andra: ”Bara nu inget läcker ut till pressen.”

Kärnkraftsförespråkare har hävdats att den svenska kärnkraften är säkrast i världen. Som tur är har nu journalister och andra med civilkurage avslöjat myten om den säkra svenska kärnkraften. Just det är bra för säkerheten vid de svenska kärnkraftverken. Brister i säkerheten och incidenter inträffar allt oftare och visar att kärnkraften aldrig kan bli säker. Att de svenska kärnreaktorerna börjar få åldersproblem är uppenbart. Vid folkomröstningen bedömdes livslängden för en reaktor ligga på 25 år. De svenska reaktorernas genomsnittsalder i dag är 27 år. Nu när vinstintressen har tagit över, inte säkerhetsintressen, är det inte att förvånas över att det blir brister i den så kallade säkerhetskulturen. Det offentliga har inte bara förlorat ägandet över kärnkraften utan nu också kontrollen av dess säkerhet.

I förra veckan upptäcktes radioaktiv strålning i en korridor i Forsmarks kärnkraftverk. Det var på ett ställe där det inte ska förekomma någon radioaktivitet. Det intressanta är inte just det utan kommentaren från vd:n Jan Edberg i Sveriges Radio Uppland: Varje sådan händelse är allvarlig för det förtroende som omvärlden har för verksamheten i Forsmark.

Säkerheten har med andra ord kommit att handla om förtroende för verksamheten på Forsmark – på vilket anseende Forsmark har i omvärlden. Det är allvarligt.

Att incidenter inträffar hör samman med komplicerade industriella processer. Det är inget konstigt alls. Det händer ständigt, och det är just därför det alltid finns en lång kedja av säkerhetssystem som ska träda in när något händer. Men när delar av system, eller hela system, sätts ur spel, när åtgärder inte vidtas när brister upptäcks eller i värsta fall man inte har en aning om hur radioaktivitet kan förekomma på ett ställe där det inte ska finnas är något fundamentalt fel. Det visar med önskvärd tydlighet att kärnkraften aldrig kan bli säkrare än dess svagaste länk.

Fru talman! Regeringen försvarar kärnkraften och har tänkt att godkända miljardinvesteringar, minst 40 miljarder, i befintliga kärnkraftverk för att höja produktionskapaciteten på el med 10–20 procent. Höjningarna ökar kraven på kylsystemen. Det ökar slitaget, ökar strålningen och ger ökad materialförsprödning. Dessa effekthöjningar medför att redan gamla reaktorer blir ett lapptäcke av gamla, lite nyare och nya systemkomponenter som i allt väsentligt ökar riskerna för kärnkraftsolyckor. Man skulle kunna likna detta vid att trimma en moped – förutom att det är olagligt. Trimmas mopeden för mycket håller den inte på grund av allt materialslitage. Risken för en allvarlig olycka ökar då bromsarna inte är konstruerade för högre hastighet. Det är precis på samma sätt med uppgradering av kärnkraftverken och ett ökat effektuttag.

På en fråga från Miljödombstolen i Vänersborg nyligen om vad det skulle innebära att i enlighet med kraven i miljöbalken införa BET, *best available technique*, bästa tänkbara teknik, avseende säkerhet och strålskydd svarade representanter för Ringhals att man då skulle vara tvungen att riva befintliga kärnkraftverk och bygga nya. Alltså: Vi har inte råd att ha högsta bästa tänkbara kärnteknik. Det är något att tänka på. Jag noterar att ministern pratar om att vi ska ha en säker kärnkraft, inte den bästa tänkbara säkerheten.

Vid en internationell jämförelse kan vi också se att SKI har 120 anställda i Sverige. Motsvarande organisation i Tyskland har 2 000 anställda. Bra reaktorer kan ha en driftsmässig tillgänglighet på över 90 procent, som i USA. I Sverige har över hälften av reaktorerna sämre tillgänglighet. Sverige är starkt överrepresenterat i den internationella incidentrapporteringen. IAEA:s rekommendationer efterlevs inte i Sverige exempelvis när det gäller kärnkraftverkens fysiska säkerhet. Skadeståndsskyldigheten för kärnkraftsägarna vid ett reaktorhaveri är bara en tiondel jämfört med USA. Det innebär att *om* olyckan skulle vara framme får allmänheten stå för kostnaderna.

Vänsterpartiet kräver att en oberoende internationell utvärdering görs av kärnkraftssäkerheten i Sverige. Vi vill se en utvärdering som bland annat omfattar övervakning, säkerhetsrapportering och åtgärdsrutiner vid kärnkraftsföretagen och som även belyser organisatoriska och resursmässiga aspekter i kärnkraftsverksamheten.

Avslutningsvis, fru talman, anser Vänsterpartiet att regeringen inte ska medge någon effekthöjning vid någon reaktor över huvud taget. (Applåder)

I detta anförande instämde Egon Frid och Jacob Johnson (båda v).

Anf. 60 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Det är alltid intressant att se hur snabbt en del politiker i en sådan här debatt tappat intresset för det saken gäller, i det här fallet kärnkraftens säkerhet, och i stället bara är intresserade av att dela ut kritik, misstänkliggöra, anfalla, ifrågasätta och göra partipolitik av det hela.

Låt oss för ett ögonblick acceptera den utgångspunkten. Det vi nu har hört är ju helt fantastiskt! Peter Jeppsson säger att det bakom det vi nu har sett ligger en lång tids förfall av säkerhetskulturen, vilket har lett till en total kollaps. Ursäkta, men när skedde det? Var det inte ni som satt i regeringsställning då, i tolv år till och med? Förfallet pågick, och kollapsen närmade sig. Vad gjorde ni?

Peter Jeppsson säger att man egentligen inte visste om det behövdes en utredning. Detta är indirekt vad som sägs. Inte ens det visste ni. Där emot var ni oerhört beredda att göra saker om det behövdes. Men ni gjorde ingenting. Det är innebörden i det du säger. I så fall är det ganska oerhört.

Till sist säger du att vi var nära Tjernobyli. Med den utgångspunkten, och om ditt parti står bakom den, förstår jag att ingen av dem som då var ansvariga för kärnkraftssäkerheten deltar i den här debatten.

Nu har inte jag påstått detta. Jag bara konstaterar och håller upp spegeln. Det är ju det här ni säger. Jag tycker att det finns en viktigare diskussion att föra, nämligen den som handlar om att se till att den internationella genomlysningen av de svenska kärnkraftverken som helhet fungerar. Därför har vi tagit initiativ till den. Detta diskuterades med SKI redan vid vårt första möte.

Vi drar också slutsatsen att vi inte ens ska pröva en effekthöjning vid Forsmark förrän man har klarat SKI:s säkerhetskrav. Men i de här färdigskrivna anförandena hörs inte det, utan ni bara upprepar den kritik ni hade förberett innan ni visste vad regeringen skulle säga.

Vi säger att vi ska *öka* resurserna till tillsynen och låta kärnkraftsindustrin betala – inte skattebetalarna. Kritiken kommer i efterhand: Man borde ha ökat resurserna redan. Det kan jag också tycka. Men varför gjordes inte det när chansen fanns?

Finns det stöd för regeringens linje nu då? Jag förstår att ni gillar IAEA-granskningen. Men stöder ni uppfattningen att man bör öka resurserna till tillsynen och börja ta igen det som missades under den förra regeringen?

Där måste jag till sist säga att Per Bolund inte ska låtsas som om han inte har någon roll i detta. Det här sorterar under miljöfrågorna, och där var ni ett samarbetsparti till den förra regeringen. Vad gjorde Miljöpartiet åt allt det du kritiserar, det vill säga hemlighetsmakeriet, förfallet och senfärdigheten? Det går bra att hålla käcka anföranden, men det gäller att göra saker också! Vad gjorde Miljöpartiet?

Till sist förstod jag, när jag lyssnade på Per Bolund, att intresset för detta när det kommer till kritan egentligen inte gäller kärnkraftens säkerhet. Det handlar i stället om en önskan att ha en debatt med Centerpartiet om inställningen till kärnkraft. Men både du och jag, Per Bolund, är kärnkraftsskeptiker. Det är inte det som är skillnaden. Skillnaden är att jag har dragit slutsatsen att det i längden inte håller att ge oss på det vi vill förändra genom att komma med överdrifter.

Vi måste i stället skapa ett mycket bredare samarbete om det som vi är brett överens om här i riksdagen, nämligen att vi behöver de miljövänliga lösningarna. Vi behöver även satsa på den nya energin som ska växa fram. Låt oss göra det! Vi måste låta detta vara det viktiga och sluta låtsas att vi kan lösa problem genom att skylla på varandra.

Anf. 61 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Det är uppenbart att minnet är kort hos Andreas Carlgren. Jag tror inte att svenska folket har glömt bort att det var ett energisamarbete mellan Centerpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna förra gången och att Miljöpartiet inte ingick där, bland annat därför att vi hade för hårda krav när det gällde kärnkraften och andra frågor. Den gubben gick inte, även om det var ett bra försök.

Jag är småbarnsförälder, och som sådan vet man att barn ser på vad man gör och inte på vad man säger. Det är intressant att analysera de vackra ord som har hörts här från den borgerliga regeringen i ljuset av det, alltså vad det egentligen är man gör för att uppnå de vackra orden. Då blir det tydligt att man fortsätter att hålla kärnkraftsindustrin bakom ryggen och inte är villig att vidta de åtgärder som krävs för att vi ska få en fullgod kärnsäkerhet i Sverige.

Jag ställde en skriftlig fråga till miljöministern för några veckor sedan om den omfattande sekretessen när det gäller kärnsäkerhet i Sverige. Frågan var om man inte skulle luckra upp sekretessen nu för att vi ska få full insyn och kunna se hur säkerheten ser ut i svenska kärnkraftverk. Det är en ganska rimlig begäran med tanke på alla de incidenter som har varit. Svaret från miljöministern är: "Denna hemligstämpel finns för att skydda kraftföretagens ekonomiska intressen."

Tydligare än så tycker inte jag att man kan uttrycka sig. Man säger i talarstolen att säkerheten går före allting, men när det väl kommer till kritan, när det är beslut som ska fattas, sätter man lönsamheten före säkerheten. Det är uppenbart att det är på det sättet.

Det är tyvärr också uppenbart i debatten att den borgerliga regeringens politiker inte tar den här frågan på det allvar som den förtjänar. Man använder gärna vackra ord om vikten av hög kärnsäkerhet, men det finns alltid ett "men" insmuget någonstans i resonemanget.

Visst, kärnsäkerhet är viktigt, *men* vi måste ta hänsyn till energiproduktionen. Kärnsäkerhet är viktigt, *men* vi måste tänka på elproduktionens betydelse för svensk arbetsmarknad. Kärnsäkerhet är viktigt, *men* vi måste ta hänsyn till elpriserna, så att vi inte får höga elpriser för kunderna.

Jag måste säga att det är oerhört oroande att den borgerliga regeringen tar så lätt som man uppenbarligen gör på de här riskerna. Det är alltid andra saker som måste vägas mot kärnsäkerheten. Det är det som leder till att vi inte får en fungerande säkerhetskultur, att vi får en säkerhetskultur som möjliggör att det finns alkoholpåverkad arbetskraft på svenska kärnkraftverk i förlängningen. Signalerna uppifrån är inte tydliga.

Om man satte säkerheten i första rummet skulle man då inte agera, skulle man då inte bryta den sekretess som råder kring kärnkraften på våra myndigheter? Om säkerheten verkligen gick före lönsamheten, skulle man då inte avbryta de effekthöjningar som är på väg i alla kraftverk, inte bara i Forsmark, som miljöministern står och talar om här? Det

är faktiskt så att det kommer att komma begäran om effekthöjning i alla reaktorer.

Jag blir också oroad över de förminskningar som ständigt kommer upp i den här debatten. Man jämför med en ving på ett flygplan som har gått sönder och frågar om man då ska säga nej till hela flygindustrin. Men kan någon från den borgerliga regeringen peka på en reaktor som inte har haft några incidenter? Vilken är den säkra svenska kärnkraften? Vilken reaktor är det som står för den stora svenska säkerheten, som är bättre än i alla andra länder?

Faktum är att varenda reaktor i hela det svenska kärnkraftssystemet har drabbats av problem och incidenter, har varit stillastående och har haft bristfälliga säkerhetssystem. Det här är inte ett Forsmarksproblem. Det här är ett kärnkraftsproblem i Sverige, och det måste den borgerliga regeringen ta på allvar och inse. Det är uppenbart i den här debatten att man inte gör det.

Den borgerliga regeringen tycker också väldigt mycket om att poängtera att det är ett val vi gör. Vi kan välja mellan pest och kolera. Antingen väljer vi en osäker kärnkraft, eller också väljer vi klimatförändringar. Från Miljöpartiets sida har vi gjort klart väldigt länge att det inte är ett sådant val vi har. Det finns alternativ. Vi kan skapa ett energisystem där vi inte behöver vare sig kärnkraft eller fossila bränslen. Frågan är om det finns ett sådant engagemang från andra partier.

Anf. 62 PETER JEPPSSON (s):

Fru talman! Åhörare! Den här debatten väcker känslor. Det kan vi konstatera. Jag tänkte börja med Carl B Hamilton och vår miljöminister Andreas Carlgren som berörde mitt uttalande om Tjernobylliknande incidenter. Och nu ska jag göra något som kanske inte är så brukligt i Sveriges riksdag. Jag ska inte göra någon Per Oscarsson. Däremot ska jag citera från danska källor, nämligen från dansk radio, P 1. Där säger man – jag ska ta det på danska också:

”Sikkerhedskulturen er så svigtende, at en katastrofe af måske Tjernobyllignende dimensioner kunne være indtruffet. Årsagerne er ikke svære at finde.

Ledelsen har helt enkelt systematisk degraderet sikkerhedskulturen.”

Det är ett citat från dansk radio, P 1, så det är inte mina egna ord. Jag vill klargöra det. Men det visar ändå på hur man uppfattar det här internationellt och hur det uppfattas av våra grannländer. Det var det jag ville belysa.

Herr talman! Svensk kärnkraftssäkerhet är av vitalt intresse inte bara för våra medborgare utan även för länderna i vår närhet. Det är så. Och säkerhetsbristerna vid svenska kärnkraftverk har gett Sveriges förtroende en knäck, både bland svenska medborgare och även internationellt. Det tror jag att vi kan vara överens om. Och vi måste en gång för alla klargöra och skarpt markera att vinstintressen aldrig – jag säger aldrig – får gå före säkerheten. Om vi frångår denna oerhört viktiga princip riskerar Sverige att för lång tid framöver förlora trovärdigheten när det gäller att man är en tekniskt och säkerhetsmässigt framåtsträvande nation.

De fem förslag som vi har lagt fram här i fråga om kärnsäkerhet hoppas jag att miljöministern tar till sig och tittar på, för det är seriösa förslag. Kan vi inte få svar på de fem punkterna i dag kommer jag att åter-

komma med en fråga. Och då hoppas jag att vi kan få ett svar av miljöministern avseende de fem punkter som vi har fört fram i dag.

Prot. 2006/07:69
28 februari

Anf. 63 PATRIK FORSLUND (m):

Herr talman! Var är självkritiken hos den förra regeringen och dess samarbetspartier? Jag upprepar vad jag sade i mitt tidigare inlägg. Förbjuder man utveckling under 20 års tid är det klart att det får konsekvenser på kvaliteten.

Vi moderater och övriga partier inom alliansen vill satsa på kärnkraften, på forskning och utveckling för att få en hög kvalitet på svensk kärnkraft och för att kunna locka hit internationell kompetens som kan vara med och bidra till en säkrare kärnkraft i Sverige.

Man ska inte låta sig invaggas i Miljöpartiets överdrivna påståenden kring säkerheten. Låt mig därför återigen förtydliga att de incidenter som har inträffat vid våra kärnkraftverk klassificeras just som händelser eller incidenter och inte som olyckor. Naturligtvis är det illa nog att det över huvud taget råder brist i säkerheten, men dessa brister är av sådan art att de inte är farliga för omgivningen.

Miljöpartiets idé om att avveckla kärnkraften ger oss inte säkrare kärnkraftverk. Det är heller inte möjligt, och inga färdiga alternativ finns. Det går inte att, som Miljöpartiet gör, hävda att vi ska avveckla kärnkraften med omedelbar verkan när vi i dag inte har någon motsvarighet till kärnkraften. Det är därför viktigare att satsa resurser på ökad säkerhet kring våra kärnkraftverk samt på utvecklingen av miljövänlig teknik som så småningom kan utgöra basen för el åt de svenska hushållen och den svenska industrin.

Anf. 64 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! De säkerhetsbrister som har uppdragats är helt oacceptabla, och det är någonting som är mycket allvarligt med tanke på hur beroende Sverige är av kärnkraft.

Denna sakfråga måste ändå stå i fokus för denna debatt. Då blir min reflexion att det är lite beklämmande när det blir en diskussion där man jämför kärnkraftsproduktionen och de diskussioner som finns om uppgradering av den med att trimma mopeder och att sätta formel 1-motorer i vår gamla Volvo Amazon. Problemen är mer seriösa och förtjänar ett större mått av allvar.

Socialdemokraterna är ändå det största partiet i Sveriges riksdag. Dess företrädare i denna kammare använder sig av försåtlig citatteknik när det gäller danska källor som har beskrivit det som har inträffat i Sverige som Tjernobylliknande och talar om en total kollaps i den svenska säkerhetskulturen. Min fråga är: Står Socialdemokraterna bakom en sådan beskrivning? Och står Socialdemokraterna bakom regeringens ökade satsning på SKI, eller gör ni det inte?

Per Bolund verkar inte ha lyssnat på vare sig ministern eller mig när han gång efter gång påstår att produktion skulle gå före säkerhet. Jag tror att Andreas Carlgren upprepade tre gånger i sitt inledningsanförande att det var motsatsen.

Kent Persson från Vänsterpartiet har helt plötsligt, till min mycket stora förvåning, lyft fram Förenta staterna såsom ett föredöme i detta hänseende. Den statistik som man lyfter fram kan tolkas på precis mot-

Aktuell debatt:
Kärnsäkerheten

satt sätt, nämligen som att säkerhetsarbetet i USA inte är lika effektivt och noggrant som i Sverige.

Anf. 65 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Det är intressanta frågor, och det är svårt att hålla tiden. Men jag vill återigen upprepa att vi kristdemokrater självklart tar de incidenter som har varit på fullt allvar. Och jag är säker på att regeringen gör det också. Det har vi också hört den nya ministern säga.

Jag vill däremot bara helt kort säga att vi kristdemokrater har fått en insikt. Genom att säkerheten har förbättrats vid våra kärnkraftverk har vi förändrat vår inställning till kärnkraften. Innan ny teknik har hunnit utvecklas för både små- och storskalig, helst förnybar, energiproduktion, som vi innerligt efterlängtar, kan vi inte fortsätta den avveckling som den förra regeringen med stöd av flera andra partier inledde. Det gäller en förtida avveckling av till exempel reaktorerna i Barsebäck.

Vi minns faktiskt det hyckleri som Socialdemokraterna i regeringsställning visade prov på när de avvecklade fullt funktionsduglig kärnkraft samtidigt som de godkände stora effekthöjningar i kvarvarande reaktorer. Vi minns detta, Peter Jeppsson.

Anf. 66 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Först vänder jag mig till Carl B Hamilton. En bild kan många gånger vara bättre än tusen ord. Det var därför jag jämförde det här med att trimma en moped. Det är ju precis det som det handlar om i den här delen.

Sedan kan jag gå över till Andreas Carlgren. Det gäller bästa tänkbara säkerhet. Ställer regeringen upp på just den säkerhetsnivån, att det är rimligt att bästa tänkbara säkerhet ska råda vid våra kärnkraftverk? Du har möjlighet här att tala om regeringens synpunkt i den delen.

Till Moderaterna vill jag säga att det blir en konstig logik. En gång kärnkraft kräver för säkerhets skull en fortsatt utveckling, en fortsatt utveckling och en fortsatt utveckling. Annars kan det här bli riktigt, riktigt farligt. Det är ju det som är logiken i kärnkraftsförespråkarnas argument för att fortsätta satsa på kärnkraften.

Det finns också en fråga som Carl B Hamilton tog upp som rör forskningsanslag till utvecklingen av kärnkraften. Jag vill höra ministerns uppfattning om vi ska använda våra forskningsanslag till fortsatt forskning och eventuell utveckling av kärnkraften i Sverige. Det vore rimligt att få reda på det.

I övrigt delar jag också uppfattningen om en internationell granskning av IAEA eller annat organ. Det behövs också, som flera har sagt, ökade resurser till SKI. Det har jag sagt tidigare. Det behövs också en internationell granskning av SKI och dess samröre och eventuella kopplingar med ägare av kärnkraften. Får vi det till stånd kan vi också göra en bedömning av hur långt vi har kommit när det gäller den svenska kärnkraftssäkerheten. Men att vi har långt kvar är jag övertygad om. Jag är också övertygad om att vi har att lära av USA.

Anf. 67 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag konstaterar att nu har Kent Persson gett besked. Han kommer att stödja krav på mer resurser till tillsynen. Jag hoppas att han

också kommer att ställa upp på regeringens inriktning att det ska kärnkraftsindustrin betala för, inte skattebetalarna. Nu återstår det att höra om Socialdemokraterna är beredda att försöka rätta till de problem som man lämnade efter sig. Och det blir intressant att höra var Miljöpartiet och Per Bolund ställer sig när det också gäller att handla och inte bara säga att andra gör fel.

Jag konstaterar att det egentligen blir värre när Peter Jeppsson nu läser hela citatet. Poängen är att det inte var ett dugg auktoritativt, men det är ett ganska enormt påstående att vi skulle ha närmat oss en Tjernobyliknande situation. Det inträffade under den förra regeringen. Min fråga är, precis som Carl B Hamiltons: Står Socialdemokraterna bakom den kritik som framförs? Säkerhetskulturen som under lång tid har degraderats och kollapsat, under den förra regeringen, är den Socialdemokraternas linje? Varför finns då ingen ansvarig här som ställer upp och diskuterar? Man skickar fram dem som ju rimligen inte kan ställas till svars för det som brast.

När det gäller Peter Jeppssons förslag på punkter tänkte jag vara lite mild och bara konstatera att det är att slå in öppna dörrar. Man kräver en löpande internationell kontroll av den svenska kärnkraften, men det sker redan. Som jag redovisade i mitt anförande görs det av IAEA vart tredje år. Vad vi gör nu är en särskild granskning som regeringen tar initiativ till i samarbete med SKI.

Han vill ha en plan, säger han, för säkerhetskulturen. Men det vore väl lite senfärdigt. Det har ju SKI redan krävt som villkor för att Forsmark ska fortsätta driften. Varför komma med det som myndigheten som ska sköta jobbet redan har gjort?

Till Per Bolund: Det har nu gång på gång påståtts att vi har planerat effekthöjning. För några veckor sedan påstod Miljöpartiet till och med att regeringen hade beslutat om en effekthöjning. Ingetdera är sant. Jag har ju redovisat det i anförandet här i dag. Jag har beskrivit precis hur en sådan process går till. Det skulle vara otänkbart att den här regeringen har gjort det. Det var den förra regeringen som beslutade om den effekthöjning som skedde vid Ringhals och som Miljöpartiet nu ivrigt kritiserar, inte när det skedde, utan nu i efterhand, eftersom beslutet togs av den förra regeringen. Sedan är det tillämpningsbeslut av SKI som nu har tagits. Den regeringen stödde ni, med eller utan samarbete om delar av kärnkraften. Men ni stödde regeringen. Och ni stödde miljöpolitiken, där just ansvaret för säkerhetsfrågorna ingår.

Till sist gäller det talet om hemlighetsmakeri. Kom inte om igen med de här överdrivna misstänklighöjningarna! Det är helt klart att det SKI har gjort är att man ställer så höga säkerhetskrav på kärnkraftverken så att det nu kommer att krävas stora investeringar i dem, också vid Forsmark. Av hänsyn till det som gäller enligt upphandlingsreglerna offentliggör SKI inte det som är sekretessbelagda uppgifter i en upphandlingssituation. Det är just för att se till att investeringarna görs för att klara säkerheten.

Det talas så mycket om avslöjande journalistik. Det som satte i gång det här var rapporteringen från Forsmark, en intern Forsmarkrapport. Den fanns sedan mer än en månad tillbaka, instämplad på SKI som en offentlig handling, tillgänglig för varje del av allmänheten som ville läsa den. Tala inte om hemlighetsmakeri när det inte stämmer!

Anf. 68 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Miljöpartiet behöver inte tala om hemlighetsmakeri, för det gör många andra bra åt oss. Senast var det i Veckans Affärer. I går var det en nyhet om att SKI inte hade lagt ut viktigt material. Man hade hemligstämplat rapporter från Ringhals, och man hade inte lagt ut det i diarierna som man ska göra. Så att stå här och säga att det inte finns något problem med öppenheten talar mot bättre vetande och mot all em-piri.

Jag vill prata lite grann om IAEA-granskningen också. Det har kommit frågor om huruvida vi ställer upp på den. Det är väl självklart. Det var Miljöpartiet som krävde det från början och ställde krav på att det skulle komma en internationell granskning ända sedan Forsmarksinci-denten. Det är bara att gå tillbaka till nyhetsmedier och granska det så kan du se att det stämmer.

Självklart ställer vi upp på en sådan granskning. Men det är också viktigt att se hur den granskningen görs. Man kan inte ställa upp på vil-ken granskning som helst. Det var reaktorägarna som först tog initiativ till den här granskningen, innan regeringen gjorde det. Om det är de som ska granskas som ska bestämma hur granskningen ska ske blir jag orolig. Om vi kan få en granskning där vi har tydliga granskningsdirektiv som är offentligt beslutade och samtliga resultat av granskningen också blir offentliga tycker vi att det är en väldigt bra idé att ha en internationell granskning. Det är det som vi också har krävt under lång tid.

Oavsett hur många vackra ord som har kommit fram här om kärn-kraftssäkerhet så tycker jag att den här debatten har visat att regeringen gör precis det som kärnkraftsföretagen kritiserar för. Man låter lönsam-het gå före säkerhet. Man säger en sak, men man gör en annan i handling.

När det gäller sekretessen hänvisar man till bolagens lönsamhet. När det gäller effekthöjningarna, är det någon som tror att man gör det av säkerhetsskäl? Det är ju för att höja effekten, för att få ut mer lönsamhet, som man gör det, trots att SKI har visat att det faktiskt blir mindre säker-het.

Debatten visar tydligt att den bristande säkerhetskulturen har tagit sig in även i riksdagen och i Regeringskansliet. Det är tydligt att utan en ny regering får vi inte de beslut och den omställning som behövs för att säkerheten på svenska kärnkraftverk ska kunna garanteras.

Anf. 69 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag vill börja med att konstatera att jag hittills inte har hört något exempel på att någon har nämnt någon brist vid de kärnkraft-verk som har varit aktuella som inte också den ansvariga tillsynsmyndig-heten hade uppmärksammat. Jag har inte hört något exempel på att någon har nämnt någon brist som inte också fanns offentliggjord i säkerhets-myndighetens diarieregister och därmed tillgängligt för allmänheten. Så enkelt har det egentligen varit på den punkten.

Jag delar Carl B Hamiltons uppfattning att det även gäller att vakta väktarna, inte därför att jag har något tecken på att tillsynen skulle ha brustit men för att det alltid ändå är viktigt att vara vaksam. Därför kommer regeringen nu att medverka till den granskning som ska göras genom IAEA. Därför har också SKI själva nämnt att man skulle vilja granskas av Riksrevisionen. Det är inte en fråga som avgörs av regering-

en numera, utan Riksrevisionen sorterar under riksdagen. Jag kan bara säga att jag skulle önska att en sådan granskning görs av Riksrevisionen. Jag tror att det är bra att hela tiden granskas och bli iakttagen.

När jag inledde debatten här i dag var själva utgångspunkten att det inte finns någon tvekan om var ansvaret för kärnkraftssäkerheten ligger. Det ligger på kärnkraftsföretagen. Man kan aldrig gömma sig bakom kravet på vinstintresse. Kärntekniklagen är så entydig på den punkten. Som jag sade, först kommer säkerheten, sedan kommer säkerheten och sedan kommer säkerheten igen. Och sedan kommer vinstintresset. När man inte kan anses uppfylla det här har SKI åtalsanmält dem det handlar om.

Till sist: Jag har inte friskskrivit kärnkraftsindustrin från ansvaret. Jag har inte *friskskrivit* säkerheten vid Forsmark eller när det gäller om andra brister skulle upptäckas. Tvärtom, regeringen kommer att fortsätta att hålla tummen i ögat genom den tillsynsmyndighet vi har för att veta att säkerhetskraven uppfylls helt och hållet och fullt ut.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Kollektivtrafik och trafikupphandling

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2006/07:TU4

Kollektivtrafik och trafikupphandling.

Anf. 70 PIA NILSSON (s):

Herr talman! Sammantaget gjordes 1 126 miljoner resor med buss, tunnelbana, spårvagn eller tåg i Sverige år 2005. Resorna gjordes av människor som valde att åka kollektivt till jobbet, affären, skolan, simhallen, släktingar, vänner och bekanta. 1 126 miljoner resor är fler än året innan, men vi kan och vi ska göra mer för att kollektivtrafiken ska bli attraktiv för fler. Den ska göras så tillgänglig och så jämställd som möjligt med priser som är rimliga och med en säkerhet att lita på. Det ska helt enkelt gå tätt och rätt och vara snyggt och tryggt med kollektivtrafiken, som min kollega Christina Axelsson brukar säga.

För oss socialdemokrater är helhetstänkandet viktigt. Alla transporter ska bidra till regional utveckling, till ett hållbart samhälle och till ökad jämställdhet. Därför är det lite oroande när högeralliansen nu aviserar att de ska se över de transportpolitiska målen. Jag blir orolig när jag läser protokollet från budgetdebatten om kommunikationer från förra riksmötet. Då sparade minsann inte Moderaternas talesman Jan-Evert Rådström på krutet när han beskrev trängselskatteförsöket som ett flagrant exempel på partipolitiskt hänsynstagande och som ekonomiskt vansinnigt.

Han tyckte för övrigt att hela infrastrukturen hanterades bedrövligt. ”Vi måste återupprätta saklighet och rationalitet som bärande grunder för infrastrukturpolitiken”, sade Jan-Evert Rådström så sent som för ett år sedan. Då var han i opposition.

Prot. 2006/07:69

28 februari

Aktuell debatt:

Kärnsäkerheten

Kollektivtrafik och

trafikupphandling

Nu i regeringsställning är det ett lite annat ljud i skällan. Högeralliansen har vunnit valet, och då är det plötsligt ekonomiskt försvarbart med till exempel trängselavgifter. Det kanske var byte av regering som Moderaterna menade med att återupprätta saklighet och rationalitet – för det kan väl knappast handla om några partipolitiska hänsyn!

Från samma debatt finns följande citat från samme moderat: ”Vi måste inse att kollektivtrafik inte är ett alternativ för alla utan bara för ett fåtal utanför storstadsregionerna.”

Vad han menade med det, herr talman, är lite svårare att tyda. Är det så få som använder sig av kollektivtrafiken att det därför inte finns någon större anledning att bygga ut den, eller vad avsågs egentligen?

Herr talman! Jag undrar vad moderata företrädare vill i dag nu när ni regerar landet. Vilka ambitioner har ni för kollektivtrafiken, och vilka mål kommer att tas bort? Är det målet om tillgänglighet eller målet om hög kvalitet och god miljö som ska tas bort? Riskerar målet om att utjämna skillnaderna mellan olika regioner att försvinna? Är det måhända så att målet om ett jämställt transportsystem – alltså målet om att kvinnors och mäns transportbehov och värderingar ska väga lika tungt – löper risk att ramla bort?

I en reservation från förra riksmötet menade Moderaterna att det var felaktigt av oss socialdemokrater att utgå från att kvinnor använder kollektivtrafiken i större utsträckning än män och att det därför skulle främja jämställdheten att satsa på kollektivtrafiken.

I stället, herr talman, menade Moderaterna att kvinnor är hänvisade till kollektivtrafiken i större utsträckning än män beroende på bristande ekonomisk jämställdhet.

Moderaterna vill se en politik som leder till att kvinnor får en större rådighet, som man kallar det, över sin ekonomiska situation än i dag. Det skulle kunna leda till att kvinnor väljer bilen i större utsträckning för att pendla till och från arbetet.

Min slutsats blir då att Moderaterna beklagar att så många kvinnor är hänvisade till kollektivtrafiken när målet med ekonomisk jämställdhet mellan könen är att kunna välja bilen.

Det känns lite oroligt, som sagt, men samtidigt förvånande. Jag trodde att ni redan i det här betänkandet skulle presentera er översyn av målen och de förändringar som ni kommer att genomföra. Ni har i alla fall haft tolv år på er att hitta alternativ.

Herr talman! För oss socialdemokrater är det viktigt att slå fast att det är resenärernas behov som ska stå i centrum, inte bolagens egna biljettsystem eller tidtabeller. Därför vill vi att de olika trafikaktörer som finns samordnar sina boknings- och biljettsystem. Det ska vara enkelt att boka och köpa en resa även om olika trafikoperatörer kör olika delsträckor av resan. Man har visserligen kommit en bit på väg med detta arbete, men inte tillräckligt långt, anser vi.

Det är i dag tekniskt möjligt, som det heter, att boka och köpa ett basutbud av tågbiljetter, oavsett operatör. Och tågoperatörerna kan, som det heter, öppna sina säljkanaler för varandra, och vissa gör det också. Men det kan bli ännu bättre, inte minst när det handlar om att göra tillvaron lättare för alla som bor i glesbygden. Där kan nämligen förutsättningarna se lite annorlunda ut. En samordning mellan linjetrafik, skoltrafik, färd-

tjänst och sjukresor gör det betydligt enklare för folk att resa, och det blir också mer effektivt för samhället i övrigt.

Och det är så det ska vara. Vi måste underlätta människors resande i hela landet. Det ska gå tätt och rätt och vara snyggt och tryggt. Jag yrkar alltså bifall till vår reservation nr 1.

Att färdas tryggt med kollektivtrafiken förutsätter förstås att det finns något att åka med. Det kan tyckas vara en självklarhet, men det fungerar inte lika självklart i praktiken. För några år sedan köpte SJ 45 tåg. Konkurrensen var hård, men det längsta strået drog det franska företaget Alstom. Flertalet av de nyinköpta tågen skulle trafikera Mälardalen, som behövde förnya sin fordonspark.

I dag, två år senare, visar det sig att de här tågen inte alls håller måttet. Av de 45 tåg som köptes in är det endast 15 som rullar. Resterande 30 är ur funktion av olika anledningar och står på verkstaden. Detta leder naturligtvis till stora störningar i trafiken med många förseningar till följd. Det är helt oacceptabelt.

Därför tycker vi att staten som ägare av SJ måste ställa tydligare krav på ökad kunskap om upphandling så att de tåg som köps in också med full säkerhet fungerar när de sätts i trafik. Av den anledningen yrkar jag bifall till vår reservation nr 6.

Herr talman! Kollektivtrafiken ska bidra till regional utveckling, till ett hållbart samhälle och till ökad jämställdhet för medborgarna och för näringslivet. Vi delar dock inte högeralliansens åsikt att konkurrens och alternativ finansiering alltid är de verktyg som bäst gynnar en sådan utveckling. De eventuella fördelarna av att konkurrensutsätta en verksamhet måste i varje enskilt fall vägas mot eventuella nackdelar som kan försvåra möjligheterna att uppnå de mål vi har. Marknadskrafterna kan därför inte släppas loss helt otyglat, utan samhället behöver på olika vis sätta upp villkor för transportsystemet.

Alternativ finansiering är egentligen inget nytt påfund. Redan i dag finansierar vi en hel del infrastrukturobjekt med exempelvis broavgifter, lån i Riksgälden och så kallad förskottering från kommuner.

Även ett samarbetsprojekt mellan staten och privata intressen har skapats, nämligen den 20 kilometer långa järnvägssträckan Arlanda-banan. Ett privat aktiebolag har byggt och finansierat den med huvudsakligen privata pengar. Bolaget har rätt till driften och biljettintäkterna fram till år 2040.

Gemensamt för de flesta alternativa lösningar är att kostnaden för investeringen sprids ut över en längre tid. Enligt lagen ska investeringar betalas med anslag över statens budget, men riksdagen har också möjlighet att besluta att en väg eller en järnvägssträcka ska finansieras på ett annat sätt.

Utredningar har gjorts där man har kommit fram till att det finns fördelar med alternativa lösningar. Det sägs att kostnaden blir lägre och att objekten kan tidigareläggas.

Riksdagens revisorer däremot hade några invändningar när man granskade fyra stora investeringar med just alternativ finansiering. Man konstaterade att de resurser, de pengar, som det var tänkt att använda i framtiden togs i anspråk för att betala redan gjorda investeringar. Det i sin tur kunde ju begränsa kommande riksdagens möjligheter att besluta om nya investeringar eller andra inriktningar.

Revisorerna fann också betydande brister i det samhällsekonomiska underlaget. Det var så bristfälligt att det innebar en risk för samhällsekonomiskt felaktiga beslut, till en kostnad av flera miljarder.

Det kan, herr talman, finnas skäl att pröva andra former för att finansiera infrastrukturen än via de här statliga anslagen. Men det krävs *noggranna* avvägningar och att man följer planerna med prioriterade objekt.

Ett är dock säkert: Kostnaden försvinner inte! Om vi inte betalar de investeringar vi nu gör överlåter vi detta till våra barn och barnbarn. Det tål det att tänkas på!

Herr talman! Vi vill naturligtvis att fler ska åka kollektivt, och vi vill ha en mer attraktiv och trygg kollektivtrafik. Det får vi genom en bättre samordning, rimligare priser och ökade kunskaper om upphandling, för kollektivtrafiken ska, herr talman, gå tätt och rätt och vara snygg och trygg för alla resenärer i hela landet!

(Applåder)

I detta anförande instämde Christina Axelsson, Claes-Göran Brandin, Monica Green, Anders Karlsson, Lars Mejern Larsson, Désirée Liljevall, Marie Nordén och Hans Stenberg (alla s) samt Karin Svensson Smith (mp).

Anf. 71 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Jag hann inte trycka på knappen för att ange att också jag instämmer i Pia Nilssons anförande så jag instämmer i stället nu här från talarstolen.

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet står bakom samtliga reservationer som vi har i det här betänkandet enskilt eller tillsammans med andra. Men för tids vinnande nöjer jag mig i nuläget med att yrka bifall till reservation 3 under punkt 3 om rabatter och taxor.

Riksdagens utredningstjänst har tagit fram ett underlag som visar kollektivtrafikens utveckling i jämförelse med bilens utveckling under perioden 1950–2005. År 1950 svarade kollektivtrafiken för ungefär hälften av persontransportarbetet i Sverige. I dag är den andelen ungefär 20 procent. År 1950 svarade biltrafiken för drygt 30 procent av persontransportarbetet jämfört med 75 procent för några år sedan, närmare bestämt år 2005. Vi menar att det vore önskvärt om relationen var ungefär den omvända sett till de utmaningar vi ställs inför vad gäller klimatpolitiken.

Den andel av kollektivtrafikens kostnader som täcks av intäkter, den så kallade självfinansieringsgraden, ligger på lite över 50 procent – sådant som kommer in via intäkter från de resande. Här finns det ganska stora variationer. Skattesubventioneringen är på många håll betydligt större. Det ska också påpekas att de här siffrorna gäller allmän kollektivtrafik. Räknas även särskild kollektivtrafik in – till exempel skolskjutsar, färdtjänst och sjukresor – sjunker självfinansieringsgraden. Det kan alltså konstateras att hur man än räknar har vi redan i dag en betydande grad av samhällelig finansiering av den totala kollektivtrafiken.

Vi kan konstatera att klimatfrågan i dessa dagar är på i stort sett allas läppar världen över. Det finns numera en stor samsyn kring att det är människans aktiviteter och verksamheter som orsakar den globala uppvärmningen genom det stora utsläppet av fossila växthusgaser, främst koldioxid.

Alla verkar vara överens om att det nu krävs nytänkande, krafttag och verksamma åtgärder för att undvika en klimatkatastrof som det i framtiden, för framtida generationer, kommer att kosta enorma summor att åtgärda om vi inte klarar av att vidta nödvändiga åtgärder redan nu. Det är alltså inte gratis att låta bli att vidta åtgärder och bara låta utvecklingen pågå.

Biltrafiken är den största utsläppskällan av växthusgaser i vårt land och i många andra länder. Det krävs därför kraftfulla åtgärder för att åtgärda detta. Det kan ske till exempel genom att ta fram mer energisnåla motorer, genom en övergång till förnybara bränslen och, inte minst, genom en politik som går ut på att öka det kollektiva resandets andel av det totala resandet. Att öka antalet resor i samhället är naturligtvis inget självändamål. Däremot behöver vi påverka hur fördelningen ser ut, till exempel om man väljer att resa kollektivt eller om man väljer att resa privat.

Herr talman! Vänsterpartiet har i olika sammanhang fört fram ett förslag där vi säger att det vore lämpligt att genomföra ett storskaligt försök med nolltaxa, det vill säga avgiftsfri kollektivtrafik, i ett eller flera län. Sådana försök har genomförts i enskilda kommuner. Men vi menar att det krävs större försök i större områden under en längre tid för att vi ska kunna dra ordentliga slutsatser och dra lärdom av detta.

Till ett sådant försök ska kopplas forskarstöd. Man ska analysera hur resandet påverkas med en sådan här avgiftsfri kollektivtrafik – om den leder till att flera reser kollektivt så att det kollektiva resandets andel därmed ökar, hur miljön, vägslitaget och trafiksäkerheten påverkas, om också jämställdheten påverkas i någon riktning och om det här på något vis kan bidra till en bättre regional utveckling.

Samtliga partier utom Vänsterpartiet brukar avfärda det här argumentet med att det är fel att ha tjänster i samhället som utförs utan ersättning, att priset har en mindre betydelse för valet av sättet att resa och så vidare.

Jag vill återigen poängtera att skattesubventioneringen ligger på ungefär 50 procent, oavsett hur man räknar så det är inte så att full avgift i dag tas ut av de resande.

Som vänsterpartister tycker vi att det är ett märkligt förhållande att anta att priset på just en kollektiv resa saknar avgörande betydelse för om man väljer att resa kollektivt eller inte. I alla andra sammanhang, inte minst på den borgerliga sidan, brukar priset på en vara, en tjänst, eller kostnaden för en aktivitet anses ha en avgörande betydelse.

När trängselskatten på försök infördes i Stockholm minskade till exempel biltrafiken med ungefär 20–25 procent. Kan det ha något att göra med att kostnaden ökade?

För några år sedan när bokmomsen sänktes ökade bokförsäljningen tydligt. Kan det ha någon betydelse att bokpriserna sjönk, eller var det någonting annat som gjorde att man kom på att man skulle köpa mer böcker?

När den förra majoriteten införde fri entré på våra statliga museer ökade antalet besökare mycket påtagligt. Men när den nuvarande regeringen tog bort den subventionen minskade besöksfrekvensen drastiskt. Det blev en minskning med sju åtta personer av tio på vissa museer.

Frågan är då: Vad är det som säger att just kollektivtrafiken ska vara prismässigt helt okänslig – alltså att det inte har någon betydelse vad det

kostar utan att det är helt andra saker som gör att man väljer att resa kollektivt eller inte?

Vi menar att det tvärtom är ineffektivt att vid sidan av en redan befintlig hög skattefinansiering ha så höga biljettpriser att så många möjliga resenärer tycker att priset är alltför högt.

I mina hemtrakter kostar det till exempel 30 kronor att åka en mil med buss om man löser enkel biljett. De flesta tycker att det är betydligt dyrare, så de tar den egna bilen och kör en mil för ungefär 11–12 kronor. Då räknar man inte in att det går åt lite glykol och lite olja eller avskrivningskostnaderna, utan man tittar på milkostnaden.

Vi tycker att det är ineffektivt att ha halvtomma kollektiva färdmedel till hälften subventionerade med allmänna medel. Då är det bättre att försöka öka beläggningsgraden, inte minst av miljöskäl, och därmed se till att flera väljer det här resättet.

Det är inte så att vi tror att ett införande av en nolntaxa löser alla problem. Det krävs ju också att vi har kollektiva färdmedel som faktiskt kommer i tid, som kommer fram i tid och som stannar i tid. Det krävs också ökad turtäthet och tillgänglighet, inte minst med tanke på funktionshindrade. Man ska ha tillgång till kollektiva resmöjligheter oavsett om man bor i en större stad eller om man bor i glesbygd. Kollektivtrafiken måste också anpassas efter de förutsättningarna. Det handlar dessutom om ökad tillförlitlighet och så vidare. Det krävs alltså en rad olika åtgärder för att det här ska bli bra.

Herr talman! Trafikutskottet hade i all visdom och framsynthet den 25 januari en offentlig utfrågning om kollektivtrafiken och framtiden. Då kom en rad kloka saker fram. Jag hinner inte dra allt som sades så det blir bara några citat. Det första är följande:

”Man kan säga att i princip alla transportpolitiska mål gynnas av en ökad andel kollektivtrafik.”

Det kom också fram att nyttan av den kollektivtrafik man har genom skattesubventionerna med råge betalas tillbaka genom samhällsnyttan, inte minst på miljösidan. Det är inte så att man kastar ut pengar, utan man får tillbaka minst lika mycket i form av samhällsnyttigheter.

Jag frågade om man inte kan tänka sig att just priset har viss betydelse. En professor från Lunds tekniska högskola svarade: Ja, om man inte skär ned på kvaliteten utan upprätthåller kvaliteten är det självklart bra att sänka priset.

Där har vi åtminstone en trafikforskare som inser att priset kan ha betydelse, även om han också sade att det är en komplex fråga.

Jag frågade också om det inte var dags att gå från ord till handling. Det finns ju en massa olika kompetenta forskare i Sverige och olika trafikpolitiska institut som avlämnar rapport efter rapport på en rad olika områden.

Mitt förslag var att trafikforskare och trafikoperatörer skulle slå sina kloka huvuden ihop och genomföra de tio bästa åtgärderna för att kunna få en mer attraktiv kollektivtrafik. Jag fick bara positiva svar. De kan läsas i bil. 2 i betänkandet. Till exempel sade Bengt Holmberg på Lunds tekniska högskola: ”Jag kan bara säga att jag tycker att det är en strålande idé.” Flera andra höll med om att det vore värt att genomföra och att vi behöver mer av försöksverksamhet.

Herr talman! Jag skulle bara vilja säga till ledamöterna i Sveriges riksdag: Hör och lär av utfrågningen! Inse att det inte är framsynt med en fortsatt utveckling där kollektivtrafiken blir dyrare jämfört med resor med egen bil, vilket faktiskt har varit fallet under senare tid – detta enligt en rapport från Vinnova om jag minns rätt. Om den linjen fortsätter kommer vi självklart inte att kunna öka det kollektiva resandets andel av det totala resandet. Då kommer vi fortsatt att ha en accelererande ökning av privatbilismen.

När det gäller färdtjänst och riksfärdtjänst lyfter vi fram några frågor. Vi tycker att det är rimligt att man ser över regelsystemet vad gäller till exempel egenavgiftens storlek, medresenärsbegreppet, ledsagarbegreppet, vilken myndighet som ska vara ansvarig för tillsynen över färdtjänsten och en rad andra saker. Utskottsmajoriteten ställer sig positiv till flera av förslagen, men är tyvärr inte beredd att ta några initiativ. Vi hoppas att sådana initiativ kommer i framtiden.

Vi har också sagt att det krävs krafttag om vi ska kunna leva upp till riksdagens beslut att vi ska ha ett transportsystem som är tillgängligt för alla funktionshindrade och andra människor år 2010. Det kan vi inte bara önska fram. Det krävs krafttag och inte minst resurser om det ska kunna bli verklighet.

Herr talman! Jag vill säga lite grann om Gotlandstrafiken. Det är bra att utskottsmajoriteten återigen säger att det är viktigt att staten tar ansvar för att trygga en tillfredsställande lösning för transport mellan Gotland och fastlandet. Men vi menar att den nuvarande ordningen med upphandling via Rikstrafiken ger en accelererande kostnad som inte är vare sig acceptabel, långsiktig eller förutsägbar. Vi menar att vi i stället borde flytta över ansvaret för trafiken till staten och Vägverket fullt ut och införa det system som Vägpris.nu föreslagit. Det innebär i princip att man får betala samma kostnader för att åka båt till Gotland som om man skulle köra motsvarande sträcka med bil. Vi kan inte se några som helst rimliga skäl till att just gotlänningarna ska betala en så hög egenavgift för att man ska ta sig fram och tillbaka till sin ö.

Om man vill göra någonting åt det är det rimligt att man flyttar över kostnaden till Vägverket, som har betydligt större resurser än Rikstrafiken. Riksdagens utredningstjänst har räknat fram att det netto skulle kosta staten 220 miljoner per år. Jag tycker att det är en rimlig kostnad för att långsiktigt säkerställa att gotlänningarna, precis som alla andra som bor i landet, ska känna att man kan ta sig till andra delar av landet och tillbaka på ett långsiktigt hållbart sätt. Det gäller de fastboende och näringslivet på Gotland, forskare, Högskolan på Gotland och myndigheter som vi har flyttat dit. Alla är de beroende av att vi har en långsiktigt hållbar säkerhet vad gäller transporterna till och från Gotland.

Avslutningsvis har vi en ännu skarpare skrivning vad gäller alternativ finansiering än vad våra vänner Miljöpartiet och Socialdemokraterna har. Vi tycker att deras skrivelser är bra också, men vi vill ha en ännu skarpare. Vi tycker nämligen att det finns mycket av hallelujaföreställningar. I var och varannan rad i varje betänkande lyfter man från den borgerliga majoritetens sida fram att man vill se en alternativ finansiering. Bara det privata kapitalet går in med lite pengar, lånar upp och lånar dyrare som det visar sig – och sedan ska vi betala tillbaka det – kommer allt att bli mycket bättre. Det man egentligen säger är att man är väldigt kritisk till

det budgetsystem som gör att man inte kan göra kloka investeringar och betala dem under en längre tid, till exempel i kommuner och landsting.

Vi säger klart och tydligt att vi inte tror på att ökad konkurrensutsättning och alternativ finansiering löser alla de problem som man skissar upp och att de är de ekonomiskt, miljömässigt och socialt mest verk samma verktygen. Det kan snarare bli tvärtom: att vi i framtiden låter våra barn och barnbarn betala till det privata kapitalet för dyra investeringar. Det är inte det bästa alternativet i alla lägen, inte här heller.

Anf. 72 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Miljöpartiet vill yrka bifall till reservationerna 1 och 8. Vi står också bakom reservationerna 6, 7 och 10, men för tids vinnande yrkar vi bifall bara till reservationerna 1 och 8.

Klimatet är i fokus för Miljöpartiets trafikpolitik. Vi skulle önska att det var i fokus för många fler än oss. Klimatet är vår generations ödesfråga. Det säger vi i Miljöpartiet, och det säger faktiskt också högeralliansen i sin regeringsförklaring, så i den bedömningen skiljer vi oss inte åt. Men det räcker inte med att konstatera att vi har ett problem. Man måste faktiskt vidta åtgärder för att göra någonting åt det – det är där vi skiljer oss åt. Det är vårt moraliska och etiska ansvar här i Sveriges riksdag att göra det, och det är det vi borde ha i uppdrag av väljarna att utföra. De förväntar sig det av oss.

Alla som läser insändarsidor i tidningarna ser att många nu är oroliga. Man skriver: Vad kommer att hända med mina barn när jag inte finns längre? Vad kommer att hända med människor i andra delar av världen som inte har råd att fly någon annanstans? Det är detta som borde vara vår utgångspunkt för diskussionen här. Kollektivtrafik är nämligen ett medel att minska klimatpåverkan.

Som framgår av utskottsbetänkandet har kollektivtrafikens andelar av de totala persontransporterna minskat. Det har blivit bättre på många håll, men bilismen har ökat desto mer. Det här håller inte längre, det måste vi göra något åt. Vi måste få en så bra kollektivtrafik att fler väljer den i stället för att använda bilen för alla sina resor.

Vad är det då som behövs? Enligt vad Svenska Lokaltrafikföreningen och andra har satt ihop och enligt vad som framgick av vår utfrågning om kollektivtrafik är kollektivtrafiken snabb, bekväm och tillförlitlig. Det är väldigt mycket viktigare än någonting annat. Det är viktigare än priset på kollektivtrafiken, även om vi tycker att biljettpriserna ska vara rimliga och inte ska öka.

Vad har det då att göra med vad vi gör här i Sveriges riksdag? Jo, vi måste se till att det finns en infrastruktur för kollektivtrafiken. Då kan man undra hur högeralliansen tänker när de i sin budgetproposition skriver att utrymmet för väginvesteringar ska öka, och detta på grund av en ökad tyngd av samhällsekonomiska värderingar. Jag ser mycket fram emot hur de får det att gå ihop att samhällsekonomin skulle må bra av att resurser tas från järnvägen – det är ju där resten av infrastrukturpengarna finns – och läggs över till vägarna. Blir det mindre luftföroreningar, mindre miljörelaterade sjukdomar, mindre trafikolyckor, mindre förslitning av vägarna, eller vad är det som blir bättre för samhällsekonomin med att vägtrafiken ökar?

Det finns också en relation mellan att satsa på investeringar och att satsa på själva trafiken. När det gäller investeringarna tycker jag nog ändå att vi kan vara lite nöjda med de åtta åren som vi i Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna samarbetade. Vi hade ett intensivt förankringsarbete och värderingsarbete som ledde fram till en proposition med namnet *Infrastruktur för ett hållbart transportsystem*. I den fanns en klar betoning på att öka järnvägstrafiken och underlaget för den kollektivtrafik som vi resonerar om i dag. Men för att det ska fungera bra krävs det också att man satsar på trafiken, och jag har ännu inte sett minsta lilla tecken på att alliansen har något intresse av detta.

Summerar man vad staten lägger på infrastruktur och jämför det med vad staten satsar på trafik är proportionerna 97 procent till infrastruktur och 3 procent till trafik. Det bör man betänka när man beger sig ut i Stockholms kollektivtrafik och ser alla frustrerade resenärer som står och väntar på pendeltåg som inte kommer, samtidigt som SJ har i uppdrag att lämna vinst till staten snarare än att öka antalet resenärer på bekostnad av de mer klimatstörande transportslagen. Här finns väldigt mycket att göra. Ta bort vinstkravet på SJ! Se till att understödja den regionala och lokala kollektivtrafiken, så att människor kan få ett bra alternativ och lämnar bilen hemma om den inte verkligen behövs.

Från Miljöpartiets sida är vi mycket nöjda med att hela utskottet har kunnat enas om det som står i sammanfattningen, det vill säga: ”Utskottet förutsätter att inom ramen för det fortsatta transportpolitiska utvecklingsarbetet kommer möjligheten att utveckla den lokala spårtrafiken att tas till vara i syfte att få trafiksystemen kostnads- och miljöeffektiva.”

Vi får också dra lite lärdom av vad som händer i andra länder i Europa och resten av världen. Man har funnit att lokal spårtrafik med spårvagnar i modern tappning – duospårvagnar – är ett mycket prisvärt och attraktivt alternativ om man vill att trafiken ska fungera på ett miljömässigt och bra sätt för resenärerna.

Miljöpartiet har också initierat det i en motion. Jag är mycket nöjd med att hela utskottet har insett att om man verkligen ska få fart och öka kollektivtrafikkapaciteten i de större städerna är spårvagnar en effektiv och intressant metod.

Vi hade en utfrågning om kollektivtrafik. Vi har också haft en utfrågning om infrastruktur i Stockholmsregionen. Det har med saken att göra på så sätt att det av den diskussionen framgick att det i princip är två problem som dominerar i trafiken i Stockholm. Det ena är trängsel. Det andra är miljöstörning.

Man kan säga att det principiellt finns två metoder för att lösa de problemen. Den ena är att försöka lindra trängseln genom att bygga ut vägsystemet. Den andra är att med trängselavgifter reglera utbudet och efterfrågan på biltrafik och samtidigt få intäkter till mer kollektivtrafik.

Om vi ska förbättra kollektivtrafiken behövs det mer pengar. Det är högst rimligt att den trafik som bidrar till klimatförstöring och övrig förstöring får betala till andra för den skada den åstadkommer och att intäkterna går till kollektivtrafiken. Precis före valet hade vi ett försök som uppenbarligen föll stockholmarna i smaken och som har mycket goda framtidsförutsättningar.

Vad händer nu efter valet? Jo, man inser förstås att man inte kan reta upp folk genom att ta bort trängselskatten. Den kommer tillbaka, men intäkterna ska gå till en Förbifart Stockholm för 25 miljarder. De pengar som skulle kunna användas till att lösa problem i Stockholms kollektivtrafik ska läggas på att vidga kapaciteten för klimatstörande trafik. Det finner vi mycket upprörande och klart i strid med den passus i regeringsdeklarationen som säger att klimathotet är vår generations ödesfråga. För de 25 miljarderna skulle man kunna få 50 mil spårväg. Både Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping skulle kunna få sina behov av lokal kollektivtrafik tillgodosett för den summa som man använder till att bygga en stor motorväg förbi Stockholm.

Det visar att man inte tar klimathotet på allvar. Det är dags att tänka om.

I den första reservation som vi yrkade bifall till nämner man att det har blivit problem för resenärerna på grund av avregleringen. Den uppstyckning och vinstjakt som har uppstått i kollektivtrafiken sedan man införde mer marknadsmässiga metoder har många gånger varit till förfång för resenärerna. Man investerar inte i rullande materiel för framtiden. Man får svåra gränsdragningsproblem när olika operatörer möts på spåren. Systemet är inte överblickbart för resenärerna när det gäller biljetter och tidtabeller.

Det är också en viktig faktor att göra något åt om kollektivtrafiken ska vara säker och trygg och fungera både för resenärerna och för personalen. Det ska inte vara så att personal som av hänsyn till resenärerna påpekar säkerhetsmässiga problem ska riskera jobbet. Från Miljöpartiets sida är vi mycket upprörda över det avskedande som skedde av tunnelbaneföraren Per Johansson. Hans mål är nu uppe i Arbetsdomstolen. Man borde i stället belöna dem som värnar om resenärerna genom att påtala brister i säkerheten och åtgärda dem innan nya tunnelbanetåg tar eld någonstans i Stockholmsområdet.

Tillförlitlighet och trygghet är vad resenärerna måste känna när man använder kollektivtrafiken.

I en annan reservation som Socialdemokraterna har yrkat bifall till visar man också på hur kortsiktighet och snabb vinstjakt har gjort att man inte har sett till den utveckling som behövs när det gäller rullande material. De korta tider man har för upphandling gör att ingen satsar på mer än den tid man har för sin egen trafik. På sikt kan vi inte ha det så om kollektivtrafiken ska fungera bra.

Jag ska slutligen säga något om Gotland. Miljöpartiets huvudmotiv för att vilja föra över ansvaret för kollektivtrafiken till Vägverket är att färjetrafiken mellan fastlandet och ön är att betrakta som infrastruktur. Den är för gotlänningarna vad vägarna och järnvägarna är för oss som bor på fastlandet. Det är den principiellt viktigaste anledningen.

En annan viktig anledning är att om det ska fungera med upphandling och konkurrens måste det vara flera som bjuder, annars är det ju ingen riktig konkurrens. Trots att Rikstrafiken har erbjudit betalning till dem som lämnar in anbud har det inte fungerat.

Otryggheten när det gäller framtida transporter är ett hinder för nya företag att etablera sig på ön. Det är ett hinder för högskolan att utvecklas om inte studenterna vet att de på ett prisvärt och säkert sätt kan ta sig till och från högskolan när de får en plats där.

Vi tycker att det är högst väsentligt att man löser den frågan så att även de som bor på vår största ö har tillgång till hållbara och säkra transporter.

Det här är ju en debatt om kollektivtrafik, men jag vill sluta där jag började.

Det här är ett medel att nå klimatmålen. Först när man visar att man är beredd att vidta åtgärder har man visat att man tar klimathotet på allvar. Det hoppas jag att vi blir flera i kammaren som gör.

Anf. 73 STEN BERGHEDEN (m):

Herr talman! Ledamöter och övriga lyssnare! Vi ska i dag presentera och debattera ett betänkande som handlar om vår kollektivtrafik och dess trafikupphandling. Majoritetens och alliansens ställningstaganden är väl genomarbetade och välgrundade. Vi ska och vill fortsätta att utveckla en bra och fungerande kollektivtrafik och dess upphandling.

Vi ska ha en kollektivtrafik där resenärerna och deras behov ska stå i centrum och styra utvecklingen. Vi ska också ha en väl fungerande och fri konkurrens av utförare.

Vi vet att en väl fungerande kollektivtrafik med täta regelbundna turer till rimliga kostnader är en förutsättning för att vi ska få människor att välja kollektivtrafiken som färdstätt. I dag finansieras kollektivtrafiken i stort sett till hälften med skattemedel och till hälften med biljettintäkter.

Det är viktigt att vi genom en ökad konkurrens och bra upphandlingar kan ge resenärerna bra och flera valmöjligheter, ett ökat utbud till rimliga kostnader. Det är också viktigt att vi aktivt arbetar med att underlätta för resenärerna när det gäller tidtabeller, biljetter och samordning mellan färdstätt.

Många i vårt land bor långt från täta kollektivtrafikturer. Där är man i stället i behov av bil och bra vägar. Det är viktigt att vi har respekt för att förutsättningarna är olika i olika delar av landet. Befolkningen har olika behov och önskemål när det gäller färdstätt i vårt land.

Vi måste ge alla landsdelar möjlighet att utvecklas. Det är viktigt att alla har tillgång till bra kommunikationer och bra vägar så att man snabbt och säkert kan ta sig till och från arbete, skola och aktiviteter. Det är också viktigt att våra person- och godstransporter fungerar både effektivt och snabbt.

Vår kollektivtrafik måste fungera även när den är utsatt för stark väderpåverkan och stark trafikbelastning. Det måste finnas marginaler i såväl vårt vägnät som vår kollektivtrafik så att resenärer och gods kommer fram i tid.

En utbyggnad av kollektivtrafiken så att flera kan använda den för sina transporter är viktig och den ska fortsätta. Men vi får inte glömma bort att vi är ett stort och glesbefolkat land där de flesta bor långt från tunnelbana och spårvägar och är i stort behov av sina bilar och fungerande vägsystem.

Herr talman! I betänkandet behandlas 16 motioner med 32 yrkanden från den allmänna motionstiden 2006. Ett stort antal motioner berör ärendet. Majoriteten i trafikutskottet har eftersträvat en så stor enighet som möjligt för att tillmötesgå viljan och andemeningen i flertalet av motionerna. Trots detta har oppositionen valt att reservera sig. Det tycker jag är beklagligt, men det är väl det man kallar politik.

Utskottet anser att utvecklingen av en effektiv och samordnad kollektivtrafik väl anpassad till resenärernas önskemål är en viktig del i utbyggnaden av ett framtidsanpassat transportsystem.

Utskottet välkomnar därför det initiativ som regeringen har aviserat för att bland annat se över de transportpolitiska målen.

Utskottet framhåller vidare att de funktionshindrades möjligheter att resa med kollektiva färdmedel är en viktig fråga.

När det gäller trafikupphandling betonar utskottet att staten har ett ansvar för att trygga tillfredsställande transportmöjligheter mellan Gotland och fastlandet.

Herr talman! Utskottet konstaterar att det från transportpolitisk synpunkt är angeläget att den fysiska planeringsprocessen underlättar planeringen och byggandet av anläggningar för lokal spårtrafik och välkomnar mot denna bakgrund pågående beredningsarbete av plan- och bygglagen och miljöbalken i syfte att bland annat öka samordningen och förenkla prövningsförfarandet.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag bland annat med hänvisning till den aviserade översynen av de transportpolitiska målen och uppdraget till Banverket och Vägverket om att gemensamt ta fram ett nationellt handlingsprogram för kollektivtrafikens långsiktiga utveckling.

För utskottets beredning av ärendet anordnades en offentlig utfrågning den 25 januari 2007 om kollektivtrafiken och framtiden med företrädare för Boverket, Rikstrafiken, SEKO, Lunds tekniska högskola, Svenska lokaltrafikföreningen, Göteborgs spårvägar, Statens väg- och transportforskningsinstitut och Länstrafiken Västerbotten. Utskottet har vidare informerats i ärendet av Rikstrafiken om upphandling av Gotlandstrafiken.

Rikstrafiken har ett övergripande ansvar för kollektivtrafiken i Sverige och har som särskild uppgift att ur resenärernas perspektiv arbeta för en samverkan när det gäller långväga kollektivt persontrafiksystem med buss-, båt-, flyg- och tågtransporter. Målet är att skapa ett tillgängligt transportsystem med hög kvalitet, säker trafik och god miljö samt bidra till en positiv regional utveckling.

I Rikstrafikens arbete ingår även att kartlägga brister i den långväga kollektivtrafiken inklusive samordning av tidtabeller, biljettsystem och information.

Rikstrafiken ska också för statens räkning upphandla långväga kollektivtrafik som inte bedrivs av trafikhuvudmän eller de kommersiella trafikutövarna men som är transportpolitiskt motiverade, det vill säga trafik som är samhällsekonomiskt motiverad men företagsekonomiskt olönsam, till exempel Gotlandstrafiken.

Herr talman! Andra viktiga uppgifter är att fortsätta att arbeta för en ökad tillgänglighet för personer med funktionshinder. Målet att detta ska vara klart år 2010 ligger fast.

Vi ska också verka för att jämställdheten beaktas inom kollektivtrafiken. När det gäller kollektivtrafik på väg har Vägverket ett ansvar för att främja utvecklingen så att trafiken blir mer attraktiv. Banverket har på motsvarande vis ett sektoransvar för kollektivtrafiken på järnväg.

Antalet resor i den lokala och regionala kollektivtrafiken i Sverige år 2005 uppgick till totalt 1 126 miljoner resor. Det är en ökning med en halv procent eller ca 5 miljoner resor från 2004.

Transportpolitiken utgör en integrerad del av regeringens politik, och en process kommer att starta för att skapa en ny framåtblickande transportpolitik där utgångspunkten kommer att vara att förbättra förutsättningarna för tillväxt och företagande samt att trafikens negativa miljöpåverkan minimeras.

Konkurrensutsättning och alternativ finansiering kommer att ingå i denna politik. Bland annat mot bakgrund av den regionala miljöns ökande betydelse för företagen och medborgarna ska trafikslagen planeras så att de kan komplettera varandra och effektivt fungera över kommun-, läns- och regiongränser och även nationsgränser.

Regeringen kommer att utarbeta en nationell strategi för att stärka utvecklingskraften på landsbygden. Kollektivtrafiken som utgör en viktig del i denna utveckling ska vara attraktiv och anpassad efter de olika förutsättningar som råder i olika delar av landet.

Rikstrafiken bör ges långsiktiga och stabila spelregler och därmed ges bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag.

Utskottet vill erinra om att regeringen avser att se över de transportpolitiska målen. Utskottet utgår från att en sådan översyn kommer att omfatta en genomgång av målen för transportpolitiken med syfte att utveckla en kollektivtrafik i landet i enlighet med vad utskottet nu anför.

Herr talman! När det gäller samordningsfrågor som information, bokning, biljetthantering med mera kan utskottet notera att detta nyligen har behandlats av Kollektivtrafikkommittén.

Utskottet förutsätter att detta arbete kan resultera i att landets resenärer tryggas smidiga och attraktiva kollektiva förbindelser oberoende av om en resa kan förutsätta användande av flera transportföretag.

Utskottet har också tidigare uttalat att om detta arbete inte slutförs snarast skulle man inte vara främmande för att överväga en skärpning av lagstiftningen för att få till stånd den åsyftade samordningen.

Herr talman! Utskottet har också konstaterat att i regleringsbrevet för 2007 för Rikstrafiken ska villkor ställas i samband med upphandling av ny trafik och förnyande av avtal och att trafikbolag ska delta i ett gemensamt rikstäckande biljettbokningssystem om ett lämpligt sådant finns.

Utskottet ser positivt på den regionala samordning av biljett- och bokningssystem som redan har skett på olika håll i landet.

Som belystes vid utskottets offentliga utfrågning om kollektivtrafiken och framtiden den 25 januari 2007 finns det vidare en rad viktiga frågor att överväga om hur den lokala och regionala kollektivtrafiken bör organiseras och styras för att man ska få fler nöjda resenärer och en effektivare trafikförsörjning. Det gäller bland annat att anpassa kollektivtrafiken bättre till kundernas behov, utveckla konkurrens, ha tydligare roller för aktörer inom kollektivtrafiken samt ersättningssystem som skapar incitament för utveckling och effektivitet.

Av utfrågningen framgick vidare samhällsplaneringens betydelse för kollektivtrafiken och vikten av säkerhet och trygghet såväl för resenärer som för anställda.

Utskottet förutsätter att dessa frågor uppmärksammas inom ramen för det fortsatta utvecklingsarbetet och lyfter i sammanhanget särskilt fram den strategiska betydelse som forskning och demonstrationsprojekt kan ha för att utveckla landets kollektivtrafik för framtidens behov och förutsättningar.

Till sist: När det gäller frågan om kollektivtrafiken och miljön kan utskottet redovisa att Kollektivtrafikkommittén i sitt betänkande också behandlat denna viktiga fråga.

Utskottet utgår från att i den process som regeringen avser att initiera – justerande och utvecklande av de transportpolitiska utgångspunkterna – kommer miljöfrågan att ha en given plats. Som utskottet ser det kommer detta arbete att involvera alla viktiga aktörer och resultera i en ny framåtblickande transportpolitik. Utgångspunkterna kommer att vara förbättrade förutsättningar för tillväxt och företagande samt att trafikens negativa miljöpåverkan minimeras.

Låt oss nu vänta på de utredningar som pågår och de initiativ som regeringen har tagit, och låt oss sedan arbeta vidare med att göra vår kollektivtrafik och våra upphandlingar ännu bättre.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner och reservationer.

(Applåder)

Anf. 74 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Sten Bergheden sade att alliansen värnar om kollektivtrafiken och läste högt ur betänkandet flera saker som vi har kommit överens om som handlar om detta. Jag har två frågor som handlar om detta.

Varför ska intäkterna från trängselavgifterna gå till att bygga en motorväg för 25 miljarder i stället för till de välbehövliga investeringar som är uppenbara för alla som färdas inom SL:s trafikområde? Om man vill värna om kollektivtrafiken är det rätt så rimligt att dessa avgifter används för de alldeles uppenbara behov som finns. Jag skulle vilja att du motiverar hur det går ihop. Jag förstår inte det.

Den andra frågan som jag har handlar om samhällsekonomi. Jag undrar om du kan berätta på vilket sätt det gagnar samhällsekonomi att minska utrymmet för järnvägsinvesteringar och öka utrymmet för väginvesteringar. Är det kostnaderna för miljön som blir mindre? Är det kostnaderna för trafikolyckorna som blir mindre? Är det kostnaderna för underhåll som blir mindre?

I dag fick vi en liten skrift från Vägverket Produktion där man berättar att när det blir dyrare med kollektivtrafik så ökar kostnaderna för vägunderhåll. Det är alltså samhällsekonomiskt mycket klokt att satsa på kollektivtrafik, och det gynnar samtliga transportpolitiska mål. Ändrar högeralliansen investeringen och flyttar pengar från järnväg till väg så kommer det att kosta samhället pengar i form av ökat vägslitage, fler olyckor och mer climateffekter. Jag skulle vilja att du förklarar detta eftersom jag inte alls förstår hur ni tänker.

Anf. 75 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! När det gäller trängselavgifter och den delen tittar man på hur de eventuella pengarna ska kunna användas i framtiden. Vi måste se till en helhet i både person- och godstransportsystemet.

Det gäller att både kollektivtrafiken och vägsystemet fungerar för att både personer och gods ska komma fram i landet. Det går inte bryta ut den ena eller den andra delen. Det hänger ihop i landet. Våra vägar, vår

kollektivtrafik och vårt resande måste fungera ned till minsta punkt för att personer och gods ska komma fram.

Jag missade den andra frågan.

(KARIN SVENSSON SMITH (mp): Det handlade om samhällsekonomi och att flytta pengar från järnväg.)

Vi kan konstatera att under era tolv år vid makten tidigare satsade ni 97 procent på infrastrukturen och 3 procent på kollektivtrafiken, enligt vad du själv sade i ditt anförande. Det är en märklig prioritering när man sedan 150 dagar efteråt tycker att detta är felaktigt.

Det måste betyda att du erkänner att den prioritering ni har gjort tidigare inte överensstämmer med vad du egentligen vill och tycker.

Anf. 76 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Det första jag noterade som var väldigt intressant var att du backade i frågan varför intäkterna från trängselavgifterna ska gå till Förbifart Stockholm. Du säger att ni ska titta på hur de ska användas i framtiden. Ska jag tolka det som att ni kan komma på bättre tankar och använda pengarna till kollektivtrafik? Det är i så fall väldigt bra om ni kommit till den insikten.

Det andra är att du sade att man inte kan bryta ut den ena eller det andra. Nej, det kanske man inte kan. Men varför skriver då regeringen att man ska öka utrymmet för väginvesteringar om man inte kan bryta ut det ena eller det andra? Jag får inte heller det att gå ihop.

Det jag sade var att 97 procent av riksdagens anslag går till att bygga och underhålla infrastruktur, väg och järnväg samlat, och bara 3 procent till trafiken. Vi skulle vilja att det var mer som gick till trafiken så att SJ kunde prioritera fler resenärer och inte hade krav från ägarna att det ska lämna en avkastning eller vinst till staten.

Det jag frågade dig om var: Hur kan du förklara att samhällsekonomin skulle må bra om man tog bort järnvägsinvesteringar och gjorde väginvesteringar i stället? Det ni skriver i budgetpropositionen är att utrymmet för väginvesteringar ska öka.

Eftersom hela infrastrukturbudgeten bara handlar om vägar och järnvägar måste det vara på järnvägens bekostnad. Hur kan det göra att samhällsekonomin blir bättre? Olyckorna kommer att öka, vägslitaget kommer att öka och climateffekterna kommer att öka. Förklara det för mig!

Anf. 77 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande handlar det om att regeringen nu har tagit initiativ att sätta igång en transportpolitisk utredning och ska titta på målen tillsammans med Banverket och Vägverket. Låt oss nu vänta på vad de kommer fram till så att vi får ett system som hänger ihop här i landet.

Att ensidigt gå in och satsa i detta läge innan en sådan utredning är färdig är att börja i fel ände. Man utreder först exakt var man ska lägga pengarna för att få samhällssystemet att fungera när det gäller kollektivtrafik men också våra vägar.

Det är bra om vi kan bygga ut infrastrukturen såväl i Stockholm som i övriga delar av landet. Vi är i stort behov av utbyggnad av infrastruktur.

Det kommer säkert att ske på olika sätt med olika finansieringslösningar i framtiden.

Underhållsbehovet är stort, och den infrastruktursatsning som har gjorts under de senaste 20–30 åren är alldeles för liten i detta land. Det är en lång resa innan vi är tillbaka till där vi borde ha varit redan nu.

Anf. 78 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Det intressanta med politik är att man får snabbt lägga korten på bordet. När den tidigare regeringen lade fram propositionen *Moderna transporter* fick vi massiv kritik från den borgerliga alliansen. Det var i princip odugligt. Det var bara en massa utredningar, analyser, framtidsutsikter och visioner. Då trodde jag att de borgerliga skulle ha väldigt mycket på fötterna när de skrev motioner på den propositionen. Men det var inte speciellt mycket handfast som kom fram utifrån den borgerliga kritik som fanns.

När de borgerliga nu lägger fram en egen budget på området kan man konstatera att den mynnar ut i att man har en from förhoppning att öka konkurrensutsättning, att mer alternativ finansiering kommer att lösa de flesta problem och att man ska satsa mer på väg än järnväg. Sedan säger man att man ska se över de transportpolitiska målen. Det är inte speciellt framåtsyftande och konkret.

Jag läste i betänkandet att vi dag har en ordning för persontransportarbetet där kollektivtrafiken svarar för ungefär 20 procent och biltrafiken svarar för 75 procent. Tycker Sten Bergheden, Moderaterna och alliansen att det är en lämplig relation? Eller skulle ni på något vis vilja förändra relationen? Det kunde till exempel vara att fler kan välja ett kollektivt färdssätt. Det är den första frågan.

Den andra frågan är: Om svaret på den första frågan är ja, på vilket sätt ska det gå till? Vilka konkreta åtgärder har ni i så fall så att ni inte bara pratar? Det handlar om att vidta någon typ av konkret åtgärd för att möjliggöra ett kollektivt resande.

Jag ska ge ett erkännande. Det brukar inte vara så ofta jag gör det till moderata politiker. Jag sade också i mitt anförande att det är viktigt att vi tittar på varje specifik situation. Jag håller med om det. Trafiklösningar för kollektivtrafiken kan inte se likadana ut om vi talar om Södermalm i Stockholm, Arjeplog eller för all del Hudiksvall.

Man måste titta om det är glesbygd, tätort och så vidare. Men själva inriktningen måste ändå vara den vi för fram från oppositionens sida. Det är önskvärt att öka det kollektiva resandets andel av det totala resandet. Frågan är då: Anser alliansen det också? Vilka åtgärder avser ni i så fall att vidta för att uppnå det målet?

Anf. 79 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! Det är viktigt att kollektivtrafiken ökar. Det handlar om att vi ska få fler att använda miljövänliga sätt att resa. Men det gäller att det också går hand i hand med den övriga trafiken i landet.

Det gäller att det hänger ihop, att vi har ekonomi till det hela och att vi verkligen kan genomföra de sakerna utan att också belasta landet med onaturligt höga skatter och avgifter så att man inte klarar av att få tillväxt i landet.

Det handlar faktiskt om att våra företag genererar intäkterna till landet. Det är dem som vi sedan kan använda till att bygga ut vår kollektivtrafik och vårt vägsystem här i landet.

Du talade om 20 procent och 75 procent. Det är som jag sade. Detta land är otroligt stort och glesbefolkat. Stora delar av landet har ett stort behov av att använda vanliga vägsystem och bilar. Det är viktigt att det går hand i hand med den övriga kollektivtrafiken.

Det är inte heller meningsfullt att köra omkring med tomma bussar ute i glesbefolkade områden. Då är det bättre att vi ser till att de har bra vägar när de ska ta sig till sin skola och sin arbetsplats.

Anf. 80 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag tycker inte heller att det är speciellt smart användning av våra gemensamma medel. Trots en ganska hög andel gemensam finansiering har vi ändå höga avgifter för att ta sig fram. I mitt fall är det 30 kronor för en mil. Många uppfattar inte det som ett positivt val.

Det måste vara mer angeläget att fullfölja det. Vilka åtgärder krävs för att vi ska kunna få fler att välja det kollektiva resandet? Det måste då finnas tillgång till kollektiva transportmedel. I glesbygd kan det till exempel vara fråga om anropstrafik.

Det finns en rad olika lösningar. Det går inte bara att säga att man önskar detta. Jag ser fortfarande inga konkreta förslag från den borgerliga sidan och inte minst från Moderaternas sida.

Ska ni bli trovärdiga i er klimatpolitik och i att vi ska kunna undvika den framtida globala uppvärmningen med enorma kostnader krävs det också att det kommer fram konkreta förslag. Man kan inte bara säga: Vi ska konkurransutsätta, och vi ska ha alternativ finansiering.

Alla privata företag går ut på att man ska tjäna pengar. Risken är uppenbar att man även på detta område kommer att plocka russin ur kakan. Det är ändå samhället som någonstans ska betala för dem som blir över där det inte finns underlag för en lönsam konkurransutsatt trafik.

Fortfarande kvarstår frågan. Jag tycker att ni är svaret skyldiga. Hur ska det gå till? Vilka konkreta åtgärder är ni beredda att vidta? Jag hoppas att det också kommer ut någonting när ni har sett över de transportpolitiska målen.

Fortfarande ligger det väldigt mycket i den kritik som Miljöpartiet framför. Det är inte trovärdigt. I Stockholmsområdet borde det finnas ett bra underlag för en väl fungerande kollektivtrafik.

Ni är svaret skyldiga varför ni ska använda pengarna som kommer från trängselskatterna i första hand till att bygga ut en förbifart i stället för att satsa på en bättre, mer tillgänglig och punktlig kollektivtrafik som är till gagn för Stockholms miljö om inte annat.

Anf. 81 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! Det är lite märkligt att vi efter 150 dagar blir anklagade för att kollektivtrafiken inte fungerar i Stockholm. Ni har suttit i tolv år vid regeringsmakten och inte lyckats lösa detta.

Vi har ändå satt i gång. Regeringen har tagit initiativ och går nu vidare i det arbete som påbörjades under den förra mandatperioden. Vi har tänkt att Banverket, Vägverket och regeringen tar fram ett handlingspro-

gram. Låt oss nu vänta in det, och sedan kan vi diskutera utifrån det vad som behövs konkret på de olika ställena för att lösa de här delarna.

Man talar om trovärdighet här. Jag tror att det är mer trovärdigt att vi tar tag i den här biten och går vidare med hur vi har tänkt lösa den. Man kan ju titta på den trovärdighet som ni lämnade efter er efter tolv år utan att kunna lösa det här. Vi borde ha en högre trovärdighetsgrad.

Anf. 82 PIA NILSSON (s) replik:

Herr talman! Plötsligt händer det – en moderat företrädare som talar sig varm för kollektivtrafiken! Det ska ges fler valmöjligheter till rimliga kostnader. Alla ska ha tillgång till kollektivtrafiken. Man tror knappt att det är sant. Men jag blir fundersam om det är det här som ni verkligen menar, inte minst med tanke på det som har sagts tidigare från de här talarstolarna i denna kammare.

Jag ska återge några saker för dig, Sten Bergheden. Det är inget som du personligen har sagt, men det gäller sådant som dina moderata partivänner ändå har reserverat sig mot.

För det första gäller det fler valmöjligheter till rimliga kostnader. Det sades i en reservation i debatten om moderna transporter att man inte anser att ökade skattesubventioner är en långsiktig lösning för driften av kollektivtrafiken. Vad innebär det, Sten Bergheden? Innebär det högre priser?

För det andra sade man: Alla ska ha tillgång till kollektivtrafik. Den ska finnas i hela landet. Vi anser att infrastrukturinvesteringar måste ske där de gör störst nytta, sades det i en reservation förra året. Samhällsekonomiska analyser behöver därför spela en mer framskjuten roll vid prioriteringar. Det kommer att innebära att en större del av resurserna kommer att gå till vägarna.

För det tredje, och till sist, gäller det privatisering. Du pratar mycket om att de privata intressena måste få ett mycket större utrymme, Sten. Men det står så här: Kollektivtrafiken måste därför byggas ut, framför allt i växande storstadsregioner. Så sade ni. Här behöver staten ta ett utökat ekonomiskt ansvar, står det också. Sten Bergheden! När är det statens ansvar och när ska de privata intressena få ta överhand?

Anf. 83 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! Vi är positiva till kollektivtrafiken. Det tror jag inte har kunnat undgå någon under de diskussioner som vi har fört i trafikutskottet. En enig majoritet och en enig allians står bakom betänkandet. Det beklagliga är att ni har reserverat er mot vissa delar.

Vi är positiva till kollektivtrafiken, men vi tycker att det är viktigt att man utreder exakt vad som ska göras i nästa steg när det gäller de transportpolitiska målen. Det måste vi göra tillsammans med Vägverket och Banverket innan vi ger oss på att gå vidare med något. Jag tycker att det är rimligt att göra det innan vi börjar satsa pengarna fullt ut.

Jag tycker också att det är rimligt att man betalar ett biljettpreis när man reser i landet. Jag vet att det finns företrädare som tycker att kollektivtrafiken ska vara gratis. Allt resande påverkar både miljön och andra delar. De människor som inte har tillgång till kollektivtrafik, framför allt ute på landsbygden – bland andra jag själv – har inget annat alternativ än att åka bil. Därför borde det vara rimligt att vi inte först ska vara med och

betala till en gratis kollektivtrafik och sedan dessutom betala vårt eget färdstätt i andra hand.

Jag tycker att det är viktigt med fri konkurrens. Det är det som möjliggör för fler aktörer att komma in på marknaden och att de kan påverka priserna. Därmed påverkas också biljettpriserna för resenärerna. Det viktiga är att biljettpriserna håller en sådan nivå att de är attraktiva för resenärerna. Det ska samtidigt vara punktliga turer, ett snabbt resande som fungerar och bra biljettpriser. Det tog man tydligt fram i den hearing vi var på i januari. Det är viktigt att de sakerna hänger ihop. Priset är en sak, men turtätheten och snabbheten är också viktiga.

Anf. 84 PIA NILSSON (s) replik:

Herr talman! Jag är absolut inte nöjd med de svar som jag får, för de ger inget svar på de frågor som jag ställer, Sten Bergheden. Kommer det alltså att bli högre biljettpriser för resenärerna i och med att ni inte tycker att skattesubventionen är att föredra?

Du säger att man inte har något annat alternativ än bilen om man bor utanför storstadsregioner eller städer. Vad har ni för ambitioner att försöka ändra på det så att man möjliggör för människor att åka kollektivt även utanför storstäderna?

När ska de privata intressena styra och när ska staten ta sitt ansvar? Jag tycker inte att du har svarat på det.

Anf. 85 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! När det gäller landsbygdstrafiken är det mycket bil som gäller. Det finns vissa turer som man kan använda kollektivt ute på landsbygden, men det är faktiskt sämre än det som finns i storstäderna. Därför måste vi ha vägsystem, och det var det jag tog upp i mitt anförande. Det gäller att helheten hänger ihop. Det har ingen betydelse om vi har nya bussar, framför allt, och nya spårvagnar om vi inte har några vägar att åka med dem på ute på landsbygden.

Det är de här bitarna som man måste väga som politiker. Man måste ta ett samhällsansvar för båda delarna. Det är otroligt viktigt att företagen får sitt gods ut till hamnområdena, att de kan sälja och behålla arbetskraften här i landet. Det är viktigt att folk kommer till sina arbeten. En del kommer dit med hjälp av kollektivtrafiken, och en del är tvingade att ta bilen. Vi får jobba vidare på detta, men låt oss nu först titta på exakt hur vi ska gå till väga och var vi sätter in nästa stöt eller nästa arbete för att komma vidare i processen!

Det vore fel av mig att gå före i den diskussionen när regeringen har tagit initiativ till att ta fram de transportpolitiska målen tillsammans med Vägverket och Banverket.

Anf. 86 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! När man lyssnar till den kritiska tonen hos oppositionens talesmän och -kvinnor här i dag slås man av tanken: Är det samma Sverige som vi talar om? Det är ett Sverige som till för fem månader sedan styrdes av en socialdemokratisk regering med stöd av Vänstern och Miljöpartiet. Socialdemokraterna regerade landet under tolv år från 1994 fram till hösten 2006.

Man kan förstå att ett så långt sammanhängande regeringsinnehav ger ett uppdämt behov av att äntligen få tala ut, att få opponera sig och reservera sig. Och det ser vi verkligen exempel på både här i kammardebatten och i det betänkande om kollektivtrafiken som vi har utarbetat under de senaste veckorna i trafikutskottet. Man har ägnat sig åt att plocka fram lösryckta moderatuttalanden från den tidigare mandatperioden i stället för att kritiskt granska vad den nya regeringen har för ambitioner och vilka konkreta förslag den lägger fram.

Låt mig stillsamt påpeka att flertalet av de reservationer som den socialdemokratiska oppositionen liksom Vänstern och Miljöpartiet har avlämnat på flera punkter egentligen är en rätt skarp vidräkning med de kvarstående brister inom kollektivtrafiken som den tidigare regeringen faktiskt får ta ansvar för.

Det finns många som har förhoppningar på den nya alliansregeringen med Åsa Torstensson från Centerpartiet som ansvarig minister för trafik och infrastruktur, och allt vad denna nya regering ska kunna åstadkomma under fyraårsperioden fram till nästa val. Men allt kan inte klaras på fem månader och i den första budgeten som vi hade drygt en vecka på oss att utarbeta nu i höstas efter valet.

Herr talman! Nu liksom tidigare finns det i grunden en bred samsyn mellan partierna här i kammaren om vikten av en väl fungerande kollektivtrafik. Jag tyckte att det framkom också under replikskiftet här senast. Även om det finns ett antal reservationer kan vi, som jag inledningsvis framhöll, nog hänföra en del av dessa till det stora uppdämda behov som oppositionen har och har haft av att söka markera distans, trots att skillnaderna i våra sakuppfattningar är ganska små eller till och med inga alls.

Vi är ense om angelägenheten av att höja ambitionerna för kollektivtrafiken i största allmänhet, inte minst mot bakgrund av de klimatrappor-ter som har kommit under senare tid och som har bekräftat att det är helt nödvändigt att förändra våra transportsystem. Transportsektorn späder på klimatpåverkan främst genom utsläpp av stora mängder koldioxid. Av de svenska koldioxidutsläppen svarar transportsektorn för ca 40 procent, och av det kommer två tredjedelar från vägtrafiken. Menar vi allvar med våra miljöambitioner är det därför helt klart att de ökande transportbeho-ven inte kan klaras med ännu mer vägtrafik, utan sjöfarten och järnvägen måste användas i ökad utsträckning. De dagliga persontransporterna i såväl storstad som mindre tätorter måste i ökad utsträckning klaras med kollektivtrafik.

Trots alla dessa vänliga ord från oppositionen i dag har kollektivtrafi-ken under senare år paradoxalt nog fått allt tuffare villkor. Den tidigare regeringens minskade statsbidrag i kombination med att staten samtidigt kraftigt höjde diesel- och fordonsskatterna samt att kostnaderna för upp-handling av trafiken ökade dramatiskt ledde till en minskning av kollektivtrafiken på många håll.

Varför, Peter Pedersen, vred ni inte utvecklingen åt det håll som du pratar så väl om här ifrån talarstolen? Du pratar om lägre priser och till och med om avgiftsfri kollektivtrafik. Varför vred ni inte utvecklingen åt det hållet när ni satt med under ett drygt årtionde och var delaktiga i regeringens politik? Då tvingades ni se till att få ihop en statsbudget och ta hänsyn till att debet och kredit skulle gå ihop. Nu kan ni återgå till en

populistisk, närmast lättsinnig, politik och bli alla goda gåvors givare, som förut.

Men ekonomiskt ansträngda kommuner, regioner och landsting som är ansvariga för kollektivtrafiken ute i våra län har svårt att satsa de nödvändiga resurser som krävs när staten ökar kostnaderna såsom ni gjorde under ert regeringsinnehav. I många län har länstrafiken tvingats dra ned på sin verksamhet. Turtätheten minskar, och en del linjer läggs helt enkelt ned. Denna utveckling måste den nya regeringen nu försöka vända.

Som centerpartist kan jag tydligt deklarerat att vi har väldigt höga ambitioner på det här området. Under den förra mandatperioden var vi det parti som under flera år avsatte 100 miljoner kronor mer än den dåvarande regeringen i våra budgetalternativ till stöd för kollektivtrafiken. Denna ambition och strävan har vi självfallet kvar också som regeringsparti.

Mot denna bakgrund, och inte minst med hänsyn till de krav en medveten miljöpolitik ställer, är det därför självklart att mer av transporterna måste flyttas från bil på väg till bussar, järnväg och annan spårbunden trafik.

Till Karin Svensson Smith som pratar om väginvesteringar som någonting mycket rusligt kan man säga att väldigt mycket av kollektivtrafiken går ju faktiskt på väg. Alla bussar runt om i länen och runt om i Sverige går på vägar som måste få en högre standard. Härondagen var det tyvärr en tragisk olycka norr om Uppsala. Den är ännu inte utredd, men man kan gott misstänka att vägstandarden hade betydelse för den olyckliga utgången. Även vi som värnar om kollektivtrafiken bör se till att vi har ett vägnät som har en hygglig standard.

Centerpartiet anser att bilen är en förutsättning för att kunna bo och verka i glesbygden och på landsbygden samtidigt som det i ett större perspektiv är alldeles uppenbart att trafiksektorns miljöbelastning måste minska. I det framtida transportsystemet måste bilismens miljöpåverkan minskas. Nollvisionen för dödade och allvarligt skadade i trafiken bör inte bara innefatta de fysiska olyckorna utan också vara vägledande i arbetet med att minimera transportsystemets negativa påverkan på vår hälsa och livsmiljö.

Herr talman! Centerpartiet har gång på gång i den politiska debatten betonat vikten av att bygga samhället underifrån. Det gäller också transportsystemet eftersom detta system har stor påverkan på kommunernas och regionernas utveckling. Det är därför rimligt att planeringen av trafiksystemen i större utsträckning utgår från vilka prioriteringar man vill göra på denna nivå och att politiken utformas i samverkan med den regionala nivån samtidigt som staten har ett ansvar för helheten.

I dagens betänkande understryks vikten av en bättre samordning inom kollektivtrafiken så att inte enskilda resenärer kommer i kläm vid resor där man byter mellan olika färdmedel. Detta betonas också i reservation nr 1, men jag ser väldigt små skillnader mellan utskottets majoritet och reservanterna i denna fråga. Som centerpartist välkomnar jag särskilt den tydliga känsla för hela Sverige, både storstad och landsbygd, som kommer till uttryck i reservation 1.

Jag är övertygad om att alla vill leva upp till kraven på en bra Gotlandstrafik till rimliga priser. Där har faktiskt regeringen fattat ett viktigt beslut som inte den tidigare regeringen orkade med när det gäller sjö-

fartsstödet. Det innebär att den pågående upphandlingen av färjetrafik till Gotland påverkas såtillvida att om ett svenskt rederi eventuellt skulle vinna upphandlingen skulle man kunna få sjöfartsstöd för den upphandlade trafiken från och med avtalets början den 1 januari 2009. Det har stor betydelse för att vi ska få en konkurrenskraftig och bra trafik för gods- och persontransporter till och från Gotland.

Herr talman! I betänkandet betonas de funktionshinderade möjlighet att resa med kollektiva färdmedel. Det är inte rimligt att bara tre av fyra funktionshinderade kan använda kollektivtrafiken i dag. Transportsystemet måste vara tillgängligt för alla. Det krävs därför ytterligare åtgärder för att underlätta funktionshinderade möjligheter till omstigning och orientering på flygplatser, färjeterminaler, järnvägsstationer, busshållplatser och så vidare.

Herr talman! När vi talar om kollektivtrafik och miljövänliga transporter finns det också anledning att uppmärksamma att cykeln, detta enkla lilla färdmedel, på många ställen, inte minst på mindre orter, är ett oslagbart och väldigt lite miljöpåverkande transportmedel. Bygandet och underhållet av cykelvägarna som en viktig del av vägnätet borde därmed prioriteras högre.

Herr talman! Ett väl fungerande transportsystem är en avgörande förutsättning för utveckling. De olika transportslagen, vägar, järnvägar, flyg och sjöfart, bör utnyttjas så optimalt som möjligt beroende på vilka behov som ska tillgodoses. En bättre kollektivtrafik bidrar till mindre belastning på vår gemensamma livsmiljö. Därför måste transportsystem utformas efter detta faktum.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Anf. 87 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Jag är väl bekant med att Centern har haft ett högre anslag till Rikstrafiken än andra borgerliga partier, men jag kan inte se att ni har lyckats så väl i samarbetet med de andra. Det ökade anslaget har jag inte återfunnit. Jag har inte heller funnit något annat ekonomiskt styrmedel som gör att er ambition att öka kollektivtrafiken har någonting annat än tomt prat bakom sig.

Jag vill ställa samma fråga som jag ställde till Sten Bergheden. Jag blir inte riktigt klok på det här med intäkterna från trängselavgifterna. Ska de gå till kollektivtrafik eller ska de gå till att bygga väg för att öka klimatpåverkan? Jag skulle vilja veta vad du tycker om det, Sven Bergström.

Jag skulle också vilja veta vilket besked du ska ge till SL:s resenärer. Du påpekade att väldigt mycket av kollektivtrafiken går på väg. Är det också ett besked vi ska ge till SL:s resenärer? Ska jag använda vägsystemet i stället för SL om jag ska hälsa på min vän i Kallhäll? Vill ni minska andelen spårtrafik i Stockholmsregionen? Intäkterna från trängselavgiften ska väl rimligen stanna i den här regionen. Ska vi ha en ökad andel vägtrafik här? Jag förstår inte vad du menar med det.

Sedan har vi detta med samhällsekonomin. Du har ju varit med lite längre i trafikutskottet än Sten Bergheden. Du borde känna till de här samhällsekonomiska övervägandena. Därför kanske du kan ge en förkla-

ring till hur en ökad betoning på samhällsekonomi leder till att man ska ta pengar från järnväg och lägga på väg. Är det bättre för trafiksäkerheten, miljön, jämställdheten och tillgängligheten att man minskar järnvägstrafiken och ökar vägtrafiken? Hur kan man annars påstå att en större betoning av samhällsekonomi leder till att man flyttar pengar från järnväg till väg?

Anf. 88 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! När det gäller trängselskatten och satsning på väg eller järnväg vill jag säga att vore det så som Karin Svensson Smith säger att vi skulle ta överskottet från trängselavgifterna i Stockholm, som beräknas till 500 eller 700 miljoner per år, och lägga det på Förbifart Stockholm får vi vänta åtminstone 40, kanske 50 år för att få ihop den penningssumma som skulle behövas för att bygga Förbifart Stockholm. Det illustrerar väldigt väl det som Karin Svensson Smith naturligtvis vet, nämligen att det inte är så enkla samband att man kan säga att man använder trängselskatteintäkterna till att satsa på det ena eller andra. Detta är kommunicerande kär!

Staten satsar 25–30 miljarder årligen inom det utgiftsområde som vi är ansvariga för, vägar och järnvägar, och det kommer den att göra i fortsättningen också. Det kommer enligt min bedömning i all huvudsak att vara så att investeringar som görs, både på vägar och på järnvägar, är finansierade över statsbudgeten, även om vi öppnar för alternativ finansiering.

Det kommer att behövas både statliga och regionala pengar till både väg- och järnvägsinvesteringar för att de pengarna över huvud taget ska räckas till. Det där är alltså mer en semantisk fråga eller en nyansering som vi kan diskutera i all oändlighet, men det kommer att behövas statliga och regionala pengar till både vägar och järnvägar. Det skulle, som sagt var, bli väldigt lite pengar till vägbyggande om man bara skulle använda de pengar som trängselskatterna genererar.

I Stockholmsområdet och andra storstadsområden är det självfallet så att man ska utnyttja de fördelar som spårtrafiken – järnvägen, pendeltågen och tunnelbanan – ger. Här ska vi inte satsa på att få över mer trafik på vägarna. Det är därför som den nya regeringen också tar in trängsel-skattmodellen och försöker använda den i ett långsiktigt hållbart system.

Anf. 89 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Att vi ska ha ett långsiktigt hållbart transportsystem tror jag att vi är helt överens om. Ska det fungera måste ju klimatpåverkan minska; annars är det ju inte hållbart.

Men det här med intäkterna från trängselavgiften är inte en semantisk fråga. Jag tror att folk i Stockholm nog skulle bli rätt irriterade om intäkterna från trängselavgifterna här skulle användas för att spridas ut över landet. Har vi inte i alla partier lovat att de ska stanna i Stockholmsregionen? Det är väl även Centerns uppfattning?

Då är frågan: Vad ska intäkterna användas till? Ska de användas till att förbättra kollektivtrafiken, eller ska de användas för att bygga ut vägarna? Det är en rätt central fråga. Annars är ju inte trängselavgifterna det medel för att minska klimatpåverkan som var avsett från början och som var anledningen till att Miljöpartiet initierade frågan, fick acceptans

för den hos de andra i den rödgröna alliansen och också fick stockholmarnas stöd i en folkomröstning.

Passa också på, när du nu har tillfälle, att förklara det här med samhällsekonomi. Jag vill veta: Hur har ni mage att påstå att samhällsekonomin blir bättre om man tar pengar från järnväg och lägger på väg? Förklara det!

Anf. 90 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Då tar vi trängselavgifterna en gång till. Detta är, som jag sade, kommunicerande kär! Om Karin Svensson Smith irriterar sig på formuleringen att trängselkatterna ska användas till vägar och järnvägar så låt oss, precis som Sten Bergheden sade i sitt tidigare inlägg, vänta och se på de översyner som kommer och de utredningar som är på väg.

Om man använder trängselkatteavgifterna till vägarna får ju staten och regionen i stället pytsa in mer statliga pengar i de järnvägssatsningar som vi är överens om ska göras. Därför säger jag att det är en semantisk fråga hur man uttrycker det här.

Totalen måste bli bra. Slutresultatet måste bli bra. Då gäller det att satsa offensivt och långsiktigt också på järnväg och spårbunden trafik. Det är också som jag säger: I det synsättet är vi väldigt ense mellan opposition och majoritet, men vi uttrycker oss på lite olika sätt.

När det gäller samhällsekonomi vittnade senast Jonas Eliasson i vår utfrågning om att de beräkningsmodellerna håller på att utvecklas och ständigt måste utvecklas, och beroende på vilken man använder kan man komma till olika slutsatser. Men jag är alldeles övertygad om att de samhällsekonomiska, förfinade analyserna kommer att visa, inte minst mot bakgrund av de klimatrappporter vi sett under senare tid, att det är alldeles nödvändigt och blir mer angeläget framöver att prioritera kollektivtrafiken och sjöfarten och att försöka få bort en del av den onödiga trafiken från våra vägar.

Men kom ihåg, som jag sade i mitt inledningsanförande: Även på vägarna har vi en betydande del kollektivtrafik. All den busstrafik som försörjer många av våra län runt om i landet är väldigt viktig för att människor ska kunna ta sig till och från arbetsplatser, till och från sina skolor och så vidare. Ignorera alltså inte vägsatsningar när vi pratar om kollektivtrafik! De är också oerhört viktiga.

Anf. 91 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag tror att det är dags för lite folkbildning här. Nu har vi hört åtminstone två borgerliga företrädare komma fram – jag misstänker att de två andra kommer att haka på också – och hävda att vi hade en tidigare regering där vänsterpartister och miljöpartister i princip ingick. Så var icke fallet. Vi hade en tolvårig regim med socialdemokrater, som samarbetade med Miljöpartiet och Vänsterpartiet, vilket är en viss skillnad. Jag kan konstatera det: Visst hade Vänsterpartiet och även Miljöpartiet en rad olika synpunkter om hur vi skulle prioritera inom alla de budgetar vi lade fram när det gällde moderna transporter och så vidare, men det tillhör god förhandlingsanda att man inte springer ut dagen efter och gnäller om att man inte fått igenom exakt sina förslag.

Vi vidtog kraftfulla åtgärder, och jag tycker också att det syns i det alternativa budgetförslag som Vänstern har lagt fram nu i höst att vi satsar på underhåll, kollektivtrafik och så vidare. Det kan vara en liten vägledning.

Herr talman! Nu skulle jag vilja fråga Sven Bergström en sak. Orsaken till att jag begärde replik var att Sven Bergström indirekt säger att om man vill ha en ökad subventionering, en ökad satsning på kollektivtrafik som gör det förhållandevis billigare och mer attraktivt att resa kollektivt än att ta den egna bilen, så ägnar man sig åt att vara allas vän, man är lättsinnig, man är jultomten och vilka uttryck vi nu vill använda.

Då är min fråga: Var det inte så här, enligt vad som sades vid den utfrågning vi hade, att man kunde konstatera att varje skattekrona som satsas runt om i landet på kollektivtrafik betalar tillbaka sig med råge till samhället? Då är frågan: Var går gränsen? Varför är just 54–58 procent en lämplig skattesubventionering? Kan man inte tänka sig en något högre skattesubventionering åtminstone, om det faktiskt skulle leda till att vi kunde ändra relationerna mellan kollektivtrafik och att resa privat, vilket jag håller med om att man måste tillåta, inte minst på landet, där vi inte kan bygga upp samma infrastruktur för kollektivtrafiken?

Om man ser till helheten måste det ändå vara önskvärt att få en ökad andel kollektivt resande totalt. Är det då inte en lämplig åtgärd att göra det mer attraktivt, till exempel mer prisvärt?

Anf. 92 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Det jag försökte beskriva i mitt inledningsanförande är Vänsterpartiets väldigt snabba flykt från de tio år och drygt det då ni faktiskt samarbetade med den tidigare regeringen. Nu försöker Peter säga att vi ska ha folkbildning och att man bara samarbetade och inte ingick i regeringen. Men Lars Bäckström har från denna talarstol betygat att ni stod bakom varje kommatecken i de statsbudgetar som gång på gång antogs av denna kammare. Då kan man inte nu två sina händer och säga: Nja, vi bara samarbetade lite grann, så där.

Peter! Dessvärre var det ju så att kollektivtrafiken gick baklänges under de senare åren av ert regeringssamarbete. Som jag sade tidigare blev det tuffare villkor för kollektivtrafiken. Den tidigare regeringen minskade statsbidragen. Ni höjde diesel- och fordonsskatterna, och upphandlingen blev dyrare för länstrafikbolagen runt om i landet så att man fick lägga ned busslinjer och så vidare. Senast nu i veckan fick vi rapporten *TU-Hänt*, där det än en gång bekräftades att kollektivtrafiken har drabbats hårt av den tidigare regeringens politik. Priset på kollektivtrafikresor har ökat betydligt snabbare än bensinpriset, och det är klart: Då minskar kollektivtrafiken.

Det illustrerar i någon mån att det är lätt att ha en politik när man är i opposition men svårare att få det att bli verklighet när man sitter i regeringsställning eller samarbetar med ett regeringsparti. Det är det som jag har försökt beskriva här.

Sedan är det naturligtvis så, Peter, att det är en väldigt grannlaga avvägning hur mycket man ska subventionera kollektivtrafiken. I Sverige har vi, oberoende av vilken majoritet som funnits i olika landsting och regioner, legat runt 50 procent i samhällssubventionering av kollektivtrafik. Kan vi styrka att det är klokt att gå upp till 55 procent tror jag att vi

kanske kan bli eniga om detta också, men det är en grannlaga och svår avvägning. Jag tror att det ligger väldigt långt borta att vi skulle orka med att ha en avgiftsfri kollektivtrafik i hela landet.

Anf. 93 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Sven Bergström hänvisade till Lars Bäckström, som var vår tidigare grupplezare, kan jag för protokollets skull säga. Han har helt rätt. Samtliga de budgetar och vårpropositioner som vi har lagt fram tillsammans här står vi bakom. Men det innebär ju inte att varje vänsterpartist, socialdemokrat eller miljöpartist älskar varje förslag eller tycker att man har nått ända fram, utan det ingår ju i den budgetprocess vi i demokratisk ordning har bestämt här i riksdagen. Sven Bergström vet mycket väl att det kan vara så att man tycker att det kommer fram något litet guldkorn även på den borgerliga sidan, men vårt budgetsystem funkar inte så att vi kan rycka ut någon liten godbit och plocka in, utan vi tar helheter.

Det vore mig helt främmande att säga att allting som har varit tidigare har varit jättebra och att allting som är nu är helt fel. Men jag kan konstatera att den borgerliga sidan pratar av egen erfarenhet nu. Man har kommit från en lång tid av opposition och har varit väldigt kritisk. Nu anklagar man oss för att vara kritiska. Jag konstaterar att med tanke på den kritik som jag har anfört, inte minst vad gäller transportpolitiken, hade åtminstone jag förväntat mig mer långsiktiga och tydliga grepp när det gäller vad ni avser att göra för att nå uppställda mål – inte bara säga att ni ska se över de transportpolitiska målen.

Fortfarande tycker jag att ni är skyldiga några svar. Vad avser ni att vidta för åtgärder för att öka det kollektiva resandets andel och inte hela tiden säga att det är viktigt att man kan köra bil? Vi har inte sagt att man ska förbjuda bilåkande. Det har vi inte sagt. Vi tycker bara att det är rimligt att man faktiskt gynnar det kollektiva resandet, om vi nu tycker att det är att föredra i de allra flesta fall jämfört med att sitta själv i en egen bil. Då måste man också vidta åtgärder, och vilka åtgärder har ni att komma med?

Jag kan konstatera att miljöbilspremierna var en. Det verkar vara ganska svårt för er i Centerpartiet att nå fram i den frågan. Det tog stopp direkt där. Jag välkomnar er att vara lika kritiska internt inom er allians som jag ändå tycker att Vänsterpartiet och Miljöpartiet var och hoppas att ni får framgång, för ni behövs i den alliansen.

Anf. 94 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag tackar Peter för välgångsönskningarna och välkomnar hans höga förväntningar på den nya regeringen. Det är kul att det finns folk inom oppositionen som också har höga förväntningar. Det gläder mig.

Men ge oss lite tid, Peter. Vi har suttit i den här regeringen i fem månader. Vi hade en dryg vecka på oss att snickra ihop den tidigare budgeten i höstas. Allt av det goda tankegods som vi har med oss hann inte komma med i den budgeten. Det kommer säkert inte med i vårpropositionen, som ni väntar på, heller. Ge oss hela fyraårsperioden så ska vi visa att den här regeringen är väl skickad att driva en framgångsrik, långsiktig och miljöansvarig politik på det här området.

Låt mig ta några exempel på vad vi vill göra. Du efterlyste det.

Vi vill ha fler aktörer även inom kollektivtrafikområdet. Inte minst erfarenheterna från gamla SJ visar hur oerhört mycket mer kundorienterat och serviceorienterat det företaget har blivit sedan det blev några fler aktörer inom järnvägstrafiken.

Vi vill ha bättre underhåll av både vägar och järnvägar så att kollektivtrafiken faktiskt fungerar och det inte blir upprepade stopp och upprepade förseningar som gör att folk till slut ändå väljer bilen eller något annat sämre transportmedel.

Miljöbilspremierna nämnde du själv som ett annat inslag för att förbättra politiken på det här området. Det finns en rad ytterligare förslag som vi kommer att presentera under den här fyraårsperioden. Men allt har vi inte lyckats åstadkomma under de första fem månaderna.

Anf. 95 PIA NILSSON (s) replik:

Herr talman! Det är lätt att sitta i opposition, svårare att regera. Det kom från hjärtat, Sven Bergström. Det märks att du fortfarande är kvar i oppositionsrollen, vill jag påstå. Du ägnar större delen av ditt anförande från talarstolen åt att ondgöra dig över det som vi lyckades med under tolv år. Sedan påstår du att det är enorma brister som gör att vi har ett uppdämt behov av att opponera mot sådant som vi inte har kunnat klara tidigare.

Men jag kan lugna dig, Sven Bergström, med att säga att de gånger vi reserverar oss har vi fog för det. Det gör vi på grund av den politik som ni för, som vi inte tycker är tillräckligt bra alla gånger. Det är bara av den anledningen.

Jag noterar att Sven Bergström titulerar sig centerpartist även i de här sammanhangen. Jag hör inget om att han är alliansföreträdare. Det kan vara en ganska bra notering.

Ni har haft en vecka på er för budgetarbetet, så allting kan inte komma med. Men det är lite underligt, för under hela valrörelsen framgick det att den här alliansen var väldigt samstämd och överens om det mesta. Det hade varit ganska enkelt att sjösätta något, i synnerhet om man har suttit i opposition i tolv års tid. Jag förstår inte riktigt. Det där kanske du kan utveckla, Sven.

Att det skulle vara små skillnader eller inga alls mellan allianspartierna är ju ännu mer förvånansvärt – som det har spretat med de reservationer som vi har sett, i alla fall de senaste åren.

Höj ambitionsnivåerna! Hur, Sven? Det får du också förtydliga.

Anf. 96 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag gav tre exempel på våra höga ambitioner och de konkreta förslag som vi håller på med. Jag tror att du får nöja dig med det.

Men låt mig säga att jag är en stolt alliansföreträdare samtidigt som jag är centerpartist. Det är ingen tvekan om det, i synnerhet som vi har en centerpartistisk minister som är ansvarig för det här området. Det är absolut inga problem för mig.

Nu var väl mitt inledningsanförande inte så mycket ett ondgörande över oppositionen utan ett försök till sammanfattning av den politik som

har förts på det här området och ett konstaterande av att vi bara hade haft fem månader på oss att åstadkomma någonting nytt.

Men jag blir lite konfunderad när Pia Nilsson säger att ni inte reserverar er för ro skull utan för att ni vill protestera mot den här regeringens politik. Ta då reservation nr 6 i betänkandet om kollektivtrafik, TU4. Där är en lång utläggning om hur illa det är i Västmanland, hur dåligt kollektivtrafiken fungerar där och att upphandlingen inom SJ har fungerat illa. Det är ett lysande exempel på vad som hände under den förra perioden när vi hade en socialdemokratisk regering och till och med en särskild minister från Västmanland, Sven-Erik Österberg. Det är väl ingen reservation mot den här regeringens politik. Det är en reservation mot den tidigare regeringens politik. Precis samma sak kan man se i flera reservationer.

Jag hade uppfattat att reservationer i första hand var protester riktade mot den sittande regeringens politik, inte mot den regering som ni borde känna ett större ansvar för. Men reservation nr 6, som Pia Nilsson har yrkat bifall till, är just ett sådant exempel på en reservation mot den tidigare regeringens politik. Det kan inte bli tydligare än så.

Anf. 97 PIA NILSSON (s) replik:

Herr talman! Vi har bara regerat i fem månader – det låter som något slags förhållande ni har haft som bara varat i fem månader. Vi får se när ni har varit gifta i två år hur det kan se ut. Jag köper inte det där riktigt, Sven Bergström. Jag tycker nog att ni har haft gott om tid på er att lägga fram förslag till förändringar som ligger mer i linje med det vi brukar känna igen i alliansen.

Men det som jag också funderar lite grann över när du säger att ni vill satsa 100 miljoner kronor mer på kollektivtrafiken är att Moderaterna samtidigt eller åtminstone för ett år sedan sade att man inte alls ska öka skattesubventionerna till kollektivtrafiken. Är det en åsikt som du delar, Sven, när du påstår att det just i dag finns små skillnader eller inga alls?

Reservation nr 6 står jag självklart bakom. Att Sven-Erik Österberg var minister från Västmanland är intressant i sig, men han var inte infrastrukturminister. Reservationen beror helt enkelt på att vi vill ha en ändring till stånd. Det här uppdagades väldigt sent. Det var på ett seminarium vi hade i slutet av januari som Jan Forsberg, vd för SJ AB, påtalade det här misstaget när det gällde inköpen av Alstomtågen. Här måste vi agera.

Det må vara att den tidigare regeringen hade kunnat göra mycket mer. Det är möjligt. Men vi får heller inte glömma vem som sitter som ordförande i SJ AB och vilken partifärg han har.

Anf. 98 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Nu gav Pia Nilsson oss två år för att visa vad vi vill åstadkomma. Det välkomnar jag. Jag begär faktiskt att vi får hela fyraårsperioden på oss. Jag är övertygad om att vi när det är dags för nästa val kommer att kunna redovisa väldigt många positiva resultat på hela trafikområdet och kanske för kollektivtrafiken i synnerhet.

När det gäller reservation nr 6 bekräftar Pia Nilsson att det är en reservation mot den tidigare regeringens politik. Ni blev uppmärksammade på detta först när vi var på SJ-informationen.

Det är ju lätt för oss också att instämna i att det är massor av misstag som har gjorts under tidigare skeden och som säkert kommer att göras under den här regeringens tid, också av olika aktörer inom den statliga sfären. SJ AB är faktiskt ett statligt företag så här långt.

Det är lite kanske inte patetiskt men åt det hållet när man drar till med en reservation i ett utskottsbetänkande som så tydligt är en protest mot den tidigare regeringens politik, med exemplet från Västmanland som man lyfter fram i den här reservationen.

Anf. 99 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag får börja med att instämna i mycket av det som mina allianskolleger Sten Bergheden och Sven Bergström har sagt, så att vi inte behöver upprepa alltför mycket av det.

Dessutom vill jag, så att jag inte glömmer det på slutet, yrka avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets alla förslag.

Kollektivtrafik är, som har sagts många gånger, naturligtvis inget självändamål. Men vi vet ändå hur viktig den är på många ställen. Inte minst ur tillväxtskyndpunkt skapar den möjligheter för arbetspendling, regionförstoring och alla de saker som vi mycket väl vet om. Naturligtvis är det ett väldigt viktigt område.

Jag hade i alla fall tänkt att jag skulle begränsa mig till två punkter i betänkandet för att inte upprepa alltför mycket.

Punkt 1 gäller tillgängligheten för funktionshindrade i kollektivtrafiken. Det har naturligtvis sin grund i att det har varit en folktopifråga under många år.

Sedan tänkte jag nämna några ord om lokal spårtrafik, som har tagits upp här. Det gäller främst planeringsprocessen.

Fru talman! Ett beslut om tillgänglighet i kollektivtrafiken för funktionshindrade fattades redan 1979 på förslag från den dåvarande folkpartiregeringen. Vi får alla på ett eller annat sätt erkänna att det inte har blivit riktigt så mycket som man hade hoppats på. Vilken regering ska få skulden för det? Det har i alla fall inte varit alliansregeringar under mesta delen av den tiden.

Det talas om att vi är eniga i frågan. Jag upplever det som att det finns mycket enighet. Men jag kan tycka att oppositionen också har en roll för att spetsa till det lite. Så får det vara, och så ska det vara. Men den enighet som finns för att handikappanpassa kollektivtrafiken så att den passar funktionshindrade borgare för att det kommer att bli bra lösningar. Målet 2010 ligger fast. Jag är helt övertygad om att det nationella handlingsprogrammet kommer att ge en lösning på området. Vi är på rätt spår. Det här är inte någonting man behöver reservera sig mot. Det finns enighet i frågan, och det borgar för en lösning. Jag hoppas att alla håller med om det.

Fru talman! Jag tänkte ta upp frågan om planeringsprocesser. I en motion har frågan om lokal spårtrafik tagits upp. Planeringsprocesserna är så omfattande i Sverige att de blir ett hinder i sig. I motionen uttrycker man att det bästa blir det godas fiende.

Det är då naturligtvis viktigt att vi tittar på andra länder där spårtrafiken har utvecklats. Nu pratar vi inte så mycket om ekonomiska resurser utan just om planeringsprocessen. Då är det viktigt att vi kan klargöra vilka hindren är i Sverige som gör att spårtrafiken rent planeringsmässigt

inte kommer till. Vi kan vara överens om att spårbunden trafik är bra ur både miljö- och kapacitetssynpunkt. Det är inte svårt att se att mycket av hindren ligger i själva planeringsprocessen.

En annan viktig del som togs upp vid den offentliga utfrågningen den 25 januari, av Ines Uusmann vid Boverket, var frågan om samplaneringen. Trafikplaneringen lever inte ett eget liv. Den ingår i samhällsplaneringen. Jag satt tidigare i bostadsutskottet. Vi diskuterade mycket samplanering av boendebyggnad och trafikutbyggnad. Vi besökte bland annat ett projekt i Köpenhamn, Örestadsprojektet, där den spårbundna trafiken hade byggts först innan något annat byggdes. Det är den spårbundna trafiken mellan Köpenhamn och Kastrup. Sedan har det byggts omkring banan. Det finns exempel i världen där man har lyckats med detta.

Under hela förra mandatperioden pågick arbetet för Plan- och bygglagskommittén och Miljöbalkskommittén. Så fort man ställde frågor om detta till dåvarande regeringens representanter hänvisades man till att processen pågick. Den lamslog det hela. Man kan ändå konstatera att redan 2004 kom ett delbetänkande när det gäller instansordningen i plan- och bygglagsprocessen och miljöbalksprocessen. Sedan har inte beslut fattats i frågan. Det kan man beklaga. Den punkt som är den stora fördröjande faktorn är att överklagandeprocesserna pågår under långa tider. Det är inte fråga om att enskilda människor inte ska få vara med i planeringsprocessen, att det inte ska vara en rättssäker process eller att de inte ska få rätt att överklaga, utan det är fråga om att själva överklagandeprocessen tar så oerhört lång tid. Besluten blir inte bättre, utan det tar bara lång tid.

Jag är faktiskt övertygad om att det arbete som har satts i gång i Regeringskansliet om att ändå komma fram till förenklingar på den punkten kommer att gynna även spårbunden trafik. När det gäller spårbunden trafik finns det ytterligare ett problem som måste tas upp, nämligen bullerproblemet. Teknikutvecklingen gör att vagnsmaterialet i sig kan bli tystare i framtiden. Vi får hoppas på det. Samtidigt måste det här finnas ett så pass flexibelt regelverk att det går att väga vinster mot förluster. Det ska inte bli ett så "enkelspårigt" tänkande att det inte går att bygga bullrande spårbunden trafik, trots att den skulle lösa andra problem på ett sätt som skulle minska bullret. Det regelverk som finns är så pass stelt att ett bygge kan stoppas. Jag har goda förhoppningar om att vi ska få en diskussion om detta och att det ska bli ett förenklararbete.

Fru talman! Jag vill kommentera vad som har sagts tidigare i dag. Först var det reservation 1. Visst är samordning är bra, men jag vill ändå lyfta fram samordningsdiskussionen om linjetrafik, skolskjuttrafik, färdtjänst och sjukresor. Dessa finns på många ställen i dag. Det är fråga om riksdagsbeslut i och med att länstrafiken och kommunerna har ansvar för trafiken. Många kommuner jobbar med detta. Det är värt att påpeka.

Sedan har jag en kommentar om konkurrensutsättning och alternativ finansiering, fru talman. Världen är inte svart och vit, det vill säga att vi löser problem på antingen det ena eller det andra sättet. Av de särskilda yttrandena framgår det att alternativ finansiering alltid skulle vara lösningen – men det är alltid möjligheten. Det är tydligt att det är möjligt att börja räkna på detta. Men ett sådant system bygger på att det finns samhällsekonomiska vinster; annars är det oerhört svårt att använda den me-

toden. Alla säger här att till slut ska detta betalas. Men det är lite konstigt att skriva på näsan att det är möjligt. Det är en bra möjlighet som har tagits fram av den borgerliga regeringen.

Anf. 100 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! Ser man till volymen på det betänkande vi debatterar i dag, *Kollektivtrafik och trafikupphandling*, ter det sig inte särskilt omfattande. Men dess innehåll är synnerligen betydelsefullt och kan sägas omfatta stora delar av svenska folket.

Betänkandet börjar med en mening som mycket kort kan sägas sammanfatta det hela, nämligen: "Utskottet anser att utvecklingen av en effektiv och samordnad kollektivtrafik väl anpassad till resenärernas önskemål är en viktig del i uppbyggnaden av ett framtidsanpassat transportsystem."

Trafikutskottet hade en mycket intressant offentlig utfrågning den 25 januari om kollektivtrafiken och framtiden. Professorn vid Lunds tekniska högskola Bengt Holmberg sade då bland annat att det viktigaste transportpolitiska målet är att skapa tillgänglighet: "Vi ska kunna handla och få service, vi ska kunna ta oss till vård och omsorg, och vi ska kunna ta del av kultur och fritidsaktiviteter." Allt detta är för oss människor viktigt, och därför spelar alltså kollektivtrafiken en stor roll.

Professor Holmberg hade räknat ut att ungefär en tredjedel av befolkningen över tio år inte kan ta sig fram med bil på egen hand. Antingen saknades körkort eller bil i hushållet. Dessutom är det så att i hushåll med bil kan bara en åt gången köra bilen, varför det finns ytterligare ett antal människor som är delvis beroende av kollektivtrafiken. Enligt Holmberg är ungefär halva befolkningen mer eller mindre beroende av kollektivtrafik för att ta sig fram. Det betyder alltså att kollektivtrafiken har en stark social roll, vilket inte minst gäller landsbygden, där alternativen är få.

Tillgängligheten är inte bara viktig för den enskilde individen i hans eller hennes närområde, utan den är också viktig i det regionala perspektivet. Enligt Holmberg kan så kallade förstörade arbetsmarknader ha stor betydelse för tillväxten i landet. Där har kollektivtrafiken en viktig roll, inte minst tåget. Det visar sig väldigt tydligt, menar Holmberg, att i regioner där man har regiontåg, till exempel Skåne, Västra Götaland och Mälardalen, har tåget inneburit kraftigt vidgade arbetsmarknadsregioner. Kollektivtrafiken har alltså stor potential när det gäller att vidga arbetsmarknadsregionerna, vilket i sin tur är tillväxtbefrämjande.

Dock bör man inte ha som ett mål i sig att kollektivtrafiken ska öka, utan kollektivtrafiken bör ses som ett medel till vad man vill uppnå när det gäller ökad tillgänglighet där målen kan vara förvärvsarbetet, den goda valmöjligheten, miljöeffekterna och så vidare. Därför tycker vi kristdemokrater, och även övriga allianspartier förstås, att det är tillfredsställande att regeringen ska se över de transportpolitiska målen.

Fru talman! Eftersom jag är ny i trafikutskottet jämförde jag inför den här debatten lite grann hur det var under förra riksmötet, under förra regeringens tid, när liknande motioner behandlades som de vi nu har att ta ställning till. Och jag måste säga att det var en intressant jämförelse. Det visar sig att skrivningarna i nu föreliggande betänkande är väldigt lika, ibland nästan identiskt lika, med skrivningar i betänkandet *Moderna*

transporter, 2005/06:TU5. Men nu förekommer det ett antal reservationer från nuvarande oppositionspartier, som för ett år sedan lät sina motioner slaktas.

Jag ska ta några exempel. I reservation 1 talas det om bristande samordning. Detta ämne var även på tapeten för ett år sedan. Men då avslögs s-majoriteten alla motionsyrkanden mot bakgrund av att utskottet förutsatte att aviserat samordningsarbete kan resultera i att landets resenärer tryggas smidiga och attraktiva kollektiva förbindelser oberoende av att en resa kan förutsätta nyttjandet av flera transportföretag. Och som en skarp formulering slogs det fast: Kan inte detta arbete slutföras snarast är utskottet inte främmande för att överväga en skärpt lagstiftning för att få till stånd den åsyftade samordningen.

Fru talman! Det är samma skrivning nu som då, att utskottet inte är främmande för att överväga en skärpt lagstiftning för att få till stånd samordning. Men nu reserverar sig oppositionspartierna, vilket de naturligtvis är i sin fulla rätt att göra. Men onekligen är det något förvånande.

För ett år sedan hade Vänsterpartiet ett motionsyrkande om handikappanpassning av kollektivtrafiken. Motionärerna ville då låta utreda hur handikappanpassningen av kollektivtrafiken ska genomföras för att säkerställa en uppfyllelse av riksdagsbeslutet om ett transportsystem som är tillgängligt för funktionshindrade år 2010. Då reserverade sig inte Vänsterpartiet. I år har man samma motionsyrkande, men nu reserverar man sig trots att skrivningarna i betänkandet är minst lika bra som skrivningarna för ett år sedan i betänkandet *Moderna transporter*. Jag vill än en gång betona att jag självfallet inte vill förmäna någon rätten att reservera sig, men agerandet förvånar lite.

Peter Pedersen hade i sitt anförande ett citat från vår utfrågning den 25 januari, och han sade: Lär av den här utfrågningen! Då skulle jag vilja att särskilt Pedersen nu lyssnar.

På området handikappanpassning av kollektivtrafiken var det intressant att höra vad generaldirektören för Rikstrafiken, Staffan Widlert, hade att anföra vid tidigare nämnda utfrågning. Han sade så här:

”När det gäller handikappanpassning har vi haft en roll på Rikstrafiken att samordna detta och ha ett slags transportslagsövergripande bild. Vi kan bara bekräfta vad vi har noterat år efter år: Utvecklingen går för sakta. Lite grann kan man ibland undra, nästan lite hädiskt, om de mål som har varit uppsatta inte har varit allvarligt menade. Man har ju vetat mycket länge ungefär vad det skulle kosta att nå de här målen om full anpassning till år 2010. Men man har inte anslagit de pengar som krävs till detta. Trots kunskapen har man valt att inte göra det.”

Så långt Staffan Widlert, vars uttalande inte kan tolkas på annat sätt än som en skarp kritik mot den tidigare socialdemokratiska regeringen.

När det gäller Gotlandstrafiken hade Vänsterpartiet och Miljöpartiet för ett år sedan motionsyrkanden som bland annat gick ut på att ansvaret för Gotlandstrafiken borde flyttas från Rikstrafiken till Vägverket. Men man nöjde sig då med skrivningarna i betänkandet *Moderna transporter* och reserverade sig inte.

I år kommer motionsyrkandena i repris. I det betänkande som vi nu diskuterar är skrivningarna i vissa delar praktiskt taget identiska med skrivningarna för ett år sedan, medan de i andra delar är bättre och mer uttömmande. Trots det reserverar sig nu Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilket de som jag har sagt tidigare givetvis är i sin fulla rätt att göra.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 101 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Vi vänsterpartister tycker att det är jättekul att bli citerade, inte minst när man läser upp halva de reservationer som vi tidigare haft.

Innan jag går in på detta vill jag säga något om det Ingemar Vänerlöv citerade från utfrågningen. Där konstateras att ungefär 50 procent av den svenska befolkningen är mer eller mindre beroende av kollektiva transporter för att ta sig fram. Samtidigt har jag vid ett flertal tillfällen under den här debatten konstaterat att ungefär 20 procent av det totala antalet transporter utgörs av kollektiva resor. Där finns alltså en viss diskrepans. Halva befolkningen är i behov av kollektiva resor, men de flesta tvingas välja privat bil. I utfrågningen konstaterades även att alla inte har flera bilar utan att någon, ofta kvinnorna, hänvisas till kollektiva färdmedel.

Min fråga till Kristdemokraterna är: Vad har ni för konkreta förslag? Ni behöver inte hänvisa till andra partiers reservationer från förr. Hur vill ni öka tillgängligheten och möjligheten för allt fler människor att resa kollektivt så att dessa 50 procent som efterfrågar kollektivtrafik kan få det på ett vettigt sätt?

När det gäller funktionshindrade var det precis denna utfrågning och det väldigt tydliga utlåtande från Rikstrafiken som Ingemar här citerade som gjorde att vi beslutade oss för att lyfta fram den här motionen och reservera oss. Vi har tidigare nöjt oss med att vi i riksdagen har bestämt att vi ska ha en tillgänglig kollektivtrafik år 2010, men under utfrågningen framkom det väldigt tydligt att man inte bara kan ha fromma förhoppningar utan också måste vidta kraftfulla åtgärder. Därför valde vi den här gången – rätt eller fel – att trycka på detta hårdare än förra gången genom att lyfta fram reservationen.

När det gäller Gotlandstrafiken vill jag bara konstatera att vi i vår budget från 2008 och framåt har lagt in de medel som krävs för att ge gotlänningarna ett likvärdigt system så att de ska kunna ta sig fram och tillbaka till sitt landskap som resten av befolkningen kan. Vi har alltså levt upp till att finansiera det förslaget.

Anf. 102 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Det var mycket på en gång, Peter Pedersen! Kvar står ändå det faktum jag nämnde att detta betänkande har minst lika bra skrivningar som betänkandet *Moderna transporter*, och då reserverade ni er inte. Det gör ni nu.

Sedan var du inne på en fråga om kollektivtrafiken.

(PETER PEDERSEN (v): Min fråga var att om det nu är så att 50 procent av befolkningen efterfrågar kollektivtrafik, hur ska vi se till att de också kan få tillgång till den kollektivtrafiken eftersom det i dag bara är 20 procent av de totala transporterna som utgörs av kollektiva resor?)

Det är givetvis regeringens ambition att kollektivtrafiken ska öka men inte att den ska öka som ett självändamål. Den ska vara ett medel för att skapa större tillgänglighet. Och som vi har hört tidigare från flera talare har nu regeringen aviserat en översyn av de transportpolitiska målen. Då kommer även målet för kollektivtrafiken att finnas med.

Anf. 103 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att Ingemar Vänerlöv ägnar sig åt något slags konstigt cirkelresonemang. Först säger Ingemar att det här betänkandet nästan ordagrant är det som står i *Moderna transporter*. Även om det kan synas som att vi har många reservationer här är det ju en bråkdel av vad ni moderater, kristdemokrater, centerpartister och folkpartister hade i fråga om propositionen *Moderna transporter*. Det kryllade av reservationer och särskilda yttranden på en rad olika områden. Om ni menade allvar med denna kraftfulla kritik är frågan: Varför har ni inte sett till att det här betänkandet på ett mer avgörande sätt ligger i enlighet med den kritik som ni då framförde? Jag tycker att den kritik som ni nu slänger på oss slår tillbaka med en ganska kraftig rekyl på alliansen.

Och återigen: Det enda ni egentligen säger är att det ska vara mer konkurrensutsättning, mer alternativ finansiering och att man ska se över de transportpolitiska målen. Det är i så fall inte så oerhört mycket ni har åstadkommit utifrån den kraftfulla kritik som ni anförde.

Jag tycker att den kritik som du nu anför är mer riktad mot er själva än mot oss. Varför har ni inte presterat mer, med tanke på alla de reservationer som ni tidigare hade? Våra är ganska modesta.

Jag konstaterar också att vi har en ganska stor samsyn i många frågor. Det vi har reagerat på är ju de frågor där vi inte har en gemensam syn. Det är det som är själva poängen. Sedan är det alltid en avvägningsfråga. Och jag tror inte att detta är unikt för vänsterpartister eller den nuvarande oppositionen. Om man går tillbaka och tittar i gamla protokoll kan man säkert hitta en massa olika reservationer och se att Kristdemokraterna ena året väljer att lyfta fram en fråga och att man nästa gång avstår. Jag tänker inte ha några moraliserande omdömen i fråga om vad som är rätt och fel. Man gör olika bedömningar vid olika tillfällen, och det tycker jag är fullt legitimt.

Anf. 104 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Jag har inte varit med tidigare i trafikutskottet, Peter Pedersen, så jag har inte full koll på alla reservationer, exempelvis, som Kristdemokraterna och de andra borgerliga partierna har lagt fram. Men man kan ändå konstatera det som någon talare här sade förut. Eftersom ni nu reserverar er, vilket ni inte gjorde tidigare, måste ni ändå vara något missnöjda med samarbetet med den tidigare socialdemokratiska rege-

ringen, som ni inte var en del av men ändå stödde. Jag kan gissa att ni var något slags gisslan. Egentligen skulle ni vilja reservera er, men ni gjorde inte det därför att det inte hade passat. Om jag hade velat vara lite småtyken nu hade jag kunnat säga att det här inte är något annat än okynnesreservationer.

Prot. 2006/07:69
28 februari

*Kollektivtrafik och
trafikupphandling*

Anf. 105 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! För den som har flyttat till Stockholm och bott här halva sitt liv är det fascinerande att höra det enorma intresse som numera finns för olika trafiktekniska lösningar i Stockholmsområdet. Det är en ny erfarenhet i denna kammare – det ska jag gärna säga. Jag tycker att det är jättebra.

Vi är 400 000 fler än när jag flyttade hit, och man har inte vidtagit några ordentliga trafikinvesteringar på de senaste 20–30 åren. Det är ett problem. På de flesta platser, fru talman, i vårt land har man till exempel en förbifart. De som nu argumenterar mot en förbifart i Stockholm vill i själva verket att bilar även i fortsättningen ska köra genom Eugeniattunneln, bara ca 3 kilometer från Sergels torg. Det är innebörden.

Men jag menar att vi ska se till att få en rationell trafikorganisation, som vi har runt Lund, till exempel. Man behöver inte köra in i staden. Man behöver inte köra in i Göteborg. Man behöver inte köra in i Örebro. Man behöver inte köra in i Linköping. Det är så vi ska ha det även i Stockholm. Det är fel att få in alla dessa bilar i Stockholm.

Låt mig sedan konstatera att trafikinvesteringarna i Stockholm i kollektivtrafiken är mycket eftersatta. Här åker redan, fru talman, 80 procent kollektivt av alla som åker någonstans i rusningstid. Det kan jämföras med landet i övrigt där det bara är 25 procent. Jag tycker att det är bra. Det är jättebra. Men när vi har så enormt eftersatta trafikinvesteringar i det här området – jag ser att Per Lodenius sitter där – blir det så att det var femte minut går en buss till Norrtälje. Var femte minut går det numera buss till Norrtälje. Min farmors far var lokförare i Norrtälje. Då kunde man åka tåg dit. Men nu har utvecklingen gått så fantastiskt framåt att man sedan ett antal decennier tillbaka inte längre kan åka tåg.

Vi måste göra någonting åt detta i Stockholm. Och alla ni som är medvetna om detta måste se till att vi också får pengar.

Fru talman! Jag har låtit någonting så fint som riksdagens utredningstjänst reda ut vad Banverket gör med sina investeringar och hur mycket statsbidragen är. Jag ska läsa in det till protokollet. Det är viktigt att vi inte kan klara ut det här bara i Stockholm, utan vi måste också få ordentliga statsbidrag.

Då är det på det sättet att Hallandstunneln finansieras till 100 procent med statsbidrag, av Banverket. Med Blekinge kustbana är det likadant. Med Ådalsbanan är det likadant förutom när det gäller resecentrum. Det är på samma sätt med Botniabanan, 100 procent. När det gäller Norrbottenbanan är det 100 procent. När det gäller Haparandabanan får vi faktiskt också EU-bidrag med 5 procent. Det hör till saken. Kirunaprojektet, som är den viktiga länken där uppe, betalas till 100 procent av LKAB. Så är det. Nästan likadant är det med Citytunneln i Malmö. Över 80 procent betalas med skattemedel. Malmö stad och regionen står för lite där. Jag ser företrädare för Göteborg. Då ska man veta att den stora Västlänken

under Göteborg till 80 procent, ungefär, kommer att finansieras med statsbidrag.

Man kan då tänka sig att man bor på Södermalm i Stockholm och vet att man ska få betala på det här sättet. Man ska betala genom Stockholms stad, genom Stockholms läns landsting, genom Banverket. Dessutom ska man betala utjämningsavgift. Då är måttet rågat. Vi måste se till att få en annan finansiering. Annars kommer det faktiskt inte att bli några vettiga trafikinvesteringar i Stockholms stad.

Anf. 106 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Det var ett imponerande engagemang för Stockholms trafik som Gunnar Andrén visade här. Men var finns lösningarna någonstans? Jag drog slutsatsen att du tyckte att Stockholm var förfördelat. Men då är det väl alldeles utmärkt att ni får en ny finansieringskälla i form av trängselavgifter. Den borgerliga regeringen har ju haft klokhet nog att inte gå emot befolkningen i Stockholm. Jag hoppas att du uppskattar det initiativet, att man på det viset kan få mer pengar till Stockholms infrastruktur.

Men då skulle jag vilja veta en sak. Jag har fått väldigt skiftande svar från de övriga som jag har frågat här. Är det din bedömning att de här pengarna gör bäst nytta när det gäller tåg till Norrtälje, som jag förstod låg dig varmt om hjärtat? Eller handlar det om Förbifart Stockholm? Du förklarar liksom inte hur man skulle lösa problemet.

Du sitter inte i trafikutskottet, men det är möjligt att du ändå har tittat lite grann på vad som finns av transportforskning. Man har ju försökt lösa trängselproblematik genom att bygga ut vägar på rätt många ställen i världen, men det finns inte ett enda exempel på att man har lyckats. Man har flyttat problem i tid och rum, men mer vägar alstrar mer trafik. Man flyttar trängseln. Den uppstår någon annanstans och längre bort, och det som samtidigt händer är att belastningen på vägarna ökar. Vägverket Produktion meddelar i dag i sin skrift att det är viktigt att kollektivtrafiken fungerar. Annars ökar belastningen på vägen.

Betänkandet och debatten i dag handlar ju om det här med kollektivtrafik. Har du några förslag på vad man ska göra för att öka andelen kollektivtrafik? Eller delar du inte den ambitionen? Det var väl ändå det som den här debatten skulle handla om.

Anf. 107 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Eftersom det var en insinuant fråga på slutet vill jag citera den kommande talaren Christina Axelsson, som brukar uttrycka detta mycket förnämligt. När det gäller att åka kollektivt ska man åka snyggt och tryggt och tätt och rätt. Så ska trafiken fungera. Det gör den inte i Stockholmsregionen. Den gör inte det, och det beror helt enkelt på en enda sak. Det finns för många resenärer och för lite spår och så vidare.

Om de här pengarna, 750 miljoner när det gäller trängselavgifter, går in i den ena eller andra kassan spelar ingen som helst roll. Det viktiga är att de kommer till användning för bättre investeringar. Jag förstår ingenting när det gäller vilket konto de bokförs på. Nu har regeringen beslutat att de här pengarna ska tillföras. Precis som på alla andra platser i landet ska vi se till att det blir en bra regional trafikorganisation som också

gynnar resten av Sverige. Det är det viktiga, inte exakt vilket konto man bokför det på.

Pär Nuder, den tidigare finansministern, lovade när han blev nominerad till förstaplatsen på Stockholms läns lista år 2005, eller möjligen i början på 2006, att det under den här mandatperioden skulle fattas beslut om att man skulle bygga Förbifart Stockholm. Då skulle det vara totalt skattefinansierat. Jag har ingen invändning mot detta. Det handlar inte om huruvida det är totalt skattefinansierat eller inte. Det viktiga är att det görs något ordentligt, både så att man slipper få in bilar till Stockholm och så att man får en ordentlig trafiklösning.

Jag är förespråkare för Citybanan. Man måste se till att den finansieras. Den kommer till slut att kosta 30 miljarder kronor. De pengarna finns det nästan inte något av, mer än det som man har lyckats klämma ur Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Hälften av pengarna saknas.

Anf. 108 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Ursäkta, Gunnar Andrén, men du svarade inte på frågan. Vad är det för åtgärder som du föreslår för att lösa de här problemen? Är det att stoppa alla de järnvägsinvesteringar du pratar om i övrigt? Vad är det? Du svarade inte på det.

Jag var i en debatt som SLTF ordnade om kollektivtrafik i Almedalen, inte förra året men förrförra. Det var Kerstin Engle och jag som representerade regeringssidan då. Det var Moderaterna och Folkpartiet, tror jag, som representerade oppositionen. Det förslag man hade då från oppositionens sida var att ordet kollektivtrafik hade lite dålig klang. Kollektiv kanske inte passar så bra i er mun; jag vet inte. Då föreslog man lite käckt att man skulle döpa om det till färdtjänst för att se om det ökade attraktiviteten hos resenärerna. Är det ett förslag du har? Eftersom du nu själv inte kommer med några förslag vill jag testa något som dina partikamrater har kommit med tidigare.

Anf. 109 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag har väldigt svårt att argumentera på den nivå som Karin Svensson Smith lägger det på, att man skulle kalla detta för färdtjänst eller någonting annat. Jag menar att jag svarade ordentligt. Jag är förespråkare för Citybanan här. Det är väl en mycket kraftfull åtgärd. Jag har stött massor med saker som har varit i Dennispaketet. Vi har fått Årsabron, vi har fått Söderlänken. Det är väl jättebra investeringar. Vi måste göra mer saker av det här. Det är väl ingen motsättning att man inte kan tala om exakt. Jag har ingen enorm önskelista. Jag anser naturligtvis inte att en järnväg till Norrtälje är mest prioriterad. Jag anser att Citybanan är det mest lönsamma i landet. Därnäst anser jag att Haparandabanan är det mest lönsamma, precis som Banverket har räknat fram. Det är ju det mest lönsamma i landet. Vi får väl ändå ha någon vettighet i de här debatterna.

Vi måste se till att vi gör det bästa först. Det är mitt svar. Det handlar inte om exakt hur vi finansierar det, men det måste till mer resurser för att man ska kunna åka mer kollektivt här i Stockholms stad och Stockholms län. Det är det viktiga. Jag har inget emot att man också gör stora saker på annat håll. Jag tycker att Citytunneln genom Malmö är jättebra. Jag tycker till och med att Hallandsåstunneln är bra. Den vet jag att Karin

Svensson Smith först har varit för, sedan emot, och sedan för. Det har varit ett surr av åsikter i den frågan från Karin Svensson Smith. Det vet vi allihop som har följt henne i den frågan.

Blekinge kustbana är väl jättebra att man bygger, och så vidare. Alla de här projekten är ju väldigt bra, men man måste se till att någon gång få finansiering i Stockholms stad till de allra viktigaste projekten. Det får vi inte nu.

Anf. 110 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag vill också tacka för det engagerade talet, men om jag granskar innehållet blir jag något konfunderad. Jag är ganska övertygad om att om man går tillbaka och tittar i protokollet så börjar Gunnar Andrén med att väldigt påtagligt ta upp andra exempel runt om i landet där staten fullt ut finansierar infrastrukturprojekt. Därför bör även trafiklösningar i Stockholm vara en nationell angelägenhet. Så säger han ungefär. Det håller jag fullständigt med om. Jag kan bara konstatera att det inte är vi utan den borgerliga regeringen som i stället för att säga att det är en nationell angelägenhet som vi ska finansiera gemensamt över statsbudgeten öppnar upp för så kallad alternativ finansiering. Det handlar till exempel om att kommuner som Stockholm eller landsting ska behöva vara med och betala mer. Eller varför ska inte hela regionen bort till Örebro vara med och betala Citybanan? Varför inte, när vi kunde finansiera andra viktiga projekt längre norrut, hela landet? Jag tycker att det är rimligt att man ser Stockholm som en nationell angelägenhet.

Det handlar också om OPS-lösningar där det privata näringslivet ska låna upp pengar, bygga och hyra ut tillbaka till oss. Ingen har lyckats att få mig eller Vänstern att förstå varför det kommer att bli billigare i längden eftersom alla erkänner att det inte finns någon som kan låna ut pengar billigare än Riksgälden.

Jag förstår inte vem Gunnar Andrén egentligen kritiserar. Vem är det från oppositionen som står för så många andra och annorlunda lösningar? Jag uppfattar det snarare så att Gunnar Andréns parti och de tre allianspartierna är ett större hot i så fall för att vi ska få en finansiering av de viktiga infrastrukturprojekten även i Stockholm, till exempel Citybanan, som jag tycker självklart är en nationell angelägenhet som i allt väsentligt också ska betalas via den svenska statsbudgeten, inte av dem som råkar bo i Stockholm. Jag bor ganska långt härifrån, men jag har väldigt stor nytta av att tågen någon gång kan komma in genom den så kallade gettingmidjan i tid.

Frågan är: Vem riktas kritiken egentligen mot? Är Gunnar Andrén för en huvudsakligen statlig finansiering av infrastruktur, eller vill han, liksom sina allianskamrater öppna upp för mer av alternativ finansiering? Jag tycker att det är lite motsägelsefullt här vad kritiken egentligen går ut på.

Anf. 111 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag är väldigt glad att Peter Pedersen har den åsikt som han har, att detta är ett nationellt projekt. Jag står naturligtvis fast bakom det avtal som ingicks under den socialdemokratiska regeringens tid, där en betydande del av finansieringen var från Stockholms läns landsting och från Stockholms stad. Nu visar det sig att det inte räcker, så nu har

den nya regeringen sagt att om man ska kunna genomföra Citybanan så behövs det, tror jag, ytterligare 5 miljarder eller något sådant, som för närvarande är ofinansierat. Det är väl, förmodar jag, i 2006 års prisläge. Det spelar ju också en viss roll vilket prisläge det är.

Jag tycker att det är en stor framgång att vi har fått ett avtal om detta. Jag är övertygad om att det kommer att genomföras också. Vad jag är bekymrad över är att de här projekten har dröjt så länge. Det är mitt största bekymmer. Jag vill inte, som andra, partipolitiserat detta. Jag tror att det är väldigt ofruktbart att diskutera huruvida det är den enes eller den andres fel. Jag har ofta sagt här, Peter, att det har varit en stor splittning i Stockholm, i motsats till Göteborg där man har haft en kraftfull ledning från Socialdemokraternas sida. Det har varit en splittring i Stockholms stad. Det har varit till nackdel för det här när man har kunnat tala mot statsmakten. Vi måste erkänna att det är på det sättet, och det är inte bra.

Nu menar jag att det framför allt är viktigt att komma i gång med de här projekten. Jag håller också med om att om man ska åka från Degerfors är det inte roligt att bli stående strax efter Årstabron. Vi måste få ökad spårkapacitet in här. Vi måste också se till, genom att det är så många människor som bor här, att det måste kunna gå att bo också i Nynäshamn och jobba inne i Stockholm.

Anf. 112 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag finner att det finns ganska många punkter där vi är överens. När det gäller järnvägstrafiken kanske det är så att i och med att vi har ställt de lönsamhetskrav som finns på SJ AB att det ska ge avkastning så väljer man per definition bort alla icke helt lönsamma sträckor. Det är ett problem. Man kanske ska se på kollektivtrafiken på ett annat sätt så att man i huvudsak ser att det är viktigt att vi kan gynna resandet. Det är inte gratis att bara övervältra kostnaden genom att vi använder andra transportmedel som spyr ut en massa växthusgaser. Det kostar enorma summor, men det verkar på något vis som att några tror att om vi inte gör något, inte subventionerar kollektivtrafiken mer utan fortsätter att låta folk åka med privatbilarna så kostar inte det någonting. Verkligheten visar att det är precis tvärtom. Det kommer att kosta jättemycket pengar.

Jag konstaterar att vi har en folkpartist som är överens om att vi i huvudsak ska finansiera stora infrastrukturprojekt med allmänna medel. Jag uppfattar då också indirekt en allvarlig kritik mot det budgetsysteem som vi har. Det är ju det budgetsysteem vi har i dag som gör att vi inte kan fatta snabba beslut, förutom att vi har en lång och ganska besvärlig process när det gäller planering och projektering. Det visar Citybanan eller tredje spåret på. Där vill vi göra någonting. Varför inte öppna upp för en annan typ av statlig budget där man kanske gör som i kommuner och landsting, delar på driftskostnader och investeringskostnader? Det är ganska svårt att rymma ett projekt på 25 miljarder inom ett eller två år. Då krävs det upplåning och andra sätt att tänka. Då ska vi ha kreativ bokföring. Det handlar om att viktiga, långsiktiga investeringar bör kunna planeras och genomföras på ett konkret och bra sätt utan att vi därför tvingar fram privata finansieringslösningar.

Det är Vänsterns huvudkritik när den borgerliga alliansen tar fram det här med alternativ finansiering. Man riskerar att starka regioner går före i planeringen för att de kan locka fram privata finansörer som kan bidra med några miljarder extra för att dessa projekt ska flyttas fram i de nationella planerna. Vi tycker att det är en orimlighet.

Anf. 113 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Peter Pedersen tycker att det är felaktigt att LKAB – nu råkar det vara ett helstatligt företag – finansierar hela den nya Malmbanan. Jag tror att ni tycker att det är ganska bra.

Skillnaden mellan oss två i den här frågan är att jag är väldigt fördomsfri. Jag ska inte säga att du har fördomar, utan jag tar tillbaka det. Men du är inte beredd att pröva möjligheten att ha frihet till finansiering ungefär som man gjorde med Arlandabanan. Den är ett typexempel på detta. Där hade man faktiskt Riksgälden, en stor statlig garanti, i botten. Detsamma gällde bland annat Öresundsprojektet.

Jag tycker att man ska ha en öppenhet. Jag har inga speciella lösningar, men jag lade märke till att de finansieringsalternativ som du angav ytterst var skattepengar. Staten, kommunen, regionen eller landstinget – det är skattepengar alltihop. Det är olika bokföring. Många tycker att det är jätteintressant på vilket konto det bokförs. Jag försöker lyfta frågan från den positionen. Jag tycker inte att det spelar så enormt stor roll vilket landstings-, kommun- eller statskonto vi tar det från, utan det viktiga är att vi får i gång projekten. Det tycker jag man har gjort bättre på många andra håll i landet. När det gäller till exempel Botniabanan har Örnköldsviks kommun gått in och betalat resecentrum. Det är en bra sak. Det finns många olika sådana här exempel. Det kan man skratta åt, men jag menar att det största problemet vi har haft i Stockholms stad – det är Stockholmsregionen jag talar för just nu – är att det inte har hänt någonting. Det har drabbat hela landet, och det vill jag göra någonting åt. Mitt parti går inte fritt från kritik för detta. Jag vill säga att inget annat parti här heller gör det, utan det har att göra med den politiska strukturen. Den har inte varit bra på denna punkt, och vi måste göra någonting åt detta under denna och kommande mandatperioder.

Anf. 114 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Det har inte hänt någonting, sade Gunnar Andrén. Det var då jag kände att jag var tvungen att gå upp i talarstolen.

Jag undrar var du var under de år när vi invigde den nya Årstabron, när vi byggde både bro och tunnel mellan Kallhäll och Kungsängen, och fick kvartstrafik i pendeltågen och pendeltåg till både Bro och Bålsta. Vi har också byggt Södra länken där flera bussar och annan trafik kan gå, för att inte tala om den stora satsning som vi har gjort med Tvärbanan. Under tiden för försöket med trängselskatter i Stockholm satte vi in över hundra SL-bussar.

Vad händer nu då? Citybanan vet vi ju inte vad det blir av om inte Cederschiöld lyckas fixa 5 miljarder. Inga bussar är beställda inför att trängselskatten ska komma tillbaka till Stockholm. Hur ska vi då kunna förflytta oss med kollektivtrafiken som så många värnar om? Vi står ju packade som sillar redan i dag! Hur ska det bli i framtiden?

Det är bra, Gunnar Andrén, att du står här och säger att du värnar om Stockholm och att du värnar om en utbyggnad av Citybanan så att vi ska kunna bygga ut kollektivtrafiken här i regionen, för det är i denna region vi till 80 procent åker kollektivt under *peak*-timmarna.

Jag har ingen övertro på vare sig PPP eller OPS, det vill säga att man ska leja andra som både äger och förvaltar de vägsträckor vi behöver bygga. Jag säger i stället att det är någon form av BBK – barnen betalar kalaset.

Använd i stället funktionsupphandlingar, och låna pengar i Riksgälden om det skulle behövas! Jag tror inte att den borgerliga regeringen och de kompisar som du har kommer att göra det lättare för oss stockholmare att färdas vare sig i kväll när vi ska åka hem eller när vi ska åka när trängselskatten väl är införd och vi inte får några satsningar på kollektivtrafiken.

Använd i stället trängselskattepengarna till att satsa på mer kollektivtrafik!
(Applåder)

I detta anförande instämde samt Claes-Göran Brandin och Désirée Liljevall (båda s) samt Karin Svensson Smith (mp).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

16 § Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2006/07:TU5
Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal (prop. 2006/07:31).

Anf. 115 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Fru talman! Propositionen föreslår ändringar i mönstringslagen för att underlätta administrationen och minska kostnaderna för redarna. I stället för en fullständig mönstring för samtliga ombordanställda ska intendenturpersonalen endast behöva genomgå en läkarundersökning som begränsas till syn- och hörsel förmåga. Förslaget riskerar dock att leda till sämre sjösäkerhet, detta oavsett om man seglar inomskärs eller om det handlar om utesjöfart.

Säkerheten till sjöss är ett samspel mellan alla som arbetar ombord på ett fartyg. Det är viktigt att alla, oavsett om det handlar om passagerare eller ombordanställda, ska känna trygghet. Det är av stor betydelse att alla som uppehåller sig på fartyget vet vem man ska vända sig till om olyckan är framme. I dag ingår alla som arbetar på ett fartyg i en säkerhetsorganisation där var och en har givna arbetsuppgifter om en olycka sker och kan skapa det lugn som behövs om det inträffar något på fartyget. Oavsett om du arbetar i köket eller på bryggan är du en i besättning- en när det gäller att hålla säkerheten på en hög nivå. Genom att alla personalgrupper genomgår mönstring tydliggör man sammanhållningen av de olika personalgrupperna.

*Lättnader i
mönstringen av
intendenturpersonal*

Fru talman! Den viktigaste utgångspunkten när det gäller regeringens förslag till ändringar i mönstringsreglerna verkar vara kostnadsskäl. Självklart är alla ändringar som görs för att underlätta administration och minska kostnader värda att beakta. Ändringarna får dock aldrig gå ut över säkerheten ombord, men det är just vad regeringens förslag gör.

Fru talman! En annan risk med olika mönstringsförfaranden är att det skapas ett A- och ett B-lag inom fartygsbesättningarna. Alla på fartyget behövs, och alla ska veta vilka uppgifter de har om en olycka inträffar. Då duger det inte att bara vissa har kunskap och skyldighet att hjälpa passagerare som behöver hjälp.

Fru talman! De ekonomiska besparingar som lättnader i mönstringen för intendenturpersonal skulle innebära väger lätt i jämförelse med de vinster i säkerhet som finns i det nuvarande systemet.

Jag vill dessutom ta upp frågan om omfattningen av regeringens bemyndigande. I propositionen står det att lättnad i mönstringskraven för närvarande är aktuell endast för fartyg i inre fart. Sedan står det att undantag ska kunna göras för intendenturpersonal oavsett vilken fart fartyget går i. Det är oklart vad regeringen egentligen vill här.

För mig visar detta ännu en gång att förslaget är illa berett och att lagförändringen inte bör genomföras. Är det så att alliansen i trafikutskottet står bakom ett betänkande som innebär sämre säkerhet till sjöss?

Vi har gemensamt och med stor majoritet i denna kammare genomfört förbättringar och lättnader för sjöfarten. Vid de tillfällena har Moderaterna stått utanför. Kan det vara så att Moderaterna åter har tagit kommandot över sjöfartsfrågorna? Detta är oroande, inte bara för mig utan för alla dem som använder båtar som en transportmöjlighet.

Fru talman! Jag yrkar avslag på betänkandets förslag till beslut och bifall till reservationen.

I detta anförande instämde Christina Axelsson, Anders Karlsson, Lars Mejern Larsson, Désirée Liljevall och Pia Nilsson (alla s).

Anf. 116 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Jag ska fatta mig kort. Jag tyckte att Brandin höll ett alldeles lysande anförande som jag ställer mig bakom till hundra procent. Vi har en gemensam reservation som jag yrkar bifall till, och jag yrkar avslag på propositionen.

På s. 7 står följande under utskottets ställningstagande: ”Utskottet ansluter sig således till uppfattningen att det inte finns tillräckligt starka skäl för att intendenturpersonalen på fartyg fortsättningsvis ska omfattas av mönstringen.”

Vi ser det precis tvärtom. Vi finner inte tillräckligt starka skäl för att man ska undanta den kategorin från en mönstring med exakt de argument som Brandin och Socialdemokraterna har haft vad gäller bemyndigandets omfattning.

Man säger att det bara ska gälla inre sjöfart, det vill säga sjöfart i närheten av Sverige och längs kusterna. Men man föreslår ett bemyndigande som möjliggör mycket mer än så. Vi låter oss därför inte nöjas med försäkran att det inte är aktuellt.

Faktum är att när vi ger bemyndigandet kan regeringen om den så önskar i morgon säga: Nu utsträcker vi det till att gälla i princip all sjöfart. Det tycker vi är fullständigt oacceptabelt.

Jag yrkar avslag på propositionen och bifall till reservationen.
(forts. 19 §)

Prot. 2006/07:69
28 februari

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.51 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 februari

MJU4 Riksrevisionens styrelses framställning angående den statliga kemikalietillsynen m.m.

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Förbud mot bly i ammunition)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

179 för utskottet

117 för res. 1

2 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 23 c, 22 fp, 21 kd, 12 v, 15 mp

För res. 1: 114 s, 2 v, 1 mp

Avstod: 2 v

Frånvarande: 16 s, 11 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 6 v, 3 mp

Punkt 3 (Substitutionsprincipen i Reach)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

149 för utskottet

148 för res. 2

1 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 85 m, 22 c, 21 fp, 21 kd
För res. 2: 114 s, 18 v, 16 mp
Avstod: 1 c
Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 c, 7 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp
Gunnar Andrén (fp) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Fortsatt översyn av Reach)

1. utskottet
2. res. 3 (mp, v)
Votering:
265 för utskottet
35 för res. 3
1 avstod
48 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 112 s, 87 m, 23 c, 22 fp, 21 kd
För res. 3: 1 s, 18 v, 16 mp
Avstod: 1 s
Frånvarande: 16 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 5 (Bromerade flamskyddsmedel)

1. utskottet
2. res. 4 (s, v, mp)
Votering:
154 för utskottet
147 för res. 4
48 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 1 s, 87 m, 23 c, 22 fp, 21 kd
För res. 4: 113 s, 18 v, 16 mp
Frånvarande: 16 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp
Kent Härstedt (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

MJU6 Livsmedelssäkerhet

Punkt 1 (Ursprungsmärkning)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)
Votering:
151 för utskottet
148 för res. 1
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 86 m, 23 c, 22 fp, 20 kd
För res. 1: 114 s, 18 v, 16 mp
Frånvarande: 16 s, 11 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 3 (Västsahariska produkter)

1. utskottet
2. res. 3 (v)

Votering:

276 för utskottet
19 för res. 3
5 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 87 m, 23 c, 22 fp, 21 kd, 14 mp
För res. 3: 1 s, 18 v
Avstod: 3 s, 2 mp

Frånvarande: 17 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Maria Öberg (s) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 7 (Transfetter i livsmedel)

1. utskottet
2. res. 8 (mp)

Votering:

278 för utskottet
17 för res. 8
4 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 86 m, 23 c, 22 fp, 21 kd, 15 v
För res. 8: 1 s, 16 mp
Avstod: 1 s, 3 v

Frånvarande: 17 s, 11 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 8 (Avståndsmärkning för livsmedel)

1. utskottet
2. res. 9 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet
148 för res. 9
50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 23 c, 21 fp, 21 kd
För res. 9: 114 s, 18 v, 16 mp
Frånvarande: 16 s, 11 m, 6 c, 7 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 11 (Småskalig livsmedelsverksamhet)

1. utskottet
2. res. 11 (s, v, mp)

Votering:

153 för utskottet

146 för res. 11

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 23 c, 22 fp, 21 kd

För res. 11: 112 s, 18 v, 16 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

18 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

NU7 Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v)

4. res. 3 (mp)

Förberedande votering 1:

21 för res. 2

16 för res. 3

263 avstod

49 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

113 för res. 1

18 för res. 2

169 avstod

49 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

153 för utskottet

114 för res. 1

34 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 23 c, 22 fp, 21 kd

För res. 1: 114 s

Avstod: 18 v, 16 mp

Frånvarande: 16 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

FiU12 Effektiv statsförvaltning m.m.

Punkt 2 (Utveckling av förvaltningens tjänster och effektivitet)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

167 för utskottet

133 för res. 1

1 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 23 c, 22 fp, 21 kd, 14 mp

För res. 1: 114 s, 18 v, 1 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 16 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 6 (Löner och avgångsförmåner för chefer i statlig tjänst)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

282 för utskottet

18 för res. 3

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 86 m, 23 c, 22 fp, 21 kd, 16 mp

För res. 3: 18 v

Frånvarande: 16 s, 11 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU13 Offentlig upphandling

Punkt 2 (Sociala och icke-kommersiella hänsyn vid upphandling)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

153 för utskottet

147 för res. 1

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 23 c, 22 fp, 21 kd

För res. 1: 114 s, 17 v, 16 mp

Frånvarande: 16 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 5 v, 3 mp

Punkt 3 (Kollektivavtal)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

152 för utskottet

148 för res. 2

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 23 c, 22 fp, 21 kd

För res. 2: 114 s, 18 v, 16 mp

Frånvarande: 16 s, 11 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU14 Flytt av försäkringssparande

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU11 En ny indelningsgrund för vissa domsagor

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU4 Kollektivtrafik och trafikupphandling

Punkt 1 (Övergripande kollektivtrafikfrågor)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

153 för utskottet

148 för res. 1

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 23 c, 22 fp, 21 kd

För res. 1: 114 s, 18 v, 16 mp

Frånvarande: 16 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 3 (Rabatter och taxor)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

281 för utskottet

19 för res. 3

1 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 87 m, 23 c, 22 fp, 21 kd, 15 mp

För res. 3: 18 v, 1 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 16 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 6 (Upphandling av flyg- och järnvägstrafik)

1. utskottet

2. res. 6 (s, v, mp)

Votering:

153 för utskottet

148 för res. 6

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 23 c, 22 fp, 21 kd

För res. 6: 114 s, 18 v, 16 mp

Frånvarande: 16 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 8 (Lokal spårtrafik)

1. utskottet

2. res. 8 (mp)

Votering:

284 för utskottet

16 för res. 8

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 86 m, 23 c, 22 fp, 21 kd, 18 v

För res. 8: 16 mp

Frånvarande: 16 s, 11 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

19 § (forts. från 16 §) **Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal** (forts. TU5)

*Lättnader i
mönstringen av
intendenturpersonal*

Anf. 117 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m):

Fru talman! Denna debatt började alldeles innan ajourneringen för votering. Jag vill i alla fall återupprepa vad det handlar om. Ärendet handlar om lättnader i mönstringsreglerna för intendenturpersonal. Det är en rubrik som är lika obegriplig som de regler som förslaget är avsett att undanröja.

Det handlar alltså om att bestämmelserna i mönstringslagen om sjömän i dag även innefattar intendenturpersonal, det vill säga sådan personal som inte har däck- och maskinuppgifter. Det är de som till exempel säljer parfym eller serverar, restaurangpersonal och andra.

I propositionen föreslås att regeringen ska få meddela föreskrifter om undantag från lagens tillämpning för just intendenturpersonal. Regeringen ska också få meddela föreskrifter om vad som ska gälla för sådan personal som undantas.

Vad handlar det här om? Jo, det handlar om att bestämmelserna för intendenturpersonal i mönstringslagen inte fyller någon funktion i dag. De ökar bara kostnaderna och administrationen. Huruvida personalen är mönstrad eller inte påverkar inte fartygets eller de ombordvarandes säkerhet. Det enda som kan motivera mönstring i inrikes trafik är att sjötiden registreras. Och sjötid har bara de som har däck- och maskinbefattningar anledning att räkna. Det finns med andra ord ingen rimlig anledning att mönstra intendenturpersonal.

Antalet personer som påverkas av detta i dag, om de fick lov att undantas från kravet, är mellan 3 000 och 4 000. Men det finns ett stort mörkertal eftersom alla som enligt lagens bokstav skulle mönstras inte mönstras i dag heller. Skulle man följa den lagen rakt upp och ned till punkt och pricka skulle även till exempel artister, musiker, föredragshållare och andra som är ombord på båtarna mönstra. Men det görs inte i dag. Och det ser man mellan fingrarna med.

Förutom den betydande pappershanteringen medför mönstringen ett krav på friskintyg för sjöfolk. Det görs en stor affär av att det här skulle vara något märkvärdigt, men kravet i sig är inte mer än godkänd syn och hörsel. Men intyget måste skrivas ut på en speciell blankett, och bara ett fåtal läkare känner till detta och har sådana blanketter. Kostnaden för ett sådant läkarintyg för sjöfolk ligger på mellan 400 och 1 000 kronor. Det är redarens skyldighet att betala ett sådant intyg. Men det gör ju ingen skillnad för sjösäkerheten om man har skrivit upp hälsouppgifterna på ett vanligt läkarintyg eller ett läkarintyg för sjöfolk.

För personal som inte ingår i säkerhetsbesättningen eller säkerhetsorganisationen borde det inte vara någon skillnad i krav på friskintyg mot vad som gäller för motsvarande personal i land. Det är inte så stor skillnad mellan att servera en kopp kaffe ombord på en färja eller i land.

Lite historik: Det här ärendet initierades i maj 2005 av Sweref Skärgårdsredarna. De hade en propå om att få undanta just intendenturpersonalen från mönstring. Det fick de då inte, men eftersom både Sjöfartsverket och Skärgårdsredarna ansåg att det här var en totalt omodern och egentligen idiotisk regel som fortfarande fanns kvar påbörjades ett arbete som bedrevs under ett helt år, under 2006 också, med att ta fram ett lagförslag för att göra det möjligt att undanta den här typen av intendenturpersonal från bestämmelserna i mönstringslagen.

En departementspromemoria arbetades fram. I september 2006 remissbehandlades denna. Samtliga remissinstanser utom tre var helt och hållet positiva. De tre som hade synpunkter var bland annat Seko Sjöfolk som menade att man inte kunde ta bort kravet på hälsokontroller och det här läkarintyget. Men det tillgodoses i det förslag som nu föreligger.

Förslaget förbereddes alltså och utarbetades 2005–2006 under den socialdemokratiska regeringen med stöd av stödpartierna v och mp. Förslaget läggs nu fram av alliansregeringen och följer i stort sett ordagrant det förslag som låg i den departementspromemoria som arbetades fram under förra regeringen.

Nu föreslår Socialdemokraterna och Vänsterpartiet avslag på detta förslag. Jag tycker att det är något märkligt. Men jag yrkar i alla fall bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Prot. 2006/07:69
28 februari

*Lätnader i
mönstringen av
intendenturpersonal*

Anf. 118 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att Lisbeth Grönfeldt Bergman negligerar säkerheten till sjöss när hon resonerar som hon gör. Det är möjligt att det går bra att servera en kopp kaffe för de människor som jobbar med de sakerna. Men det är ju när det väl händer någonting på fartyget som alla ska veta vad man har för roll på fartyget. Det har ingen betydelse om detta är närsjöfart eller utsjöfart. Vattnet är lika förrädiskt inomskärs som det är utomskärs.

Det är inte så många månader sedan ett fartyg förliste mellan fastlandet och Öland och gick till botten. Två människor omkom. Det var ett lastfartyg. Det kunde lika gärna ha varit en färja. De människor som finns på den färjan ska veta vad de ska göra om olyckan är framme.

Sedan säger man i det här betänkandet att detta i princip bara är början för nu kan man också godkänna detta på utsjöfarten, exempelvis Stenas fartyg som går mellan Göteborg och Tyskland med 1 500–2 000 passagerare en kväll. Där ska inte den personal som jobbar i köket, de som jobbar i serveringar och de som jobbar i shoparna ha den utbildning som ges för att de ska kunna ta hand om människor om man kommer i en svår situation. Detta är cyniskt.

Jag hoppas innerligt väl att Moderaterna också tar sitt ansvar och är beredda att gå ut och tala om: Vi vill tumma på säkerheten för sjömännen och på det viset blir det inte heller någon säkerhet för de passagerare som finns ute på våra båtar.

Anf. 119 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik:

Fru talman! Det finns ingen som helst cynism i detta. I så fall skulle den cynismen vara ärvd från den tidigare socialdemokratiska regeringen vars förslag det här faktiskt var.

Det handlar här om bara inre fart. I den departementspromemoria som ligger till grund för detta har man talat om – men det var *den* regeringen som talade om det – att det här skulle kunna utökas till inre fart och D-områden. Men denna regering är noga med att påpeka att det handlar om bara inre fart. I den förordning som nu förbereds på departementet kommer det mycket tydligt att stå ”bara inre fart”.

I dag ingår inte all personal på den typen av fartyg i säkerhetsorganisationen. Men de personer som ingår i säkerhetsorganisationen ska mönstra och de ska registreras på det sättet till Sjöfartsverket. Däremot finns det inte någonstans i Sjöfartsverkets register någon uppgift om vilka utbildningar i sjösäkerhet någon har fått – inte någon kategori.

Anf. 120 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Fru talman! Lisbeth Grönfeldt Bergman behöver inte gömma sig bakom att Socialdemokraterna beredde propositionen under sin tid. Det hade varit lika illa om en socialdemokratisk regering hade lagt fram detta. Jag hade haft samma uppfattning och samma åsikter. Jag har tidigare varit med om att se till att propositioner inte har lagts fram av en socialdemokratisk regering. Det är ingenting att gömma sig bakom.

Det är den borgerliga regeringen som har lagt propositionen på riksdagens bord, och vi i trafikutskottet har behandlat den och skrivit detta betänkande.

I propositionen står det tydligt och klart att de lättnader för mönstringskraven som för närvarande är aktuella gäller endast fartyg i inre fart, men bemyndigandet bör utformas så att ett undantag kan göras för intendenturpersonal oavsett vilken fart fartyget går i. Det är det vi har haft att behandla. Då måste vi i så fall ta tillbaka detta igen om vi ska få med att det inte gäller för utsjöfarten. I propositionen står det att det gäller för utsjöfarten. Där är Moderaterna ute på hal is.

Vi socialdemokrater kan aldrig acceptera, med tanke på vad som har skett på våra hav, att man ska nagga det allra minsta på säkerheten bara för att några redare ska komma lite lättare undan. Det som har varit positivt – där var Moderaterna inte med – var när vi gav sjöfartsstödet till redarna. Redarna har alltså fått möjligheter att tjäna pengar – det är bra – på lika villkor som andra redare utanför Sveriges gränser.

Vi behöver inte göra något sådant. Jag kommer aldrig att acceptera att vi ska nagga på den säkerhet vi ska ha till sjöss.

Anf. 121 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik:

Fru talman! Jag kan också läsa innantill. Claes-Göran Brandin läser halva texten innantill, inte resterande del. Jag kan läsa upp resten som står i propositionen.

Det framgår att det i sammanhanget hänvisas i propositionen till den promemoria som har utarbetats inom Näringsdepartementet, i vilken det redovisats att det kan finnas skäl att undanta fartyg i vidsträcktare fart eller inre fart. Men för närvarande, bland annat på grund av internationella åtaganden, finns inte underlag för att införa mer långtgående lättnader i mönstringskraven. Regeringen vill således understryka att de omständigheter som redovisas i denna proposition inte kommer att föranleda något undantag i vidsträcktare fart än inre fart.

Anf. 122 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag vill för tydlighetens skull – det gick lite snabbt före voteringen – konstatera att Vänstern, Miljöpartiet och Socialdemokraterna har kommit fram till motsatt uppfattning än majoriteten. Vi anser inte att det finns tillräckligt mycket skäl att undanta en viss kategori från mönstring. Vi konstaterar också att det i betänkandet under rubriken Bakgrund framgår vad som menas med intendenturpersonal, till exempel köks-, serverings- och servicepersonal samt butiks- och ekonomipersonal. Det handlar om de som ganska stadigvarande har en anställning på ett fartyg, inte trubaduren som är där någon gång i halvåret. Det är en viss skillnad. Om man jobbar stadigvarande i köket eller som servicepersonal är det rimligt att man ska vara en del av kollektivet och känna att man kan och vet vad som ska göras om en olycka skulle inträffa. Det är anmärkningsvärt att det tas bort.

Jag måste komma tillbaka till frågan. Om det är som majoriteten säger, varför har regeringen begärt ett bemyndigande om att detta inte bara ska gälla för inre fart utan att det ska gälla all fart? Det handlar om ”för närvarande”. Men i morgon kan regeringen, utifrån det bemyndigande

man begär, bestämma att nu ska något helt annat genomföras. Nu gäller det för all sjöfart.

Det är det här som vår oro gäller. Varför begär man ett så vidsträckt bemyndigande om man inte avser att någon gång i framtiden eventuellt utnyttja detta? Det är vi kritiska mot. Det ska klargöras. Då borde man på ett tydligare sätt konstatera att om den typen av åtgärder ska vidtas måste man gå tillbaka till riksdagen och begära ytterligare ett bemyndigande. Men så står det inte i propositionen. Det är därför den måste avslås.

Anf. 123 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik:

Fru talman! Fartområden är en komplicerad historia. Vi har alltså fartområden som avser fartygs säkerhet. Det är fartområdena A, B, C, D och E. E är minst riskfyllt. Det är till exempel hamnar, floder och kanaler. A är mest riskfyllt.

Nu talar vi om inre fart, E-området. Men man har också diskuterat i andra större sammanhang när det gäller klassificeringen av fartområdena att man skulle kunna inkludera fartområde D i inre fart under vissa sommarmånader. Det handlar då om att våghöjden är lägre. Det är det som gör att man inte skulle behöva gå tillbaka till riksdagen – om en sådan klassificeringsändring görs.

Det här är inga större konstigheter. Förordningstexten, som jag sade tidigare till Claes-Göran Brandin, är i stort sett redan färdigskrivnen, nämligen att det bara handlar om inre fart.

Det handlar inte bara om dem som är fast anställda i halva evigheter på fartygen. Ofta går de från båt till båt under sommaren, en dag, en vecka och så vidare. Det finns ingen anledning att registrera sjötiden när de går av och på en båt i ett kör om de till exempel är intendenturpersonal. Den sortens personal ingår inte i säkerhetsorganisationen. De allra flesta ”peakarna” är under sommarmånaderna med mycket extraanställd personal.

Antingen ska vi ha lagar som går att följa eller så ska vi inte ha den sortens lagar utan i stället bestämmelser som går att följa. Vi måste ha klart för oss att här följer man inte lagen eftersom det här finns mängder av personal som går av och på som inte registreras enligt dagens lag.

Anf. 124 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Det är många ord här. Vår huvudkritik går ut på att man inte kan läsa vad regeringen egentligen avser att göra med sitt bemyndigande. Å ena sidan ska det gälla bara inre fart. Å andra sidan begär man ett bemyndigande om att det ska gälla utsträckt sjöfart. Å ena sidan är det för närvarande inte aktuellt på grund av internationella förpliktelser, men å andra sidan ...

Det är just detta som utgör oklarheten. Vi konstaterar att vi lämnar frispel till regeringen att avgöra hur vidsträckt bemyndigandet ska vara. Vi tycker att det är rimligt att riksdagen fattar det beslutet. Nu frånhänder vi oss den möjligheten. Det beklagar jag djupt.

Anf. 125 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik:

Fru talman! Det senaste var ingen fråga utan ett konstaterande och deklarerande.

Det här är något som inte på något sätt sätter sjösäkerheten i fara. Det här är att underlätta för rederierna när det gäller lite grann av pappershanteringen. Besättningslistor och sådana saker kommer att finnas både ombord och i land. Vi kommer att ha intyg på hälsa för all personal. Hela personalen i säkerhetsorganisationen kommer att vara mönstrad. Det är ingen fara med detta.

Jag yrkar återigen bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 mars.)

20 § Folkhälsofrågor

Föredros
socialutskottets betänkande 2006/07:SoU6
Folkhälsofrågor.

Anf. 126 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd):

Fru talman! Vi ska just nu behandla ett viktigt område, och det heter *Folkhälsofrågor*. I betänkandet behandlas ett hundratal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2006 och två motionsyrkanden som är väckta med anledning av regeringens återkallelse av skrivelsen 2005/06:205 *Folkhälsopolitik för jämlikhet i hälsa och hållbar tillväxt*. Motionsyrkandena rör frågor om folkhälsa, narkotika och tobak.

Samtliga motioner avstyrks.

Vid utskottssammanträdena den 7, 16 respektive 21 november 2006 har företrädare för Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut och Socialdepartementet informerat utskottet om sina respektive pågående verksamheter.

Frågor om spelberoende respektive alkohol behandlas i utskottets betänkanden 2006/07:SoU1 *Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m.* samt 2006/07:SoU5 *Alkoholfrågor*.

I betänkandet finns 24 reservationer och tre särskilda yttranden.

Jag välkomnar talarna i denna debatt att ta plats.

Anf. 127 CATHARINA BRÅKENHJELM (s):

Fru talman! Positiva tecken i hälsoutveckling men fortsatt oro för unga flickor. Så kan man sammanfatta Socialstyrelsens lägesrapport om folkhälsa 2006 som man lägligt nog har presenterat i dag.

Vår livslängd har ökat. Huvudvärk, ångslan och trötthet har minskat. Ökningen av övervikt har stannat upp och till och med minskat hos kvinnor. Alkoholkonsumtionen ökar inte längre, och det gäller inte minst bland skolungdomar. Den nedåtgående trenden i rökning håller i sig.

På många punkter är det här en glädjande läsning, även om allt i rapporten inte ser lika ljus ut. De unga tjejernas hälsa och de utrikes föddas psykiska hälsa visar att man här måste ta kraftfulla politiska beslut.

I våra välutvecklade länder har vi en förmåga att koncentrera oss på ekonomiskt välstånd som det absolut viktigaste, och vi glömmer egentli-

gen bort det som är allra mest betydelsefullt: hur vi mår, alltså hur vi själva upplever vår hälsa. Vårt land är känt för att ha en god folkhälsa, och vi är ett föregångsland för många andra länder ute i världen. Men exempelvis USA finns inte ens med på den önskelistan, trots att de har en högre bnp än Sverige, ett mått som många av oss tror är det allenarådande för ett land och dess befolknings välmående. Men så enkelt är det nu inte.

Folkhälsoarbetet är ett förebyggande arbete som till för ett par år sedan mest initierades av kvinnor på positioner där man inte hade så mycket makt att förändra det man ville och det man brann för. Men nu kan jag med glädje konstatera att folkhälsan stigit in även i de finaste salongerna.

Vi är relativt överens mellan partierna om att folkhälsa är viktigt, men vi är inte överens om vägen dit. Det finns vattendelande diskussioner, framför allt mellan oss socialdemokrater och Moderaterna, när det gäller om vi ska lagstifta för att vi ska må bättre och för att undvika dödsfall. Det kan man se om man tittar på det lite historiskt.

Skulle vi lagstifta om bilbälte? Hur var det med att införa en lag om cykelhjälmansvändning, förbud mot rökning inomhus på våra krogar, höga skatter på alkohol som styrmedel och krav på bilbarnstol för våra yngsta? Ja, listan kan nästan göras hur lång som helst, men gemensam nämnare är att man har varit emot.

Alla de här viktiga regeländringarna som vi infört har varit jättebra och har räddat många liv. Det har blivit en självklarhet i vår vardag. Det har blivit så självklart att vi i dag hajar till när vi ser bilder på hur man satt inne och rökte eller när barnen hoppade runt helt obältade i bilen. I dag har alla barn flytväst i båten. Till och med nästan varenda hund man ser ute på sjön har flytväst. Förebyggandemedvetandet i vårt land har verkligen ökat.

Visst har det gått framåt, och det är ett gott tecken på att vi bryr oss. Det finns acceptans för ett aktivt folkhälsoarbete.

Ett av kammarens viktigaste beslut i bemärkelsen att det har sparat mest liv har varit beslutet att man inte längre får röka inne på krogen. Rökning är något av det allra farligaste som vi kan ägna oss åt. Vi har en bra information, och ingen kan nog säga att vi inte vet hur farligt det verkligen är. Däremot behövs det en del starka åtgärder som kanske är mer handfasta, och då vill jag att de riktas framför allt till ungdomar.

I reservation 22 finns det ett förslag om att likställa försäljningen av tobak till ungdomar under 18 år med försäljningen av alkohol. Om man vid försäljning av exempelvis cigaretter inte håller på åldersgränsen ska man fräntas möjligheten att få sälja tobak, precis som kommunerna i dag kan förbjuda en handlare som inte följer åldersbestämmelserna att sälja öl.

Fru talman! Fågelinfluensa är ett ord som får många av oss att känna en väldig olust. Vår oro inför en pandemi är så stor att vi vill säkra alla människors möjlighet och rättighet att ha tillgång till vaccin. Vi ser det som en nationell skyldighet. Produktionen av vaccin i världen är inte alls tillräcklig för att klara behovet vid en eventuell pandemi, så vi vill fortsätta det arbete som vi påbörjade med att hitta en gemensam lösning med våra nordiska grannländer. Det finns bra förutsättningar för en vaccinproduktion i vårt eget land.

Vår nuvarande regering delar helt uppenbart inte alls vår uppfattning, för i budgetpropositionen finns det inte någon som helst viljeinriktning eller ambition alls för att kunna lösa det här. Men vi kanske får höra här i dag hur man har lagt upp det arbetet.

När det gäller de sexualpolitiska frågorna känner jag en oro över att det arbetet nu kommer att sakta ned och kanske rent av stanna upp på en del områden, att man gömmer undan det allra viktigaste som berör oss. Ska man inte i stället lägga in en högre växel och verkligen arbeta med kraft med HBT-frågorna, när vi nu lever på 2000-talet?

Här råder ett kraftigt förtryck av människor, och det tar sig uttryck på olika sätt, alla lika oacceptabla. Hur var det egentligen med alla människors lika värde?

Sexualiteten är en stor och viktig del i varje människas liv. Både ungdomar och vuxna behöver få möjlighet till mer stöd när det gäller de sexualrelaterade problem som kan uppstå. Här har lärarna i skolan en stor och viktig roll, och då måste man få in det här viktiga området i deras utbildning. Alltför många saknar kunskap, undviker ämnet eller hinner inte med just de kapitlen i böckerna.

Jag saknar initiativ på det sexualpolitiska området. Hur har kd tänkt sig att arbeta med detta? Alla människor har rätt till sin egen kropp och sin egen sexualitet. Är det här en viktig och prioriterad fråga för er?

Att sedan arbeta aktivt med frågan hur vi ska göra för att i största möjliga mån hindra människor från att ta sitt eget liv är inte lätt. Den tidigare socialdemokratiska regeringen gav Socialstyrelsen och Folkhälsoinstitutet i uppdrag att ta fram ett program för självmordsprevention. Programmet är nu klart, och vi hoppas att det kan sjösättas så fort som möjligt.

Att äga eller umgås med husdjur vet vi har en jättestor påverkan på hur vi mår. Otroligt många har också husdjur i Sverige. Det är en solklar friskfaktor. Vi vet att man tillfrisknar snabbare efter en operation eller en hjärtinfarkt om man har djur. Man mår också allmänt bra av att umgås med djur. Man har någon att gå ut med, någon att bry sig om, någon att känna sig behövd av, någon som alltid lyssnar och är glad. De här sakerna kan man le lite grann åt, men egentligen är det hörnstenar i alla människors liv för att vi ska må bra.

Användandet av djur i samhällets tjänst har varit både samhällsekonomiskt och mänskligt lyckat. Arbetet med att använda husdjur utvecklas successivt överallt i världen, men här kan vi verkligen inte slå oss för bröstet – här ligger Sverige dessvärre inte i framkant. Varför använder vi oss då inte mer av djuren i vården? Det kan man fråga sig.

Att vara på besök på något äldreboende där det finns en katt eller en hund och se de gamlas harmoni när katten kryper upp i knäet eller hunden svansar runt för en stunds kel och mys, eller att träffa barn och ungdomar med autism där de får ett alldeles underbart förhållande till det kravlösa djuret och samtalar på sitt sätt och visar känslor, gör att man blir varm i hela kroppen av glädje.

Vi anser att man nu måste ta ett samlat grepp om det här och med kraft utveckla det arbetet och tillsätta en utredning med uppgift att se över sällskapsdjurens positiva effekter på människan och hur man tar till vara den här kunskapen, som man redan har.

Majoritetens svar på den folkpartistiska motionen är superkort. Det kan knappast bli kortare, om det ska kunna fastna på papperet. Man skriver så här: Utskottet har stor förståelse för de synpunkter som framförs i motionerna om sällskapsdjurs och hästens betydelse för människors rehabilitering och välbefinnande. Något tillkännagivande härom från riksdagens sida är dock inte nödvändigt.

Då blir min fråga till majoriteten: Varför inte det? Svaret visar på stora kunskapsluckor på området, så jag ser fram emot det här svaret.

De ämnen som tas upp i många av dagens motioner har alliansens partier skrivit spaltmeter om under förra mandatperioden, för att inte tala om hur mycket man har sagt under valrörelsen. Då krävde man omedelbar handling. Jag har läst igenom reservationer och kammarprotokoll. Det man då krävde avslår man nu. Vad är det som har hänt? Nu har man chansen att verkligen visa vad man menade.

Jag förstår att pengarna inte kan räcka till allting och till alla olika insatser som behövs direkt, men att minska de sociala och de ekonomiska klyftorna är det mest verkningsfulla medlet vi har för en bättre folkhälsa. Och för oss går faktiskt folkhälsoarbetet och alla människors rätt att må bra före skattesänkningar. Det är helt solklart.

Fru talman! Vi ställer oss bakom alla reservationerna, och jag yrkar bifall till reservation 10 och reservation 19.

I detta anförande instämde Lennart Axelsson, Christer Engelhardt, Jan-Olof Larsson, Marina Pettersson och Per Svedberg (alla s).

Anf. 128 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Vänsterpartiet har sju egna reservationer samt fem tillsammans med s eller mp i betänkandet och två särskilda yttranden. Jag står självklart bakom samtliga, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Sverige har en lång tradition av ett framgångsrikt folkhälsoarbete. Det är ett arbete som präglats av en utbyggnad av den generella välfärden och tydligt samhällsansvar. Det har under åren skett en pendling mellan att lägga det huvudsakliga ansvaret på den enskilda människan och att lägga det på samhället. Vänsterpartiet menar att det är ett samspel där bestämningsfaktorer för folkhälsan utgörs av grundläggande strukturer i samhället som rent vatten, bra bostäder, utbildning, arbete, hälsovård och bra miljö. Med en borgerlig regering som ökar klassklyftorna och ökar otryggheten hos dem som har det sämst ser vi en risk för att detta också kommer att återspeglas på folkhälsan. Konsekvensen blir ökat lidande för den enskilda och ökade samhällskostnader.

Enligt folkhälsopropositionen *Mål för folkhälsan* ska mål utformas och folkhälsan vägas in vid beslut. Det är viktiga steg i rätt riktning. Folkhälsa bör ses som en naturlig och självklar faktor vid alla former av åtgärder, beslut, uppföljningar och lagstiftning. Om vi inte har hälsa eller om besluten får allvarliga konsekvenser för hälsan är besluten ineffektiva. Ett hälsoindex i statsbudgeten är ett lika viktigt inslag som att redovisa tillväxtfaktorer och budgetprognos, varför Vänsterpartiet föreslår att ett sådant index utformas under mandatperioden.

Fru talman! Hälsan har ett köns- och klassperspektiv. Medellivslängd, sjukdom och risker styrs i hög grad av vilka livsvillkor som befolkningen lever under. Låg inkomst, arbetslöshet och utsatthet ger ökad ohälsa och kortare medellivslängd. Kvinnor lever längre än män men är oftare sjuka, och kvinnors ohälsa bedöms ofta utifrån en manlig norm. Och trots väl grundad kunskap om dessa förhållanden har vi stora svårigheter att tillämpa kunskaperna i praktiken.

Det finns också stora skillnader i hälsa mellan utrikesfödda och inrikesfödda. Utrikesfödda har sämre hälsa, men behovet av hälso- och sjukvård varierar också mellan olika etniska grupper. Allmänt är det samhällseliga faktorer, såsom invandrades svårigheter att komma in på arbetsmarknaden, bostadssegregation, diskriminering och rasism som leder till ohälsa. Många invandrade har också en låg social status i Sverige oberoende av vad de har haft med sig i form av utbildning och arbetslivserfarenhet. Personer med låg social status utnyttjar generellt primärvården i lägre grad än vad deras hälsotillstånd skulle motivera. På så sätt får de sämre möjligheter till adekvat behandling och förebyggande insatser.

Fru talman! Enligt Folkhälsoinstitutet uppvisar flera stora invandrargrupper betydande överrisker för att insjukna i hjärt-kärlsjukdomar och kranskärlssjukdomar. De har också mer psykisk ohälsa än svenskfödda. Arbetare från Sydeuropa och Finland har i regel sämre hälsa än arbetskraftsinvandrare från övriga OECD-länder. Flyktingar från Östeuropa har dålig hälsa, men allra sämst hälsa har utomeuropeiska flyktingar.

Sambanden mellan etnicitet och ohälsa är komplexa, men gemensamt uppvisas ändå en tydlig bild av att utsatthet och social tillhörighet i kombination med etnicitet påverkar hälsan.

Vänsterpartiet anser att frågan om integration och delaktighet är A och O för en förbättrad folkhälsa. Därutöver krävs det riktade åtgärder. Därför menar vi att Folkhälsoinstitutet bör få i uppdrag att fördjupa studien om utrikesfödda och återkomma med förslag på åtgärder.

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor är så vanligt att det bör ses som ett folkhälsoproblem. Våldet kan bestå av olika former av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Också hot om våld och rädsla för våld påverkar kvinnors fysiska och psykiska hälsa, liksom kvinnors livsinnehåll, genom att deras möjligheter till social delaktighet och att forma sin tillvaro allvarligt inskränks. Folkhälsoinstitutet har föreslagit att frihet från könsrelaterat våld bör bli ett nytt delmål inom folkhälsopolitiken. Det är ett bra förslag eftersom det framhäver vidden av problematiken. Vänsterpartiet anser därför att frihet från könsrelaterat våld bör bli ett nytt delmål inom folkhälsopolitiken.

Samhället måste satsa mer på att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Tyvärr finns det fortfarande mycket att göra för att prioritera frågan mer. Ett talande exempel är de enorma polisinsatser som sätts in för att bevaka stora fotbollsmatcher. Här handlar det i praktiken om att skydda män från andra män. Polisen måste visa att den tar mäns våld mot kvinnor på minst lika stort allvar.

Det är viktigt att samhällets stöd når alla kvinnor som är i behov av det, och det krävs goda kunskaper och ett bra samarbete mellan hälso- och sjukvården, kommunerna, polis, rättsväsende, kriminalvård och kvinnojourerna. Under 2006 ombildades Rikskvinnocentrum till ett nationellt kunskapscentrum. Vänsterpartiet menar att det nu också är dags att in-

rätta regionala centrum i varje sjukvårdsregion. Vi har också lagt fram förslag om att nationella haverikommissioner bör inrättas.

Vänsterpartiet menar också att det bör formuleras ett folkhälsomål avseende den psykiska hälsan. Jag återkommer lite senare till den frågan.

Fru talman! I betänkandet finns också förslag från Vänsterpartiet och Miljöpartiet om att den tidsmässigt obegränsade tvångsisoleringen av hivpositiva bör avskaffas. Utskottsmajoriteten avslår motionerna med bedömningen att den nuvarande lagen endast gällt från sommaren 2004. Därför bör ingen översyn göras nu. Detta tycker jag är mycket bekymmersamt. Det innebär bland annat att Sverige fortfarande inte kan under-teckna dokument mot diskriminering av hivpositiva. De som försvarar lagen säger att lagen i praktiken inte betyder något och att tvångsisole-ring endast ska ske i undantagsfall. Men varför då ha en lag som medger långtgående möjligheter att inskränka människors frihet?

Socialutskottet hade för en tid sedan en öppen utfrågning om hiv/aids. Där fick vi höra flera vittnesbörd om fördomsfullt bemötande av hivpositiva. Jag anser att den nuvarande lagen inte direkt motverkar fördomar och stigmatisering av hivpositiva.

Fru talman! Det går inte att komma ifrån att samhällsbygget och välfärden har en avgörande betydelse för ohälsan. Så sent som för någon vecka sedan sade professor Danuta Wasserman, specialist på bland annat depressioner och självmord, i en radiointervju att ökningen av depressioner kan bero på de ökade kraven i arbetslivet. Vad vi ser i dag är att förskrivningen av antidepressiva ökar, men arbetsplatserna och arbetsmarknaden förblir orörda. Med den borgerliga regeringen ökar i stället kraven på dem som redan är pressade. Det är som att hålla bensin på lågorna.

Vänsterpartiet vill i stället se ett tydligt politiskt samhällsansvar för folkhälsan som innebär minskade klassklyftor, ökad jämställdhet och en generell välfärd. Vi har därför lagt fram förslag som innebär att folkhäl-san ska vägas in i alla politiska beslut. Lokalt vill vi också stärka arbetet, bland annat genom att regionala centrum inrättas. Det kommer också att bli allt viktigare att arbeta förebyggande. Folkhälsoarbetet kräver konti-nuitet och insatser från många aktörer. En god folkhälsa nås inte för evigt, utan kräver ständiga insatser.

Anf. 129 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Vad vill de moderatledda regeringspartierna i folkhälso-politiken? De har återkallat den tidigare regeringens skrivelse men inte kommit med några egna förslag till riksdagens bord. Däremot har det fattats en hel del beslut i budgeten i höstas som kommer att ge återverk-ningar för hälsan på sikt.

Att öka inkomstskillnader har den nya regeringen verkligen startat med och var väl förberedd att göra, till skillnad från när det gäller miljö-politiken och folkhälsopolitiken. Man har inte kommit med förslag om att utveckla arbetet med bestämningsfaktorer och indikatorer, vilket fanns med i den tidigare regeringens skrivelse.

Det är bra att ambitionen från den nya regeringen är att människor ska kunna arbeta och försörja sig. Det är en folkhälsobefrämjande åtgärd, men att slå mot låginkomsttagare, som man i praktiken gör, ökar den ojämlika hälsan.

Folkhälsoinstitutet kom nyligen med en rapport som visar att skillnaderna i medellivslängd mellan resursstarka områden och mindre resursstarka i Stockholm fortsätter att vara stora och växa. Det är oacceptabelt.

Miljöpartiet anser att det behövs en helhetssyn på politiken. Det räcker inte med punktinsatser. Det handlar om både ekonomiska och sociala förutsättningar. Folkhälsofrågor griper in i alla politikområden.

Folkhälsoinstitutets rapport *Hälsan på spåret* har kartlagt skillnader i medellivslängd utifrån tunnelbane- och pendeltågslinjer i Stockholmsområdet. Det är bara fyra kilometer fågelvägen mellan Östermalm och Skarpnäck, eller nio tunnelbanestationer, men på sträckan minskar den förväntade medellivslängden med 2,7 år för kvinnor och 3,5 år för män. Folkhälsans mest entydiga mått, medellivslängden, fortsätter att skilja mellan stadsdelområden och mellan kommuner, trots en hög genomsnittsnivå. De sämst ställda områdena har ungefär samma nivåer som genomsnittet för Kuba eller USA, något som man kanske inte tror finns i Sverige, men det är faktum.

Orsaken är inte främst skillnader i yttre miljö som luft eller vattenkvalitet. Snarare handlar det om sociala och ekonomiska faktorer. Förklaringen till skillnaderna är rimligen att man i Mörby har bättre levnadsförhållanden än i Sundbyberg till exempel, bättre inkomster, bättre utbildning och därmed tillgång till sjukvård. Chansen är större att man är född av föräldrar som har bättre förståelse för vilken kost som är mest näringsriktig, och man kanske röker mindre för att man har bättre levnadsomständigheter. Alla har inte samma förutsättningar för hälsa. Låt mig ge några exempel.

Det finns påtagliga könsskillnader i ungas levnadsvillkor. En nationell uppföljning av ungdomars levnadsvillkor för 2006 visar att andelen unga män med riskabel alkoholkonsumtion ökar jämfört med förra året och att unga kvinnor i högre grad än männen upplever att de blivit kränkta.

Statens folkhälsoinstitut har till uppgift att redovisa åtta indikatorer för ungdomars levnadsvillkor inom området hälsa och utsatthet. Den huvudsakliga statistikkälla som används är den nationella folkhälsoenkäten *Hälsa på lika villkor*. Indikatorerna för 2006 visar att det är en större andel kvinnor mellan 16 och 24 år som upplever att de blivit kränkta och som röker dagligen jämfört med andelen män i samma ålder. Männen uppger i större utsträckning än kvinnorna att de har en stillasittande fritid, att de är överviktiga, att de snusar dagligen och har en riskabel alkoholkonsumtion samt ett riskabelt spelberoende.

Arbetslösa och ungdomar med funktionshinder uppvisar fler hälsorisker än yrkesarbetande ungdomar och ungdomar utan funktionshinder medan studerande ungdomar har lägre förekomster av flertalet hälsorisker. Homo-, bi- och transpersoners hälsa är ett område där kunskapen behöver öka påtagligt. Deras självmordsbenägenhet, depressioner och egenvärdering av hälsa visar markanta skillnader mot den övriga befolkningen. Det handlar om brist på kunskap hos myndigheter och förslag på åtgärder som Miljöpartiet har tagit upp tillsammans med Folkpartiet, Centern och Vänstern i motion So384. Det hade varit bra om majoriteten hade velat bifalla den. Jag saknar det, tyvärr.

Om alla människor hade samma levnadsvillkor som de socialt mest gynnade grupperna skulle 20–40 procent av alla hälsoproblem elimine-

ras. Detta gäller för Sverige liksom andra länder. Denna insikt är inte ny. Det avgörande i dag är att klargöra hur de sociala hälsoskillnaderna kan reduceras, att inte blunda för att det faktiskt handlar om politiska beslut.

Finansminister Anders Borgs skattepolitik gynnar den som har det ekonomiskt allra bäst i samhället. Totalt sänker regeringen skatter med 40 miljarder kronor. Riksdagens utredningstjänst har på miljöpartisten Mikaela Valterssons uppdrag studerat fördelningseffekten av sänkningen. Resultatet visar på en tydligt omfördelade effekt. För de två högsta inkomstgrupperna innebär skattesänkningen nästan tusen kronor mer per månad. De personerna har inkomster på nästan 28 000 i månaden eller mer. De får nästan hälften av den totala inkomstförstärkningen. De två mittersta grupperna får i snitt mellan 300 och 500 kronor i månaden. Individer i de grupperna har inkomster mellan drygt 15 000 och 21 000 i månaden. Totalt delar de på en femtedel av den totala inkomstförstärkningen.

De två lägsta inkomstgrupperna, personer med riktigt låga inkomster, delar på bara en tjugondel av den totala skattesänkningen. Dessa får i snitt dryga hundringen i lägre skatt.

Den moderata skattepolitiken gynnar dem som har det bäst, dem som jobbar och har höga inkomster. De som däremot har låga inkomster eller inte har möjlighet att jobba alls får endast dela på de smulor som blir över när regeringen sänker skatterna.

Rädda Barnen presenterade nyligen en rapport om barnfattigdomen, som för första gången sedan 1997 ökar. 13 procent av Sveriges barn växer upp i en fattig familj. Det handlar om 252 000 barn. Det är alltså fortfarande stora skillnader i uppväxtvillkor och därmed i förutsättningar för hälsa. Skillnaderna mellan kommunerna är stora, och ännu större är de mellan storstädernas stadsdelar. Särskilt två faktorer ökar risken för att växa upp i fattigdom: att leva med en ensamstående förälder och att ha utländsk bakgrund.

Artikel 27 i FN:s barnkonvention, som Sverige faktiskt har ratificerat, handlar om barns rätt till en skälig levnadsstandard. Målområde 2 i riksdagens folkhälsopolitiska mål lyder: Ekonomisk och social trygghet. Målområde 3 lyder: Trygga och goda uppväxtvillkor. Står ni regeringspartier inte bakom dessa mål?

Utgångspunkten för den svenska folkhälsopolitiken har varit att ojämlikheten i hälsa måste motverkas. Detta tycks dock inte den moderatledda regeringen verka för. Det är tydligt att den nu förda politiken inte gynnar det av riksdagen antagna övergripande folkhälsopolitiska målet, det vill säga att skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Inte heller gör regeringspartierna något för att bättre samordna folkhälsoarbetet, något som bland annat Folkhälsoinstitutet har tagit upp. Miljöpartiet anser att landstingen och de nya regionerna bör ges ett samordningsansvar för arbetet med de elva folkhälsopolitiska målen på regional nivå och att detta ansvar på sikt bör lagstadgas.

Miljöpartiet har många förslag inom folkhälsoområdet. I de elva reservationer vi har i betänkandet har vi lyft upp dessa. Det kan handla om makt över sin vardag; det kan handla om tillgång till djur och natur och mycket mer. Självklart står jag bakom alla Miljöpartiets reservationer

och förslag i betänkandet, men för att vinna tid yrkar jag bifall endast till reservation 6.

Jag vill dessutom tillägga att jag har samma fundering som Catharina Bråkenhielm: Vart tog alla idéer och motioner vägen som de borgerliga tidigare framförde under förra mandatperioden?

Anf. 130 MARIANNE KIERKEMANN (m):

Fru talman! En god hälsa är grunden för vårt välbefinnande. Målet för folkhälsan är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. För att nå detta har man identifierat elva målområden.

De statliga insatserna på folkhälsoområdet är fördelade mellan departementen i Regeringskansliet och flera olika myndigheter. Myndigheterna har centrala uppgifter genom att vara kunskapscentrum, genom nationell uppföljning och utvärdering av insatser samt genom tillsyn och epidemiologisk bevakning. Regeringen ger också bidrag till och samverkar med en mängd olika organisationer för förebyggande insatser på olika områden. Sammanlagt satsar regeringen 892 miljoner för att förbättra folkhälsan.

Med detta kan vi konstatera att vi har kunskap och resurser för att förbättra folkhälsan.

Hur ser då hälsan ut i landet? Här kan vi konstatera att medellivslängden har ökat med ungefär sex år mellan 1970 och 2005, vilket är mycket positivt. Men vi kan också se tecken på en sämre hälsoutveckling, och dessa tecken måste tas på allvar.

Vi kan se mycket oroande tecken på att den psykiska ohälsan ökar. Antalet självmord bland barn och ungdomar är skrämmande. Fetma hos barn och ungdomar ökar. Alkoholkonsumtionen har förvisso avstannat men på en alltför hög nivå, till största delen beroende på den utbredda langning som försiggår i hela landet. Klamydiafallen ökar lavinartat.

Fru talman! Det finns många områden där stödet brister och där vi kan göra mer. Frågan är dock om detta kan åstadkommas ur ett myndighetsperspektiv. Vårt uppdrag är visserligen att motverka orsakerna till ohälsa och att stärka faktorer som främjar god hälsa. Jag tror dock inte att man uppnår detta genom stora massmediala kampanjer och påkostade annonser utan genom en offensiv hälsopolitik där varje människa ges möjlighet att själv ta ett större ansvar för sin hälsa, där resurserna satsas på att bygga hälsofrämjande samhällsstrukturer och där hälso- och sjukvårdens uppdrag förtydligas.

Ett folk kan aldrig vara hälsosamt. Folkhälsa är därför varken mer eller mindre än summan av individernas hälsa.

Ett viktigt område där det saknas tillräckliga kunskaper är varför barn och ungdomar mår allt sämre. Här behövs kunskap och forskning för att föräldrar och personer som arbetar med barn och ungdomar ska kunna ge rätt stöd för en trygg och harmonisk uppväxt.

När ett barn eller en ung människa tar sitt liv eller någon annans liv är det ett katastrofalt misslyckande från samhällets sida. Ropen på hjälp har inte nått fram eller inte tillgodosetts på det sätt de borde, och föräldrar och anhöriga får ta de förfärliga konsekvenserna.

Med de 500 miljoner som nu satsas på psykiatrin ska resurserna användas till att möta dessa rop på hjälp. Varje enhet ska vara skyldig att ta emot patienten om inläggning behövs, alternativt se till att patienten får plats på en annan klinik. Ingen ska bli avvisad.

Fetma bland barn och ungdomar är ett stort och ökande problem. Till stor del beror det på att barn rör sig betydligt mindre än tidigare, äter fel mat och dricker alldeles för mycket söt läsk. Konsekvenserna av detta har vi bara sett början på. Till exempel blir diabetes vanligare bland unga och till och med bland barn. Hjärt-kärlsjukdomar, den enskilt största dödsorsaken bland den vuxna befolkningen, lär komma som en ytterligare konsekvens i vuxen ålder.

Vi föräldrar har här ett stort ansvar. Till att börja med kör vi barnen överallt i stället för att de cyklar när det är möjligt. Dessutom tillåter vi att barnen äter fel mat och dricker söt läsk.

Många barn tillbringar den största delen av sin vakna tid på förskolan, men förskollärarna har inte en enda timme i sin utbildning om kost och aktivitet. Jag vet inte hur man har resonerat, men det verkar som om man tror att denna kunskap skulle ligga i generna hos varje förskollärare. Jag tycker att detta borde vara en självklar del i varje förskollärares utbildning.

Men även skolan har ett stort ansvar genom att den inte prioriterar fysisk aktivitet. Därför behövs mer idrott på schemat under hela skoltiden, inte bara i låg- och mellanstadiet. Det finns goda exempel på skolor som har sett problemet och där eldsjälarna driver projekt i hälsans och aktivitetens tecken. Det är bra. Man kan lära av varandra.

Alkoholkonsumtionen ökar i dag inte längre, men det är alarmerande när man hör hur barn i tolvårsåldern bara genom att ringa ett samtal på mobilen kan få tag i alkohol, dessutom hemkört till vilken adress som helst. Detta är en cynisk handel med barns hälsa utan tanke på konsekvenserna.

Vi måste ge polisen redskap och förutsättningar att ingripa och lagföra langarna för att få bort denna hantering och därmed möjligheten för våra ungdomar att få tag på alkohol. Vi måste ta ett krafttag för att stoppa langningen och stödja de frivilligorganisationer som genom upplysning och utbildning i skolorna försöker att få ungdomarna att låta bli att dricka.

Vi måste få föräldrarna att förstå att de gör sina barn en stor otjänst genom att låta barnen dricka i hemmet eller köpa ut åt sina barn i tron att de inte ska dricka hembränt eller något annat som skulle vara farligare än systemsprit.

All form av alkohol är skadlig för barn. Den sprit föräldrarna köper ut blir bara extratilldelning. Det finns vetenskapliga bevis för att ju längre man skjuter upp alkoholdebuten, desto lägre blir sannolikheten för ett alkoholberoende i vuxen ålder.

Så kommer jag till frågan om hiv/aids. Den hiv/aids-kampanj som fördes för ett antal år sedan på olika nivåer fick som resultat att spridningen av hiv/aids i Sverige har kunnat hållas nere på en i internationellt perspektiv låg nivå.

Nu verkar det som att ungdomarna tror att det inte är så farligt längre när det finns fungerande bromsmediciner. Då bryr de sig inte om att använda kondom i samma utsträckning som tidigare.

Det är inte nog med att de då riskerar att smittas av hiv, en livslång obotbar sjukdom med stora konsekvenser för ens närmaste omgivning. Dessutom ser vi att klamydiafallen ökar. Det är en lömsk sjukdom som inte ger några omedelbara symtom men som i längden ger sterilitet. Här måste återigen sättas in åtgärder.

Fru talman! Dessa punkter som jag nu har tagit upp är några av de viktigaste punkterna vi bör ägna oss åt att förbättra de kommande åren. Många av de motioner som har väckts under motionsperioden rör delmål 8, det vill säga trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.

Alliansen vill satsa resurserna så att de kommer alla till lika del. Som jag sade tidigare ska vi föra en offensiv hälsopolitik där hälso- och sjukvårdens uppdrag förtydligas och där ingen särbehandlas positivt eller negativt.

Jag yrkar därför avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Slutligen vill jag säga: Vi ska stödja hälsoarbetet, men inte ersätta individens ansvar för att främja sin egen hälsa. Det bästa man kan spara tills man blir gammal är sig själv.

(Applåder)

Anf. 131 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik:

Fru talman! Vi har nu lyssnat på Marianne Kierkemanns anförande, och det är många bra saker som hon säger.

Du räknar upp alla brister som finns och vad du tycker saknas i vårt samhälle. Men jag hör inte ett enda ord om vad Moderaterna eller alliansen vill göra. Du nämner det inte med ett ord och har inte en enda kreativ idé. När jag läser igenom betänkandet finns där heller ingenting.

Jag har läst igenom alla motionerna. Det finns massor av bra idéer som egentligen svarar upp mot det du saknar i ditt anförande. Men ni sågar allihop jäms med fotknölnarna. Varför det? Var finns idéerna? Vad tänker ni göra mer konkret?

Anf. 132 MARIANNE KIERKEMANN (m) replik:

Fru talman! Vi kan konstatera att väldigt många av de motioner som har lagts fram handlar om sådant som den gamla regeringen tidigare har sagt nej till. Det finns en uppsjö av utredningar och förslag. I betänkandet svarar utskottet på motionerna och talar om varför man inte bifaller dem.

Anf. 133 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik:

Fru talman! Det var heller inget svar. Det fanns inget svar på den fråga jag ställde. Vad vill man göra? Du hade chansen att säga det nu från talarstolen, men det kom faktiskt ingenting. Jag ska ställa en annan fråga. Jag kanske inte hade väntat mig något större svar. Jag tror inte att det finns så mycket svar.

Nu raserar man kraftfullt i våra trygghetsförsäkringar. Vi har också fått Socialstyrelsens rapport i dag som säger att folkhälsan hänger mycket ihop med vilken trygghet man har ekonomiskt.

Hur kan man rasera trygghetsförsäkringar och göra så att de allra sköraste grupper vi har i samhället får det ännu sämre och få ihop det med folkhälsan? Hur får man ihop det i moderat tanke?

Prot. 2006/07:69
28 februari

Folkhälsofrågor

Anf. 134 MARIANNE KIERKEMANN (m) replik:

Fru talman! Du vet väl, Catharina, att det vi vill är att minska bi-dragsberoendet och öka egenmakten. Det är någonting som vi har satt in stora resurser på från alliansens sida. Att man inte kan leva på sin lön kan inte vara någon bra utgångspunkt för trygghet eller att man över huvud taget inte har något arbete. Den arbetslöshet som varit under den tidigare regeringen är faktiskt det vi försöker att komma till rätta med nu.

Anf. 135 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Marianne Kierkemann berörde flera konkreta områden inom folkhälsan. Ett av de områdena var fetma och då speciellt fetma hos barn och ungdomar.

Vänsterpartiet har ett förslag i betänkandet som går ut på en handlingsplan för ett lättare Sverige. Majoriteten behandlar den motionen lite slarvigt eller egentligen inte alls. Vi får ingen förklaring till varför man avstyrker motionen.

Både Folkhälsoinstitutet och Livsmedelsverket har tagit fram ett underlag för en handlingsplan. Där tar man upp de goda matvanorna och ökad fysisk aktivitet, som Marianne efterlyser i sitt anförande.

Kommer regeringen att ändå ta itu med den handlingsplanen fastän man avstyrker vår motion?

Anf. 136 MARIANNE KIERKEMANN (m) replik:

Herr talman! Det ligger i alliansens politik. Vi ser de jättestora problemen med barns fetma. Jag tar också upp att skolan inte prioriterar fysisk aktivitet och att man i förskolan inte har den kunskapen, vilket man borde ha.

Det ligger ett ansvar på hälso- och sjukvården att ta tag i de frågorna. Man kan plocka godbitarna och använda sig av förslagen. Man behöver inte uppfinna hjulet varje gång utan kan använda sig av goda exempel.

Anf. 137 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Jag frågar konkret. Tänker regeringen kasta underlaget från Folkhälsoinstitutet och Livsmedelsverket i papperskorgen? Jag blir lite orolig när Marianne Kierkemann säger att det är hälso- och sjukvårdens ansvar att arbeta med folkhälsofrågorna. Enligt majoriteten i svenska samhället handlar folkhälsan om hälsans bestämningsfaktorer. Hälso- och sjukvårdens andel och ansvar när det gäller hälsans bestämningsfaktorer är minimalt.

Anf. 138 MARIANNE KIERKEMANN (m) replik:

Fru talman! Det är möjligt att det är så med bestämningsfaktorerna. Men det är ändå hälso- och sjukvården som får ta hand om konsekvenserna. Det finns en bred möjlighet att nå ut till människor med upplysningskampanjer och liknande. Där har hälso- och sjukvården en väldigt bra möjlighet att göra det. Med det som finns från Folkhälsoinstitutet kan

man göra väldigt mycket. Det tycker jag bör ligga på hälso- och sjukvården till stor del.

Anf. 139 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det är bra att Moderaterna och Marianne Kierkemann nu instämmer i folkhälsopolitikens övergripande mål även om man har tagit tillbaka regeringens skrivelse. Men vad betyder det i praktiken?

Marianne beskriver problemen väl. Hon låter nästan som en oppositionspolitiker. Hon nämner mycket lite om vilka åtgärder Moderaterna tänker vidta. Hon pratade dock om en sak – langning och upplysning i skolan när det gäller alkoholproblemen.

Men varför dricker Kalle? Det berördes inte. Vetenskapliga bevis är tydliga; information i skolan har ingen effekt. Social trygghet har betydligt större påverkansmöjlighet. Förebyggande insatser nämndes också, och att ni ger många organisationer pengar. Regeringen satsar. Javisst – när det gällde Kilen och organisationen för läkemedelsbiverkningar tog ni bort alla pengar så att Kilen går i konkurs nu!

I replikskiftet alldeles nyss med Elina Linna visades att orden kanske inte betyder så mycket eftersom folkhälsoproblemet med övervikt tydligen är sjukvårdens ansvar i första hand. Det beror visst inte på de samhällseliga faktorerna.

Min fråga till Moderaterna är: Hur och på vilket sätt ska ni göra för att även individer med låga inkomster ska kunna ta det ansvar som ni uppenbarligen vill att de ska ta?

Anf. 140 MARIANNE KIERKEMANN (m) replik:

Fru talman! Hur ska man kunna ta ansvaret? Detta ligger i det vi pratar om – att få ut folk i arbete. När man inte har ett arbete kommer otryggheten. Det är alldeles uppenbart. Varför har inte den tidigare regeringen gjort någonting åt detta?

Att barn dricker har inte bara med otrygghet att göra. Det här är någonting som är spännande för alla ungdomar. Man måste göra någonting åt det oavsett orsaken.

Vad gäller Kilen var det inte vi som plockade bort pengarna. Det fanns inga pengar i den gamla regeringens budget heller.

Jag kan inte hålla med om att samhället har ett ansvar för fetma. Barn äter inte för att de är otrygga. Fetman beror dels på att de inte rör sig, dels på att de äter så mycket felaktig mat och dricker en massa söta drycker. Vi har ett stort problem, men att bara se det som ett samhällsproblem och att det är otryggheten som är grunden tror jag inte att jag kan ställa upp på.

Anf. 141 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Här är det alldeles uppenbart att det finns olika politiska vägar för vilka metoder man vill använda och var man vill lägga ansvaret. Ska samhället och politiken ta något ansvar? Eller ska man lasta över ansvaret på de enskilda individerna?

Miljöpartiet tycker att individerna har möjlighet att ta det ansvaret om de ges förutsättningarna. Men då måste också samhället ställa upp och ge individen de förutsättningarna. Det tycker jag inte att Moderaterna gör.

Marianne sade alldeles nyss att fetma beror på att man inte rör på sig. Vad jag kommer ihåg var det så att timmarna för gymnastikundervisning och rörelse togs bort och minskades förra gången vi hade en moderatledd regering. Det är ett bekymmer att man rör sig alldeles för lite i skolan. Jag har hela tiden pläderat för att vi måste se till att inte bara få in gymnastiklektioner i undervisningen utan även på andra sätt se till att man har möjlighet att röra sig.

Det handlar om de sociala och de ekonomiska faktorerna. Men det handlar också om samhällsstrukturen. Där kan politiken göra insatser. Det ska inte som nyss sades här bara vara så att myndigheter ska vidta åtgärder. Men vi här i riksdagen kan skapa spelregler. Och då är frågan: Vilka spelregler vill Moderaterna ha för folkhälsopolitiken?

Anf. 142 MARIANNE KIERKEMANN (m) replik:

Fru talman! Gunvor nämner att gymnastiken togs bort av en tidigare regering. Jag hade räknat med att det skulle komma upp. Man ser inte konsekvenserna av ett beslut förrän beslutet är fattat och det har gått en tid. Vi har nu sagt att vi vill ha mer idrott på schemat. Vi ser problemet, och det finns anledning att göra någonting åt det.

Men jag tror inte att endast samhällsstrukturen kan göra så att barn rör sig mer. Det handlar om ett tänkande. Man funderar inte över att det över huvud taget skulle kunna vara skadligt. Här handlar det också om ett föräldraansvar. Det handlar om att föräldrarna faktiskt kör barnen i alla lägen i stället för att låta dem gå eller cykla. Man använder inte helgerna till att vara ute, utan man sitter hemma framför datorn i stället. Jag tror att det är många sådana saker som gör att barn har blivit så feta som de faktiskt har blivit.

Anf. 143 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Eftersom Lennart Levi, Centerpartiets talesman i folkhälsofrågor, inte har möjlighet att hålla sitt planerade anförande här i kväll har jag fått ta över hans talartid.

Jag vill ändå börja med att citera vad han skriver i tidningen Valfärd. Han tar upp ämnet att välfärden kräver ett helhetstänkande. Han skriver: ”Ett effektivt program kräver

- helhetssyn och systemtänkande, i vilket olika önskade utfall vägs mot varandra i demokratiskt förankrade kompromisser,
- övergivande av det så kallade stuprörstänkandet, där varje sektor lever sitt eget liv, exempelvis hälsosektorn, socialförsäkringssektorn, arbetsmarknadssektorn, socialtjänstsektorn och utbildningssektorn, med isolerade ’stuprör’ från regering och riksdag via centrala myndigheter ned till enskilda vårdcentraler, försäkringskassor, socialkontor, arbetsförmedlingar och skolor, utan tillräckliga tvärförbindelser, utan ’hängrännor’,
- en kombination av trädtoppsperspektiv och gräsrotsperspektiv, i ett gott civilt samhälle med ett sammanhållande ’kitt’, det vill säga socialt kapital, människors tillit och benägenhet för inbördes hjälp.”

Jag tycker att det är kloka ord, som Lennart Levi säkert hade sagt här från talarstolen i kväll. Nu fick jag vidarebefordra dem.

Naturligtvis ska det enligt traditionen också bli ett latinskt citat. Det lyder så här: *Mens sana in corpore sano* – en sund själ i en sund kropp. Det är ord som passar bra in på en god folkhälsopolitik.

Centerpartiet anser att folkhälsopolitiken ska fokusera på att motarbeta orsakerna till ohälsa och på att stärka faktorer som främjar en god hälsa. Hit hör tillgång till bra kost och tillfällen till motion. Vi vill ha ett minskat bruk av alkohol och tobak. Vi vill ha ett samhälle fritt från narkotika och dopning. Uppräkningen skulle kunna fortsätta länge, men jag vet att mina kolleger i alliansen på ett förtjänstfullt sätt kommer att ta upp många områden när det gäller folkhälsan.

Jag vill i detta anförande ta upp enbart ett avsnitt i betänkandet. Jag ska tala om något som har varit tabu i många år, men som under de senaste åren har givits mer uppmärksamhet – inte minst här i kammaren under den förra mandatperioden. Jag tänker på suicid och suicidprevention.

Att människor i olika åldrar mår dåligt och försöker begå eller begår självmord är ett drastiskt uttryck för vårt lands folkhälsa och människors livskvalitet. Varje år tar 1 500 personer sitt liv. 15 000 gör självmordsförsök. Man beräknar att 150 000 har allvarliga självmordstankar.

Självmord är den vanligaste dödsorsaken för män mellan 15 och 44 år. Bland kvinnor i samma åldersgrupp är det den näst vanligaste. I gruppen unga mellan 15 och 24 år ökade självmordsförsöken år 2004 med 15 procent jämfört med året innan. Färsk statistik från 2005 och 2006 saknas eftersom landstingen och regionerna inte har rapporterat till Socialstyrelsen. Man kan ju tycka att det är anmärkningsvärt att de släpar efter.

I detta sammanhang vill jag också nämna att HBT-personer är en utsatt grupp i dagens samhälle. Av en rapport från Statens folkhälsoinstitut framgår det att självmordstankar och självmordsförsök är avsevärt vanligare bland dem än bland den övriga befolkningen. Socialdepartementet bereder nu denna rapport, och det är bra. Vi tänker ofta att Sverige är ett fördomsfritt land där det finns en öppenhet och respekt för olika livsåskådningar, politiska uppfattningar och sexuella läggningar. Men så är tydligen inte fallet, och det är beklagligt.

Fru talman! Människors medvetenhet om självmordsproblematiken behöver ökas. Lärare, skolhälsopersonal, vårdpersonal, personal inom socialtjänsten, polisen och många flera borde utbildas i livkunskap för att kunna möta människor med existentiella problem, självmordstankar och suicidbenägenhet. Vi behöver mycket mer kunskap om de sjukdomstillstånd som innebär ångest och depression.

Det nationella handlingsprogrammet för självmordsprevention har nyligen presenterats. Där finns förslag till åtgärder för att minska antalet självmord. Efter remissförfarandet fortsätter beredningen inom Socialdepartementet. Det är viktigt att tempot i kampen mot självmorden nu ökas. Det som inte får hända händer alltför ofta.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag också nämna de stora insatser som SPES, Riksorganisationen för Suicidprevention och Efterlevandes Stöd, gör. När det som inte får hända ändå har hänt är det bra att det finns kunniga och stödjande personer som kan hjälpa de anhöriga att bearbeta de

svåra varförfrågorna. Det är viktigt att det finns personer som kan ge stöd och tröst i en svår situation. Denna organisations verksamhet borde vara ett viktigt komplement till samhällets insatser som nu ska manifesteras genom det nationella handlingsprogrammet för självmordsprevention.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 144 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik:

Fru talman! Lars-Ivar Ericson berättar med patos om självmord och säger att vi har alldeles för många självmord i landet. Det är helt riktigt. Man måste göra något för att få ned det antalet. Sedan trycker han också på att HBT-personer är en mycket utsatt grupp i självmordsstatistiken. Vad tänker alliansen göra mer konkret, framför allt för gruppen HBT-personer, för att de ska må bättre och inte hamna i den här statistiken?

Anf. 145 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! Alliansen tar rapporten från Folkhälsoinstitutet på allvar. Den kommer också att ligga till grund för det som ska komma fram i den nationella handlingsplanen för suicidprevention. När handlingsplanen har varit ute på remiss kommer man att sammanställa de olika synpunkter som kommer in. Jag är alldeles säker på att det bland remissorganen finns organisationer som också bevakar HBT-personernas intressen. Vi kommer naturligtvis att ta hänsyn till det de anför. Jag är verkligen förhoppningsfull om att det kommer att ske mycket på det här området.

Anf. 146 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik:

Fru talman! Samtidigt skriver alliansen att man ska ta större ansvar för sin egen hälsa. Jag hade velat höra hur man ska göra med HBT-personer. Vilka idéer och förslag har Centerpartiet och alliansen? Hur rimmar det med detta att man ska ta större ansvar för sin egen hälsa? Det ska inte vara så mycket myndighetsinblandning, sa moderaten här tidigare. Hur får man ihop det? Kan du förklara det?

Anf. 147 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis viktigt att man tar ansvar för sin egen hälsa, men det är också viktigt att vi på alla sätt hjälper till att upplysa människor i olika åldersgrupper om hur det verkligen förhåller sig för människor med olika sexuell läggning, med olika livsåskådningar och i olika livssituationer. Det är viktigt att vi stöttar varandra i detta arbete.

Anf. 148 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Fru talman! Jag ska inte upprepa vad Marianne Kierkemann och Lars-Ivar Ericson har sagt utan kommentera några andra saker.

Det finns en sak som Världshälsoorganisationen uttalade redan i början av 80-talet som är väldigt väsentlig för hälsan och för att man ska må bra. Det är att man känner att man behövs. Där kommer arbetet in. De grupper som WHO såg som de största riskgrupperna när det gällde ohälsa var arbetslösa ungdomar och äldre som lämnade arbetslivet mot sin vilja. Det är ett av skälen till att alliansen stryker under arbetslinjen så hårt. Det är så viktigt att människor känner att de behövs.

För några år sedan fick vi mål för folkhälsoarbetet. Kommuner, landsting och ideella organisationer arbetar nu för att leva upp till de här målen. Men det är givet att man nu efter några års erfarenhet bör se närmare på om målen är kompletta eller om det behövs någon form av revidering. Det är det som regeringen för närvarande tittar på. Det är ett skäl till att man drog tillbaka det här ärendet från riksdagen.

Jag kan exemplifiera det här med mål. Vi har mål för arbete riktat till barn och ungdomar men däremot inte till äldre. Äldre har specifika behov som inte är desamma som för den lite yngre vuxna befolkningen. Men genom att det inte är uttryckt bland de här elva målen glöms det här arbetet bort. Jag tycker att det borde vara ett tolfte mål. Kommuner och landsting arbetar gentemot de här elva målen.

Ett annat exempel är att det finns ett mål som tar upp alkohol, narkotika och dopningspreparat, men man har inte med lugnande medel och sömnmedel som en riskfaktor. Det har Folkhälsoinstitutet tagit upp. Det kommer också in i regeringens arbete när man ska göra en komplettering, liksom ytterligare en sak.

Det är det här med sunda och säkra miljöer. Buller börjar nu uppmärksammas som en ohälsfaktor som vi har negligerat och bagatellisera. Man säger: Lite buller får man väl tåla om man vill bo i en storstad. Nej, man ska inte behöva tåla det. Det har negativa hälsoeffekter. Det ökar risken för hjärt-kärlsjukdomar, stress med mera. Det går faktiskt att bli av med bullret. Det kommer en stor forskningsrapport i slutet av året som behandlar de möjligheter som finns att bygga bort bullret till en rimlig kostnad. Här är det en självklarhet att Socialstyrelsen, som redan arbetar med ett program rörande buller, tar fatt i de vetenskapliga fynden. Det pågår alltså mycket.

I år, 2007, är det EU:s år för lika möjligheter. Det är ett år då fokus, strålkastarljuset, ska riktas mot diskriminering i olika former: diskriminering på grund av etnicitet, sexuell läggning och så vidare. Det kommer att ske en rad konferenser, debatter och aktiviteter av olika slag, och där kommer också diskrimineringen av HBT-personer in i bilden. Vi kommer att få höra mycket om detta, och det är regeringen som ligger bakom planerna för hur man ska genomföra det här året på ett bra sätt.

I det här betänkandet tas också tobaksbruket upp. Vi får nog räkna med att i varje betänkande ha ett rejält avsnitt om detta för att tydligt visa att riksdagen tar de här problemen på allvar. Nikotin är ju faktiskt lika vanebildande som morfin, och hade vi fått tobaken på marknaden nu så skulle vi ha narkotikaklassat den. Men den kom i slutet av 1400-talet och har funnits som en sedvana.

Det är viktigt att tobaksarbetet nu inte ramponeras när Folkhälsoinstitutet – det beslöts ju under förra mandatperioden – ska flytta till Östersund. Det talas i kammaren mycket om att Folkhälsoinstitutet ska göra det och det. Ja, jag tror att Folkhälsoinstitutet måste få komma på plats först innan man kan börja ta itu med alla de aktiviteter man har planerat. Men jag tror att det också finns en möjlighet när man har kommit på plats, och det är att man nu kommer att finnas inom ett universitetsområde i en forskningsnära miljö, där man kan ta fatt i beteendevetenskaplig forskning. Jag tror att det är väldigt få i Sverige som inte vet att det är farligt att röka, och ändå röker en hel rad människor, och unga kvinnor

och män börjar röka och använda snus. Vi måste lära oss mer om hur vi kan förebygga att man kommer in i det här beteendet.

Frågan om husdjuren togs upp tidigare. Det är ju en positiv skrivning i betänkandet. Jag kan försäkra er att jag som ordförande i Äldreboende-delegationen kommer att ha med husdjursfrågan när det gäller den här möjligheten i äldreboendet.

Klockan drar iväg, fru talman, och jag avslutar här med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 149 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Barbro Westerholm tog i sitt anförande upp diskriminering och vad som kommer att ske inom det området. Jag tog i mitt anförande upp det här med tvångsisolering utan en definitiv borte gräns. Det finns i betänkandet en motion som Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Folkpartiet har skrivit under och som handlar om den frågan. Det är ju så att så länge vi har den här lagen kan vi inte skriva under det här dokumentet som handlar om diskriminering av hivpositiva. Jag skulle vilja fråga vad Barbro Westerholm anser om att man avslår den här motionen och också fråga, när man nu försvarar lagen och att den ändå ska finnas: Vad har det haft för betydelse utifrån samhällsperspektivet och utifrån de drabbades perspektiv att vi har en lagstiftning utan någon definitiv borte gräns?

Anf. 150 BARBRO WESTERHOLM (fp) replik:

Fru talman! Det som jag kan svara här är att den här lagen har tillkommit dels för den enskilde, för att ge möjlighet till rehabilitering och vård, dels naturligtvis för att skydda samhället. Jag har erfarit under beredningsarbetet att den här lagen inte har missbrukats. Vi har skrivit väldigt tydligt och långt om den här lagen och vad riksdagen har sagt tidigare. Lagen har inte missbrukats, och vi får naturligtvis följa att så inte heller sker, för då är det ju dags att ändra den.

Anf. 151 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Det är ju bra att lagen inte missbrukas, men de som försvarar lagen säger ju också att den inte heller brukas – den behövs egentligen inte. Varför ska vi ha en lag som egentligen inte används annat än i yttersta undantagsfall?

Jag vill också ta upp det här med Barbro Westerholms synpunkter om lugnande medel och att de också borde tas upp i folkhälsomålen. Det leder mig till diskussionen om Kilen. Det kom ju fram häromdagen att Folkpartiet hade varit för att Kilen skulle få pengar. Det är ju ändå en tröst för oss som har kämpat under hela hösten för Kilens överlevnad att det fanns ett parti i alliansen som ville rädda Kilen, om man säger så.

Jag skulle vilja veta hur Barbro Westerholm resonerar nu, framgent, när Kilen läggs ned och gör konkurs, och Apoteket och Läkemedelsverket ska ta över det ansvaret. De har ju haft ansvaret och har redan ansvar när det gäller biverkningsinformation och upplysning till patienterna. Ser Barbro Westerholm något slags nackdelar med att Kilen nu har lagts ned?

Anf. 152 BARBRO WESTERHOLM (fp) replik:

Fru talman! Folkpartiet sade ja till pengar. Erik Ullenhag har vidimerat det. Men sedan har vi ju fått ny erfarenhet av det projekt som genomfördes i Uppsala med rapportering från allmänheten av biverkningar. Det här har slagit mycket väl ut. Det innebär att det här ansvaret förs över till en myndighet. Det tycker jag är riktigt, därför att myndigheten har den ställning rent formellt och den expertis som krävs för att bedöma de här rapporterna. Jag tror att det här kan bli väldigt bra nu med det nya systemet. Därmed tar man över den faktiskt viktiga erfarenhet som Kilen har tagit fram. Men den hör till läkemedelsbiverkningsrapporteringen.

Kilen ska ha kredit för att man har gjort det här arbetet, men det hör alltså hemma i Läkemedelsverkets biverkningsuppföljning.

Anf. 153 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik:

Fru talman! Jag vill fråga lite om sällskapsdjurens betydelse i vården, som Folkpartiet har skrivit en i mitt tycke mycket bra och väldigt viktig motion om. Men dessvärre bifaller man ju inte den heller. Barbro Westerholm säger att man har en positiv skrivning, men den är mycket kort. Jag ser inget positivt i den. Man anser att det inte alls är nödvändigt att göra någonting. Det tycker jag är jättetråkigt. Det handlar ju inte bara om de äldre när det gäller vården. Det finns service- och signalhundar, och det finns unga människor som är i behov av hundar, både av deras hjälp och av deras sällskap. Varför har man inte bifallit detta, och hur ser man på detta i framtiden? Vad tänker man göra åt detta?

Anf. 154 BARBRO WESTERHOLM (fp) replik:

Fru talman! Äldreboendedelegationen kommer att ta upp olika miljöfrågor i boendena, däribland den sociala miljön, inte bara de fyrkanter som man ska ställa möblerna i. Då kommer sällskapsdjuren in.

Det kommer in också andra sociala aktiviteter. Kan man få möjlighet att välja boende så att de andra som bor på ett ställe delar ens egna intressen? I dag tar man inte hänsyn till det när man anvisar människor äldreboende.

Husdjuren är en del i det sociala paket som vi kommer att tackla i Äldreboendedelegationen. Jag känner ju med den skrivning som utskottet gjorde att man litar på att jag ska fixa det här.

Anf. 155 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik:

Fru talman! Då kan man väl säga att det låter hoppfullt. Vi får väl lita till att Barbro Westerholm ordnar det. Men jag är inte fullt så övertygad om det eftersom majoriteten nu har sagt att det inte var speciellt viktigt.

Jag har en annan fråga om en folkpartistisk motion. Johan Pehrson motionerade om att man skulle skärpa lagstiftningen när det gäller försäljning av tobak till minderåriga, de som är under 18 år, så att man i lagstiftningen likställer det med försäljning av öl till ungdomar. Man skulle på något sätt beivra de handlare som inte följer lagstiftningen.

Vi vet ju att rökning är inkörsporten till mycket och att ungdomar provar på och ganska snabbt är fast. Det hade varit mycket bra att få en sådan lagstiftning. Men regeringen säger nej till det.

Anf. 156 BARBRO WESTERHOLM (fp) replik:

Fru talman! Nej, det pågår arbete i alla de här frågorna i Regeringskansliet. Vi vet ju så att säga mer än oppositionen om vilka diskussioner som pågår. När ni satt i regeringsställning visste ni mycket mer om vad som pågick i Regeringskansliet än vad vi visste. Nu är det lite ombytta roller. Och jag vet alltså att tobaksfrågan och kontrollen av 18-årsgränsen finns med här.

Anf. 157 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Låt mig börja där det förra replikskiftet avslutades. Det pågår arbete – det är väl jättebra om det gör det så att vi kan få en lagstiftning som är tydlig vad gäller både tobak och öl liksom spel. Det är ett bekymmer när det gäller spelområdet att även 16-åringar kan spela på Jack Vegas. Det är jättebra om ni jobbar med den frågan.

Men jag begärde ordet när Barbro Westerholm pratade om buller. Miljöpartiet har en reservation i det här betänkandet. I reservation 7 tar vi upp ljudnivåers skadliga verkan. Miljö och hälsa hänger ju ihop. Det är ytterst angeläget att man ser den här kopplingen. Det har vi också tagit upp i reservation 8.

Det är bra att Barbro Westerholm lovar att ta upp husdjursfrågan, för den har en viktig poäng, att man ser att det är relativt enkla metoder som kan betyda väldigt mycket. Men jag hörde inte Barbro Westerholm säga någonting om synen på HBT-personers utsatta hälsosituation, där det faktiskt också finns en folkpartist som har skrivit under en gemensam motion.

Hur ser Barbro Westerholm och Folkpartiet på HBT-personernas utsatta hälsosituation?

Anf. 158 BARBRO WESTERHOLM (fp) replik:

Fru talman! Det finns många utsatta grupper. När det gäller hälsosituationen får man rikta sina insatser till var och en. Jag vet ju att landstingen hela tiden arbetar i enlighet med de målsättningar vi har satt upp.

Det som jag tycker är viktigt att lyfta fram här är det här året då regeringen, som jag sade förut, kommer att sätta strålkastarljuset på olika diskriminerade grupper, där HBT-personerna kommer in. Då är det inte bara hälsoaspekten utan det handlar om arbete och det handlar om synen på detta under utbildning. Det är många frågor som kommer in i det sammanhanget.

Jag har haft en debatt med Nyamko Sabuni just om innehållet i det här året. Då var det mer fokus på äldre. Men hela gruppen kommer att tas upp i olika sammanhang.

Anf. 159 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det är bra att det jobbas med de här frågorna. Det saknas praktisk kunskap ute i landsting och regioner men det saknas också kunskap bland myndigheter när det gäller hälsosituationen för HBT-personer. Där kan man faktiskt göra mycket mer. När det gäller den frågan hoppas jag verkligen att man i det pågående arbetet också lyfter fram det.

Sedan kan jag inte låta bli att kommentera Kilen igen. Det var inte så att det inte fanns pengar. Miljöpartiet har sett till att det fanns pengar till Kilen vid tidigare budgetförhandlingar.

Det låter lite grann ibland som att myndigheter inte ska ta ansvar och att det är bra med frivilliga organisationer. Men när det konkret kommer till Kilen duger inte de frivilliga organisationerna. Vad är det egentligen fråga om? Visst var det ett bra projekt, men kan man inte se att det finns en kompletterande funktion för denna frivilliga organisation?

Anf. 160 BARBRO WESTERHOLM (fp) replik:

Fru talman! Kilen var ett bra initiativ. Men när man ska gå in och göra den här insamlingen av rapporter mer rutinmässigt och göra en kvalificerad bedömning av dem, koppla de här rapporterna till det man får in från läkare, från tandläkare, från farmaceuter och så vidare, är det väsentligt att man har de här resurserna. Världshälsoorganisationen har ju, liksom expertis som den förra regeringen tillkallade för att utreda hur det här borde ske, kommit fram till att det här är en verksamhet som bör ligga hos Läke-medelsverket, alltså hos den ansvariga myndigheten.

Sedan vill jag gärna kommentera bullret. Bullret har alltså negligerats. Man ser här i riksdagen hur bullermotionerna distribueras mellan utskott. Socialutskottet har fått en, civilutskottet har fått en annan och trafikutskottet har fått en tredje. Men när det stora Mistraprojektet presenteras i slutet av året tror jag att vi har ett underlag som visar att det nog faktiskt är socialutskottet som ska ha ansvar för den här frågan.

Anf. 161 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på motionerna.

En god folkhälsa är en nödvändig förutsättning för social och ekonomisk utveckling. Det visar inte minst antalet motioner som behandlas i det här betänkandet, men även tonläget i de olika motionerna, reservationerna och särskilda yttrandena, trots retoriken i dem.

Allmänt sett har hälsoutvecklingen i Sverige varit positiv och bidragit till välfärd och tillväxt. Men det finns också tydliga tecken på ökande sjuklighet och en utbredd ohälsa.

I den lägesrapport som presenterades i går, och som många har kommenterat i dag, kan man utläsa att vissa problem som tidigare identifierats, som till exempel ökningen av övervikt och fetma, har stannat av bland vuxna och möjligen bland barn och att alkoholkonsumtionen bland skolungdomar inte längre ökar. Men oroande och allvarliga är unga flickors alkoholvanor.

Det finns alltså ljuspunkter som antyder att Sverige har goda förutsättningar att vända utvecklingen. Hälsotillståndet är ju, som vi har hört tidigare i dag, också i en internationell jämförelse väldigt gott. Det finns hos allt fler en hög medvetenhet om problemen med ökande övervikt, hjärt-kärlsjukdomar och andra hälsorisker. Dessutom finns ett stort folk-rörelsebaserat idrottsliv, skolhälsovård och en närsjukvård som har förutsättningar att nå många medborgare.

Det finns dock ett allvarligt notering i lägesrapporten från Socialstyrelsen. Trots den positiva trenden noteras ofta en motsatt trend för en liten grupp. Man kan inte tvinga människor att sluta röka. Inte heller kan man tvinga människor att motionera eller att äta en viss sorts mat. Men hälso- och sjukvården kan utnyttja sina breda kontaktytor och använda fungerande behandlingsmetoder, nämligen det motiverande samtalet,

beteendeförändringskunskap och strategier för att underhålla en livsstilsförändring.

Den minskade rökningen visar att Sveriges arbete med tobaksprevention, som inkluderar både information och ekonomiska styrmedel samt lagstiftning som begränsar tillgången, har varit framgångsrik. Stödet för rökfria krogar och restauranger vet vi är stort och efterlevs i det närmaste till hundra procent.

Jag var i Rwanda i förra veckan. Det som slog mig där var att man nästan aldrig såg någon som rökte. Vår bild av u-länder – om man nu kan använda det uttrycket – är att man där röker mycket, och de som kommer till våra länder röker mycket. Men i Rwanda såg man sällan någon som rökte. Det finns flera länder som har nått resultat i frågan.

Stödet har ökat efter genomförandet, trots ett mycket brett stöd redan före införandet. Även bland rökarna är stödet utbrett eftersom tobaksdebuten ofta inleds under påverkan av kamrater men också av alkohol – även som en inkörsport till narkotika, haschrökning. Förhoppningen är att förstagångsrökarna ska minska i antal liksom att det så kallade feströkandet som kan leda till dagligt rökande också ska minska.

Fru talman! Varje person har naturligtvis huvudansvaret för sitt eget liv och sin egen hälsa. Men vår livsstil tenderar att bli ett problem inte bara för oss som individer utan för hela samhället. Vi måste ta sikte på att långsiktigt förebygga ohälsa även med hjälp av en effektivare hälso- och sjukvård. Kristdemokraterna anser att den svenska närsjukvården faktiskt spelar en avgörande roll i det förebyggande folkhälsoarbetet. Men närsjukvården måste på ett bättre sätt utnyttja sin professionella kompetens, sin breda kontaktyta mot allmänheten och sin vardagliga närvaro i lokalsamhället. Det finns bra verksamheter, men samverkan är nödvändig utifrån den enskilde människans perspektiv. Det gäller ur ett folkhälso-perspektiv inte minst de äldres hälsa. Den utbredda ensamheten och den psykiska ohälsan hos äldre är ett av många områden som vi vet att regeringen nu uppmärksammar i direktiven.

Fru talman! Till sist vill jag uppmärksamma de alarmerande rapporterna om unga kvinnors ohälsa. De måste tas på stort allvar. Det kräver, vilket också har framkommit i de olika anförandena, att vi tar tag i frågan och skapar en ungdomshälsa värd namnet.

Den ökande mängden självmordsförsök hos unga kvinnor är ytterst allvarlig. Studier under lång tid, nu senast i lägesrapporten, visar på att flera flickor än tidigare vårdas för depression och ångest och att psykiska besvär har blivit betydligt vanligare bland yngre än hos äldre. Oro, ångslan och ångest bland unga tjejer har ökat från 9 procent 1989. Det är bra att ha tittat långsiktigt bakåt för att se hur detta har förändrats. 1989 var det 9 procent, och 2005 är det 30 procent.

Ökad alkoholkonsumtion, fler fall av veneriska sjukdomar, ökat antal aborter, ökad självmordsrisk, ökat våld mot tjejer, det vill säga våldtäkter och hedersrelaterat våld, Internetvärldens risker och höga krav på tjejer gör att många i dag utsätts för en hög risk för ohälsa. Den senaste tidens ökade antal förtidspensioneringar bland unga kvinnor kan också vara en barometer på att unga tjejers hälsa är i fara och att kraftfulla motåtgärder från samhället nu krävs.

Vi politiker måste ta vårt ansvar och säkra att vårdkedjan verkligen fungerar och att unga flickor och kvinnor får snabb hjälp när de mår då-

Prot. 2006/07:69
28 februari

Folkhälsofrågor

ligt. Ofta, alltför ofta, bollas de runt i systemet, vilket är orimligt för så unga människor.

Anf. 162 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Vi har inte folkhälsoministern här, så jag passar på att ställa frågor till Kristdemokraternas representant i socialutskottet.

Det blev en lång uppräknning av olika folkhälsoproblem i Rosita Runegrunds anförande. En del berodde på vår livsstil, och en del berodde på närsjukvården. Det jag väntade mig att Rosita skulle ta upp var frågan om förebyggande insatser och hälsans bestämningsfaktorer där hälso- och sjukvården har en mycket underordnad roll.

Vad tänker ni göra åt detta? Det är det intressanta. Hur tänker ni förebygga att unga kvinnor blir deprimerade och försöker ta livet av sig, eller tar livet av sig? Vad tänker regeringen göra?

Anf. 163 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Jag nämnde i mitt anförande att vi måste ta sikte på att långsiktigt förebygga ohälsa. Då tog jag också in frågan om effektivare hälso- och sjukvård.

Vi har tagit första steget genom att dra tillbaka folkhälsopropositionen från riksdagen. Vi vill påverka den utifrån hur allianspartierna ser på folkhälsan. Det här kommer så småningom till riksdagens bord. Då har vi kommit fram till hur vi i alliansen långsiktigt vill arbeta med frågor om hälsan.

Anf. 164 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Tänker regeringen ändra den folkhälsopolitik som vi har fört i det här landet sedan lång tid tillbaka och som bygger på hälsans bestämningsfaktorer, där till exempel individernas livsstil har underordnad betydelse? Det handlar om bra boende. Det handlar om arbete. Det handlar om rent vatten. Det handlar om jämlik skolgång och möjlighet att utbilda sig oberoende av ekonomiska förutsättningar. Det handlar om socioekonomiska faktorer så att det blir mindre inkomstklyftor i stället för ökade inkomstklyftor. Vi vet att de har en mycket negativ påverkan på folkhälsan.

Tänker regeringen ändra den folkhälsopolitik som vi har fört hittills?

Anf. 165 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Vi vill förbättra. Det jag har räknat upp ligger ett antal år tillbaka. Efter fyra år i regeringsställning ska vi se hur långt vi har nått. Förändra kanske – men förbättra är för oss kristdemokrater det allra viktigaste.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 mars.)

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2006/07:SoU7
Socialtjänstfrågor.

Anf. 166 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Fru talman! I det här betänkandet behandlas ett 60-tal motionsyrkanden om olika socialtjänstfrågor. De har väckts under allmänna motionstiden i höstas. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden främst med hänsyn till pågående arbete inom området. I betänkandet finns 15 reservationer och fyra särskilda yttranden.

Anf. 167 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Vänsterpartiet har en lång rad förslag som vi har lagt i motioner, och vi har reserverat oss för dem. Jag står bakom alla, men jag väljer här att lyfta fram två reservationer till kammaren. Det är nr 4 om barnbidrag och försörjningsstöd och nr 6 om barnfamiljers situation vid vräkning.

Socialtjänsten ska arbeta stödjande och förebyggande. Socialtjänsten fångar upp de människor, barn, unga, kvinnor och män, som faller genom maskorna i vårt generella välfärdssystem. När den generella välfärden inte fungerar tillräckligt bra eller utsätts för påfrestningar, som under 90-talskrisen, får socialtjänsten problem. När den generella välfärden fungerar bra och utvecklas och maskorna blir mindre kan socialtjänsten jobba med de människor som har ganska komplexa problem.

Det som nu gör mig orolig är att maskorna, som vi i Vänsterpartiet i samarbete med Socialdemokraterna och Miljöpartiet försökt krympa, återigen ska bli större. Det som oroar mig är vad som händer med människor som är arbetslösa eller sjuka och med dem som vi förut kallade förtidspensionärer. Vad kommer att hända med dem? Kommer den generella välfärden att vara tillräckligt bra för att de ska ha ett bra liv?

Vi pratade förut om en hemlöshetsstrategi, och hur lätt blir det att genomföra den om den sociala bostadspolitiken slopas och det inte blir nya hyresrätter och allmännyttans hyresrätter säljs ut? Hur bra blir det att jobba med och stötta våra barn om skolan väldigt tidigt sorterar dem?

Jag kommer i mitt anförande att i första hand prata om barnens situation. Jag tänkte börja med att tacka Rädde Barnen för att de har lyft fram att vi har en relativ barnfattigdom här i Sverige, för att de gör det årligen och sätter fokus på de barn som lever i en ekonomiskt och socialt utsatt situation.

Barn svälter inte i Sverige. Barn går i skola. Barn har tillgång till hälso- och sjukvård. Vi var tidigare inne på den rapport som visade att efter Schweiz låg Sverige tvåa bland de rikare länder där barn har det bra. USA låg på 18:e och England på 19:e plats. Barn i allmänhet har det bra, men det finns barn som inte har det bra i Sverige, och dem måste vi ta ett ansvar för.

Barnfattigdomen minskade mellan 1997 och 2004 från 433 000 till 252 000 barn, och det är bra. Vi lyckades ta igen lite av det som 90-talskrisen åstadkom. Men det jag tycker är allvarligt med Rädda Barnens senaste rapport är att skillnaderna ökar mellan de barn som är kvar i relativ barnfattigdom och de barn som lever i familjer som har fått en ganska bra utveckling. Jag är också rädd för att de klyftorna kommer att öka ännu mer med alliansens politik. De här barnen lever ofta med en ensamstående mamma eller har någon förälder som är född i ett annat land än Sverige.

Skillnaderna ökar mellan kommunerna och mellan stadsdelarna. Jag kommer från en stad som har tydliga skillnader. I Torshälla lever 3,5 procent av barnen i ekonomiskt utsatta familjer. I Bergsjön är det den nästan hisnande siffran 61 procent.

Vi tycker alltså att det är väldigt viktigt att ha ett tydligt barnperspektiv både i den generella välfärden och i socialtjänstens politik. Därför har det för oss varit helt självklart att länge jobba med frågan att när vi förbättrar den generella välfärden för barnfamiljerna genom att höja barnbidraget ska också barnen i de fattigaste familjerna på samma gång få en standardhöjning. Då ska inte barnbidraget räknas in i beräkningsunderlaget för försörjningsstödet och försörjningsstödet sänkas med lika mycket som barnbidraget höjs.

Därför var jag väldigt glad när jag såg att den förra regeringen lade ett uppdrag om att utreda frågorna om en höjning av barnbidraget och underhållsstödet. Lika förbittrad blev jag när jag upptäckte att en av alliansens första åtgärder var att ta bort det utredningsuppdraget. Man ville inte ens utreda frågan. Därför är jag inte heller förvånad att man i betänkandet säger totalt nej. Varför skulle man göra något annat? Man har ju tagit bort detta uppdrag.

Jag vill säga detta: Barndomen går inte i repris för de här barnen. Utredningen *Vräkning och hemlöshet – drabbar också barn*, som gjordes 2005, börjar sammanfattningen med orden: Det finns en allmän uppfattning i vårt land att barnfamiljer inte vräks, men vi bedömer att ca 1 000 barn om året berörs av vräkningar.

Vi tycker att det är oacceptabelt. Det är bra att det finns ett mål om att det här ska minska. Det är bra att man nu jobbar bättre i socialtjänsten. Jag vet att man ska titta på de frågorna när man nu ska se över en del av hyreslagen. Men från Vänsterpartiet säger vi att det måste vara nolltolerans mot att barn någonsin vräks utan att ha ett annat gott boende färdigt att flytta till i så fall. Det bästa är i de allra flesta fall att bo kvar.

Många barn lever i familjer med försörjningsstöd ganska länge, och socialtjänsten har nu satt mycket fokus på att rehabilitera, coacha och stödja familjer som har gått länge på försörjningsstöd för att de ska få arbete och egen försörjning. Men i juni fanns det i Göteborg 4 562 barn i familjer som hade haft försörjningsstöd i mer än tio månader, och då är det inte svårt att tänka sig att ekonomin och livet blir väldigt knappt i de familjerna. I hela Sverige var det 50 000 barn 2004.

Därför är det så viktigt att socialtjänsten när det gäller ekonomiskt bistånd har ett barnperspektiv, att man ser barnets behov, att man träffar familjen och barnet, att barnet självt får komma till tals, att barnet har möjlighet att göra något roligt på sommaren, kan delta i fritidsaktiviteter

tillsammans med kompisar och veta att de inte alltid utestängs från sådant som alla andra barn ser som självklart.

I Socialstyrelsens rapport säger man att det här fungerar bättre, men det finns fortfarande stora brister. I betänkandet säger man att vi ska följa det här och att regeringen ska återkomma om man behöver göra något. Men vi i Vänsterpartiet tycker att det är så viktigt, eftersom barnen inte får tillbaka sina barnår, som jag sade, att vi vill prioritera en metodutveckling i den här frågan.

Barn- och ungdomsvården är mycket diskuterad, och Socialstyrelsen säger glädjande nog i sin senaste rapport att det är en positiv utveckling med mycket mer att fortsätta att jobba på. Inte minst gäller det att fortsätta att utveckla samarbetet mellan socialtjänst, förskola, skola och hälso- och sjukvården.

Jag vill lyfta fram den försöksverksamhet som drogs i gång av Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet under namnet Barnhus, med samverkan under samma tak vid misstanke om brott mot barn.

Jag besökte Barnhuset i Göteborg, och på de barnhus som nu ska hålla på under försöksperioden 2007 på sex ställen i landet kan vi se att man på ett mycket bra sätt kan stödja barn som är utsatta för misshandel och sexuella övergrepp. Allt det som behövs samlas runt barnet och kan ge stöd till berörda anhöriga. När jag pratade med socialtjänsten i en stadsdel i Göteborg sade man: Vi har förbättrat vår verksamhet mycket i samarbete med barnhuset, för det innebär också en metodutveckling för vårt jobb. Vi får råd och stöd, och vi kan hela tiden diskutera med dem.

Jag skulle se det som en fördel om vi alla kunde vara överens om att när försöksåret 2007 är slut ska barnhusen vara kvar. Jag skulle vilja se barnhus i hela landet.

Det sista jag vill säga innan jag slutar – jag kommer tillbaka till några andra frågor i replikerna – är att jag gärna vill ha svar på frågan: Hur kan vi konkret stärka barnens situation?

I detta anförande instämde Elina Linna (v).

Anf. 168 THOMAS NIHLÉN (mp):

Fru talman! I det här motionsbetänkandet har Miljöpartiet sex reservationer. Vi ställer oss bakom alla våra reservationer men yrkar för tidsvinning endast bifall till reservation nr 10.

Jag tänker använda min tid till att kortfattat redovisa Miljöpartiets argument för våra sex olika reservationer.

Den första, reservation nr 3, handlar om att ändra socialtjänstlagen så att inte socialtjänsten kan särbehandla studenter och unga. Studenter ska i praktiken ha samma rätt till individuell behovsprövning som andra vuxna medborgare. Vi menar att det inte ska finnas några hinder för socialtjänsten att erbjuda praktikplats eller andra kompetenshöjande åtgärder, men det ska absolut inte vara en förutsättning för att en student ska kunna få försörjningsstöd. Miljöpartiet vill därför att socialtjänstlagens 4 kap. 4–5 §§ ska slopas, eftersom det är den bestämmelsen som ger socialtjänsten möjlighet att särbehandla studenter.

Reservation nr 5 handlar om hemlöshet. Att vara utan bostad skapar en försämrad livskvalitet och inverkar negativt på hela individens livssituation, oavsett omständigheterna kring den bostadslösa. Utan bostad blir

det ytterst svårt att tillgodogöra sig sina rättigheter, sköta arbete eller annan sysselsättning, umgås med nära och kära och så vidare.

Att ta sig ur hemlösheten och etablera ett varaktigt boende med de höga hyror som tillgängliga bostäder har i dag är nästan omöjligt. Och eftersom det är svårt att få jobb utan bostad och det är svårt att få bostad utan jobb hamnar bostadssökande lätt i ett moment 22.

Vi har noterat att regeringen har beslutat om en strategi för att motverka hemlöshet. Strategin innehåller många viktiga och bra målsättningar. Miljöpartiet anser dock att det inte räcker med att garantera tak över huvudet, utan vi yrkar i stället, i enlighet med vår reservation, att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till en rättighetslagstiftning som ger alla i Sverige rätt till en bostad.

Reservation nr 6 handlar om barnfamiljers situation vid vräkning. Ett barn har rätt att växa upp i en trygg och säker miljö. Hur ett barn växer upp präglar denna person resten av livet. Barnkonventionen ska vara vägledande vid allt beslutsfattande som rör boendet. Det är oacceptabelt att barnfamiljer kan vräkas och stå utan bostad, oavsett omständigheter.

Kommunen måste ta aktiv kontakt med de familjer som har problem med sitt boende. Så snart kronofogdemyndigheten får veta att vräkning kan komma att bli aktuellt ska den meddela socialnämnden i kommunen. Socialnämnden ska då vara skyldig att snabbt ta fram en handläggare, så att man hinner göra någonting innan vräkningen verkställs.

För närvarande pågår en översyn av hyreslagen, och eventuellt kommer en utredning att föreslå någon form av skyddslagstiftning kring barnperspektivet, och enligt regeringens hemlöshetsstrategi framgår det att inga barn ska vräkas. Trots detta tycker Miljöpartiet att det är viktigt att riksdagen ger en tydlig signal till regeringen och begär att regeringen återkommer med konkreta förslag till ändringar i lagstiftningen i denna del.

Reservation nr 10 handlar om särskilda avgiftningsplatser för kvinnor. Avgiftning och missbruksvård har, som mycket övrigt i samhället, byggts på att män är normen. Kvinnor har blivit inlagda för avgiftning på avdelningar där både män och kvinnor vistas. Många missbrukande kvinnor har misshandlats och utsatts för våld i sin omgivning. Det här innebär att när en kvinna är på avgiftning så kan också hennes plågoande vara där.

I betänkandet kan man läsa att regeringen har för avsikt att ta upp den här frågan med landstingen och regionerna under 2007. Socialutskottet biföll förra året Miljöpartiets motion där den här frågan togs upp. Man sade då att det får ankomma på regeringen att i samtal med sjukvårdshuvudmännen eller på annat lämpligt sätt tillse att tillräckligt antal sådana platser skapas.

Vi är inte övertygade om att det här räcker. Därför vill vi i enlighet med vår reservation att riksdagen ska uppmärksamma regeringen på att det måste bli en rättighet i landets alla landsting och regioner att det finns tillgång till separata avgiftningsplatser för kvinnor.

Reservation nr 11 handlar om personliga ombud. Reformen med personliga ombud är en lyckad reform, som Miljöpartiet har stött under hela processen. Det unika är att de finns nära den enskilda människan, ger personlig hjälp och stöd och ser till att hon får de insatser som hon har rätt till. De personliga ombuden vet vilka levnadsvillkor de psykiskt

sjuka har. För att det ska vara möjligt att ha den nära relation som är så avgörande för att kontakten ska bli bra och leda till rätt insatser behövs tid och engagemang. Det betyder att de personliga ombuden inte får vara överbelastade. Vi anser också att de bör ha en så oberoende ställning som möjligt.

Vid sidan av att kämpa för bättre villkor för varje enskild människa är det viktigt att de personliga ombuden även orkar lyfta frågor i ett bredare perspektiv. Vi tror att politiker kan få många uppslag om vad som konkret inte fungerar genom att lyssna på de personliga ombuden och de problem som de har ringat in. Därför tycker vi att rätten till personligt ombud ska skrivas in i socialtjänstlagen.

Fru talman! Till sist är det reservation nr 13 som handlar om ökad kompetens och kvalitet i socialtjänsten.

Utbildning, fortbildning och generell kompetenshöjning för personalen i socialtjänsten och Försäkringskassan när det gäller HBT-frågor är i dag något nästan obefintligt. Det finns inte heller i någon större utsträckning undervisning om HBT-frågor på socialhögskolan. Den fortbildning som finns drivs av lokala initiativ och förekommer bara på ett fåtal arbetsplatser, och inte heller här inkluderas generellt HBT-frågor när man talar om mångfald och diskriminering. Därför vill Miljöpartiet att riksdagen ska framföra till regeringen att det, för att garantera ett bra bemötande och icke-diskriminering, är viktigt att personalen i socialtjänsten, Försäkringskassan och andra institutioner utbildas och fortbildas för att höja sin HBT-kompetens.

I detta anförande instämde Gunvor G Ericson (mp).

Anf. 169 MARINA PETTERSSON (s):

Fru talman! Vi debatterar socialtjänstfrågor i kväll, och vi gör det på ett område som står under omvandling. Vi har inga reservationer i detta betänkande utan tre särskilda yttranden. Vi kan gå med på det här betänkandet på grund av det stora arbete som pågår i de många utredningar som nu är tillsatta. Vi kommer dock att följa dessa frågor väldigt noga, och vi förbehåller oss också rätten att återkomma till dem.

Fru talman! Många utredningar pågår, som sagt. Och det pågående arbetet fokuseras mera på den enskilda individen, dess behov och de åtgärder som vårt samhälle kan och önskar ge dem som är i en situation som de själva inte kan ta sig ur utan hjälp. Oavsett om det är fråga om barn, föräldrar, missbrukare, hemlösa eller de äldre i detta betänkande finns det inget annat område i hela vår lagstiftning som berör och kommer den enskilde individen så nära och är så kännbart och så livsavgörande som socialtjänstområdet.

Det är också så att vår socialpolitik är allas vår politik som vi genom livet berörs av på många olika sätt. Den ska i det utsatta läget, då allt annat är borta, finnas där för dig och för mig, för våra misshandlade barn, för våra missbrukare, missbrukare som vill bli hela människor igen, och för den som lever under knappa omständigheter. Socialtjänstlagen och försörjningsstödet är det yttersta skydds nätet vi har.

Fru talman! När vi går längs Drottninggatan och tittar på uteliggarna, tiggarna, de hemlösa som finns där måste vi se dem. Vi kan inte, som den nuvarande regeringen, förändra Sveriges bostadspolitik så att mer bo-

stadsrätter tränger ut allmännyttans bestånd. Med automatik skapas det färre hyresrätter som kan upplåtas till dessa grupper av människor som oftast är grava missbrukare och har stora skulder. 17 800 hemlösa finns i vårt land. Det är ett tal vi kunde registrera under en mätvecka år 2005. Mörkertalet är allt större. Trångboddheten är också ett stort problem.

Det finns i Stockholm ett antal lägenheter på den sekundära bostadsmarknaden. Om det visar sig genom det uppdrag som Boverket tillsammans med Socialstyrelsen har fått att det akuta behovet av lägenheter är till exempel tredubbelt så stort som det i dag finns lägenheter för, hur kommer då regeringens strategi att se ut för att skaffa fram dessa tusentals lägenheter samtidigt som man nedmonterar allmännyttan?

Fru talman! När det gäller barnfattigdomen ska vi inte tro att det bara är storstäderna som har ett alltmer växande problem med barn som lever under knappa förhållanden. Nej, i mitt Värmland levde 22,6 procent av barnen i Årjäng, och i Eda 22,8 procent, i fattigdom år 2004, enligt Rädda Barnens rapport. En kvarts miljon fattiga barn i ett sådant rikt land som Sverige är allvarligt.

Vems är då felet? Och med vilken politikerstrategi bekämpar man denna djupa orättvisa? Det handlar om att sällan eller aldrig gå ut och se på kultur i alla dess former för att det kostar pengar, att som förälder med sitt barn inte få gå på en utställning för att det kostar inträde, att alltid få säga "nej, det har vi inte råd med" som förälder och se att man måste spara de pengarna, för mjölken måste stå på bordet nästa dag också. Att vara utanför föder utanförskapets mörker, och klassklyftorna växer. När den alliansledda högerregeringen slår ned på våra välfärdssystem, sänker ersättningsnivåerna och också höjer kraven för att få dem föder det fler fattiga barn.

Fru talman! Det finns ett problem i att höjningarna av barnbidraget inte kommer de familjer till godo som är beroende av socialbidrag. Dessa familjer får inte del av den standardhöjning som var tänkt att nå alla barnfamiljer. Genom tilläggsdirektiv i juni 2006 fick utredningen Från socialbidrag till arbete i uppdrag att analysera konsekvenserna av att frångå principen att beakta alla inkomster vid socialbidragsprövning. Analysen skulle gälla barnbidraget och andra relevanta transfereringar till barnfamiljer när de ändrades.

Vi socialdemokrater höjde barnbidraget och underhållsstödet, och vi höjde ersättningarna i socialförsäkringssystemet. Vi menar att solidaritet och minskade klassklyftor föder trygga människor som vågar mer och att den som råkar falla också ska veta som individ att systemen håller. Varför måste jag då fråga den borgerliga majoriteten: Varför inte ens utreda om undantaget, att höjningar av barnbidraget inte skulle räknas med i beräkningen av försörjningsstödet? Det direktivet tog den högerborgerliga regeringen bort från utredningen.

Det är faktiskt så att det yttersta ansvaret för att förverkliga statens ansvar för barnkonventionen ligger på Fredrik Reinfeldt och hans kolleger. Utred konsekvenserna av förändringar i vårt trygghetssystem ur ett barnperspektiv! Förvärra inte ytterligare barnfattigdomen i Sverige!

Vi socialdemokrater anser fortfarande att denna fråga bör prövas. Vi förbehåller oss också rätten att återkomma i den.

Fru talman! Vad gäller barnhemsplaceringarna i efterkrigstid ända fram till 1970-talet tänker vi följa också den frågan noga. Jag har själv

upplevt berättelser om dåliga familjehem, misshandel och kärlekslöshet mot barn som inte har fyllt fem år när de placerades första gången. Vi kan inte blunda för det som har skett, utan allt måste upp i ljuset, det som hände under dessa mörka år. Det har förekommit att barn har fått sova på vinden och att bättet fanns framme när de var långt borta från sina hem och sina föräldrar. Misshandel, kränkningar och dåliga förhållanden var vardagen för tusentals barn som i dag är vuxna, många med svåra psykosociala problem, svår ångest och ibland missbruk. Vi är skyldiga dessa barn sanningen.

Vi socialdemokrater tillsatte en särskild utredare med uppgift att granska de här allvarliga övergreppen vid institutioner och familjehem. Detta är gott, och första delrapporten kommer i höst.

Fru talman! Den stora missbrukssatsningen, Ett kontrakt för livet, har enligt vår mening varit mycket lyckosam. Satsningen omfattade 820 miljoner i statsbidrag till missbruksvården under en treårsperiod 2005–2007. I detta betänkande anges det också att utskottet ser positivt på satsningen. Min fråga till majoriteten är: Kommer ni att fortsätta den lyckade satsningen efter år 2007? Vi socialdemokrater anser att satsningen bör permanentas. Därför har vi i vårt budgetförslag anvisat 150 miljoner årligen för detta ändamål.

I detta anförande instämde Catharina Bråkenhielm, Christer Engelhardt, Jan-Olof Larsson och Per Svedberg (alla s).

Anf. 170 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Fru talman! Nu är det drygt fyra månader sedan den nya alliansregeringen tillträdde. På många områden sker det förändringar. Den allra viktigaste uppgiften för oss är att få människor från det stora utanförskapet, och där har arbetet börjat. Ett viktigt instrument i det arbetet är nystartsjobben, framför allt när det gäller personer som har varit borta så länge från arbetsmarknaden att det är socialbidrag eller det som man nu kallar för försörjningsstöd som har varit deras enda inkomstkälla. Ett nystartsjobb, ett riktigt jobb ger oanade vinster.

Fru talman! På de få månader som regeringen hittills haft på sig har det också inom vårt utskotts område och det vi pratar om i dag, socialtjänstens område, hunnit hända mycket. Det är många frågor som är på väg fram till olika former av avgörande, antingen till riksdagen eller till den myndighet som har att avgöra det. Utredningen Från socialbidrag till arbete som sattes i gång av den förra regeringen har lämnat ett förslag, och det ska nu snart remissbehandlas.

Där finns många förslag som är intressanta. Till exempel tar man upp frågan om barn som sommarjobbar. Det är en fråga som jag själv har lyft upp till debatt flera gånger här i kammaren under den förra mandatperioden och ett område där det är oerhört tydligt vilket signalsystem vårt samhälle ger våra unga. Tänk en ung person som sommarjobbar ihop till en moped och som med det regelverk som vi har i dag ska behöva avstå från de pengarna för att föräldrarnas försörjningsstöd måste minskas med samma summa! Självklart ska man inte behöva avstå från den inkomsten för att mamma eller pappa har socialbidrag. Det är underligt, tycker jag, att de frågor jag ställde till Morgan Johansson under den förra mandatperioden inte gick att åtgärda då. Men det är bra att det äntligen lyfts fram.

I dag kan inte socialtjänsten eller en hyresvärd överta bostadsbidrag från någon. Det var möjligt tidigare. Det var ett väldigt bra instrument dessutom. Fråga varje erfaren socialpolitiker om det! Tyvärr medger den förändring som har blivit att en del personer använder socialbidraget till annat än hyra, blir släpande efter med hyresskulder och ibland får vräkning eller hot om vräkning som konsekvens.

Regeringen kommer nu att ta ett helhetsgrepp på hemlöshetsproblematiken, och det är viktigt. Det kanske inte är någon kioskvältare, men det är absolut nödvändigt och välkommet. Här är frågan om möjligheten att ta över bostadsbidraget en pusselbit av många som krävs.

Jag kan väl så här oss här i kammaren emellan säga att detta inte heller var en okänd företeelse för den förra regeringen. Den upplystes om detta flera gånger – i debatter, i interpellationer och genom motioner – men utan resultat. Det är bra att den här regeringen nu har gjort frågan aktuell.

Vistelsebegreppet i socialtjänstlagen, fru talman, är ännu en fråga som den nya regeringen avser att se över. Det diskuterades också ett flertal gånger under förra mandatperioden, och senast i våras voterade vi om det. Då var den tidigare majoriteten inte intresserad av att se över frågan. Det är intressant att notera att det nu finns flera motioner som instämmer i det vi från alliansen tidigare hävdade. Att se över detta begrepp är nödvändigt för de små kommuner som oförskyllt får stora kostnader och svårigheter med sommarboende som både kräver och har rätt till en hjälp som sommarkommunen inte får en enda skattekrona för utan bara måste leverera. Den här regeringen, fru talman, kommer att se över frågan om vistelsebegreppet, och det är välkommet och tacknämligt.

När det gäller vård, också tvångsvård, av gravida missbrukande kvinnor har Socialstyrelsen i uppdrag att utreda om gravida kvinnor med missbruk får den vård de behöver för att ha en alkohol- och narkotikafri graviditet. Man ska också se över hur en indikation på tvångsvård kan utformas.

I Norge finns en sådan här lag som gör det möjligt att ingripa. Den är ett viktigt instrument, har man upptäckt, för att förmå gravida missbrukande kvinnor att avstå från sitt missbruk under graviditeten. Det viktigaste är ju att barnen får möjlighet att födas utan skador. Då är ett missbruk förödande, och då kan en sådan här lag vara nödvändig. Det är välkommet att Socialstyrelsens uppdrag är på gång och att det kommer att komma fram förslag i detta.

Fru talman! När det gäller Rädda Barnens rapport *Barnfattigdom* hälsar jag också den välkommen. Den är nödvändig och visar att det krävs åtgärder på många olika håll. Jag vill dock fråga Marina Pettersson: Vem är det som har haft makten i Sverige de senaste tolv åren?

Fru talman! Jag yrkar alltså bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på de olika reservationerna.

Anf. 171 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag var inne på samma spår som Marina Pettersson när det gällde missbrukarvården och lyssnade därför om Magdalena Andersson skulle säga eller svara någonting där, men det gjorde du inte.

Jag tror att alla vi politiker är överens om att missbrukarvården under 90-talskrisen fick ta stryk. Vi i Vänsterpartiet har drivit att missbrukar-

vården måste förbättras, och tillsammans med våra samarbetspartier skapade vi förra mandatperioden Ett kontrakt för livet, som innebär ett riktat statligt stöd till missbrukarvården under tre år. Sista året är 2007.

Alla jag har pratat med har talat om hur viktig denna satsning är och sagt att den måste fortsätta. Det gäller brukarorganisationerna, som säger att man kommit en bit på väg men att det fattas mycket. Det gäller dem som jobbar i missbrukarvården, som säger att man nu har kommit i gång med en massa bra saker. Till exempel har man fått i gång gemensamma arbeten där man från sjukvårdens beroendeavdelningar sitter ihop med socialtjänsten under samma tak och gör ett gemensamt jobb. Detta har precis kört i gång, till exempel i Göteborg, i Mark och i Mölndal som jag kommer ifrån. En massa stöd till barn till missbrukande föräldrar har kommit i gång. Metodutveckling har kommit i gång.

Men man säger också att det finns stora brister. Det finns alldeles för få alternativ. Mångfald brukar vi ibland ha olika syn på, men här saknas verkligen mångfald. I en del kommuner har man *ett* recept till alla människor med missbruksproblem. Oavsett kön och oavsett vad som kan passa för den personen ska alla gå igenom tolvstegsprogrammet, till exempel.

Jag skulle därför vilja fråga dig: Kommer ni att fortsätta denna statliga satsning och ge stöd för att utveckla missbrukspolitiken och missbrukarvården? Annars är jag rädd att den utveckling vi har satt i gång kommer att brytas.

Anf. 172 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Som framgår av betänkandet pågår Ett kontrakt för livet, och utskottet säger samfällt att vi ser positivt på denna satsning. Dessutom kommer det nationella riktlinjer om missbrukar- och beroendevården från Socialstyrelsen inom kort. Därutöver kommer Socialstyrelsens föreskrifter om allmänna råd om läkemedelsbaserad underhållsbehandling för opiatberoende. En bättre tillsyn av missbrukarvården kommer också.

Min uppfattning är att Ett kontrakt för livet måste få en chans att utvärderas. Självklart är det viktigt att vården av missbrukare fortsätter på absolut bästa sätt.

När det gäller särskilda avgiftningsplatser för kvinnor tog den förra regeringen upp att man skulle ha samtal med Sveriges Kommuner och Landsting kring detta, och vi utgår från att den nya regeringen kommer att göra precis samma sak. Att inte tilltro den här regeringen det som den förra regeringen gjorde är för mig väldigt underligt. Det tycker jag visar att man inte litade på vad den förra regeringen gjorde. Självklart måste ett sådant här samtal få vara basen för en bra vård för missbrukande kvinnor.

Anf. 173 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tycker fortfarande inte att jag fått något svar på om man vill ta ett nationellt ansvar för att fortsätta att utveckla missbrukspolitiken. Självklart ska man utvärdera och titta på om formerna har fungerat bra och hur de kan utvecklas. Ett kontrakt för livet har innehållit mycket, bland annat skulle kommunerna ställa upp med LVM-placering och stöd i eftervård när man varit på ett behandlingshem. Jag tycker dock inte att jag får något klart svar från dig: Är ni beredda att fortsätta att ta

detta ansvar? Jag tror att det är helt nödvändigt. Fortsätter man inte den påbörjade utvecklingen kommer väldigt många bra saker att avbrytas, och då kommer man inte att kunna höja nivån i missbrukarvården.

Sedan är det ju positivt med avgiftningsplatser för kvinnor, men ni har missat att detta bara är första steget i en vårdkedja för kvinnor. Vi har motionerat om att man ska ha separata behandlingsmöjligheter hela tiden för kvinnor. Inte minst är det viktigt för de kvinnor som utsätts för våld. Mobilisering mot narkotika har ju visat hur vanligt det är att man utsätts för misshandel och övergrepp om man har ett missbruk och att det brister väldigt mycket i det stöd man får. Man kan ju inte gå till de vanliga kvinnojourerna.

När jag jobbade med detta som kommunalråd i Göteborg var vi helt överens om detta: Ska det funka att hjälpa dessa kvinnor även när det gäller våldet måste det finnas en vårdkedja för kvinnor med missbruksproblem. Det räcker inte med avgiftningsplatser.

Hur tänker ni alltså, eftersom ni inte har stött det förslag vi har lagt fram, arbeta vidare med den frågan? Och kommer ni att fortsätta att ge ett statligt stöd för att utveckla missbrukarvården och ge kvinnor och män med missbruksproblem möjlighet att bryta sitt missbruk och möjlighet till ett värdigt liv?

Anf. 174 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Man kan väl konstatera att det inte är så många som har stött ert förslag. I så fall hade väl fler stått bakom den reservationen.

En sak man dock också kan konstatera är att samtliga partier här brinner för en bra och fungerande missbrukarvård.

Utskottet skriver samfällt att man är positiv och att Kontrakt för livet måste tas på allvar. Det Eva Olofsson tar upp här om våld mot kvinnor är oerhört viktigt att ta på allvar. Det gör också alliansregeringen.

Det kommer en nationell handlingsplan som handlar om just hur man ska möta våld mot kvinnor. Vi kommer dessutom om ett litet tag här i kammaren att ha ett förslag om utökade krav på kommunerna när det gäller våld mot kvinnor och kvinnojourer. Det är självklart av allra största vikt.

Anf. 175 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Fru talman! Magdalena Andersson frågar mig vad vi socialdemokrater har gjort under våra tolv år vid makten. Det första vi fick göra efter tillträdet för tolv år sedan var att göra en stor budgetsanering efter er tid vid makten.

Det tog lite tid. Men sedan har vi under åratals så fort vi har haft budgetutrymme förbättrat hela vårt välfärdssystem. Vi har höjt barnbidragen och höjt underhållsstöden. Vi har högre ersättningar i våra trygghetssystem.

Vad har ni gjort? Direkt när ni kom till makten har ni försämrat. Det är lägre ersättningar, sämre förutsättningar för dem som är arbetsskadade, de deltidsarbetande, kvinnorna och de sjuka. De får alla sänkta ersättningar.

Av dem som har försörjningsstöd är 38 procent ensamstående kvinnor. Barnfattigdomen i dessa barnfamiljer lär knappast bli mindre när försäkringarna i a-kasseförsäkringen slår igenom efter mars, för att bara ta ett exempel. Barnfattigdomen lär inte bli mindre av era genomförda reformer.

Anf. 176 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Det alliansregeringen fick ta över var en och halv miljon människor i utanförskap. Det är människor som inte arbetade för att de hade förtidspension. Det är människor som jobbade mindre än vad de egentligen ville göra. De studerade fast de egentligen ville arbeta eller gick på försörjningsstöd. Det är en fullständigt ohållbar situation. Det är ett utanförskap av sällan skådat mått. Det är prioritet 1 för regeringen att ta itu med det.

Nystartsjobben är ett fantastiskt bra redskap för personer som har stått utanför arbetsmarknaden så länge att de hör till dem som har absolut svårast av alla att få ett jobb. Den som har ett jobb får väldigt lätt ett jobb i dag. Men den som har varit utanför arbetsmarknaden i fyra år har inte alls samma chanser.

På fyra månader, snart fem, Marina Pettersson, har vi i det här betänkandet som handlar om socialtjänst lyckats leverera ett budskap om att det kommer besked om sommarjobbsmöjligheter också för unga människor, om förändringen av bostadsbidragen, om en hemlöshetsstrategi som är viktig och om vistelsebegreppet.

Vi levererar en politik som ger människor chans till jobb. Med jobb slipper de försörjningsstöd. Med sänkt skatt får de också större möjligheter att leva på den lön de har, själv kunna äga sitt liv och inte vara beroende av bidrag.

Det är den politik som jag gick till val på och som jag är stolt över.

Anf. 177 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Fru talman! Dessa genomslag kommer när de sänkta ersättningarna visar sig i plånböckerna hos barnfamiljer och dem som har det sämst ställt. Ersättningsnivåerna blir så låga att det föder mer barnfattigdom. Detta kommer att visa sig inom en snar framtid.

Varför tog ni bort direktivet för höjningarna av barnbidraget, Magdalena Andersson, så att barnbidragshöjningarna skulle kunna undantas vid beräkningen av försörjningsstödet? Det skulle något ha kunnat minska barnfattigdomen. En del av familjerna hade då kommit över riksnormen för försörjningsstödet. Varför gjorde ni det, Magdalena?

När det gäller hemlösheten vet också Magdalena Andersson lika väl som jag att vägen till ett eget boende är väldigt lång och snårig. Hyresrätten betyder väldigt mycket här. Det är en ingång på bostadsmarknaden i storstadsområdena. Det är nästan bara allmännyttan som ställer upp med bostäder. Det är den allmännytta som ni nu nedmonterar.

Hur ska majoriteten få fram tillräckligt många lägenheter för alla de tusentals hemlösa?

Anf. 178 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! När det gäller frågan om barnbidrag ser vi det som oerhört mer viktigt att ge människor egna pengar i form av en egen inkomst i form av lön. En lön med sänkt skatt ger bättre pengar i fickan. Det är bättre med egna pengar än med ett högre bidrag. Vår tanke är att man inte ska behöva vara bidragsberoende utan kunna stå på egna ben.

Det handlar om fler jobb och satsning på att bekämpa utanförskapet och att få människor ur det. Det handlar om sänkta skatter så att människor får egna pengar och inte behöver vara beroende av politiska beslut. Det är precis det som behövs.

Det krävs en skola som har en annan inriktning och ger en lärlingsutbildning och yrkesinriktning så att människor har en chans att komma ut på den arbetsmarknad som nu ropar efter arbetskraft.

Det fanns också hemlösa på Marina Petterssons tid under förra mandatperioden och också mandatperioden innan dess. Tyvärr fanns det inte någon som lade fram någon strategi för hur man skulle komma åt problemet med hemlösheten. Det har den nya regeringen aviserat att man ska göra.

Målen har vi sett. Nu gäller det att jobba framåt så att vi verkligen klarar av det. Vi vill inte ha några barn som vräks. Vi vill inte att människor ska vara hemlösa i vårt land.

Anf. 179 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! Centerpartiet tycker att regeringens strategi angående de hemlösas situation är en bra början på det helhetsgrepp som måste tas för att komma till rätta med ett stort bekymmer för många människor. Regeringen har satsat 100 miljoner kronor för att underlätta för svagare grupper att etablera sig på bostadsmarknaden.

Att alla som är hemlösa inte har samma behov bara för att de delar just ett gemensamt problem pekas på i strategin. Insatserna ska alltså utgå från individen och de individuella behoven. Tak över huvudet och en varm och ren säng för en natt är det minsta man ska kunna erbjuda dem som önskar det.

Det behöver också arbetas med bakomliggande orsaker, och det är en rättighet. Men de som av olika anledningar inte vill ha den hjälp som erbjuds ska inte som i dag hänvisas till portuppgångar eller parkbänkar.

Människor kanske inte vill eller kan svara upp till socialtjänstens krav. De kanske är nöjda. De kanske har svarat tillräckligt många gånger. De kanske har varit inne i systemet tillräckligt länge.

Man har fått nog. Man sover hellre ute än svarar på alla frågor.

Fru talman! Centerpartiet ser gärna att de ideella organisationerna får ett större utrymme, för det är just här de har betydelse. Alla idéer och förslag behöver beaktas, särskilt de förslag på lösningar som kommer från den hemlösa. Det kanske är den hemlösa som har den bästa lösningen.

Jag och Centerpartiet tycker att det är bra att man i strategin också tar upp att människor som är intagna på fängelse, behandlingshem eller liknande ska ha en bostad att gå till vid utskrivning. Bostaden är en viktig pusselbit för återanpassningen till samhället. Motsatsen späder förstås bara på utanförskapet.

Att tusentals barn under de senaste åren har vräkts – blivit vräkta – från sina hem är helt oacceptabelt. Alla barn har rätt till en trygg uppväxt med allt vad det innebär. Regeringen är tydlig i detta fall. Inga barn ska eller får lov att bli vräkta.

Fru talman! I betänkandet tas vistelsebegreppet i socialtjänstlagen upp. Enligt socialtjänstlagen svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område. I samma lag framgår att kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. För det mesta är det inget ont att säga om det. Men till exempel de kustnära kommunerna tycker att det här ställer till problem. De är under vinterhalvåret till invånarantalet små kommuner för att sedan under sommaren få upp till det dubbla invånarantalet genom sommargästerna. Människor ska självfallet ha rätt att flytta till sin sommarstuga tidig vår och flytta tillbaka till sin permanenta bostad sen höst utan att någon ska hindra det.

Om man är beroende av hemtjänst gäller, som jag tidigare nämnde, socialtjänstlagen. Kommunerna har alltså det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

Det är nödvändigt att regeringen nu avser att se över frågan om vistelsebegreppet i olika perspektiv. Centerpartiet välkomnar detta.

Det handlar inte bara om pengar och personal i den ansatta kommunen. Det handlar också om personen som har rätt till sin hemtjänst. Möjligheten är stor att problemen hos en överhopad hemtjänst med personalbrist och så vidare hamnar i knät hemma hos vårdtagaren.

Vad gäller vård av missbrukare tar man i betänkandet upp satsningen Ett kontrakt för livet som innebär riktade statsbidrag till missbrukarvården på 820 miljoner. Det är en välkommen satsning. Att komma ifrån ett missbruk är av godo inte bara för missbrukaren utan för hela samhället. Om personen med missbruk lever tillsammans med familj och barn är det ännu viktigare att hjälp finns för att bli kvitt sitt missbruk. Barn behöver sina föräldrar, men de behöver inte föräldrar som missbrukar. Även här är det individuella lösningar som är viktiga – att våga pröva nytt.

Socialtjänsten har fått i uppdrag att utreda om gravida kvinnor med missbruk får den vård de behöver för att uppnå en drogfri graviditet. Dessa kvinnor är oftast ytterst sårbara, och de behöver mycket stöd och hjälp både under och efter graviditeten. Att leva med alkoholskador som tillkom när man låg i magen är ett tungt arv att bära med sig. Alkoholskador kan som ni vet ge hjärnskador som kan visa sig både fysiskt och psykiskt. Dessa skador får man leva med hela livet.

När det gäller anmälningsplikten av barn som far illa är det mycket bra att frågan börjar diskuteras. I första hand gäller det precis som det står i betänkandet att anmälningsskyddet efterföljs. Det är inte alltid det gör det. Centerpartiet ser också fram emot att ansvariga i kommuner och landsting alltid ser till att fortbilda all sin personal i olika verksamheter – i första hand dem som har ansvar för barn. Men även andra personalgrupper behöver kunskap om anmälningsskyldigheten.

Vad gäller HBT-frågor håller jag med Thomas Nihlén från Miljöpartiet, som lyfte fram detta. Det är viktigt att man får en bred kunskap i alla olika organisationer.

Dessutom håller jag med socialdemokraten Marina Pettersson när hon pratar om utredningen om barn som hålls fast på barnhem. Det finns

rysliga historier om detta. Det är jätteviktigt att man får komma fram och prata om detta. Det finns inget som vi inte håller med om där. Den utredningen har som sagt redan påbörjats.

Fru talman! Betänkandet som vi just nu debatterar berör till stor del de människor som under kortare eller längre perioder i sitt liv behöver stöd och hjälp av andra för att få en fungerande vardag. Därför är detta viktiga frågor som ska hanteras med största respekt, då följderna ger konsekvenser för den enskildes vardag.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 180 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp det här med hemlöshetsstrategin och att alla ska vara garanterade någonstans att bo. Det håller jag med om, men det räcker inte. Det är inte speciellt roligt att ha tak över huvudet och få gå därifrån på dagen och inte veta vart man ska ta vägen.

Vi ska få fler bostäder, det ska bli lättare om man har varit på HVB eller intagen på kriminalvårdsanstalt eller rättspsykiatri – det håller jag med om. Inträdet på den ordinarie bostadsmarknaden ska underlättas. Ja, det är självklart! Det ska det. Det är oerhört viktigt.

Men var är verktygen, kära allians? Maria Larsson lägger fram en hemlöshetsstrategi, och partikamraten Odell saboterar den. För vad är det som händer nu? Det byggs mycket färre hyresrätter. I Göteborg byggs bara hälften av dem man planerade. Det ser likadant ut runtom i landet. I Göteborg, som har en s-, v- och mp-majoritet säljer vi inte ut allmännyttan. Men de privata hyresrätterna i centralare delar av Göteborg omvandlas i rask takt. Vi tappar alltså en massa hyresrätter fast vi vill ha dem kvar. I Stockholm säljer man ut dem.

Var ska dessa människor bo? Vem ska ställa upp med lägenheterna? Det är bra, egna bostäder med kontrakt som många behöver.

När Göteborg skulle bygga speciella, alternativa boenden för missbrukare och människor med lite svårare problem överklagades hela midvintern.

Framför allt: Var ska ni få dessa hyresrätter ifrån? Alla – hemlöshetsforskarna, Socialstyrelsen i sin rapport och utredningen om barn som blir vräkta – säger att det här inte är en individuell fråga. Detta är strukturella frågor. Vi måste ha en bostadspolitik där de här människorna får möjlighet att komma in på bostadsmarknaden fast de inte är attraktiva, fast de har hyresskulder, fast de någon gång har blivit vräkta, fast de lever på försörjningsstöd och fast mannen har misshandlat dem så att de har mist lägenheten. Jag skulle gärna vilja veta något om verktygen.

Anf. 181 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Fru talman! Eva Olofsson! Vi vänder nu en skuta som har gått långt, långt ut och nästan på grund. Det är inte någonting som görs på fem minuter. Det har förts en politik för de hemlösa i ett ovanifrånsperspektiv som talar exakt om vad den hemlösa behöver. Det ställs krav, och det ges riktlinjer – passar det inte så gå ut! Det finns ingenting i detta som jag tycker är bra.

Dessutom måste jag rätta dig när det gäller Göteborg, Eva Olofsson. Det är inte allmännyttan som tar hand om dem som behöver hjälp. Det är

de privata värdarna. Om du inte tror mig så kan du kolla med Majornas bostadsförsörjare som är anställd på socialtjänsten, som klart och tydligt säger: Det går inte att jobba med allmännyttan, för den har nu en policy som säger att den ska bli till för alla, och då måste man ta bort socialbidragstagarna! Detta stämmer alltså inte.

Jag har också tyckt att det vore bra att ha en allmännytta just av anledningen att vi då skulle ha en politik för alla. Men när det nu är så här så ser jag inte det bekymret.

När det gäller att se till att få bostäder är det inte en etta eller en tvåa i Majorna eller en tvåa i Biskopsgården som det handlar om. Det behövs så himla många olika bostäder. Det gäller till exempel dem som har sina beroendetrappor, sina bostadsrappor och jag vet inte allt vad det kallas. Efter det att man har supit bort sin ursprungsfamilj, sitt hem, sina barn och vad du vill så får man en etta eller en tvåa i Majorna om man slutar att supa. Lite mer flexibilitet och lite mer gummiband i vårt tänkande skulle jag vilja se.

Anf. 182 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag har jobbat med de här frågorna kommunalpolitiskt i Göteborg. Jag vet att allmännyttan har tagit ett mycket stort ansvar. Det finns enskilda privata hyresvärdar som delvis gör det, ofta då i samverkan med frivilligorganisationer. Det finns alltså ett avtal mellan de privata värdarna, allmännyttan och Göteborgs stad om att sätta av ett antal lägenheter till dem som får förtur av sociala och medicinska skäl. Där har i princip de privata hyresvärdarna levererat noll. Det är allmännyttan som har levererat in lägenheter. Allmännyttan har också ställt ett antal lägenheter till förfogande för människor som helt enkelt bodde fel. De bodde i bostäder där man inte ska bo om man inte har sociala problem. De var helt enkelt drabbade av bostadsbrist och levde kanske på försörjningsstöd. Allmännyttan har tagit ett ansvar.

Risken med er politik är att en minskande allmännytta ska ta allt ansvar. Då blir det *social housing*, som finns i många andra länder. Där ger EU kommunerna möjlighet att ge bidrag. Då bygger man vissa områden, och där får du bara bo om du har väldigt låg inkomst, lever på försörjningsstöd eller har problem. Då får man en ännu tyngre segregation. Jag stöder den linjen att allmännyttan ska ta ett socialt ansvar, men i allmännyttan ska alla sorters människor kunna bo. Det måste vi absolut jobba vidare för.

Du har inte svarat på frågan om verktygen. Hur ska ni få fram de här bostäderna? Många av de här människorna bor i storstäderna, och där har vi en bostadsbrist. Det är hyresrätter vi behöver. Var ska de bo i Stockholm? Det kommer ju inte att finnas kvar så många hyresrätter mer än kanske i förortsområdena runt omkring. Om alla som inte är attraktiva på arbetsmarknaden bor där får vi ytterligare en segregation. Eller blir det som Odell säger när det gäller ungdomar? Det ska lösas genom andrahandsuthyrning. Är det så det ska gå till? Jag tycker inte att du har förklarat hur de här bostäderna ska komma fram.

Anf. 183 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har tyvärr svårt att se, Eva Olofsson, att segregationen skulle kunna bli större än vad den är i vissa förorter i Göteborg. Jag är

väldigt glad om det är så att allmännyttan tar sitt ansvar. Då har det i så fall vänt under de senaste åren. Hemma i min kommun, Härryda kommun, är vi mycket dåliga på just det. Vi får köpa lägenheter av privata värdar.

Jag skulle kunna räkna upp många verktyg som jag skulle kunna tänka mig att använda, men det skulle inte vara helt rätt. Jag kan tyvärr inte överta något från er heller. Vi väntar på vårpropositionen där vi får reda på exakt hur mycket pengar vi kan få till detta.

Men en idé och ett förslag som jag skulle vilja lämna är att också använda personerna som är drabbade av detta. Be om deras hjälp. Fråga dem vad de vill ha och på vilket sätt de vill ha det. Det har man till exempel gjort i Kanada. De hade stora sittningar med hemlösa. Då kan man identifiera de olika behoven så att man inte bygger fel, gör fel och tänker fel.

Jag har inte de exakta verktygen nu, men jag vet att det här i alla fall inte kommer att bli sämre.

Anf. 184 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

När det gäller initiativ inom socialtjänstens områden kan man konstatera att mycket är på gång. Flera motioner berör områden där uppdrag redan är utlämnade och ska avlämnas.

I mitt anförande kommer jag att fokusera på barns och ungdomars ut-satthet i dagens Sverige. Vi kunde nyligen ta del av Bris rapport som visar att våra barns och ungdomars psykiska ohälsa har ökat. Samtalen från barn som mår dåligt har ökat med 20 procent mellan 2005 och 2006. Det handlar om självdestruktiva beteenden, självmordstankar, depressioner, ätstörningar, panikångest och fobier. Samtidigt vet vi att köerna till BUP-klinikerna är långa, framför allt när det gäller ärenden som har med utredningar att göra.

Samverkan mellan myndigheterna är bristfällig, och det gör att många ungdomar faller mellan stolarna. I många kommuner är elevhälsan kraftigt nedrustad. Vi vet att alkoholkonsumtionen hos ungdomar har gått ned, men vi vet också att de ungdomar som dricker konsumerar mycket mer. Föräldraskapet sviktar många gånger. Stressen är över lag mycket hög bland våra barn och ungdomar. Det blir ännu tydligare om vi tittar på internationella jämförelser.

Fru talman! Vad gör vi då åt det här, och vad kan bli bättre? I dag har många landsting familjecentraler och ungdomshälsor i samverkan med kommunerna. Det är ett väldigt bra sätt jobba för att förebygga ohälsa och för att stötta föräldrar i deras roll. Regeringen vill inrätta en vårdgaranti på en månad till barn- och ungdomspsykiatri. Det är en nödvändig åtgärd.

Sedan har vi det här betänkandet *Källan till en chans* som har remissbehandlats och nu bereds i Regeringskansliet. De förslagen handlar bland annat om tidigt stöd till barn och unga och deras föräldrar, om utredning och insatser av hög kvalitet och om en social barn- och ungdomsvård som kan vila på kunskap och beprövad erfarenhet.

Fru talman! Folkpartiet välkomnar detta. Folkpartiet menar att det behövs fler fältarbetare inom socialtjänsten. Socialtjänsten ska finnas ute

bland våra ungdomar. Anmälningar som görs till socialtjänsten om att barn får illa resulterar alltför sällan i effektiva åtgärder. Det handlar faktiskt inte om nonchalans från socialtjänstens sida att det blir så, utan det beror på att socialtjänsten många gånger saknar redskap och resurser. Socialarbetare vittnar om att de inte hinner med utredningar och att socialtjänsten inte alls eller bara delvis kan leva upp till lagens intentioner. Arbetet är stressigt, och kommunerna sparar inom individ- och familjeomsorg. Det är allvarligt, och det måste ses över.

Folkpartiet anser att socialtjänsten måste få de redskap de behöver för att kunna arbeta förebyggande. Satsningar krävs bland annat inom det brottsförebyggande arbetet. Enligt en Brårappport *Vad händer med unga lagöverträdare* återfaller hela 70 procent inom tre år. Det handlar alltså om ungdomar som har dömts till vård inom socialtjänsten. Här krävs tydliga insatser för att förebygga kriminalitet och bryta ett kriminellt beteende. Folkpartiet vill att det ska finnas en obligatorisk utredningsplikt inom socialtjänsten i de här ärendena. Vi får faktiskt inte släppa taget om ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet.

Folkpartiet menar att barnperspektivet och barnkompetensen måste få större fokus inom socialtjänstens område. Samverkan mellan skola, socialtjänst och fritid måste utvecklas. I dag gömmer man sig ofta bakom sekretesslagen, och det drabbar naturligtvis tredje part. Här har flera kommuner börjat jobba över gränserna, och det är helt nödvändigt. Det är också viktigt för att inte barn- och ungdomspsykiatrin ska bli den instans som får alla ärenden som handlar om psykisk ohälsa. Barn- och ungdomspsykiatrin kan vara en resurs i handledning och konsultation för skolans och socialtjänstens personal.

Vi vet också att det finns föräldrautbildning i de flesta landsting i dag. Det är oftast en föräldrautbildning som riktar sig till gravida och pågår en tid efter det att man har fått barnet. Men att bli tonårsförälder är minsann inte så lätt. Det kräver många gånger insatser och stöd.

Barnens utsatthet kan avspeglade sig på många olika sätt och i många olika miljöer. Flera av er har tagit upp hemlöshetsituationen. Man refererar till siffror från 2005. Det var 17 800 personer som var hemlösa under en mätvecka 2005. De här siffrorna har ju ökat under de senaste åren. Då kan man undra vad den förra socialdemokratiska regeringen och stödpartierna har gjort när man har sett att det har gått åt det här hållet.

Det här är helt oacceptabla siffror för Folkpartiet. Regeringen har reagerat och agerat. Man har alltså nu satsat på en hemlöshetsstrategi. Det ska ge hemlösa ett värdigt boende, men det ska också förhindra att fler hamnar i hemlöshet, och inga barn ska vräkas. I den pågående översynen av hyreslagen har man gett tilläggsdirektiv där man vill att barnperspektivet verkligen ska lyftas fram. Det känns bra.

Fru talman! Ett annat problem är att många barn i dag bevittnar våld i sina egna hem. Här vet vi att regeringen kommer att satsa på kvinnors utsatthet och våld som barn bevittnar.

Till sist, fru talman, även om den stora majoriteten av våra barn och ungdomar har det bra och är friska, måste vi faktiskt våga se att antalet som inte mår bra växer. För att åstadkomma en förändring här måste vi på alla sätt jobba tillsammans. När vi då pratar om det politiska arbetet handlar det om att vi måste arbeta mellan de olika politiska områdena.

En del har funderat på vad alliansen gör. Jag kan väl säga så här att Eva Olofsson faktiskt tog upp det i sitt anförande. Folkpartiet och resten av alliansen har en strategi för att åstadkomma en förbättring inom socialtjänstområdet. Det handlar om en bredd. Man kan inte vara smal i det här hänseendet, utan man måste titta på helheten. Vi säger att vi vill ge stöd till föräldrar. Vi säger att vi vill ge tidigt stöd till de lägre åldrarna i skolan. Vi har nolltolerans mot mobbning. Vi vill ha en gymnasieskola som verkligen öppnar för individuella förutsättningar och tillgodoser individuella behov. Till sist vill vi ha jobb i stället för utanförskap.

I detta anförande instämde Barbro Westerholm (fp) och Maria Kornevik Jakobsson (c).

Anf. 185 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd):

Fru talman! Så här på kvällskvisten kan det kanske kännas att man är lite trött i kammaren. Det får man vara efter en arbetsdag. Likaväl gäller de här områdena människor som av någon anledning har hamnat i en situation där de behöver samhällets stöd. De här personerna behöver de politiska besluten särskilt väl, och kanske allra "välast". Det handlar om att vi ska ha ett skyddsnät. Ingen ska behöva ramla igenom detta skyddsnät, utan här finns en trygghet. Här finns en tilltro att saker och ting ska kunna förändras, så att den tid då man får samhällets stöd blir så kortvarig som möjligt.

Därför är det viktigt att alla människor som hamnar i den här situationen bedöms med respekt och värdighet och att de bedöms individuellt. Jag säger det därför att det är utgångspunkten för regeringens politik inom socialtjänsten att var och en ska bedömas med värdighet och respekt och bedömas individuellt. De fyrkantiga reglerna stämmer inte.

När det gäller våra barn är det synnerligen angeläget inom hela det här området att vi lyfter fram de frågorna. Någon sade: Barndom går inte i repris. Det är riktigt. Därför måste vi också se de här frågorna med ett oerhört stort allvar.

Jag känner att det finns en stor samstämmighet i ambitionerna. Vi är alla överens om att det pågår många och viktiga utredningar inom Socialdepartementet. En del arbete är gjort och är ute på remiss, men allt kommer att sträva emot att vi ska göra det bättre för dem som har det allra svårast eller att alla som har det svårt ska få det lite bättre.

Vi vet till exempel att det pågår arbete för att tillsynen ska bli bättre för våra barn inom ungdomsvården. *Källan till en chans*, betänkandet från den statliga utredningen, som har många bra förslag, är också under utredning. Vi har också, när det gäller, kunskapsbaserad socialtjänst.

Jag hade förmånen att få sitta med i den statliga utredningen vars betänkande heter *Källan till en chans*. Magdalena Andersson var också med. Det var en sak som vi var chockade över, och det var att det fanns så dålig information om hur det är, inte minst för våra barn: hur många barn det gäller och hur situationen ser ut. Det finns en stor samstämmighet om att härvidlag måste vi komma till rätta med problemen.

Det har talats väldigt mycket om hemlöshet, och det vill jag gärna göra också. Jag ska säga ärligt och uppriktigt i den här kammaren: Jag är stolt för att vi har en regering och en folkhälsominister som efter tre och en halv månads regerande lägger fram en hemlöshetsstrategi. Jag är stolt

– uppriktigt stolt – över det! Regeringen har bevisat att man inte glömer de människor som har det allra svårast.

17 800 människor var hemlösa under en mätvecka år 2005. 30 procent av dem, nästan var tredje, har barn under 18 år. Ungefär 1 000 barn drabbas av vräkning varje år.

Jag skäms för det här. Det är icke värdigt ett land som Sverige. Och det är akut att göra någonting. För vart och ett av de här barnen är detta ett stort trauma, en kaotisk situation. Det kan vi alla förstå.

De mål som regeringen har satt upp för det här arbetet är att alla ska garanteras tak över huvudet och fortsätta att få samordnade insatser utifrån den unika människan. Antalet kvinnor och män som är intagna eller inskrivna på kriminalvårdsanstalt, behandlingsenhet eller stödboende och inte har ordnat bostad inför utskrivande ska minska. Inträdet på den ordinarie bostadsmarknaden ska underlättas för kvinnor och män som befinner sig i boendetrappor, träningslägenheter eller andra former av boende som tillhandahålls av socialtjänsten eller andra aktörer. Antalet vräkningar ska också minska, och inga barn ska vräkas.

Det känns uppfordrande, men det känns också oerhört spännande att arbeta med det här.

Det är en annan sak som jag tycker är väldigt viktig, och det är att regeringen nu också ser till att olika departement arbetar med den här frågan. Som politiker kan jag ibland tycka att det är lite kämpigt att vi är så uppdelade. Varje departement ansvarar för sitt. Men nu ska man samarbeta i den interdepartementala arbetsgruppen, och det känns jättebra. Målet ska vara att lösa det här.

Myndigheterna och andra aktörer ska också samarbeta. Socialstyrelsen ska få i uppdrag att leda genomförandet av strategin i samråd med Boverket, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten och andra berörda myndigheter tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting. Ideella organisationer bör också kunna ha möjlighet att på nationell nivå delta i utvecklingsarbetet.

Det här tycker jag är viktiga faktorer så att man också sätter på pränt att samarbetet ska öka. Man sitter tillsammans i grupper och ska försöka lösa de här problemen. Det är svårt. Men har man ett klart och tydligt mål så löser man det.

Tidsplanen är faktiskt så lång som fram till 2009, men tiden går fort dit. Lyckas den här regeringen med att få det här i hamn till 2009 – ja, då borde den få ett Nobelpris, höll jag nästan på att säga. Det här handlar nämligen om etik i grunden, om att människor som av någon anledning har hamnat snett också ska behandlas med värdighet.

Någon har sagt att hur man behandlar dem som har det svårast bevisar vilken etik ett land lever efter. Låt oss tillsammans nu vara med och göra allt för att vi ska ha ett bra land för alla, även dem som har det allra svårast.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet som det ser ut.

Anf. 186 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Chatrine Pålsson Ahlgren pratade om etik, och jag skulle vilja ställa frågan: Var ligger etiken i att när vi höjer barnbidraget för alla barn i Sverige är det just de fattigaste barnen som ska pekas ut och vara de som inte får del av den välfärdshöjning som höjningen av barnbidra-

get är? Var ligger etiken i det? Vad har man för syn på barnen och barnens lika värde? Hur ser du egentligen på att ni inte ens vill utreda den här frågan?

Jag har som kommunalpolitiker ett par gånger varit med och fått rätta till det här kommunalt. Jag tycker inte att barn ska behöva uppleva att det här kan se olika ut beroende på vilken kommun man bor i och hur kommunpolitikerna hanterar detta.

Anf. 187 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Fru talman! I vanlig ordning gör en del politiker en miss när man bara talar om en del i en satsning. Vi har ju ett helt batteri med åtgärder för att de som i dag har det svårt ska få det bättre. Det är ju helheten vi måste se. För familjen är helheten det viktigaste, inte varifrån pengarna eller hjälpen nödvändigtvis kommer utan det är helheten.

Här är jag helt övertygad om att de förslag som vi har lagt fram kommer att hjälpa dem som har det svårast på ett tydligt och bra sätt. Jag säger inte att vi direkt klarar att ändra allt väldigt mycket. Men det ska bli bättre kvalitetsmässigt. Framför allt är ju vårt mål att minska utanförskapet i det här landet. Flera av mina allianskolleger har talat om att fler ska få jobb, och då får familjen det automatiskt bättre.

Vi har bestämt oss för att föra en annan sorts politik där vi prioriterar jobb, låter människor få blomma upp och delta i samhället och också få intäkter för det. Vi vill inte göra människor bidragsberoende. Och det skäms vi inte för.

Anf. 188 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Vi tycker inte heller att människor ska gå på försörjningsstöd. Däremot tycker vi att våra socialförsäkringar och trygghetssystem som vi själva faktiskt är med och finansierar med arbetsgivaravgifter och annat är försäkringssystem. Då blir man inte bidragsberoende.

Jag och Vänsterpartiet tror inte heller att det löser problemet att barn som lever i familjer med försörjningsstöd får tillgodoräkna sig den standardhöjning som en höjning av barnbidraget innebär. Vad det handlar om är ju en grundsyn. Hur ser man på en generell välfärdsåtgärd för alla barn i Sverige när man undantar de barn som har det svårast? Hur ser man på barn när man faktiskt delar upp barnen och säger: Ni ska inte ha, för vi tror inte att era föräldrar i lika hög grad kommer att vara motiverade att söka jobb om ni också får del av höjningen av barnbidraget?

För mig är det här en principiell fråga som handlar om hur man ser på generell välfärd. Det handlar om hur man ser på barn. Det handlar inte om att man inte ska ge föräldrarna stöd för att få jobb på bästa möjliga sätt. Det vill Vänsterpartiet också. Vi har också en politik för jobb. Men vi slår inte mot de arbetslösa. I den helheten tycker vi också ryms att barnen i de familjer som lever på försörjningsstöd, som har det sämst ekonomiskt, ska få ta del av en barnbidragshöjning.

Anf. 189 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Fru talman! Vi slår inte, jag är nästan allergisk mot att höra det från vänsterkartellen. Vi lyfter ju upp. Vi vill ju hjälpa människor så att de kommer i gång. Det är ju det viktiga.

Jag kan förstå Eva Olofsson. Det är inte lätt när man inte har fixat det här när man har suttit i regeringsställning, i alla fall varit medarbetare, i tolv år, och sedan ska plötsligt en ny regering fixa det man inte själv har klarat.

Vi har fått ett mandat från svenska folket. Majoriteten av svenska folket har gett oss mandat att genomföra en viss politik. Vi sade redan innan valet att vi ska minska utanförskapet så att vi får i gång jobben. Och det tänker vi fortsätta med, för det har vi lovat väljarna. Annars sviker vi dem, och det har vi inte tänkt göra.

Eva Olofsson är jätteväkommen att fortsätta samtalet om hur vi ska göra och vad det finns för recept för att lösa de bekymmer vi har. Där behöver vi säkert lyssna.

Anf. 190 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Det blir allt vanligare att människor under långa perioder varje år vistas i sina fritidshus, framför allt efter pensioneringen.

Många av landets kommuner som har turismen som sin stora näring, ofta med många delårsboende, har problem med att klara av hemtjänstbehovet som ökat dramatiskt. Då är det inte bara den oförutsägbara kostnaden som kommer utan även problemen med att rekrytera personal under perioder när andra människor ska ha semester. Att anställa ny personal under den perioden är ett stort bekymmer.

I dag är det den kommun som besökaren vistas i som har ansvaret för att ombesörja hemtjänst för alla som har detta behov och som har detta beviljat från sin hemkommun. Vistelsekommunen får heller ingen ersättning från besökarens hemkommun, som har beviljat biståndet. Vistelsekommunen har bara att utföra hemtjänsten och låta sina egna kommuninvånare stå för kostnaden. Ofta sker detta genom att de själva får sämre hemtjänst på grund av kommunens utsatta ekonomi.

Detta problem tar jag upp i motion So232, som jag härmed yrkar bifall till.

Fru talman! Man kan resa på skidsemester till ett annat landsting. Har man otur och bryter benet i backen får man säkert en god vård och benet gipsat. Men inte betalar detta landsting kostnaden. Det kommer så klart en räkning till hemlandstinget som får betala den.

Våra barn kan välja att gå i skola i en annan kommun, och det kommer så klart en räkning till hemkommunen för den kostnad som barnet orsakat. Inte i något av fallen är man skriven i vistelsekommunen där man får tjänsten utförd.

Självklart ska alla, tycker jag, få vistas fritt i våra kommuner, vare sig man vill åka skidor, plugga på gymnasiet eller vara i ett fritidshus och vara i behov av hemtjänst. Men notan ska betalas av den egna hemkommunen där man betalar sin skatt.

Fru talman! Det är inte första gången den här frågan debatteras i denna kammare. Skillnaden nu är att vi har en annan regering, en regering som består av fyra borgerliga partier, Moderaterna och tre stödpartier, som samtliga reserverat sig till förmån för att vistelsekommunen skulle få skicka räkningen till den kommun som personen var skriven i och som hade beviljat biståndet.

Vari sitter problemet? frågade sig en kristdemokrat för ett år sedan när frågan debatterades. Det är vänstermajoriteten som har haft hand om bromsen, konstaterade partiet då.

Kristdemokrater! Nu har ni hand om ratten. Ni har hand om gasen, och ni har hand om bromsen.

Den samlade borgerligheten har under en längre tid drivit frågan, inte minst i medierna, och talat om att bara de får makten ska de lösa problemet. Det ska åtgärdas omedelbart. Nu har ni makten. Uppfyll nu det ni har lovat väljarna! Beslutet påverkar inte statens finanser ett enda dugg, och den kommun som har beviljat biståndet är på det klara med vilka kostnader det innebär.

Det ska bli intressant att ta del av den kristna etiken när vi ska votera om denna fråga.

Folkpartiet, Centern och Moderaterna stödde tillsammans med kd med enfärd den gemensamma reservationen förra gången frågan var uppe och attackerade Socialdemokraterna för att de inte vågade stödja den borgerliga alliansens gemensamma reservation. Det ska bli mycket intressant att ta del av Folkpartiets ställningstagande och få veta om de har ordning och reda på vad de tidigare har ansett i frågan.

Moderaternas i eget tycke stora rättspatos hoppas jag innebär att de står för vad de lovat.

Centerpartiet har försökt att närma sig storstäderna i politiken. Jag hoppas dock att även det partiet ska stå fast vid vad det har lovat och skänker en tanke till de glesbygdskommuner som partiet tidigare värnade så aktivt och inser vilka konsekvenser dessa drabbas av utan att över huvud taget kunna påverka detta.

Fru talman och riksdagskolleger! Nu är det dags att lägga korten på bordet. Jag synar.

I detta anförande instämde Catharina Bråkenhielm (s).

Anf. 191 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Det är härligt, Jan-Olof Larsson, med den höga svansföringen och att du litar på de partier som håller i ratten i dag. Faktum är att det här är en fråga som jag har arbetat med sedan jag kom in riksdagen. Det är först nu som regeringspartierna har lovat att arbeta med frågan och ta itu med den.

Allianspartierna hade en överenskommelse i ett välfärdsprogram innan valet. I det finns den orättvisa som gäller vistelsebegreppet. Men jag har ändå en fråga. Jag har letat i betänkandet. Det finns ingen reservation från Socialdemokraterna. Det finns inte ens ett särskilt yttrande. Däremot har Vänstern ett särskilt yttrande. De ledamöter i socialutskottet som kommer från ö-kommunerna orkar inte ställa sig bakom yttrandet. Det är svagt. Men tack, Jan-Olof, för att du hoppas på oss kristdemokrater.

Anf. 192 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Nej, Rosita Runegrund, jag litar inte på Moderaterna och deras stödpartier. Det kan du vara helt övertygad om. Det var just därför jag gick upp och yrkade bifall till min motion.

Nu sitter ni i majoritet i kammaren. Ni behöver inte förlita er på att Socialdemokraterna röstar för eller emot, men jag röstar för. Jag kommer

att stödja den borgerliga sammanslutningen i kammaren i morgon när vi voterar. Om inte borgerligheten stöder motionen i morgon vid voteringen kan Rosita Runegrund vara säker på att varenda bohuslänning, varenda hallänning, varenda Blekingebo, varenda en som bor i alla dessa turistkommuner ska få reda på vad Rosita Runegrund tycker och vilken etik hon står för. Hon har lovat detta i varenda valrörelse. Nu senast var det inte mer än ett par månader sedan hon lovade detta.

Nu har ni bara att stödja motionen. Det kostar inte en krona för staten. Ni behöver inte göra några utredningar. Det är bara att ha samma system som inom sjukvården, nämligen att räkningen skickas till dem som beviljat biståndet. Det är ett otroligt svek från alliansens partier om de inte stöder detta. Det ska varenda en få reda på. Det kan du vara säker på.

Anf. 193 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Snacka om att svika någon! Snacka om etik!

Mina allianssystrar och alliansbröder kan verifiera att senast vi träffade våra ministrar tog jag upp frågan. Den ligger på bordet, och den kommer att utredas.

Det finns inga som helst krav på mig från mina väljare i Bohuslän att jag ska stödja Jan-Olof Larsson i den här frågan när jag har möjligheten att sitta mitt i maktens centrum och påverka regeringen. Det finns absolut ingenting som gör att jag skulle utöva sämre etik eller svika mina väljare.

Anf. 194 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! I morgon kl. 17.00 ligger frågan på riksdagens bord. Då bestämmer Rosita Runegrund om hon ska stödja kommunerna i Bohuslän i deras kamp att få skicka räkningen till dem som har beviljat biståndet. Det är inte fråga om att stödja Jan-Olof Larsson. Jan-Olof Larsson stöder i morgon kl. 17 kommunerna i Bohuslän. Han stöder kommunerna i Halland. Han stöder kommunerna i Blekinge. Han stöder kommunerna i Norrland med vinterturism. Dessa kommuner får betala räkningarna för vad andra kommuner har beviljat bistånd för. Detta har Rosita Runegrund lovat. Detta har Folkpartiet lovat. Detta har Centern lovat, och detta har Moderaterna lovat.

Inger René har själv motionerat i frågan och avstyrker sin egen motion eftersom hon inte får med alliansregeringen i frågan. Det är i morgon kl. 17 ni bestämmer om ni står för det ni har sagt i valrörelsen. Försök inte att komma med det ni har anklagat oss för, nämligen att vi månad efter månad utredde och utredde. Det finns ingenting att utreda, Rosita. Det är bara att bestämma att räkningen ska få skickas i väg. Det kostar inte staten en enda krona. De kommuner som har beviljat biståndet vet vad kostnaden är.

Stå upp och visa vad det är värt när kristdemokrater lovar något! Det kallar jag för etik. I ditt fall kallar jag det kristen etik.

Anf. 195 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! I morgon kommer jag att stödja regeringens politik. Det är de i Bohuslän som har valt mig, och vi sitter i majoritet. Det jag frågar mig i debatten med Jan-Olof, som har denna höga svansförling, är att om det inte kostar en enda krona, varför i hela friden har inte Socialdemokraterna genomfört detta? Det har gång på gång varit tillkännagivanden från

utskottet, och sedan har man överlämnat frågan till kommuner och lands-
ting. Det finns ingen som helst anledning för mig att stödja Jan-Olof
Larsson eftersom det inte finns någon trovärdighet i det. Jan-Olof Lar-
sson har inte ens fått med sina egna partikamrater i frågan. Bohuslänning-
arna hyser noll trovärdighet för Jan-Olof Larssons agerande i frågan. Det
är enbart populism!

Anf. 196 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Det handlar inte om populism, utan det handlar om att ni
ska visa korten om var ni står. Ni har lovat både det ena och det andra –
sänkta bensinpriser och att kommunerna ska få skicka räkningar. Små-
kommunerna har höga kostnader. Det handlar inte om att jag för ut något
populistiskt. Det handlar om att ni ska visa korten, Rosita.

I morgon kl. 18 har bohuslänningarna reda på vad Rosita har lovat
dem i valet. Då lovade Rosita Runegrund detta. Nu säger hon att bohus-
länningarna inte har valt henne på grund av det. Det är skitsnack.

Anf. 197 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Bohuslänningarna förstår. De är mina väljare, och de för-
står mitt ställningstagande.

Vad de inte förstår är hur Socialdemokraterna under så lång tid har
kunnat förhålla ett tillkännagivande från Sveriges riksdag.

Anf. 198 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Nu är det inte Socialdemokraternas kort jag ska visa. Vi
har visat våra kort. Ni ska visa era kort och vad ni står för och har lovat.
Vi socialdemokrater lovade inte detta som parti. Därför vill jag ha reda
på var ni står i denna fråga.

Bohuslänningarna ska ha röstat fram dig. Det var 5–6 procent som rö-
stade på Kristdemokraterna. Är det bohuslänningarna? Det är väl mycket
självgodhet i det, Rosita.

Anf. 199 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Självgodhet – det var inte jag som sade det. Det får nog
Jan-Olof Larsson ta på sig.

Men det är fler bohuslänningar. Jan-Olof Larsson nämnde Inger René
tidigare, och hon har många fler bakom sig. Det är alltså många som har
lagt fram det här för vår regering.

Det som står skrivet i betänkandet är det som jag står fast vid. Vi har
fått regeringen med oss. Det är första gången som regeringen säger att de
kommer att ta tag i den här frågan. Det vågade inte Jan-Olof Larssons
förra regering. Men mina kamrater tar tag i frågan, och de kommer också
att stödja oss i Bohuslän.

Anf. 200 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det var inte så att Socialdemokraterna inte vågade det
här. De ville inte göra det. Jag kunde inte övertyga mina partikamrater.
Det står jag för. Det var en minoritet som tyckte så. Minoriteten kommer
bland annat från Bohuslän.

Nu går jag upp, och jag kommer att yrka på min motion, oavsett vad ni tycker. Nu vet jag att en majoritet i kammaren stöder mig. Det är det jag får se i morgon. Eller också har de bluffat i hela valrörelsen. Det är det som är ”pointen” i det här.

Visst – Inger René har också väljare. Hon har motionerat om detta, men hon fick inte yrka på sin motion. Hon fick inte med sig regeringen på den motionen. Det är ju det som är problemet.

Det behövs inga utredningar, har jag sagt. Det behövs ingenting sådant. Det här kostar inte en enda krona för budgeten på riksnivå, utan det här är en kostnad som de kommuner som har beviljat biståndet får stå för. Det är det som är det viktiga. Det är de kommuner som inte har beviljat biståndet men får utföra uppgiften som ska betala.

Jag tycker att det är ynkligt, Rosita, om ni inte går på detta i morgon, för då är det ju klart.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 mars.)

22 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 28 februari

2006/07:357 Avtal om plusjobben

av *Eva Olofsson* (v)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2006/07:358 Nedläggningen av Svensk Kassaservice och rätt till bankkonto

av *Börje Vestlund* (s)
till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2006/07:359 Europaparlamentets rapport om CIA-operationer

av *Alice Åström* (v)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:360 Utandningskontroller av bilförare i Stockholms län

av *Börje Vestlund* (s)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:361 Framtida kompetensförsörjning inom äldreomsorgen

av *Christin Hagberg* (s)
till statsrådet *Maria Larsson* (kd)

2006/07:362 Fördelningspolitik

av *Mikaela Valtersson* (mp)
till finansminister *Anders Borg* (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 mars.

23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 28 februari

2006/07:738 Örebro universitet som exempel för en akademisk framgångssaga

av *Ameer Sachet* (s)

till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:739 Läkemedelsberoende som ett folkhälsoproblem

av *Barbro Westerholm* (fp)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:740 Kortare väntetid för pass

av *Margareta Cederfelt* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:741 Forskning som leder framåt

av *Margareta Cederfelt* (m)

till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:742 Fårregister

av *Jeppie Johnsson* (m)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 mars.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 28 februari

2006/07:644 EU:s gemensamma transportmarknad

av *Hans Hoff* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:675 Svenska åtgärder mot könsstympning

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:678 Infrastrukturen i Kalmar län

av *Désirée Liljevall* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:679 Brandsläckare vid transport av skolelever

av *Thomas Strand* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:680 Insatser för svenska medborgare i Somalia

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:681 Strategi för internationella insatser mot bakgrund av HMS Gävle

av *Ulrica Messing* (s)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:682 Förlängning av HMS Gävles uppdrag i Libanon

av *Ulrica Messing* (s)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:683 Förmånsbilsregler och klimat

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:684 Kommuners vägran att upphandla avfallshantering

av *Gunvor G Ericson* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:685 Diskriminering på bostadsmarknaden

av *Lars Mejern Larsson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:686 Bredband och telefoni på landsbygden

av *Ann-Kristine Johansson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:688 Mobiltelefoni på Västra stambanan

av *Holger Gustafsson* (kd)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:689 Narkotikaklassade läkemedel på svarta marknaden

av *Johan Pehrson* (fp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:691 Internationella åtgärder mot könsstympning

av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:693 En sekulär europeisk konstitution

av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2006/07:694 Läkarna och vapenlagen

av *Luciano Astudillo* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:695 Kilometerbaserad vägtrafikskatt

av *Lars Hjalmered* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:698 Bristfälliga rättegångar i Turkiet

av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:701 Situationen för HBT-personer i Nigeria

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:702 Svenska medborgare fängslade i Etiopien

av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:703 Finska tv-sändningar i Sverige

av *Raimo Pärssinen* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:704 Danmarks mottagande av irakiska flyktingar

av *Luciano Astudillo* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:708 Folkbokföring

av *Elisebeht Markström* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:709 Diskriminering av daliter i Indien

av *Ulf Holm* (mp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:711 Nordiska rådets rekommendation

av *Billy Gustafsson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:713 Fusk som fusk

av *Luciano Astudillo* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:714 Diskrimineringen av HBT-personer i Polen

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:715 Älvförbindelse i Göteborg

av *Eva Flyborg* (fp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:717 Framtidens hyresförhandlingssystem

av *Carina Moberg* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:718 Tillgången till fast telefoni i Småland

av *Irene Oskarsson* (kd)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:720 Situationen i Guinea

av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:721 Jakt på statens mark

av *Helén Pettersson* i Umeå (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:723 Begravningsväsendets framtid

av *Christin Hagberg* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:724 Privatiserat vatten

av *Christin Hagberg* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:725 Utbyggnaden av E 6:an mellan Trelleborg och Vellinge i Skåne

av *Anders Hansson* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:726 Yttrandefriheten i Turkiet

av *Mats Johansson* (m)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:727 Bortforsling av övergivna fordon

av *Jan Ertsborn* (fp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:728 Ersättning till kommuner vid mottagande av ensamkommande flyktingbarn

av *Agneta Berliner* (fp)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:729 Kommunernas kompetens att ta emot ensamkommande flyktingbarn

av *Agneta Berliner* (fp)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:730 Svensk Kassaservice och framtiden

av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:731 Tillsättning av ledamöter i socialförsäkringsnämnderna

av *Kurt Kvarnström* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

Prot. 2006/07:69
28 februari

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 mars.

25 § Kammaren åtskildes kl. 20.11.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 10 § anf. 32 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 62 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 99 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 20 § anf. 127 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 21 § anf. 170 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Utökning av antalet suppleanter i skatteutskottet	1
3 § Val av extra suppleant i skatteutskottet	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	3
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	4
7 § Förnyad bordläggning.....	4
8 § Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008	4
Näringsutskottets betänkande 2006/07:NU7	4
Anf. 1 KARIN GRANBOM (fp).....	4
Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	5
Anf. 3 KENT PERSSON (v).....	7
Anf. 4 PER BOLUND (mp).....	8
Anf. 5 KARIN PILSÄTER (fp)	10
Anf. 6 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	12
Anf. 7 KARIN PILSÄTER (fp) replik	13
Anf. 8 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	13
Anf. 9 KARIN PILSÄTER (fp) replik	14
Anf. 10 KENT PERSSON (v) replik.....	15
Anf. 11 KARIN PILSÄTER (fp) replik	15
Anf. 12 KENT PERSSON (v) replik.....	16
Anf. 13 KARIN PILSÄTER (fp) replik	16
Anf. 14 MARIE WEIBULL KORNIAS (m)	17
Anf. 15 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	18
Anf. 16 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	19
Anf. 17 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	19
Anf. 18 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	19
Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	19
Anf. 20 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	22
Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	23
Anf. 22 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	23
Anf. 23 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	24
Anf. 24 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	25
Anf. 25 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	27
Anf. 26 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	28
Anf. 27 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	28
Anf. 28 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	29
(Beslut fattades under 18 §.)	29
9 § Vissa ändringar i bestämmelser för Riksrevisionen	29
Konstitutionsutskottets betänkande 2006/07:KU6	29
Anf. 29 ANNA BERGKVIST (m)	29
(Beslut fattades under 18 §.)	30
10 § Effektiv statsförvaltning m.m.	31

Finansutskottets betänkande 2006/07:FiU12.....	31
Anf. 30 ULF SJÖSTEN (m).....	31
Anf. 31 JÖRGEN HELLMAN (s).....	31
Anf. 32 ULLA ANDERSSON (v).....	32
Anf. 33 CHRISTER NYLANDER (fp).....	34
Anf. 34 ULLA ANDERSSON (v) replik	36
Anf. 35 CHRISTER NYLANDER (fp) replik.....	37
Anf. 36 ULLA ANDERSSON (v) replik	38
Anf. 37 CHRISTER NYLANDER (fp) replik.....	38
Anf. 38 MONICA GREEN (s).....	39
(Beslut fattades under 18 §.).....	39
11 § Offentlig upphandling	40
Finansutskottets betänkande 2006/07:FiU13.....	40
Anf. 39 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (m).....	40
Anf. 40 JÖRGEN HELLMAN (s).....	40
Anf. 41 JOSEFIN BRINK (v)	42
Anf. 42 GUNVOR G ERICSON (mp).....	43
Anf. 43 GÖRAN PETTERSSON (m)	45
Anf. 44 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	46
Anf. 45 GÖRAN PETTERSSON (m) replik	46
Anf. 46 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	47
Anf. 47 GÖRAN PETTERSSON (m) replik	47
Anf. 48 JOSEFIN BRINK (v) replik	47
Anf. 49 GÖRAN PETTERSSON (m) replik	48
Anf. 50 JOSEFIN BRINK (v) replik	49
Anf. 51 GÖRAN PETTERSSON (m) replik	49
(Beslut fattades under 18 §.).....	49
12 § Flytt av försäkringssparande.....	49
Finansutskottets betänkande 2006/07:FiU14.....	49
(Beslut fattades under 18 §.).....	49
13 § En ny indelningsgrund för vissa domsagor	50
Justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU11	50
(Beslut fattades under 18 §.).....	50
Ajournering.....	50
Återupptagna förhandlingar	50
14 § Aktuell debatt: Kärnsäkerheten.....	50
Anf. 52 PER BOLUND (mp)	50
Anf. 53 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	51
Anf. 54 PER BOLUND (mp)	53
Anf. 55 PETER JEPPSSON (s).....	55
Anf. 56 PATRIK FORSLUND (m).....	57
Anf. 57 CARL B HAMILTON (fp)	59
Anf. 58 ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	61
Anf. 59 KENT PERSSON (v)	62
Anf. 60 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	64
Anf. 61 PER BOLUND (mp)	65
Anf. 62 PETER JEPPSSON (s).....	66

Anf. 63	PATRIK FORSLUND (m)	67
Anf. 64	CARL B HAMILTON (fp)	67
Anf. 65	ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	68
Anf. 66	KENT PERSSON (v)	68
Anf. 67	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	68
Anf. 68	PER BOLUND (mp)	70
Anf. 69	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	70
15 §	Kollektivtrafik och trafikupphandling	71
	Trafikutskottets betänkande 2006/07:TU4	71
Anf. 70	PIA NILSSON (s)	71
Anf. 71	PETER PEDERSEN (v)	74
Anf. 72	KARIN SVENSSON SMITH (mp)	78
Anf. 73	STEN BERGHEDEN (m)	81
Anf. 74	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	84
Anf. 75	STEN BERGHEDEN (m) replik	84
Anf. 76	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	85
Anf. 77	STEN BERGHEDEN (m) replik	85
Anf. 78	PETER PEDERSEN (v) replik	86
Anf. 79	STEN BERGHEDEN (m) replik	86
Anf. 80	PETER PEDERSEN (v) replik	87
Anf. 81	STEN BERGHEDEN (m) replik	87
Anf. 82	PIA NILSSON (s) replik	88
Anf. 83	STEN BERGHEDEN (m) replik	88
Anf. 84	PIA NILSSON (s) replik	89
Anf. 85	STEN BERGHEDEN (m) replik	89
Anf. 86	SVEN BERGSTRÖM (c)	89
Anf. 87	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	92
Anf. 88	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	93
Anf. 89	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	93
Anf. 90	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	94
Anf. 91	PETER PEDERSEN (v) replik	94
Anf. 92	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	95
Anf. 93	PETER PEDERSEN (v) replik	96
Anf. 94	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	96
Anf. 95	PIA NILSSON (s) replik	97
Anf. 96	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	97
Anf. 97	PIA NILSSON (s) replik	98
Anf. 98	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	98
Anf. 99	LARS TYSKLIND (fp)	99
Anf. 100	INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	101
Anf. 101	PETER PEDERSEN (v) replik	103
Anf. 102	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	103
Anf. 103	PETER PEDERSEN (v) replik	104
Anf. 104	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	104
Anf. 105	GUNNAR ANDRÉN (fp)	105
Anf. 106	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	106
Anf. 107	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	106
Anf. 108	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	107
Anf. 109	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	107

Anf. 110 PETER PEDERSEN (v) replik.....	108
Anf. 111 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	108
Anf. 112 PETER PEDERSEN (v) replik.....	109
Anf. 113 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	110
Anf. 114 CHRISTINA AXELSSON (s).....	110
(Beslut fattades under 18 §.).....	111
16 § Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal.....	111
Trafikutskottets betänkande 2006/07:TU5.....	111
Anf. 115 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s).....	111
Anf. 116 PETER PEDERSEN (v).....	112
(forts. 19 §).....	113
Ajournering.....	113
Återupptagna förhandlingar.....	113
17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 februari.....	113
MJU4 Riksrevisionens styrelses framställning angående den statliga kemikalietillsynen m.m.	113
MJU6 Livsmedelssäkerhet.....	114
18 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	116
NU7 Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning.....	116
2006–2008.....	116
KU6 Vissa ändringar i bestämmelser för Riksrevisionen.....	117
FiU12 Effektiv statsförvaltning m.m.	117
FiU13 Offentlig upphandling.....	117
FiU14 Flytt av försäkringssparande.....	118
JuU11 En ny indelningsgrund för vissa domsagor.....	118
TU4 Kollektivtrafik och trafikupphandling.....	118
19 § (forts. från 16 §) Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal (forts. TU5).....	119
Anf. 117 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m).....	119
Anf. 118 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik.....	121
Anf. 119 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik.....	121
Anf. 120 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik.....	121
Anf. 121 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik.....	122
Anf. 122 PETER PEDERSEN (v) replik.....	122
Anf. 123 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik.....	123
Anf. 124 PETER PEDERSEN (v) replik.....	123
Anf. 125 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik.....	123
(Beslut skulle fattas den 1 mars.).....	124
20 § Folkhälsofrågor.....	124
Socialutskottets betänkande 2006/07:SoU6.....	124
Anf. 126 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd).....	124
Anf. 127 CATHARINA BRÅKENHJELM (s).....	124

Anf. 128	ELINA LINNA (v)	127
Anf. 129	GUNVOR G ERICSON (mp)	129
Anf. 130	MARIANNE KIERKEMANN (m)	132
Anf. 131	CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik	134
Anf. 132	MARIANNE KIERKEMANN (m) replik	134
Anf. 133	CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik	134
Anf. 134	MARIANNE KIERKEMANN (m) replik	135
Anf. 135	ELINA LINNA (v) replik	135
Anf. 136	MARIANNE KIERKEMANN (m) replik	135
Anf. 137	ELINA LINNA (v) replik	135
Anf. 138	MARIANNE KIERKEMANN (m) replik	135
Anf. 139	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	136
Anf. 140	MARIANNE KIERKEMANN (m) replik	136
Anf. 141	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	136
Anf. 142	MARIANNE KIERKEMANN (m) replik	137
Anf. 143	LARS-IVAR ERICSON (c)	137
Anf. 144	CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik	139
Anf. 145	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	139
Anf. 146	CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik	139
Anf. 147	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	139
Anf. 148	BARBRO WESTERHOLM (fp)	139
Anf. 149	ELINA LINNA (v) replik	141
Anf. 150	BARBRO WESTERHOLM (fp) replik	141
Anf. 151	ELINA LINNA (v) replik	141
Anf. 152	BARBRO WESTERHOLM (fp) replik	142
Anf. 153	CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik	142
Anf. 154	BARBRO WESTERHOLM (fp) replik	142
Anf. 155	CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik	142
Anf. 156	BARBRO WESTERHOLM (fp) replik	143
Anf. 157	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	143
Anf. 158	BARBRO WESTERHOLM (fp) replik	143
Anf. 159	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	143
Anf. 160	BARBRO WESTERHOLM (fp) replik	144
Anf. 161	ROSITA RUNEGRUND (kd)	144
Anf. 162	ELINA LINNA (v) replik	146
Anf. 163	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	146
Anf. 164	ELINA LINNA (v) replik	146
Anf. 165	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	146
	(Beslut skulle fattas den 1 mars.)	146
21 §	Socialtjänstfrågor	147
	Socialutskottets betänkande 2006/07:SoU7	147
Anf. 166	BARBRO WESTERHOLM (fp)	147
Anf. 167	EVA OLOFSSON (v)	147
Anf. 168	THOMAS NIHLÉN (mp)	149
Anf. 169	MARINA PETTERSSON (s)	151
Anf. 170	MAGDALENA ANDERSSON (m)	153
Anf. 171	EVA OLOFSSON (v) replik	154
Anf. 172	MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	155
Anf. 173	EVA OLOFSSON (v) replik	155

Anf. 174	MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	156
Anf. 175	MARINA PETTERSSON (s) replik.....	156
Anf. 176	MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	157
Anf. 177	MARINA PETTERSSON (s) replik.....	157
Anf. 178	MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	158
Anf. 179	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	158
Anf. 180	EVA OLOFSSON (v) replik	160
Anf. 181	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik	160
Anf. 182	EVA OLOFSSON (v) replik	161
Anf. 183	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik	161
Anf. 184	MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp)	162
Anf. 185	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd)	164
Anf. 186	EVA OLOFSSON (v) replik	165
Anf. 187	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	166
Anf. 188	EVA OLOFSSON (v) replik	166
Anf. 189	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	166
Anf. 190	JAN-OLOF LARSSON (s).....	167
Anf. 191	ROSITA RUNEGRUND (kd).....	168
Anf. 192	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	168
Anf. 193	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	169
Anf. 194	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	169
Anf. 195	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	169
Anf. 196	JAN-OLOF LARSSON (s).....	170
Anf. 197	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	170
Anf. 198	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	170
Anf. 199	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	170
Anf. 200	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	170
	(Beslut skulle fattas den 1 mars.).....	171
22 §	Anmälan om interpellationer.....	171
23 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	172
24 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	172
25 §	Kammaren åtskildes kl. 20.11.....	175

Tryck: Elanders, Vällingby 2007